I. DISPOSICIONS GENERALS

MINISTERI D'ECONOMIA I HISENDA

17887 *Reial decret legislatiu 3/2011, de 14 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de contractes del sector públic.*

La disposició final trenta-dosena de la Llei 2/2011, de 4 de març, d'economia sostenible, autoritza el Govern per elaborar, en el termini d'un any a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, un text refós en què s'integrin, degudament regularitzats, aclarits i harmonitzats, la Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de contractes del sector públic, i les disposicions en matèria de contractació del sector públic contingudes en normes amb rang de llei, incloses les relatives a la captació de finançament privat per a l'execució de contractes públics. Aquesta habilitació té la seva raó de ser en la seguretat jurídica, com va posar de manifest el Consell d'Estat en el dictamen de 29 d'abril de 2010, en recomanar la introducció, en el text de l'avantprojecte de modificació de la Llei 30/2007, de 30 d'octubre, sotmès a dictamen, d'una disposició final que habilités el Govern per a la realització d'un text refós, amb l'abast que es considerés convenient. Efectivament, la successió de lleis que han modificat per diversos motius la Llei 30/2007 juntament amb l'existència d'altres normes en matèria de finançament privat per a l'execució de contractes públics incloses en altres textos legislatius, però d'indubtable relació amb els preceptes que regulen els contractes als quals es refereixen, aconsellen elaborar un text únic en què s'incloguin degudament aclarides i harmonitzades totes les disposicions aplicables a la contractació del sector públic.

D'acord amb l'habilitació esmentada s'ha elaborat el text refós, seguint els criteris que s'exposen a continuació.

En primer lloc, s'han integrat en un text únic totes les modificacions introduïdes a la Llei 30/2007, de 30 d'octubre, a través de diverses lleis que la modificaven, que han donat una nova redacció a determinats preceptes o han introduït noves disposicions. Aquestes lleis són les següents: el Reial decret llei 6/2010, de 9 d'abril, de mesures per a l'impuls de la recuperació econòmica i l'ocupació; el Reial decret llei 8/2010, de 20 de maig, pel qual s'adopten mesures extraordinàries per a la reducció del dèficit públic; la Llei 14/2010, de 5 de juliol, d'infraestructures i els serveis d'informació geogràfica a Espanya; la Llei 15/2010, de 5 de juliol, de modificació de la Llei 3/2004, de 29 de desembre, per la qual s'estableixen mesures de lluita contra la morositat en les operacions comercials; la Llei 34/2010, de 5 d'agost, de modificació de les lleis 30/2007, de 30 d'octubre, de contractes del sector públic, 31/2007, de 30 d'octubre, sobre procediments de contractació en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals, i 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa, per a adaptació a la normativa comunitària de les dues primeres; la Llei 35/2010, de 17 de setembre, de mesures urgents per a la reforma del mercat de treball; la Llei 2/2011, de 4 de març, d'economia sostenible; el Reial decret llei 5/2011, de 29 d'abril, de mesures per a la regularització i control de l'ocupació no declarada i el foment de la rehabilitació d'habitatges; la Llei 24/2011, d'1 d'agost, de contractes del sector públic en els àmbits de la defensa i la seguretat, i la Llei 26/2011, d'1 d'agost, d'adaptació normativa a la Convenció internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat.

En segon lloc, seguint el manament del legislador, s'han integrat en el text les disposicions vigents relatives a la captació de finançament privat per a l'execució de contractes públics. D'una banda, en matèria de contracte de concessió d'obres públiques, s'han integrat les disposicions sobre finançament contingudes en l'encara vigent capítol IV del títol V del llibre II, comprensiu dels articles 253 a 260, tots dos inclusivament, del Text refós de la Llei de contractes de les administracions públiques, aprovat pel Reial decret legislatiu 2/2000, de 16 de juny, que aquesta disposició deroga totalment. De l'altra,

per al contracte de col·laboració publicoprivada s'inclouen en el text les previsions que conté la Llei 2/2011, de 4 de març, incloses les relatives a la col·laboració publicoprivada sota fórmules institucionals.

Com a conseqüència de tot això, s'ha ajustat la numeració dels articles i, per tant, les remissions i concordances entre aquests, circumstància que s'ha aprofitat, a l'empara de la delegació legislativa, per ajustar alguns errors del text original. Igualment, s'ha revisat la part final de la Llei i s'han eliminat disposicions i se n'han inclòs d'altres motivades pel temps transcorregut des de l'aprovació de la Llei 30/2007 i les seves modificacions.

En virtut d'això, a proposta de la vicepresidenta del Govern d'Afers Econòmics i ministra d'Economia i Hisenda, d'acord amb el Consell d'Estat i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres en la reunió del dia 11 de novembre de 2011,

DISPOSO:

Article únic. *Aprovació del Text refós de la Llei de contractes del sector públic.*

S'aprova el Text refós de la Llei de contractes del sector públic, el text del qual s'insereix a continuació.

Disposició addicional única. *Remissions normatives*

Les referències normatives efectuades en altres disposicions a la Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de contractes del sector públic, i al Reial decret legislatiu 2/2000, de 16 de juny, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de contractes de les administracions públiques, s'han d'entendre efectuades als preceptes corresponents del Text refós que s'aprova.

Disposició derogatòria única. *Derogació normativa.*

Queden derogades totes les disposicions del mateix rang o inferior que s'oposin a aquesta Llei i, en particular, les següents:

1. La Llei 30/2007, de 30 d'octubre, de contractes del sector públic.
2. El capítol IV del títol V del llibre II, comprensiu dels articles 253 a 260, tots dos inclusivament, del Text refós de la Llei de contractes de les administracions públiques, aprovat pel Reial decret legislatiu 2/2000, de 16 de juny.
3. La disposició addicional setena de la Llei 13/2003, de 23 de maig, reguladora del contracte de concessió d'obres públiques.
4. L'article 16 del Reial decret llei 8/2010, de 20 de maig, pel qual s'adopten mesures extraordinàries per a la reducció del dèficit públic.
5. Els articles 37 i 38 de la Llei 2/2011, de 4 de març, d'economia sostenible.

Disposició final única. *Entrada en vigor.*

Aquest Reial decret legislatiu i el Text refós que aprova entren en vigor al cap d'un mes de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Madrid, 14 de novembre de 2011.

JUAN CARLOS R.

La vicepresidenta del Govern d'Afers Econòmics
i ministra d'Economia i Hisenda,
ELENA SALGADO MÉNDEZ

TEXT REFÓS DE LA LLEI DE CONTRACTES DEL SECTOR PÚBLIC

ÍNDEX

Títol preliminar. Disposicions generals.

Capítol I. Objecte i àmbit d'aplicació de la Llei.
Article 1. Objecte i finalitat.
Article 2. Àmbit d'aplicació.
Article 3. Àmbit subjectiu.
Article 4. Negocis i contractes exclosos.

Capítol II. Contractes del sector públic.

Secció 1a Delimitació dels tipus contractuals.

Article 5. Qualificació dels contractes.
Article 6. Contracte d'obres.
Article 7. Contracte de concessió d'obres públiques.
Article 8. Contracte de gestió de serveis públics.
Article 9. Contracte de subministrament.
Article 10. Contracte de serveis.
Article 11. Contracte de col·laboració entre el sector públic i el sector privat.
Article 12. Contractes mixtos.

Secció 2a Contractes subjectes a una regulació harmonitzada.

Article 13. Delimitació general.
Article 14. Contractes d'obres i de concessió d'obres públiques subjectes a una regulació harmonitzada: llindar.
Article 15. Contractes de subministrament subjectes a una regulació harmonitzada: llindar.
Article 16. Contractes de serveis subjectes a una regulació harmonitzada: llindar.
Article 17. Contractes subvencionats subjectes a una regulació harmonitzada.

Secció 3a Contractes administratius i contractes privats.

Article 18. Règim aplicable als contractes del sector públic.
Article 19. Contractes administratius.
Article 20. Contractes privats.
Article 21. Jurisdicció competent.

Llibre I. Configuració general de la contractació del sector públic i elements estructurals dels contractes.

Títol I. Disposicions generals sobre la contractació del sector públic.

Capítol I. Racionalitat i consistència de la contractació del sector públic.

Article 22. Necessitat i idoneïtat del contracte i eficiència en la contractació.
Article 23. Termini de durada dels contractes.
Article 24. Execució d'obres i fabricació de béns mobles per l'Administració, i execució de serveis amb la col·laboració d'empresaris particulars.

Capítol II. Llibertat de pactes i contingut mínim del contracte.

Article 25. Llibertat de pactes.
Article 26. Contingut mínim del contracte.

Capítol III. Perfecció i forma del contracte.

Article 27. Perfecció dels contractes.
Article 28. Caràcter formal de la contractació del sector públic.

Capítol IV. Remissió d'informació als efectes estadístics i de fiscalització.

Article 29. Remissió de contractes al Tribunal de Comptes.
Article 30. Dades estadístiques.

Capítol V. Règim d'invalidesa.

Secció 1a Règim general.

Article 31. Supòsits d'invalidesa.
Article 32. Causes de nul·litat de dret administratiu.
Article 33. Causes d'anul·labilitat de dret administratiu.
Article 34. Revisió d'ofici.
Article 35. Efectes de la declaració de nul·litat.
Article 36. Causes d'invalidesa de dret civil.

Secció 2a Supòsits especials de nul·litat.

Article 37. Supòsits especials de nul·litat contractual.
Article 38. Conseqüències jurídiques de la declaració de nul·litat en els supòsits de l'article anterior.
Article 39. Interposició de la qüestió de nul·litat.

Capítol VI. Règim especial de revisió de decisions en matèria de contractació i mitjans alternatius de resolució de conflictes.

Article 40. Recurs especial en matèria de contractació: actes recurribles.
Article 41. Òrgan competent per a la resolució del recurs.
Article 42. Legitimació.
Article 43. Sol·licitud de mesures provisionals.
Article 44. Iniciació del procediment i termini d'interposició.
Article 45. Efectes derivats de la interposició del recurs.
Article 46. Tramitació del procediment.
Article 47. Resolució.
Article 48. Determinació de la indemnització.
Article 49. Efectes de la resolució.
Article 50. Arbitratge.

Títol II. Parts en el contracte.

Capítol I. Òrgan de contractació.

Article 51. Competència per contractar.
Article 52. Responsable del contracte.
Article 53. Perfil de contractant.
Capítol II. Capacitat i solvència de l'empresari.

Secció 1a Aptitud per contractar amb el sector públic.

Subsecció 1a Normes generals.

Article 54. Condicions d'aptitud.
Article 55. Empreses no comunitàries.
Article 56. Condicions especials de compatibilitat.

Subsecció 2a Normes especials sobre capacitat.

Article 57. Persones jurídiques.
Article 58. Empreses comunitàries.
Article 59. Unions d'empresaris.

Subsecció 3a Prohibicions de contractar.

Article 60. Prohibicions de contractar.
Article 61. Declaració de la concurrència de prohibicions de contractar i efectes.

Subsecció 4a Solvència.

Article 62. Exigència de solvència.
Article 63. Integració de la solvència amb mitjans externs.
Article 64. Concreció de les condicions de solvència.

Subsecció 5a Classificació de les empreses.

Article 65. Exigència de classificació.
Article 66. Exempció de l'exigència de classificació.
Article 67. Criteris aplicables i condicions per a la classificació.
Article 68. Competència per a la classificació.
Article 69. Inscripció registral de la classificació.
Article 70. Termini de vigència i revisió de les classificacions.
Article 71. Comprovació dels elements de la classificació.

Secció 2a Acreditació de l'aptitud per contractar.

Subsecció 1a Capacitat d'obrar.

Article 72. Acreditació de la capacitat d'obrar.

Subsecció 2a Prohibicions de contractar.

Article 73. Prova de la no-concurrència d'una prohibició de contractar.

Subsecció 3a Solvència.

Article 74. Mitjans d'acreditar la solvència.
Article 75. Solvència econòmica i financera.
Article 76. Solvència tècnica en els contractes d'obres.
Article 77. Solvència tècnica en els contractes de subministrament.
Article 78. Solvència tècnica o professional en els contractes de serveis.
Article 79. Solvència tècnica o professional en la resta dels contractes.
Article 80. Acreditació del compliment de les normes de garantia de la qualitat.
Article 81. Acreditació del compliment de les normes de gestió mediambiental.
Article 82. Documentació i informació complementària.

Subsecció 4a Prova de la classificació i de l'aptitud per contractar a través de registres o llistes oficials de contractistes.

Article 83. Certificacions de registres oficials de licitadors i empreses classificades.
Article 84. Certificats comunitaris de classificació.

Capítol III. Successió en la persona del contractista.

Article 85. Supòsits de successió del contractista.

Títol III. Objecte, preu i quantia del contracte.

Capítol I. Normes generals.

Article 86. Objecte del contracte.
Article 87. Preu.
Article 88. Càlcul del valor estimat dels contractes.

Capítol II. Revisió de preus en els contractes de les administracions públiques.

Article 89. Procedència i límits.
Article 90. Sistema de revisió de preus.
Article 91. Fórmules.
Article 92. Coeficient de revisió.
Article 93. Revisió en casos de demora en l'execució.
Article 94. Pagament de l'import de la revisió.

Títol IV. Garanties exigibles en la contractació del sector públic.

Capítol I. Garanties a prestar en els contractes subscrits amb les administracions públiques.

Secció 1a Garantia definitiva.

Article 95. Exigència de garantia.
Article 96. Garanties admeses.
Article 97. Règim de les garanties prestades per tercers.
Article 98. Garantia global.
Article 99. Constitució, reposició i reajustament de garanties.
Article 100. Responsabilitats a què estan afectes les garanties.
Article 101. Preferència en l'execució de garanties.
Article 102. Devolució i cancel·lació de les garanties.

Secció 2a Garantia provisional.

Article 103. Exigència i règim.

Capítol II. Garanties a prestar en altres contractes del sector públic.

Article 104. Supòsits i règim.

Títol V. Modificació dels contractes.

Article 105. Supòsits.
Article 106. Modificacions previstes en la documentació que regeix la licitació.
Article 107. Modificacions no previstes en la documentació que regeix la licitació.
Article 108. Procediment.

Llibre II. Preparació dels contractes.

Títol I. Preparació de contractes per les administracions públiques.

Capítol I. Normes generals.

Secció 1a Expedient de contractació.

Subsecció 1a Tramitació ordinària.

Article 109. Expedient de contractació: iniciació i contingut.
Article 110. Aprovació de l'expedient.
Article 111. Expedient de contractació en contractes menors.

Subsecció 2a Tramitació abreujada de l'expedient.

Article 112. Tramitació urgent de l'expedient.
Article 113. Tramitació d'emergència.

Secció 2a Plecs de clàusules administratives i de prescripcions tècniques.

Article 114. Plecs de clàusules administratives generals.
Article 115. Plecs de clàusules administratives particulars.
Article 116. Plecs de prescripcions tècniques.
Article 117. Regles per a l'establiment de prescripcions tècniques.
Article 118. Condicions especials d'execució del contracte.
Article 119. Informació sobre les obligacions relatives a la fiscalitat, protecció del medi ambient, ocupació i condicions laborals.
Article 120. Informació sobre les condicions de subrogació en contractes de treball.

Capítol II. Normes especials per a la preparació de determinats contractes.

Secció 1a Actuacions preparatòries del contracte d'obres.

Subsecció 1a Projecte d'obres i replantejament.

Article 121. Projecte d'obres.
Article 122. Classificació de les obres.
Article 123. Contingut dels projectes i responsabilitat derivada de la seva elaboració.
Article 124. Presentació del projecte per l'empresari.
Article 125. Supervisió de projectes.
Article 126. Replantejament del projecte.

Subsecció 2a Plec de clàusules administratives en contractes sota la modalitat d'abonament total del preu.

Article 127. Contingut dels plecs de clàusules administratives en els contractes d'obra amb abonament total del preu.

Secció 2a Actuacions preparatòries del contracte de concessió d'obra pública.

Article 128. Estudi de viabilitat.
Article 129. Avantprojecte de construcció i explotació de l'obra.
Article 130. Projecte de l'obra i replantejament d'aquest.
Article 131. Plecs de clàusules administratives particulars.

Secció 3a Actuacions preparatòries del contracte de gestió de serveis públics.

Article 132. Règim jurídic del servei.
Article 133. Plecs i avantprojecte d'obra i explotació.

Secció 4a Actuacions preparatòries dels contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat.

Article 134. Avaluació prèvia.
Article 135. Programa funcional.
Article 136. Clàusules del contracte.

Títol II. Preparació d'altres contractes.

Capítol únic. Regles aplicables a la preparació dels contractes subscrits per poders adjudicadors que no tinguin el caràcter d'administracions públiques i de contractes subvencionats.

Article 137. Establiment de prescripcions tècniques i preparació de plecs.

Llibre III. Selecció del contractista i adjudicació dels contractes.

Títol I. Adjudicació dels contractes.

Capítol I. Adjudicació dels contractes de les administracions públiques.

Secció 1a Normes generals.

Subsecció 1a Disposicions directives.

Article 138. Procediment d'adjudicació.
Article 139. Principis d'igualtat i transparència.
Article 140. Confidencialitat.

Subsecció 2a Publicitat.

Article 141. Anunci previ.
Article 142. Convocatòria de licitacions.

Subsecció 3a Licitació.

Article 143. Terminis de presentació de les sol·licituds de participació i de les proposicions.
Article 144. Reducció de terminis en cas de tramitació urgent.
Article 145. Proposicions dels interessats.
Article 146. Presentació de la documentació acreditativa del compliment de requisits previs.
Article 147. Admissibilitat de variants o millores.
Article 148. Subhasta electrònica.
Article 149. Successió en el procediment.

Subsecció 4a Selecció de l'adjudicatari.

Article 150. Criteris de valoració de les ofertes.
Article 151. Classificació de les ofertes, adjudicació del contracte i notificació de l'adjudicació.
Article 152. Ofertes amb valors anormals o desproporcionats.

Subsecció 5a Obligacions d'informació sobre el resultat del procediment

Article 153. Informació no publicable
Article 154. Publicitat de la formalització dels contractes
Article 155. Renúncia a la subscripció del contracte i desistiment del procediment d'adjudicació per l'Administració

Subsecció 6a Formalització del contracte.

Article 156. Formalització dels contractes.

Secció 2a Procediment obert.

Article 157. Delimitació.
Article 158. Informació als licitadors.
Article 159. Terminis per a la presentació de proposicions.
Article 160. Examen de les proposicions i proposta d'adjudicació.
Article 161. Adjudicació.

Secció 3a Procediment restringit.

Article 162. Caracterització.
Article 163. Criteris per a la selecció de candidats.

Article 164. Sol·licituds de participació.
Article 165. Selecció de sol·licitants.
Article 166. Contingut de les invitacions i informació als convidats.
Article 167. Proposicions.
Article 168. Adjudicació.

Secció 4a Procediment negociat.

Article 169. Caracterització.

Subsecció 1a Supòsits d'aplicació.

Article 170. Supòsits generals.
Article 171. Contractes d'obres.
Article 172. Contractes de gestió de serveis públics.
Article 173. Contractes de subministrament.
Article 174. Contractes de serveis.
Article 175. Altres contractes.

Subsecció 2a Tramitació.

Article 176. Delimitació de la matèria objecte de negociació.
Article 177. Anunci de licitació i presentació de sol·licituds de participació.
Article 178. Negociació dels termes del contracte.

Secció 5a Diàleg competitiu

Article 179. Caracterització.
Article 180. Supòsits d'aplicació.
Article 181. Obertura del procediment i sol·licituds de participació.
Article 182. Diàleg amb els candidats.
Article 183. Presentació i examen de les ofertes.

Secció 6a Normes especials aplicables als concursos de projectes

Article 184. Àmbit d'aplicació.
Article 185. Bases del concurs.
Article 186. Participants.
Article 187. Publicitat.
Article 188. Decisió del concurs.

Capítol II. Adjudicació d'altres contractes del sector públic.

Secció 1a Normes aplicables pels poders adjudicadors que no tinguin el caràcter d'administracions públiques.

Article 189. Delimitació general.
Article 190. Adjudicació dels contractes subjectes a regulació harmonitzada.
Article 191. Adjudicació dels contractes que no estiguin subjectes a regulació harmonitzada.

Secció 2a Normes aplicables per altres ens, organismes i entitats del sector públic.

Article 192. Règim d'adjudicació de contractes.

Secció 3a Normes aplicables en l'adjudicació de contractes subvencionats.

Article 193. Adjudicació de contractes subvencionats.

Títol II. Racionalització tècnica de la contractació.

Capítol I. Normes generals.

Article 194. Sistemes per a la racionalització de la contractació de les administracions públiques.
Article 195. Sistemes per a la racionalització de la contractació d'altres entitats del sector públic.

Capítol II. Acords marc.

Article 196. Funcionalitat i límits.
Article 197. Procediment de subscripció d'acords marc.
Article 198. Adjudicació de contractes basats en un acord marc.

Capítol III. Sistemes dinàmics de contractació.

Article 199. Funcionalitat i límits.
Article 200. Implementació.
Article 201. Incorporació d'empreses al sistema.
Article 202. Adjudicació de contractes en el marc d'un sistema dinàmic de contractació.

Capítol IV. Centrals de contractació.

Secció 1a Normes generals.

Article 203. Funcionalitat i principis d'actuació.
Article 204. Creació de centrals de contractació per les comunitats autònomes i entitats locals.
Article 205. Adhesió a sistemes externs de contractació centralitzada.
Secció 2a Contractació centralitzada en l'àmbit estatal.
Article 206. Règim general.
Article 207. Adquisició centralitzada d'equips i sistemes per al tractament de la informació.

Llibre IV. Efectes, compliment i extinció dels contractes administratius.

Títol I. Normes generals.

Capítol I. Efectes dels contractes.

Article 208. Règim jurídic.
Article 209. Vinculació al contingut contractual.

Capítol II. Prerrogatives de l'Administració pública en els contractes administratius.

Article 210. Enumeració.
Article 211. Procediment d'exercici.

Capítol III. Execució dels contractes.

Article 212. Execució defectuosa i demora.
Article 213. Resolució per demora i pròrroga dels contractes.
Article 214. Indemnització de danys i perjudicis.
Article 215. Principi de risc i ventura.
Article 216. Pagament del preu.
Article 217. Procediment per fer efectius els deutes de les administracions públiques.
Article 218. Transmissió dels drets de cobrament

Capítol IV. Modificació dels contractes.

Article 219. Potestat de modificació del contracte.
Article 220. Suspensió dels contractes.

Capítol V. Extinció dels contractes.

Secció 1a Disposició general.

Article 221. Extinció dels contractes

Secció 2a Compliment dels contractes.

Article 222. Compliment dels contractes i recepció de la prestació.

Secció 3a Resolució dels contractes.

Article 223. Causes de resolució.
Article 224. Aplicació de les causes de resolució.
Article 225. Efectes de la resolució.

Capítol VI. Cessió dels contractes i subcontractació.

Secció 1a Cessió dels contractes.

Article 226. Cessió dels contractes.

Secció 2a Subcontractació.

Article 227. Subcontractació.

Article 228. Pagaments a subcontractistes i subministradors.

Títol II. Normes especials per a contractes d'obres, concessió d'obra pública, gestió de serveis públics, subministraments, serveis i de col·laboració entre el sector públic i el sector privat.

Capítol I. Contracte d'obres.

Secció 1a Execució del contracte d'obres.

Article 229. Comprovació del replantejament.
Article 230. Execució de les obres i responsabilitat del contractista.
Article 231. Força major.
Article 232. Certificacions i abonaments a compte.
Article 233. Obres a un tant alçat i obres amb preu tancat.

Secció 2a Modificació del contracte d'obres.

Article 234. Modificació del contracte d'obres.

Secció 3a Compliment del contracte d'obres.

Article 235. Recepció i termini de garantia.
Article 236. Responsabilitat per vicis ocults.

Secció 4a Resolució del contracte d'obres.

Article 237. Causes de resolució.
Article 238. Suspensió de la iniciació de l'obra.
Article 239. Efectes de la resolució.

Capítol II. Contracte de concessió d'obra pública.

Secció 1a Construcció de les obres objecte de concessió.

Article 240. Modalitats d'execució de les obres.
Article 241. Responsabilitat en l'execució de les obres per tercers.
Article 242. Principi de risc i ventura en l'execució de les obres.
Article 243. Modificació del projecte.
Article 244. Comprovació de les obres.

Secció 2a Drets i obligacions del concessionari i prerrogatives de l'Administració concedent.

Subsecció 1a Drets i obligacions del concessionari.

Article 245. Drets del concessionari.
Article 246. Obligacions del concessionari.
Article 247. Ús i conservació de l'obra pública.
Article 248. Zones complementàries d'explotació comercial.

Subsecció 2a Prerrogatives i drets de l'Administració.

Article 249. Prerrogatives i drets de l'Administració.
Article 250. Modificació de l'obra pública.
Article 251. Segrest de la concessió.
Article 252. Penalitats per incompliments del concessionari.

Secció 3a Règim economicofinancer de la concessió.

Article 253. Finançament de les obres.
Article 254. Aportacions públiques a la construcció.
Article 255. Retribució per la utilització de l'obra.
Article 256. Aportacions públiques a l'explotació.
Article 257. Obres públiques diferenciades.
Article 258. Manteniment de l'equilibri econòmic del contracte.

Secció 4a Finançament privat.

Subsecció 1a Emissió de títols pel concessionari.

Article 259. Emissió d'obligacions i altres títols.
Article 260. Incorporació a títols negociables dels drets de crèdit del concessionari.

Subsecció 2a Hipoteca de la concessió.

Article 261. Objecte de la hipoteca de la concessió.
Article 262. Drets del creditor hipotecari.
Article 263. Execució de la hipoteca.
Article 264. Drets de titulars de càrregues inscrites o anotades sobre la concessió per al cas de resolució concessional.

Subsecció 3a Altres fonts de finançament.

Article 265. Crèdits participatius.

Secció 5a Extinció de les concessions.

Article 266. Formes d'extinció.
Article 267. Extinció de la concessió per transcurs del termini.
Article 268. Termini de les concessions.
Article 269. Causes de resolució.

Article 270. Aplicació de les causes de resolució.
Article 271. Efectes de la resolució.
Article 272. Destí de les obres en l'extinció de la concessió.

Secció 6a Execució d'obres per tercers.

Article 273. Subcontractació.
Article 274. Adjudicació de contractes d'obres pel concessionari.

Capítol III. Contracte de gestió de serveis públics.

Secció 1a Disposicions generals

Article 275. Àmbit del contracte.
Article 276. Règim jurídic.
Article 277. Modalitats de la contractació.
Article 278. Durada.

Secció 2a Execució del contracte de gestió de serveis públics.

Article 279. Execució del contracte.
Article 280. Obligacions generals.
Article 281. Prestacions econòmiques.

Secció 3a Modificació del contracte de gestió de serveis públics.

Article 282. Modificació del contracte i manteniment del seu equilibri econòmic.

Secció 4a Compliment i efectes del contracte de gestió de serveis públics.

Article 283. Reversió.
Article 284. Manca de lliurament de contraprestacions econòmiques i mitjans auxiliars.
Article 285. Incompliment del contractista.

Secció 5a Resolució del contracte de gestió de serveis públics.
Article 286. Causes de resolució.
Article 287. Aplicació de les causes de resolució.
Article 288. Efectes de la resolució.

Secció 6a Subcontractació del contracte de gestió de serveis públics.

Article 289. Subcontractació.

Capítol IV. Contracte de subministrament.

Secció 1a Regulació de determinats contractes de subministrament.

Article 290. Arrendament.
Article 291. Contractes de fabricació i aplicació de normes i usos vigents en comerç internacional.

Secció 2a Execució del contracte de subministrament.

Article 292. Lliurament i recepció.
Article 293. Pagament del preu.
Article 294. Pagament en metàl·lic i en altres béns.
Article 295. Facultats de l'Administració en el procés de fabricació

Secció 3a Modificació del contracte de subministrament.

Article 296. Modificació del contracte de subministrament.

Secció 4a Compliment del contracte de subministrament.

Article 297. Despeses de lliurament i recepció.
Article 298. Vicis o defectes durant el termini de garantia.

Secció 5a Resolució del contracte de subministrament

Article 299. Causes de resolució.
Article 300. Efectes de la resolució.

Capítol V. Contractes de serveis.

Secció 1a Disposicions generals.

Article 301. Contingut i límits.
Article 302. Determinació del preu.
Article 303. Durada.
Article 304. Règim de contractació per a activitats docents.

Secció 2a Execució dels contractes de serveis.

Article 305. Execució i responsabilitat del contractista.

Secció 3a Modificació dels contractes de serveis de manteniment.

Article 306. Modificació d'aquests contractes.

Secció 4a Compliment dels contractes de serveis.

Article 307. Compliment dels contractes.

Secció 5a Resolució dels contractes de serveis.

Article 308. Causes de resolució.
Article 309. Efectes de la resolució.

Secció 6a De l'esmena d'errors i responsabilitats en el contracte d'elaboració de projectes d'obres.

Article 310. Esmena d'errors i correcció de deficiències.
Article 311. Indemnitzacions.
Article 312. Responsabilitat per defectes o errors del projecte.

Capítol VI. Contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat.

Article 313. Règim jurídic
Article 314. Durada
Article 315. Finançament.

Llibre V. Organització administrativa per a la gestió de la contractació.

Títol I. Òrgans competents en matèria de contractació.

Capítol I. Òrgans de contractació.

Article 316. Òrgans de contractació.
Article 317. Autorització per contractar.
Article 318. Desconcentració.
Article 319. Abstenció i recusació.

Capítol II. Òrgans d'assistència.

Article 320. Meses de contractació.
Article 321. Mesa especial del diàleg competitiu.
Article 322. Mesa de contractació del sistema estatal de contractació centralitzada.
Article 323. Jurats de concursos.

Capítol III. Òrgans consultius.

Article 324. Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat
Article 325. Òrgans consultius en matèria de contractació de les comunitats autònomes

Títol II. Registres oficials.

Capítol I. Registres oficials de licitadors i empreses classificades.

Article 326. Registre oficial de licitadors i empreses classificades de l'Estat.
Article 327. Registres oficials de licitadors i empreses classificades de les comunitats autònomes.
Article 328. Contingut del Registre.
Article 329. Voluntarietat de la inscripció.
Article 330. Responsabilitat de l'empresari en relació amb l'actualització de la informació registral.
Article 331. Publicitat.
Article 332. Col·laboració entre registres.

Capítol II. Registre de contractes del sector públic.

Article 333. Registre de contractes del sector públic.

Títol III. Gestió de la publicitat contractual per mitjans electrònics, informàtics i telemàtics.

Capítol únic. Plataforma de Contractació de l'Estat.

Article 334. Plataforma de Contractació de l'Estat.

Disposició addicional primera. Contractació a l'estranger.
Disposició addicional segona. Normes específiques de contractació a les entitats locals.
Disposició addicional tercera. Regles especials sobre competència per adquirir equips i sistemes per al tractament de la informació i de les comunicacions.
Disposició addicional quarta. Contractació amb empreses que tinguin a la seva plantilla persones amb discapacitat o en situació d'exclusió social i amb entitats sense ànim de lucre.
Disposició addicional cinquena. Contractes reservats.
Disposició addicional sisena. Disposicions aplicables a les universitats públiques.
Disposició addicional setena. Exempció de requisits per als organismes públics de recerca com a adjudicataris de contractes.
Disposició addicional vuitena. Contractes subscrits en els sectors de l'aigua, de l'energia, dels transports i dels serveis postals.
Disposició addicional novena. Normes especials per a la contractació de l'accés a bases de dades i la subscripció a publicacions.
Disposició addicional desena. Modificacions de quanties, terminis i altres derivades dels annexos de directives comunitàries.
Disposició addicional onzena. Actualització de xifres fixades per la Unió Europea.
Disposició addicional dotzena. Còmput de terminis.
Disposició addicional tretzena. Referències a l'impost sobre el valor afegit.

Disposició addicional catorzena. Espai Econòmic Europeu.
Disposició addicional quinzena. Normes relatives als mitjans de comunicació utilitzables en els procediments que regula aquesta Llei.
Disposició addicional setzena. Ús de mitjans electrònics, informàtics i telemàtics en els procediments que regula la Llei.
Disposició addicional dissetena. Substitució de lletrats en les meses de contractació.
Disposició addicional divuitena. Garantia d'accessibilitat per a persones amb discapacitat.
Disposició addicional dinovena. Responsabilitat de les autoritats i del personal al servei de les administracions públiques.
Disposició addicional vintena. Concerts per a la prestació d'assistència sanitària i farmacèutica subscrits per la Mutualitat de Funcionaris Civils de l'Estat, la Mutualitat General Judicial i l'Institut Social de les Forces Armades.
Disposició addicional vint-i-unena. Contractes inclosos en els àmbits de la defensa i de la seguretat.
Disposició addicional vint-i-dosena. Règim de contractació de determinats organismes.
Disposició addicional vint-i-tresena. Pràctiques contràries a la lliure competència.
Disposició addicional vint-i-quatrena. Prestació d'assistència sanitària en situacions d'urgència.
Disposició addicional vint-i-cinquena. Règim jurídic de l'«Empresa de Transformación Agraria, Sociedad Anónima» (TRAGSA), i de les seves filials.
Disposició addicional vint-i-sisena. Protecció de dades de caràcter personal.
Disposició addicional vint-i-setena. Agrupacions europees de cooperació territorial.
Disposició addicional vint-i-vuitena. Adquisició centralitzada de medicaments i productes sanitaris amb vista al Sistema Nacional de Salut.
Disposició addicional vint-i-novena. Fórmules institucionals de col·laboració entre el sector públic i el sector privat.
Disposició addicional trentena. Règim dels òrgans competents per resoldre els recursos de l'Administració General de l'Estat i entitats contractants adscrites a aquesta.
Disposició addicional trenta-unena. Autorització del Consell de Ministres en concessions d'obres regulades en la normativa sectorial.
Disposició transitòria primera. Expedients iniciats i contractes adjudicats amb anterioritat a l'entrada en vigor d'aquesta Llei.
Disposició transitòria segona. Fórmules de revisió.
Disposició transitòria tercera. Determinació de quanties pels departaments ministerials respecte dels organismes autònoms adscrits a aquests.
Disposició transitòria quarta. Determinació dels casos en què és exigible la classificació de les empreses.
Disposició transitòria cinquena. Règim transitori dels procediments d'adjudicació dels contractes no subjectes a regulació harmonitzada subscrits per entitats que no tenen el caràcter d'Administració pública.
Disposició transitòria sisena. Terminis a què es refereix l'article 216 de la Llei.
Disposició transitòria setena. Règim supletori per a les comunitats autònomes.
Disposició transitòria vuitena. Procediments en curs.
Disposició final primera. Actualització de les referències a determinats òrgans.
Disposició final segona. Títols competencials.
Disposició final tercera. Normes aplicables als procediments que regula aquesta Llei.
Disposició final quarta. Habilitació normativa en matèria d'ús de mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, i ús de factura electrònica.
Disposició final cinquena. Foment de la contractació pública d'activitats innovadores.
Disposició final sisena. Habilitació per al desplegament reglamentari.

Annex I. Activitats a què es refereix l'apartat 1 de l'article 6.
Annex II. Serveis a què es refereix l'article 10

Annex III. Llista de productes previstos a la lletra a) de l'apartat 1 de l'article 15, pel que fa als contractes de subministraments adjudicats per òrgans de contractació del sector de la defensa.

TEXT REFÓS DE LA LLEI DE CONTRACTES DEL SECTOR PÚBLIC

TÍTOL PRELIMINAR

Disposicions generals

CAPÍTOL I

Objecte i àmbit d'aplicació de la Llei

Article 1. *Objecte i finalitat.*

Aquesta Llei té per objecte regular la contractació del sector públic, a fi de garantir que s'ajusta als principis de llibertat d'accés a les licitacions, publicitat i transparència dels procediments, i no-discriminació i igualtat de tracte entre els candidats, i d'assegurar, en connexió amb l'objectiu d'estabilitat pressupostària i control de la despesa, una utilització eficient dels fons destinats a la realització d'obres, l'adquisició de béns i la contractació de serveis mitjançant l'exigència de la definició prèvia de les necessitats a satisfer, la salvaguarda de la lliure competència i la selecció de l'oferta econòmicament més avantatjosa.

També és objecte d'aquesta Llei la regulació del règim jurídic aplicable als efectes, compliment i extinció dels contractes administratius, atenent els fins institucionals de caràcter públic que es tracten de dur a terme a través d'aquells.

Article 2. *Àmbit d'aplicació*

1. Són contractes del sector públic i, en conseqüència, estan sotmesos a aquesta Llei en la forma i els termes que preveu, els contractes onerosos, sigui quina sigui la seva naturalesa jurídica, que subscriguin els ens, organismes i entitats enumerats a l'article 3.

2. També estan subjectes a aquesta Llei, en els termes que s'hi assenyalen, els contractes subvencionats pels ens, organismes i entitats del sector públic que subscriguin altres persones físiques o jurídiques en els supòsits que preveu l'article 17, així com els contractes d'obres que subscriguin els concessionaris d'obres públiques en els casos de l'article 274.

3. L'aplicació d'aquesta Llei als contractes que subscriguin les comunitats autònomes i les entitats que integren l'Administració local, o els organismes que en depenen, com també als contractes subvencionats per qualsevol d'aquestes entitats, s'ha de fer en els termes que preveu la disposició final segona.

Article 3. *Àmbit subjectiu*

1. Als efectes d'aquesta Llei, es considera que formen part del sector públic els ens, organismes i entitats següents:

a) L'Administració General de l'Estat, les administracions de les comunitats autònomes i les entitats que integren l'Administració local.

b) Les entitats gestores i els serveis comuns de la Seguretat Social.

c) Els organismes autònoms, les entitats públiques empresarials, les universitats públiques, les agències estatals i qualssevol entitats de dret públic amb personalitat jurídica pròpia vinculades a un subjecte que pertanyi al sector públic o que en depengui, incloent-hi les que, amb independència funcional o amb una autonomia especial reconeguda per la Llei, tinguin atribuïdes funcions de regulació o control de caràcter extern sobre un determinat sector o activitat.

d) Les societats mercantils en el capital social de les quals la participació, directa o indirecta, d'entitats de les esmentades a les lletres a) a f) d'aquest apartat sigui superior al 50 per 100.

e) Els consorcis dotats de personalitat jurídica pròpia als quals es refereixen l'article 6.5 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, i la legislació de règim local.

f) Les fundacions que es constitueixin amb una aportació majoritària, directa o indirecta, d'una o diverses entitats integrades al sector públic, o el patrimoni fundacional de les quals, amb un caràcter de permanència, estigui format en més d'un 50 per 100 per béns o drets aportats o cedits per les entitats esmentades.

g) Les mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social.

h) Qualssevol ens, organismes o entitats amb personalitat jurídica pròpia, que hagin estat creats específicament per satisfer necessitats d'interès general que no tinguin caràcter industrial o mercantil, sempre que un o diversos subjectes pertanyents al sector públic en financin majoritàriament l'activitat, en controlin la gestió, o nomenin més de la meitat dels membres del seu òrgan d'administració, direcció o vigilància.

i) Les associacions constituïdes pels ens, organismes i entitats esmentats a les lletres anteriors.

2. Dins del sector públic, i als efectes d'aquesta Llei, tenen la consideració d'administracions públiques els ens, organismes i entitats següents:

a) Els esmentats a les lletres a) i b) de l'apartat anterior.

b) Els organismes autònoms.

c) Les universitats públiques.

d) Les entitats de dret públic que, amb independència funcional o amb una autonomia especial reconeguda per la Llei, tinguin atribuïdes funcions de regulació o control de caràcter extern sobre un determinat sector o activitat, i

e) les entitats de dret públic vinculades a una o diverses administracions públiques o dependents d'aquestes que compleixin alguna de les característiques següents:

1a Que la seva activitat principal no consisteixi en la producció en règim de mercat de béns i serveis destinats al consum individual o col·lectiu, o que efectuïn operacions de redistribució de la renda i de la riquesa nacional, en tot cas sense ànim de lucre, o

2a que no es financin majoritàriament amb ingressos, sigui quina sigui la seva naturalesa, obtinguts com a contrapartida al lliurament de béns o a la prestació de serveis.

No obstant això, no tenen la consideració d'administracions públiques les entitats públiques empresarials estatals i els organismes assimilats que depenen de les comunitats autònomes i entitats locals.

f) Els òrgans competents del Congrés dels Diputats, del Senat, del Consell General del Poder Judicial, del Tribunal Constitucional, del Tribunal de Comptes, del Defensor del Poble, de les assemblees legislatives de les comunitats autònomes i de les institucions autonòmiques anàlogues al Tribunal de Comptes i al Defensor del Poble, pel que fa a la seva activitat de contractació.

g) Les diputacions forals i les juntes generals dels territoris històrics del País Basc pel que fa a la seva activitat de contractació.

3. Es consideren poders adjudicadors, als efectes d'aquesta Llei, els ens, organismes i entitats següents:

a) Les administracions públiques.

b) Tots els altres ens, organismes o entitats amb personalitat jurídica pròpia diferents dels expressats a la lletra a) que hagin estat creats específicament per satisfer necessitats d'interès general que no tinguin caràcter industrial o mercantil, sempre que un o diversos subjectes que s'hagin de considerar poder adjudicador d'acord amb els criteris d'aquest

apartat 3 en financin majoritàriament l'activitat, en controlin la gestió, o nomenin més de la meitat dels membres del seu òrgan d'administració, direcció o vigilància.

c) Les associacions constituïdes pels ens, organismes i entitats esmentats a les lletres anteriors.

Article 4. *Negocis i contractes exclosos*

1. Estan exclosos de l'àmbit d'aquesta Llei els negocis i les relacions jurídiques següents:

a) La relació de servei dels funcionaris públics i els contractes regulats a la legislació laboral.

b) Les relacions jurídiques consistents en la prestació d'un servei públic la utilització del qual pels usuaris requereixi l'abonament d'una tarifa, taxa o preu públic d'aplicació general.

c) Els convenis de col·laboració que subscrigui l'Administració General de l'Estat amb les entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social, les universitats públiques, les comunitats autònomes, les entitats locals, organismes autònoms i la resta de les entitats públiques, o els que subscriguin aquests organismes i entitats entre si, llevat que, per la seva naturalesa, tinguin la consideració de contractes subjectes a aquesta Llei.

d) Els convenis que, d'acord amb les normes específiques que els regulen, subscrigui l'Administració amb persones físiques o jurídiques subjectes al dret privat, sempre que el seu objecte no estigui comprès en el dels contractes regulats en aquesta Llei o en normes administratives especials.

e) Els convenis inclosos en l'àmbit de l'article 346 del Tractat de funcionament de la Unió Europea que es concloguin en el sector de la defensa.

f) Els acords que signi l'Estat amb altres estats o amb entitats de dret internacional públic.

g) Els contractes de subministrament relatius a activitats directes dels organismes de dret públic dependents de les administracions públiques l'activitat dels quals tingui caràcter comercial, industrial, financer o anàleg, si els béns sobre els quals tracten han estat adquirits amb el propòsit de tornar-los, amb transformació o sense, al tràfic jurídic patrimonial, d'acord amb els seus fins peculiars, sempre que aquests organismes actuïn en exercici de competències específiques atribuïdes a ells per la Llei.

h) Els contractes i convenis derivats d'acords internacionals signats de conformitat amb el Tractat de funcionament de la Unió Europea amb un o diversos països no membres de la Comunitat, relatius a obres o subministraments destinats a la realització o explotació conjunta d'una obra, o relatius als contractes de serveis destinats a la realització o explotació en comú d'un projecte.

i) Els contractes i convenis efectuats en virtut d'un acord internacional subscrit en relació amb l'estacionament de tropes.

j) Els contractes i convenis adjudicats en virtut d'un procediment específic d'una organització internacional.

k) Els contractes relatius a serveis d'arbitratge i conciliació.

l) Els contractes relatius a serveis financers relacionats amb l'emissió, compra, venda i transferència de valors o d'altres instruments financers, en particular les operacions relatives a la gestió financera de l'Estat, així com les operacions destinades a l'obtenció de fons o capital pels ens, organismes i entitats del sector públic, com també els serveis prestats pel Banc d'Espanya i les operacions de tresoreria.

m) Els contractes pels quals un ens, organisme o entitat del sector públic s'obligui a lliurar béns o drets o prestar algun servei, sense perjudici que l'adquirent dels béns o el receptor dels serveis, si és una entitat del sector públic subjecta a aquesta Llei, s'hagi d'ajustar a les seves prescripcions per a la signatura del contracte corresponent.

n) Els negocis jurídics en virtut dels quals s'encarregui a una entitat que, de conformitat amb el que assenyala l'article 24.6, tingui atribuïda la condició de mitjà propi i

servei tècnic d'aquest, la realització d'una determinada prestació. No obstant això, els contractes que hagin de subscriure les entitats que tinguin la consideració de mitjà propi i servei tècnic per a la realització de les prestacions objecte de l'encàrrec queden sotmesos a aquesta Llei, en els termes que siguin procedents d'acord amb la naturalesa de l'entitat que els subscrigui i el tipus i la quantia d'aquests, i, en tot cas, quan es tracti de contractes d'obres, serveis o subministraments les quanties dels quals superin els llindars establerts a la secció 2a del capítol II d'aquest títol preliminar, les entitats de dret privat han d'observar per a la seva preparació i adjudicació les regles que estableixen els articles 137.1 i 190.

o) Les autoritzacions i concessions sobre béns de domini públic i els contractes d'explotació de béns patrimonials diferents dels definits a l'article 7, que es regulen per la seva legislació específica llevat dels casos en què expressament es declarin aplicables les prescripcions d'aquesta Llei.

p) Els contractes de compravenda, donació, permuta, arrendament i altres negocis jurídics anàlegs sobre béns immobles, valors negociables i propietats incorporals, tret que recaiguin sobre programes d'ordinador i s'hagin de qualificar de contractes de subministrament o serveis, que tenen sempre el caràcter de contractes privats i es regeixen per la legislació patrimonial. En aquests contractes no es poden incloure prestacions que siguin pròpies dels contractes típics que regula la secció 1a del capítol II del títol preliminar, si el valor estimat d'aquestes és superior al 50 per 100 de l'import total del negoci o si no mantenen amb la prestació característica del contracte patrimonial relacions de vinculació i complementarietat en els termes que preveu l'article 25; en aquests dos supòsits, aquestes prestacions han de ser objecte de contractació independent d'acord amb el que estableix aquesta Llei.

q) Els contractes de serveis i subministrament subscrits pels organismes públics de recerca estatals i els organismes similars de les comunitats autònomes que tinguin per objecte prestacions o productes necessaris per a l'execució de projectes de recerca, desenvolupament i innovació tecnològica o serveis tècnics, quan la presentació i obtenció de resultats derivats d'aquests estigui lligada a retorns científics, tecnològics o industrials susceptibles d'incorporar-se al tràfic jurídic i la seva realització hagi estat encomanada a equips de recerca de l'organisme mitjançant processos de concurrència competitiva.

r) Els contractes de recerca i desenvolupament remunerats íntegrament per l'òrgan de contractació, sempre que aquest comparteixi amb les empreses adjudicatàries els riscos i els beneficis de la recerca científica i tècnica necessària per desenvolupar solucions innovadores que superin les disponibles en el mercat. En l'adjudicació d'aquests contractes s'ha d'assegurar el respecte als principis de publicitat, concurrència, transparència, confidencialitat, igualtat i no-discriminació i d'elecció de l'oferta econòmicament més avantatjosa.

2. Els contractes, negocis i relacions jurídiques enumerats a l'apartat anterior es regulen per les seves normes especials, i s'han d'aplicar els principis d'aquesta Llei per resoldre els dubtes i llacunes que es puguin presentar.

CAPÍTOL II

Contractes del sector públic

Secció 1a Delimitació dels tipus contractuals

Article 5. *Qualificació dels contractes.*

1. Els contractes d'obres, concessió d'obres públiques, gestió de serveis públics, subministrament, serveis i de col·laboració entre el sector públic i el sector privat que subscriguin els ens, organismes i entitats que pertanyen al sector públic es qualifiquen d'acord amb les normes que conté aquesta secció.

2. La resta dels contractes del sector públic es qualifiquen segons les normes de dret administratiu o de dret privat que els són aplicables.

Article 6. *Contracte d'obres.*

1. Són contractes d'obres els que tenen per objecte la realització d'una obra o l'execució d'algun dels treballs enumerats a l'annex I o la realització per qualsevol mitjà d'una obra que respongui a les necessitats especificades per l'entitat del sector públic contractant. A més d'aquestes prestacions, el contracte pot comprendre, si s'escau, la redacció del projecte corresponent.

2. Per «obra» s'entén el resultat d'un conjunt de treballs de construcció o d'enginyeria civil, destinat a complir per si mateix una funció econòmica o tècnica, que tingui per objecte un bé immoble.

Article 7. *Contracte de concessió d'obres públiques.*

1. La concessió d'obres públiques és un contracte que té per objecte la realització pel concessionari d'algunes de les prestacions a què es refereix l'article 6, incloses les de restauració i reparació de construccions existents, així com la conservació i el manteniment dels elements construïts, i en el qual la contraprestació a favor d'aquell consisteix, o bé únicament en el dret a explotar l'obra, o bé en aquest dret acompanyat del de percebre un preu.

2. El contracte, que s'ha d'executar en tot cas a risc i ventura del contractista, pot comprendre, a més, el contingut següent:

a) L'adequació, la reforma i la modernització de l'obra per adaptar-la a les característiques tècniques i funcionals requerides per a la prestació correcta dels serveis o la realització de les activitats econòmiques a les quals serveix de suport material.

b) Les actuacions de reposició i gran reparació que siguin exigibles en relació amb els elements que ha de reunir cada una de les obres per mantenir-se apta a fi que els serveis i activitats als quals aquelles serveixen es puguin desenvolupar de manera adequada d'acord amb les exigències econòmiques i les demandes socials.

3. El contracte de concessió d'obres públiques també pot preveure que el concessionari estigui obligat a projectar, executar, conservar, reposar i reparar les obres que siguin accessòries o estiguin vinculades amb la principal i que siguin necessàries perquè aquesta compleixi la finalitat determinant de la seva construcció i que permetin el seu millor funcionament i explotació, així com a efectuar les actuacions ambientals relacionades amb aquelles que hi estiguin previstes. En el supòsit que les obres vinculades o accessòries puguin ser objecte d'explotació o aprofitament econòmic, aquests corresponen al concessionari conjuntament amb l'explotació de l'obra principal, en la forma determinada pels plecs respectius.

Article 8. *Contracte de gestió de serveis públics.*

1. El contracte de gestió de serveis públics és aquell en virtut del qual una Administració pública o una mútua d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social encomana a una persona, natural o jurídica, la gestió d'un servei la prestació del qual ha estat assumida com a pròpia de la seva competència per l'Administració o la mútua que fa l'encàrrec.

Les mútues d'accidents de treball i malalties professionals només poden efectuar aquest tipus de contracte respecte a la gestió de la prestació d'assistència sanitària.

2. Les disposicions d'aquesta Llei referides a aquest contracte no són aplicables als supòsits en què la gestió del servei públic s'efectuï mitjançant la creació d'entitats de dret públic destinades a aquest fi, ni a aquells en què la gestió s'atribueixi a una societat de dret privat el capital de la qual sigui, totalment, de titularitat pública.

Article 9. *Contracte de subministrament.*

1. Són contractes de subministrament els que tenen per objecte l'adquisició, l'arrendament financer, o l'arrendament, amb opció de compra o sense, de productes o béns mobles.

2. Sense perjudici del que disposa la lletra b) de l'apartat 3 d'aquest article respecte dels contractes que tinguin per objecte programes d'ordinador, no tenen la consideració de contracte de subministrament els contractes relatius a propietats incorporals o valors negociables.

3. En tot cas, es consideren contractes de subministrament els següents:

a) Aquells en què l'empresari s'obliga a lliurar una pluralitat de béns de forma successiva i per preu unitari sense que la quantia total es defineixi amb exactitud en el moment de subscriure el contracte, perquè els lliuraments estan subordinats a les necessitats de l'adquirent. No obstant això, l'adjudicació d'aquests contractes s'ha de fer d'acord amb les normes que preveu el capítol II del títol II del llibre III per als acords marc signats amb un únic empresari.

b) Els que tinguin per objecte l'adquisició i l'arrendament d'equips i sistemes de telecomunicacions o per al tractament de la informació, els seus dispositius i programes, i la cessió del dret d'ús d'aquests últims, a excepció dels contractes d'adquisició de programes d'ordinador desenvolupats a mida, que es consideren contractes de serveis.

c) Els de fabricació, pels quals la cosa o coses que han de ser lliurades per l'empresari s'han d'elaborar d'acord amb característiques peculiars fixades prèviament per l'entitat contractant, encara que aquesta s'obligui a aportar, totalment o parcialment, els materials necessaris.

Article 10. *Contracte de serveis.*

Són contractes de serveis aquells l'objecte dels quals són prestacions de fer consistents en el desenvolupament d'una activitat o adreçades a l'obtenció d'un resultat diferent d'una obra o un subministrament. Als efectes de l'aplicació d'aquesta Llei, els contractes de serveis es divideixen en les categories enumerades a l'annex II.

Article 11. *Contracte de col·laboració entre el sector públic i el sector privat.*

1. Són contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat aquells en què una Administració pública o una entitat pública empresarial o organisme similar de les comunitats autònomes encarrega a una entitat de dret privat, per un període determinat en funció de la durada de l'amortització de les inversions o de les fórmules de finançament que es prevegin, la realització d'una actuació global i integrada que, a més del finançament d'inversions immaterials, d'obres o de subministraments necessaris per al compliment de determinats objectius de servei públic o relacionats amb actuacions d'interès general, comprengui alguna de les prestacions següents:

a) La construcció, instal·lació o transformació d'obres, equips, sistemes, i productes o béns complexos, així com el seu manteniment, actualització o renovació, la seva explotació o la seva gestió.

b) La gestió integral del manteniment d'instal·lacions complexes.

c) La fabricació de béns i la prestació de serveis que incorporin tecnologia específicament desenvolupada amb el propòsit d'aportar solucions més avançades i econòmicament més avantatjoses que les que hi ha en el mercat.

d) Altres prestacions de serveis lligades al desenvolupament per l'Administració del servei públic o actuació d'interès general que li hagi estat encomanat.

2. Només es poden subscriure contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat quan prèviament s'hagi posat de manifest, en la forma que preveu l'article

134, que altres fórmules alternatives de contractació no permeten satisfer les finalitats públiques.

3. El contractista pot assumir, en els termes previstos en el contracte, la direcció de les obres que siguin necessàries, així com realitzar, totalment o parcialment, els projectes per a la seva execució i contractar els serveis necessaris.

4. La contraprestació a percebre pel contractista col·laborador consisteix en un preu que s'ha de satisfer durant tota la durada del contracte i que pot estar vinculat al compliment de determinats objectius de rendiment.

Article 12. *Contractes mixtos.*

Quan un contracte contingui prestacions corresponents a un altre o altres de diferent classe s'ha d'atendre en tot cas, per determinar les normes que s'han d'observar en la seva adjudicació, el caràcter de la prestació que tingui més importància des del punt de vista econòmic.

Secció 2a Contractes subjectes a una regulació harmonitzada

Article 13. *Delimitació general.*

1. Són contractes subjectes a una regulació harmonitzada els contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat, en tot cas, i els contractes d'obres, els de concessió d'obres públiques, els de subministrament, i els de serveis compresos en les categories 1 a 16 de l'annex II, el valor estimat dels quals, calculat segons les regles que s'estableixen a l'article 88, sigui igual o superior a les quanties que s'indiquen en els articles següents, sempre que l'entitat contractant tingui el caràcter de poder adjudicador. També tenen la consideració de contractes subjectes a una regulació harmonitzada els contractes subvencionats per aquestes entitats als quals es refereix l'article 17.

2. No obstant el que assenyala l'apartat anterior, no es consideren subjectes a regulació harmonitzada, sigui quin sigui el seu valor estimat, els contractes següents:

a) Els que tinguin per objecte la compra, el desenvolupament, la producció o la coproducció de programes destinats a la radiodifusió, per part dels organismes de radiodifusió, així com els relatius al temps de radiodifusió.

b) Els de recerca i desenvolupament remunerats íntegrament per l'òrgan de contractació, sempre que els resultats no es reservin per a la utilització exclusiva d'aquest òrgan en l'exercici de la seva activitat pròpia.

c) Els inclosos dins l'àmbit definit per l'article 346 del Tractat de funcionament de la Unió Europea que es concloguin en el sector de la defensa.

d) Els declarats secrets o reservats, o aquells l'execució dels quals hagi d'anar acompanyada de mesures de seguretat especials d'acord amb la legislació vigent, o en els quals ho exigeixi la protecció d'interessos essencials per a la seguretat de l'Estat.

La declaració del fet que concorre aquesta última circumstància l'ha de portar a terme, de forma expressa en cada cas, el titular del departament ministerial del qual depengui l'òrgan de contractació en l'àmbit de l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social i altres entitats públiques estatals; l'òrgan competent de les comunitats autònomes, o l'òrgan al qual estigui atribuïda la competència per subscriure el contracte corresponent en les entitats locals. La competència per efectuar aquesta declaració no és susceptible de delegació, llevat que una llei ho autoritzi expressament.

e) Aquells l'objecte principal dels quals sigui permetre als òrgans de contractació la posada a disposició o l'explotació de xarxes públiques de telecomunicacions o el subministrament al públic d'un o més serveis de telecomunicacions.

Article 14. *Contractes d'obres i de concessió d'obres públiques subjectes a una regulació harmonitzada: llindar.*

1. Estan subjectes a regulació harmonitzada els contractes d'obres i els contractes de concessió d'obres públiques el valor estimat dels quals sigui igual o superior a 4.845.000 euros.

2. En el supòsit que preveu l'article 88.7, quan el valor acumulat dels lots en què es divideixi l'obra iguali o superi la quantitat indicada a l'apartat anterior, s'han d'aplicar les normes de la regulació harmonitzada a l'adjudicació de cada lot. Tanmateix, els òrgans de contractació poden exceptuar d'aquestes normes els lots que tinguin un valor estimat inferior a un milió d'euros, sempre que l'import acumulat dels lots exceptuats no sobrepassi el 20 per 100 del valor acumulat de la totalitat d'aquests.

Article 15. *Contractes de subministrament subjectes a una regulació harmonitzada: llindar.*

1. Estan subjectes a regulació harmonitzada els contractes de subministrament el valor estimat dels quals sigui igual o superior a les quantitats següents:

a) 125.000 euros, quan es tracti de contractes adjudicats per l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms o les entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social. No obstant això, quan els contractes els adjudiquin òrgans de contractació que pertanyin al sector de la defensa, aquest llindar només s'ha d'aplicar respecte dels contractes de subministrament que tinguin per objecte els productes enumerats a l'annex III.

b) 193.000 euros, quan es tracti de contractes de subministrament diferents, per raó del subjecte contractant o per raó de l'objecte, dels que preveu la lletra anterior.

2. En el supòsit que preveu l'article 88.7 quan el valor acumulat dels lots en què es divideixi el subministrament iguali o superi les quantitats indicades a l'apartat anterior, s'han d'aplicar les normes de la regulació harmonitzada a l'adjudicació de cada lot. Tanmateix, els òrgans de contractació poden exceptuar d'aquestes normes els lots que tinguin un valor estimat inferior a 80.000 euros, sempre que l'import acumulat dels lots exceptuats no sobrepassi el 20 per 100 del valor acumulat de la totalitat d'aquests.

Article 16. *Contractes de serveis subjectes a una regulació harmonitzada: llindar.*

1. Estan subjectes a regulació harmonitzada els contractes de serveis compresos en les categories 1 a 16 de l'annex II que tinguin un valor estimat igual o superior a les quantitats següents:

a) 125.000 euros, quan els contractes hagin de ser adjudicats per l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms o les entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social, sense perjudici del que disposa per a determinats contractes de la categoria 5 i per als contractes de la categoria 8 de l'annex II la lletra b) d'aquest article.

b) 193.000 euros, quan els contractes els hagin d'adjudicar ens, organismes o entitats del sector públic diferents de l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms o les entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social, o quan, tot i ser adjudicats per aquests subjectes, es tracti de contractes de la categoria 5 consistents en serveis de difusió d'emissions de televisió i de ràdio, serveis de connexió o serveis integrats de telecomunicacions, o contractes de la categoria 8, segons es defineixen aquestes categories a l'annex II.

2. En el supòsit que preveu l'article 88.7, quan el valor acumulat dels lots en què es divideixi la compra de serveis iguali o superi els imports indicats a l'apartat anterior, s'han d'aplicar les normes de la regulació harmonitzada a l'adjudicació de cada lot. Tanmateix, els òrgans de contractació poden exceptuar d'aquestes normes els lots que tinguin un valor estimat inferior a 80.000 euros, sempre que l'import acumulat dels lots exceptuats no sobrepassi el 20 per 100 del valor acumulat de la totalitat d'aquests.

Article 17. *Contractes subvencionats subjectes a una regulació harmonitzada.*

1. Són contractes subvencionats subjectes a una regulació harmonitzada els contractes d'obres i els contractes de serveis definits d'acord amb el que preveuen els articles 6 i 10, respectivament, que siguin subvencionats, de forma directa i en més d'un 50 per 100 del seu import, per entitats que tinguin la consideració de poders adjudicadors, sempre que pertanyin a alguna de les categories següents:

a) Contractes d'obres que tinguin per objecte activitats d'enginyeria civil de la secció F, divisió 45, grup 45.2 de la Nomenclatura general d'activitats econòmiques de les Comunitats Europees (NACE), o la construcció d'hospitals, centres esportius, recreatius o d'oci, edificis escolars o universitaris i edificis d'ús administratiu, sempre que el seu valor estimat sigui igual o superior a 4.845.000 euros.
b) Contractes de serveis vinculats a un contracte d'obres dels definits a la lletra a), amb un valor estimat igual o superior a 193.000 euros.

2. Les normes previstes per als contractes subvencionats s'han d'aplicar als subscrits per particulars o per entitats del sector públic que no tinguin la consideració de poders adjudicadors, en conjunció, en aquest últim cas, amb les altres disposicions d'aquesta Llei que els siguin aplicables. Quan el contracte subvencionat sigui adjudicat per entitats del sector públic que tinguin la consideració de poder adjudicador, s'han d'aplicar les normes de contractació previstes per a aquestes entitats, d'acord amb la seva naturalesa, llevat de la relativa a la determinació de la competència per resoldre el recurs especial en matèria de contractació i per adoptar mesures cautelars en el procediment d'adjudicació, que es regeix, en tot cas, per la regla que estableix l'article 41.

Secció 3a Contractes administratius i contractes privats

Article 18. *Règim aplicable als contractes del sector públic.*

Els contractes del sector públic poden tenir caràcter administratiu o caràcter privat.

Article 19. *Contractes administratius.*

1. Tenen caràcter administratiu els contractes següents, sempre que els subscrigui una Administració pública:

a) Els contractes d'obra, concessió d'obra pública, gestió de serveis públics, subministrament, i serveis, així com els contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat. No obstant això, els contractes de serveis compresos a la categoria 6 de l'annex II i els que tinguin per objecte la creació i interpretació artística i literària i els d'espectacles compresos a la categoria 26 del mateix annex no tenen caràcter administratiu.
b) Els contractes d'objecte diferent dels expressats anteriorment, però que tinguin naturalesa administrativa especial perquè estan vinculats al gir o tràfic específic de l'Administració contractant o perquè satisfan de manera directa o immediata una finalitat pública de la competència específica d'aquella, sempre que no tinguin expressament atribuït el caràcter de contractes privats de conformitat amb el paràgraf segon de l'article 20.1, o perquè ho declara una llei.

2. Els contractes administratius es regeixen, quant a la preparació, adjudicació, efectes i extinció, per aquesta Llei i les seves disposicions de desplegament; supletòriament s'apliquen les altres normes de dret administratiu i, si no, les normes de dret privat. No obstant això, als contractes administratius especials a què es refereix la lletra b) de l'apartat anterior els són aplicables, en primer terme, les seves normes específiques.

Article 20. *Contractes privats.*

1. Tenen la consideració de contractes privats els subscrits pels ens, organismes i entitats del sector públic que no reuneixen la condició d'administracions públiques.

Igualment, són contractes privats els subscrits per una Administració pública que tenen per objecte serveis compresos a la categoria 6 de l'annex II, la creació i interpretació artística i literària o espectacles compresos a la categoria 26 del mateix annex, i la subscripció a revistes, publicacions periòdiques i bases de dades, així com qualssevol altres contractes diferents dels previstos a l'apartat 1 de l'article anterior.

2. Els contractes privats es regeixen, quant a la preparació i adjudicació, en defecte de normes específiques, per aquesta Llei i les seves disposicions de desplegament, i supletòriament s'apliquen les altres normes de dret administratiu o, si s'escau, les normes de dret privat, segons correspongui per raó del subjecte o entitat contractant. Quant als efectes i extinció, aquests contractes es regeixen pel dret privat.

No obstant això, són aplicables a aquests contractes les normes que conté el títol V del llibre I, sobre modificació dels contractes.

Article 21. *Jurisdicció competent.*

1. L'ordre jurisdiccional contenciós administratiu és el competent per resoldre les qüestions litigioses relatives a la preparació, adjudicació, efectes, compliment i extinció dels contractes administratius. Igualment correspon a aquest ordre jurisdiccional el coneixement de les qüestions que se suscitin en relació amb la preparació i adjudicació dels contractes privats de les administracions públiques i dels contractes subjectes a regulació harmonitzada, inclosos els contractes subvencionats a què es refereix l'article 17 així com dels contractes de serveis de les categories 17 a 27 de l'annex II el valor estimat dels quals sigui igual o superior a 193.000 euros que pretenguin concertar ens, organismes o entitats que, sense ser administracions públiques, tinguin la condició de poders adjudicadors. També coneix dels recursos interposats contra les resolucions que dictin els òrgans de resolució de recursos que preveu l'article 41 d'aquesta Llei.

2. L'ordre jurisdiccional civil és el competent per resoldre les controvèrsies que sorgeixin entre les parts en relació amb els efectes, compliment i extinció dels contractes privats. Aquest ordre jurisdiccional també és competent per conèixer de totes les qüestions litigioses que afectin la preparació i adjudicació dels contractes privats que subscriguin els ens i les entitats sotmesos a aquesta Llei que no tinguin el caràcter d'Administració pública, sempre que aquests contractes no estiguin subjectes a una regulació harmonitzada.

3. El coneixement de les qüestions litigioses que se suscitin per aplicació dels preceptes continguts a la secció 4a del capítol II del títol II del llibre IV d'aquesta Llei és competència de l'ordre jurisdiccional civil, excepte per a les actuacions en exercici de les obligacions i potestats administratives que, d'acord amb el que disposen els preceptes esmentats, s'atribueixen a l'Administració concedent, i en les quals és competent l'ordre jurisdiccional contenciós administratiu.

LLIBRE PRIMER

Configuració general de la contractació del sector públic i elements estructurals dels contractes

TÍTOL I

Disposicions generals sobre la contractació del sector públic

CAPÍTOL I

Racionalitat i consistència de la contractació del sector públic

Article 22. *Necessitat i idoneïtat del contracte i eficiència en la contractació.*

1. Els ens, organismes i entitats del sector públic no poden subscriure altres contractes que els que siguin necessaris per al compliment i la realització dels seus fins institucionals. A aquest efecte, la naturalesa i extensió de les necessitats que pretenen

cobrir-se mitjançant el contracte projectat, així com la idoneïtat del seu objecte i contingut per satisfer-les, s'han de determinar amb precisió, i se n'ha de deixar constància en la documentació preparatòria, abans de començar el procediment encaminat a l'adjudicació.

2. Els ens, organismes i entitats del sector públic han de vetllar per l'eficiència i el manteniment dels termes acordats en l'execució dels processos de contractació pública, afavorir l'agilitació de tràmits, valorar la innovació i la incorporació d'alta tecnologia com a aspectes positius en els procediments de contractació pública i promoure la participació de la petita i mitjana empresa i l'accés sense cost a la informació, en els termes que preveu aquesta Llei.

Article 23. *Termini de durada dels contractes.*

1. Sense perjudici de les normes especials aplicables a determinats contractes, la durada dels contractes del sector públic s'ha d'establir tenint en compte la naturalesa de les prestacions, les característiques del seu finançament i la necessitat de sotmetre periòdicament a concurrència la seva realització.

2. El contracte pot preveure una o diverses pròrrogues sempre que les seves característiques es mantinguin inalterables durant el període de durada d'aquelles i que la concurrència per a l'adjudicació s'hagi realitzat tenint en compte la durada màxima del contracte, inclosos els períodes de pròrroga.

La pròrroga l'acorda l'òrgan de contractació i és obligatòria per a l'empresari, tret que el contracte prevegi expressament el contrari, i no es pot produir pel consentiment tàcit de les parts.

3. Els contractes menors definits a l'article 138.3 no poden tenir una durada superior a un any ni ser objecte de pròrroga.

Article 24. *Execució d'obres i fabricació de béns mobles per l'Administració, i execució de serveis amb la col·laboració d'empresaris particulars.*

1. L'execució d'obres la poden portar a terme els serveis de l'Administració, utilitzant exclusivament mitjans propis o bé amb la col·laboració d'empresaris particulars sempre que l'import de la part d'obra a càrrec d'aquests sigui inferior a 4.845.000 euros, quan es doni alguna d'aquestes circumstàncies:

a) Que l'Administració tingui muntades fàbriques, arsenals, mestrances o serveis tècnics o industrials suficientment aptes per a la realització de la prestació, cas en què s'ha d'utilitzar normalment aquest sistema d'execució.

b) Que l'Administració posseeixi elements auxiliars utilitzables, l'ús dels quals suposi una economia superior al 5 per 100 de l'import del pressupost del contracte o més celeritat en l'execució, cas en què s'han de justificar els avantatges que se'n derivin.

c) Que no hi hagi hagut ofertes d'empresaris en la licitació prèviament efectuada.

d) Quan es tracti d'un cas d'emergència, d'acord amb el que preveu l'article 113.

e) Quan, atesa la naturalesa de la prestació, sigui impossible la fixació prèvia d'un preu cert o la d'un pressupost per unitats simples de treball.

f) Quan sigui necessari rellevar el contractista de realitzar algunes unitats d'obra perquè no s'ha arribat a un acord en els preus contradictoris corresponents.

g) Les obres de mera conservació i manteniment, definides a l'article 122.5.

h) Excepcionalment, l'execució d'obres definides en virtut d'un avantprojecte, quan no s'apliqui l'article 150.3.a).

En casos diferents dels previstos a les lletres d), g) i h), s'ha de redactar el projecte corresponent, el contingut del qual s'ha de fixar reglamentàriament.

2. La fabricació de béns mobles la poden efectuar els serveis de l'Administració, utilitzant de manera exclusiva mitjans propis o bé amb la col·laboració d'empresaris particulars sempre que l'import de la part de la prestació a càrrec d'aquests sigui inferior a les quantitats assenyalades a l'article 15, quan es doni alguna de les circumstàncies previstes a les lletres a), c), d) i e) de l'apartat anterior, o quan, en el supòsit definit a la

lletra b) d'aquest mateix apartat, l'estalvi que es pugui obtenir sigui superior al 20 per 100 del pressupost del subministrament o es pugui aconseguir més celeritat en l'execució.

S'exceptuen d'aquestes limitacions els subministraments que, per raons de defensa o d'interès militar, sigui convenient que els executi l'Administració.

3. La realització de serveis en col·laboració amb empresaris particulars es pot portar a terme sempre que el seu import sigui inferior a les quantitats establertes a l'article 16 i es doni alguna de les circumstàncies esmentades a l'apartat anterior, en allò que siguin aplicables a aquests contractes.

S'exceptuen d'aquestes limitacions els serveis de la categoria 1 de l'annex II quan estiguin referits al manteniment de béns inclosos en l'àmbit definit per l'article 346 del Tractat de funcionament de la Unió Europea.

4. Quan l'execució de les obres, la fabricació dels béns mobles o la realització dels serveis s'efectuï en col·laboració amb empresaris particulars, els contractes que se subscriguin amb aquests tenen caràcter administratiu especial, sense constituir contractes d'obres, subministraments o serveis, perquè l'execució d'aquests és a càrrec de l'òrgan gestor de l'Administració. La selecció de l'empresari col·laborador s'ha de fer pels procediments d'adjudicació que estableix l'article 138, excepte en el cas que preveu la lletra d) de l'apartat 1 d'aquest article. En els supòsits d'obres incloses a les lletres a) i b) de l'apartat 1, la contractació amb col·laboradors no pot sobrepassar el 50 per 100 de l'import total del projecte.

5. L'autorització de l'execució d'obres i de la fabricació de béns mobles i, si s'escau, l'aprovació del projecte correspon a l'òrgan competent per a l'aprovació de la despesa o a l'òrgan que determinin les disposicions orgàniques de les comunitats autònomes, en el seu àmbit respectiu.

6. Als efectes que preveuen aquest article i l'article 4.1.n), els ens, organismes i entitats del sector públic poden ser considerats mitjans propis i serveis tècnics d'aquells poders adjudicadors per als quals realitzin la part essencial de la seva activitat quan aquests tinguin sobre aquells un control anàleg al que poden exercir sobre els seus propis serveis. Si es tracta de societats, a més, la totalitat del seu capital ha de ser de titularitat pública.

En tot cas, s'entén que els poders adjudicadors tenen sobre un ens, organisme o entitat un control anàleg al que tenen sobre els seus propis serveis si els poden conferir encàrrecs de gestió que siguin d'execució obligatòria per a ells d'acord amb instruccions fixades unilateralment per qui fa l'encàrrec i la retribució dels quals es fixi per referència a tarifes aprovades per l'entitat pública de la qual depenguin.

La condició de mitjà propi i servei tècnic de les entitats que compleixin els criteris esmentats en aquest apartat s'ha de reconèixer expressament per la norma que les creï o pels seus estatuts, que han de determinar les entitats respecte de les quals tenen aquesta condició i precisar el règim dels encàrrecs que se'ls puguin conferir o les condicions en què se'ls poden adjudicar contractes, i determina per a elles la impossibilitat de participar en licitacions públiques convocades pels poders adjudicadors dels quals siguin mitjans propis, sense perjudici que, quan no hi hagi cap licitador, se'ls pugui encarregar l'execució de la prestació objecte d'aquestes.

CAPÍTOL II

Llibertat de pactes i contingut mínim del contracte

Article 25. *Llibertat de pactes.*

1. En els contractes del sector públic es poden incloure qualssevol pactes, clàusules i condicions, sempre que no siguin contraris a l'interès públic, a l'ordenament jurídic i als principis de bona administració.

2. Només es poden fusionar prestacions corresponents a diferents contractes en un contracte mixt quan aquestes prestacions estiguin directament vinculades entre si i mantinguin relacions de complementarietat que exigeixin la seva consideració i tractament

com una unitat funcional dirigida a satisfer una determinada necessitat o a assolir un fi institucional propi de l'ens, organisme o entitat contractant.

Article 26. *Contingut mínim del contracte.*

1. Llevat que ja estiguin recollits en els plecs, els contractes que subscriguin els ens, organismes i entitats del sector públic han d'incloure, necessàriament, els punts següents:

a) La identificació de les parts.
b) L'acreditació de la capacitat dels signants per subscriure el contracte.
c) Definició de l'objecte del contracte.
d) Referència a la legislació aplicable al contracte.
e) L'enumeració dels documents que integren el contracte. Si s'expressa així en el contracte, aquesta enumeració pot estar jerarquitzada, ordenada segons l'ordre de prioritat acordat per les parts, supòsit en què, i excepte en cas d'error manifest, l'ordre pactat s'ha d'utilitzar per determinar la prevalença respectiva, en cas que hi hagi contradiccions entre diversos documents.
f) El preu cert, o la manera de determinar-lo.
g) La durada del contracte o les dates estimades per a l'inici de l'execució i per a la finalització, així com la de la pròrroga o pròrrogues, si estan previstes.
h) Les condicions de recepció, lliurament o admissió de les prestacions.
i) Les condicions de pagament.
j) Els supòsits en què escau la resolució.
k) El crèdit pressupostari o el programa o rúbrica comptable amb càrrec al qual s'abona el preu, si s'escau.
l) L'extensió objectiva i temporal del deure de confidencialitat que, si s'escau, s'imposi al contractista.

2. El document contractual no pot incloure estipulacions que estableixin drets i obligacions per a les parts diferents dels previstos en els plecs, concretats, si s'escau, en la forma que resulti de la proposició de l'adjudicatari, o dels precisats en l'acte d'adjudicació del contracte d'acord amb les actuacions del procediment, si aquells no existeixen.

CAPÍTOL III

Perfecció i forma del contracte

Article 27. *Perfecció dels contractes.*

1. Els contractes que subscriguin els poders adjudicadors es perfan amb la seva formalització. Els contractes subvencionats que, de conformitat amb el que disposa l'article 17 d'aquesta Llei, s'han de considerar subjectes a regulació harmonitzada, es perfan de conformitat amb la legislació per la qual es regeixen. Les parts n'han de notificar la formalització a l'òrgan que va atorgar la subvenció.
2. Llevat que s'indiqui una altra cosa a les seves clàusules, els contractes del sector públic s'entenen subscrits en el lloc on hi ha la seu de l'òrgan de contractació.

Article 28. *Caràcter formal de la contractació del sector públic.*

1. Els ens, organismes i entitats del sector públic no poden contractar verbalment, llevat que el contracte, d'acord amb el que assenyala l'article 113.1, tingui caràcter d'emergència.
2. Els contractes que subscriguin les administracions públiques s'han de formalitzar d'acord amb el que preveu l'article 156, sense perjudici del que assenyala l'article 111 per als contractes menors.

3. Els contractes que subscriguin altres ens, organismes i entitats del sector públic, quan siguin susceptibles de recurs especial en matèria de contractació d'acord amb l'article 40.1, s'han de formalitzar en els terminis que estableix l'article 156.3.

CAPÍTOL IV

Remissió d'informació als efectes estadístics i de fiscalització

Article 29. *Remissió de contractes al Tribunal de Comptes.*

1. Dins els tres mesos següents a la formalització del contracte, per a l'exercici de la funció fiscalitzadora, s'ha de remetre al Tribunal de Comptes o òrgan extern de fiscalització de la comunitat autònoma una còpia certificada del document en què s'hagi formalitzat aquell, acompanyada d'un extracte de l'expedient del qual es derivi, sempre que la quantia del contracte excedeixi els 600.000 euros, si es tracta d'obres, concessions d'obres públiques, gestió de serveis públics i contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat; 450.000 euros, si es tracta de subministraments, i 150.000 euros, en els de serveis i en els contractes administratius especials.

2. Igualment s'han de comunicar al Tribunal de Comptes o òrgan extern de fiscalització de la comunitat autònoma les modificacions, pròrrogues o variacions de terminis, les variacions de preu i l'import final, la nul·litat i l'extinció normal o anormal dels contractes indicats.

3. El que disposen els dos apartats anteriors s'entén sense perjudici de les facultats del Tribunal de Comptes o, si s'escau, dels òrgans corresponents de fiscalització externs de les comunitats autònomes per reclamar totes les dades, documents i antecedents que considerin pertinents amb relació als contractes de qualsevol naturalesa i quantia.

4. Les comunicacions a què es refereix aquest article les ha de fer l'òrgan de contractació en l'àmbit de l'Administració General de l'Estat i dels ens, organismes i entitats del sector públic que en depenen.

Article 30. *Dades estadístiques.*

En el mateix termini que assenyala l'article anterior l'òrgan de contractació ha de remetre a la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat la informació sobre els contractes que es determini reglamentàriament, als efectes del compliment de la normativa internacional. Així mateix s'ha d'informar la mateixa Junta dels casos de modificació, pròrroga o variació del termini, les variacions de preu i l'import final dels contractes, la nul·litat i l'extinció normal o anormal d'aquests.

Les comunitats autònomes que disposin de registres de contractes poden donar compliment a aquestes previsions a través de la comunicació entre registres.

CAPÍTOL V

Règim d'invalidesa

Secció 1a Règim general

Article 31. *Supòsits d'invalidesa.*

A més dels casos en què la invalidesa derivi de la il·legalitat de les seves clàusules, els contractes de les administracions públiques i els contractes subjectes a regulació harmonitzada, inclosos els contractes subvencionats a què es refereix l'article 17, són invàlids quan ho sigui algun dels seus actes preparatoris o el d'adjudicació, perquè hi concorre alguna de les causes de dret administratiu o de dret civil a què es refereixen els articles següents.

Article 32. *Causes de nul·litat de dret administratiu.*

Són causes de nul·litat de dret administratiu les següents:

a) Les indicades a l'article 62.1 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

b) La manca de capacitat d'obrar o de solvència econòmica, financera, tècnica o professional, degudament acreditada, de l'adjudicatari, o el fet que aquest estigui incurs en alguna de les prohibicions per contractar que assenyala l'article 60.

c) La manca o insuficiència de crèdit, de conformitat amb el que estableixen la Llei 47/2003, de 26 de novembre, general pressupostària, o les normes pressupostàries de les altres administracions públiques subjectes a aquesta Llei, llevat dels supòsits d'emergència.

Article 33. *Causes d'anul·labilitat de dret administratiu.*

Són causes d'anul·labilitat de dret administratiu les altres infraccions de l'ordenament jurídic i, especialment, les de les regles contingudes en aquesta Llei, de conformitat amb l'article 63 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

Article 34. *Revisió d'ofici.*

1. La revisió d'ofici dels actes preparatoris i dels actes d'adjudicació dels contractes de les administracions públiques i dels contractes subjectes a regulació harmonitzada s'ha de fer de conformitat amb el que estableix el capítol primer del títol VII de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

2. Sense perjudici del que, per a l'àmbit de les comunitats autònomes, estableixin les seves normes respectives, que en tot cas han d'atribuir aquesta competència a un òrgan les resolucions del qual esgotin la via administrativa, són competents per declarar la nul·litat d'aquests actes o declarar-ne la lesivitat l'òrgan de contractació, quan es tracti de contractes d'una Administració pública, o el titular del departament, òrgan, ens o organisme al qual estigui adscrita l'entitat contractant o al qual correspongui la seva tutela, quan aquesta no tingui el caràcter d'Administració pública. En aquest últim cas, si l'entitat contractant està vinculada a més d'una Administració, és competent l'òrgan corresponent de la que tingui el control o participació majoritària.

En el supòsit de contractes subvencionats, la competència correspon al titular del departament, òrgan, ens o organisme que hagi atorgat la subvenció, o al qual estigui adscrita l'entitat que l'hagi concedit, quan aquesta no tingui el caràcter d'Administració pública. En el supòsit de concurrència de subvencions per part de diferents subjectes del sector públic, la competència es determina atenent la subvenció de més quantia i, si l'import és el mateix, atenent la subvenció concedida primerament.

3. Llevat de determinació expressa en contra, la competència per declarar la nul·litat o la lesivitat s'entén delegada conjuntament amb la competència per contractar. No obstant això, la facultat d'acordar una indemnització per perjudicis en cas de nul·litat no és susceptible de delegació, i l'ha de resoldre, en tot cas, l'òrgan delegatori; a aquests efectes, si s'estima pertinent reconèixer una indemnització, s'ha d'elevar l'expedient a l'òrgan delegatori, el qual, sense necessitat d'avocació prèvia i expressa, ha de resoldre el que sigui procedent sobre la declaració de nul·litat de conformitat amb el que preveu l'article 102.4 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

4. En els supòsits de nul·litat i anul·labilitat, i en relació amb la suspensió de l'execució dels actes dels òrgans de contractació, cal atenir-se al que disposa la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

Article 35. *Efectes de la declaració de nul·litat.*

1. La declaració de nul·litat dels actes preparatoris del contracte o de l'adjudicació, quan sigui ferma, comporta en tot cas la del mateix contracte, que entra en fase de liquidació, i les parts s'han de restituir recíprocament les coses que hagin rebut en virtut

del contracte i, si això no és possible, se n'ha de tornar el valor. La part que resulti culpable ha d'indemnitzar la contrària dels danys i perjudicis que hagi patit.

2. La nul·litat dels actes que no siguin preparatoris només afecta aquests i les seves conseqüències.

3. Si la declaració administrativa de nul·litat d'un contracte produeix un trastorn greu al servei públic, es pot disposar en el mateix acord la continuació dels efectes d'aquell i sota les seves mateixes clàusules, fins que s'adoptin les mesures urgents per evitar el perjudici.

Article 36. *Causes d'invalidesa de dret civil.*

La invalidesa dels contractes per causes reconegudes en el dret civil, quan siguin aplicables als contractes a què es refereix l'article 31, s'ha de subjectar als requisits i terminis d'exercici de les accions establerts en l'ordenament civil, però el procediment per fer-les valer s'ha de sotmetre al que preveuen els articles anteriors per als actes i contractes administratius anul·lables.

Secció 2a Supòsits especials de nul·litat

Article 37. *Supòsits especials de nul·litat contractual.*

1. Els contractes subjectes a regulació harmonitzada a què es refereixen els articles 13 a 17, tots dos inclusivament, d'aquesta Llei i els contractes de serveis compresos en les categories 17 a 27 de l'annex II el valor estimat dels quals sigui igual o superior a 193.000 euros són nuls en els casos següents:

a) Quan el contracte s'hagi adjudicat sense complir prèviament el requisit de publicació de l'anunci de licitació en el «Diari Oficial de la Unió Europea», en els casos en què sigui preceptiu, de conformitat amb l'article 142.

b) Quan no s'hagi respectat el termini de quinze dies hàbils que preveu l'article 156.3 per a la formalització del contracte sempre que concorrin els dos requisits següents:

1r Que per aquesta causa el licitador s'hagi vist privat de la possibilitat d'interposar el recurs que regulen els articles 40 i següents i,

2n que, a més, es doni alguna infracció dels preceptes que regulen el procediment d'adjudicació dels contractes que li hagi impedit obtenir l'adjudicació.

c) Quan malgrat que s'hagi interposat el recurs especial en matèria de contractació a què es refereixen els articles 40 i següents, es porti a efecte la formalització del contracte sense tenir en compte la suspensió automàtica de l'acte d'adjudicació en els casos en què sigui procedent, i sense esperar que l'òrgan independent hagi dictat resolució sobre el manteniment o no de la suspensió de l'acte objecte de recurs.

d) Quan es tracti d'un contracte basat en un acord marc de l'article 196 signat amb diversos empresaris que pel seu valor estimat hagi de ser considerat subjecte a regulació harmonitzada, si s'han incomplert les normes sobre adjudicació establertes en el paràgraf segon de l'article 198.4.

e) Quan es tracti de l'adjudicació d'un contracte específic basat en un sistema dinàmic de contractació en què estiguin admesos diversos empresaris, sempre que el contracte a adjudicar estigui subjecte a regulació harmonitzada i s'hagin incomplert les normes que estableix l'article 202 sobre adjudicació d'aquests contractes.

2. No obstant el que disposa l'apartat anterior, no és procedent la declaració de nul·litat a què es refereix aquest article en el supòsit de la lletra a) de l'apartat anterior si concorren conjuntament les tres circumstàncies següents:

a) Que de conformitat amb el criteri de l'òrgan de contractació el contracte estigui inclòs en algun dels supòsits d'exempció de publicació de l'anunci de licitació en el «Diari Oficial de la Unió Europea» que preveu aquesta Llei.

b) Que l'òrgan de contractació publiqui en el «Diari Oficial de la Unió Europea» un anunci de transparència prèvia voluntària en què es manifesti la seva intenció de subscriure el contracte i que contingui els punts següents:

– Identificació de l'òrgan de contractació.
– Descripció de la finalitat del contracte.
– Justificació de la decisió d'adjudicar el contracte sense el requisit de publicació de l'article 142.
– Identificació de l'adjudicatari del contracte.
– Qualsevol altra informació que l'òrgan de contractació consideri rellevant.

c) Que el contracte no s'hagi perfet fins a transcorreguts deu dies hàbils a comptar de l'endemà de la publicació de l'anunci.

3. No és procedent la declaració de nul·litat a què es refereix aquest article en els supòsits de les lletres d) i e) si concorren conjuntament les dues condicions següents:

a) Que l'òrgan de contractació hagi notificat a tots els licitadors afectats l'adjudicació del contracte i, si ho sol·liciten, els motius del rebuig de la seva candidatura o de la seva proposició i de les característiques de la proposició de l'adjudicatari que van ser determinants de l'adjudicació a favor seu, sense perjudici del que disposa l'article 153 quant a les dades la comunicació de les quals no sigui procedent.
b) Que el contracte no s'hagi perfet fins a transcorreguts quinze dies hàbils des de l'endemà de la remissió de la notificació als licitadors afectats.

Article 38. *Conseqüències jurídiques de la declaració de nul·litat en els supòsits de l'article anterior.*

1. La declaració de nul·litat per les causes que preveu l'article anterior produeix els efectes que estableix l'article 35.1 d'aquesta Llei.
2. L'òrgan competent per declarar la nul·litat, tanmateix, pot no declarar-la i acordar el manteniment dels efectes del contracte si, atenent les circumstàncies excepcionals que concorrin, considera que hi ha raons imperioses d'interès general que ho exigeixin.
Només es considera que els interessos econòmics constitueixen les raons imperioses esmentades en el primer paràgraf d'aquest apartat en els casos excepcionals en què la declaració de nul·litat del contracte doni lloc a conseqüències desproporcionades.
Així mateix, no es considera que constitueixen raons imperioses d'interès general, els interessos econòmics directament vinculats al contracte en qüestió, com ara els costos derivats del retard en l'execució del contracte, de la convocatòria d'un nou procediment de contractació, del canvi de l'operador econòmic que ha d'executar el contracte o de les obligacions jurídiques derivades de la nul·litat.
La resolució per la qual s'acordi el manteniment dels efectes del contracte ha de ser objecte de publicació en el perfil de contractant que preveu l'article 53 d'aquesta Llei.

3. En el cas que preveu l'apartat anterior, la declaració de nul·litat s'ha de substituir per alguna de les sancions alternatives següents:

a) La imposició de multes al poder adjudicador per un import que no pot ser inferior al 5 per 100 ni superar el 20 per 100 del preu d'adjudicació del contracte. Quan es tracti de poders adjudicadors la contractació dels quals s'efectuï a través de diferents òrgans de contractació, la sanció alternativa ha de recaure sobre el pressupost del departament, conselleria o òrgan corresponent que hagi adjudicat el contracte.
Per determinar la quantia en la imposició de les multes, l'òrgan competent ha de prendre en consideració la reiteració, el percentatge del contracte que hagi estat executat o el dany causat als interessos públics o, si s'escau, al licitador, de manera que aquestes siguin eficaces, proporcionades i dissuasòries.

b) La reducció proporcionada de la durada del contracte. En aquest cas, l'òrgan competent ha de prendre en consideració la reiteració, el percentatge del contracte que hagi estat executat o el dany causat als interessos públics o, si s'escau, al licitador. Així mateix ha de determinar la indemnització que correspongui al contractista pel lucre cessant derivat de la reducció temporal del contracte, sempre que la infracció que motivi la sanció alternativa no li sigui imputable.

4. El que disposen tots els apartats anteriors s'entén sense perjudici de les sancions de caràcter disciplinari que correspongui imposar al responsable de les infraccions legals.

Article 39. *Interposició de la qüestió de nul·litat.*

1. La qüestió de nul·litat, en els casos a què es refereix l'article 37.1, s'ha de plantejar davant l'òrgan que preveu l'article 41, que és el competent per tramitar el procediment i resoldre-la.
2. Pot plantejar la qüestió de nul·litat, en aquests casos, tota persona física o jurídica els drets o interessos legítims de la qual s'hagin vist perjudicats o puguin resultar afectats pels supòsits de nul·litat de l'article 37. L'òrgan competent, tanmateix, la pot inadmetre quan l'interessat hagi interposat recurs especial regulat en els articles 40 i següents sobre el mateix acte havent respectat l'òrgan de contractació la suspensió de l'acte impugnat i la resolució dictada.
3. El termini per interposar la qüestió de nul·litat és de trenta dies hàbils a comptar:

a) Des de la publicació de l'adjudicació del contracte en la forma que preveu l'article 154.2, incloent-hi les raons justificatives de la no-publicació de la licitació en el «Diari Oficial de la Unió Europea»,
b) o des de la notificació als licitadors afectats, dels motius del rebuig de la seva candidatura o de la seva proposició i de les característiques de la proposició de l'adjudicatari que van ser determinants de l'adjudicació a favor seu, sense perjudici del que disposa l'article 153 quant a les dades la comunicació de les quals no sigui procedent.

4. Fora dels casos que preveu l'apartat anterior, la qüestió de nul·litat s'ha d'interposar abans que transcorrin sis mesos a comptar de la formalització del contracte.
5. La qüestió de nul·litat s'ha de tramitar de conformitat amb el que disposen els articles 44 i següents amb les excepcions següents:

a) No és aplicable el que disposa l'article 44.1 quant a l'exigència d'anunciar la interposició del recurs.
b) La interposició de la qüestió de nul·litat no produeix efectes suspensius de cap classe per si sola.
c) El termini establert a l'article 43.2, paràgraf segon, i en el 46.3 perquè l'òrgan de contractació formuli al·legacions en relació amb la sol·licitud de mesures cautelars s'eleva a set dies hàbils.
d) El termini establert a l'article 46.2 per a la remissió de l'expedient per l'òrgan de contractació, acompanyat de l'informe corresponent, s'eleva a set dies hàbils.
e) En la resolució de la qüestió de nul·litat, l'òrgan competent per dictar-la també ha de resoldre sobre la procedència d'aplicar les sancions alternatives si l'òrgan de contractació ho ha sol·licitat en l'informe que ha d'acompanyar la remissió de l'expedient administratiu.
f) Quan l'òrgan de contractació no ho hagi sol·licitat en la forma que estableix la lletra anterior ho pot fer en el tràmit d'execució de la resolució. En aquest cas l'òrgan competent, prèvia audiència per un termini de cinc dies a les parts comparegudes en el procediment, ha de resoldre sobre la procedència o no d'aplicar la sanció alternativa sol·licitada dins els cinc dies següents al transcurs del termini anterior. Contra aquesta resolució es pot interposar recurs en els mateixos termes previstos per a les resolucions dictades que resolguin sobre el fons.

CAPÍTOL VI

Règim especial de revisió de decisions en matèria de contractació i mitjans alternatius de resolució de conflictes

Article 40. *Recurs especial en matèria de contractació: actes recurribles.*

1. Són susceptibles de recurs especial en matèria de contractació previ a la interposició del contenciós administratiu els actes especificats a l'apartat 2 d'aquest mateix article, quan es refereixin als següents tipus de contractes que pretenguin concertar les administracions públiques i les entitats que tinguin la condició de poders adjudicadors:

a) Contractes d'obres, concessió d'obres públiques, de subministrament, de serveis, de col·laboració entre el sector públic i el sector privat i acords marc, subjectes a regulació harmonitzada.
b) Contractes de serveis compresos en les categories 17 a 27 de l'annex II d'aquesta Llei el valor estimat dels quals sigui igual o superior a 193.000 euros i
c) contractes de gestió de serveis públics en què el pressupost de despeses de primer establiment, exclòs l'import de l'impost sobre el valor afegit, sigui superior a 500.000 euros i el termini de durada, superior a cinc anys.

També són susceptibles d'aquest recurs els contractes subvencionats a què es refereix l'article 17.

2. Poden ser objecte del recurs els actes següents:

a) Els anuncis de licitació, els plecs i els documents contractuals que estableixin les condicions que han de regir la contractació.
b) Els actes de tràmit adoptats en el procediment d'adjudicació, sempre que aquests decideixin directament o indirectament sobre l'adjudicació, determinin la impossibilitat de continuar el procediment o produeixin indefensió o perjudici irreparable a drets o interessos legítims. Es consideren actes de tràmit que determinen la impossibilitat de continuar el procediment els actes de la mesa de contractació pels quals s'acordi l'exclusió de licitadors.
c) Els acords d'adjudicació adoptats pels poders adjudicadors.

Tanmateix, no són susceptibles de recurs especial en matèria de contractació els actes dels òrgans de contractació dictats en relació amb les modificacions contractuals no previstes en el plec que, de conformitat amb el que disposen els articles 105 a 107, sigui necessari efectuar una vegada adjudicats els contractes tant si acorden com si no la resolució i la celebració d'una nova licitació.

3. Els defectes de tramitació que afectin actes diferents dels que preveu l'apartat 2 poden ser posats de manifest pels interessats a l'òrgan al qual correspongui la instrucció de l'expedient o a l'òrgan de contractació, als efectes de la seva correcció, i sense perjudici que les irregularitats que els afectin puguin ser al·legades pels interessats en recórrer contra l'acte d'adjudicació.
4. No es dóna aquest recurs en relació amb els procediments d'adjudicació que se segueixin pel tràmit d'emergència que regula l'article 113 d'aquesta Llei.
5. No escau la interposició de recursos administratius ordinaris contra els actes enumerats en aquest article, llevat de l'excepció prevista en el següent respecte a les comunitats autònomes.

Els actes que es dictin en els procediments d'adjudicació de contractes administratius que no reuneixin els requisits de l'apartat 1 poden ser objecte de recurs de conformitat amb el que disposen la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, i la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.
6. El recurs especial que regulen aquest article i els següents té caràcter potestatiu.

Article 41. *Òrgan competent per a la resolució del recurs.*

1. En l'àmbit de l'Administració General de l'Estat, el coneixement i la resolució dels recursos a què es refereix l'article anterior estan encomanats a un òrgan especialitzat que actua amb plena independència funcional en l'exercici de les seves competències. Aquest tribunal també coneix dels recursos especials que se suscitin de conformitat amb l'article anterior contra els actes dels òrgans competents del Consell General del Poder Judicial, del Tribunal Constitucional i del Tribunal de Comptes.

A aquests efectes es crea el Tribunal Administratiu Central de Recursos Contractuals, que està adscrit al Ministeri d'Economia i Hisenda i compost per un president i un mínim de dos vocals. Es pot incrementar per reglament el nombre de vocals que han d'integrar el Tribunal quan el volum d'assumptes sotmesos al seu coneixement ho aconselli.

Poden ser designats vocals d'aquest Tribunal els funcionaris de carrera de cossos i escales als quals s'accedeixi amb títol de llicenciat o de grau i que hagin desenvolupat la seva activitat professional per un temps superior a quinze anys, preferentment en l'àmbit del dret administratiu relacionat directament amb la contractació pública.

El president del Tribunal ha de ser funcionari de carrera, de cos o escala per a l'accés al qual sigui requisit necessari el títol de llicenciat o grau en dret i ha d'haver desenvolupat la seva activitat professional per un temps superior a quinze anys, preferentment en l'àmbit del dret administratiu relacionat directament amb la contractació pública.

En cas que els vocals o el president siguin designats entre funcionaris de carrera inclosos en l'àmbit d'aplicació de la Llei 7/2007, 12 d'abril, de l'Estatut bàsic de l'empleat públic, aquests han de pertànyer a cossos o escales classificats en el subgrup A1 de l'article 76 de la Llei esmentada.

La designació del president i els vocals d'aquest Tribunal l'efectua el Consell de Ministres a proposta conjunta dels ministres d'Economia i Hisenda i de Justícia.

Els designats tenen caràcter independent i inamovible, i no poden ser remoguts dels seus llocs sinó per les causes següents:

a) Per expiració del seu mandat.
b) Per renúncia acceptada pel Govern.
c) Per pèrdua de la nacionalitat espanyola.
d) Per incompliment greu de les seves obligacions.
e) Per condemna a pena privativa de llibertat o d'inhabilitació absoluta o especial per a ocupació o càrrec públic per raó de delicte.
f) Per incapacitat sobrevinguda per a l'exercici de la seva funció.

La remoció per les causes previstes a les lletres c), d), e) i f) l'acorda el Govern previ expedient.

La durada del nomenament efectuat de conformitat amb aquest apartat és de sis anys i no es pot prorrogar. No obstant això, la primera renovació del Tribunal s'ha de fer de forma parcial al cap de tres anys del nomenament. En aquest sentit, abans que es compleixi el termini indicat s'han de determinar, mitjançant sorteig, els vocals que han de cessar.

En tot cas, cessat un vocal, aquest ha de continuar en l'exercici de les seves funcions fins que prengui possessió del càrrec el que l'hagi de substituir.

Són aplicables al règim de constitució i funcionament del Tribunal les disposicions de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

2. Els òrgans competents de les Corts Generals han d'establir, si s'escau, l'òrgan que ha de conèixer, en el seu àmbit de contractació, del recurs especial regulat en aquest capítol, respectant les condicions de qualificació, independència i inamovilitat que preveu aquest article.

3. En l'àmbit de les comunitats autònomes, així com en el dels òrgans competents de les seves assemblees legislatives i de les institucions autonòmiques anàlogues al Tribunal de Comptes i al Defensor del Poble, la competència per resoldre els recursos

l'han d'establir les seves normes respectives, i han de crear un òrgan independent el titular del qual, o en cas que sigui col·legiat almenys el president, tingui qualificacions jurídiques i professionals que garanteixin un coneixement adequat de les matèries de què ha de conèixer. El nomenament dels membres d'aquesta instància independent i la finalització del seu mandat s'han de subjectar, pel que fa a l'autoritat responsable del nomenament, la durada del mandat i la seva revocabilitat, a condicions que en garanteixin la independència i la inamovilitat.

Les comunitats autònomes poden preveure la interposició de recurs administratiu previ al que preveu l'article 40.

En aquest últim cas, l'execució dels actes d'adjudicació impugnats queda suspesa fins que l'òrgan competent per resoldre-ho decideixi sobre el fons de la qüestió plantejada. En tot cas, si la resolució no és totalment estimatòria, la suspensió persisteix en els termes que preveu l'article 45.

Així mateix, les comunitats autònomes poden atribuir la competència per a la resolució dels recursos al Tribunal especial creat a l'apartat 1 d'aquest article. A aquest efecte, han de signar el conveni corresponent amb l'Administració General de l'Estat, en el qual s'estipulin les condicions en què la comunitat ha de sufragar les despeses derivades d'aquesta assumpció de competències.

Les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla poden designar els seus propis òrgans independents ajustant-se als requisits establerts en aquest apartat per als òrgans de les comunitats autònomes, o bé atribuir la competència al Tribunal Administratiu Central de Recursos Contractuals subscrivint un conveni a aquest efecte en els termes que preveu el paràgraf anterior.

4. En l'àmbit de les corporacions locals, la competència per resoldre els recursos l'han d'establir les normes de les comunitats autònomes quan aquestes tinguin atribuïda la competència normativa i d'execució en matèria de règim local i contractació.

En el supòsit que no hi hagi previsió expressa en la legislació autonòmica, la competència correspon al mateix òrgan a qui les comunitats autònomes en el territori de les quals s'integren les corporacions locals hagin atribuït la competència per resoldre els recursos del seu àmbit.

5. Si es tracta dels recursos interposats contra actes dels poders adjudicadors que no tenen la consideració d'administracions públiques, la competència està atribuïda a l'òrgan independent que la tingui respecte de l'Administració a què estigui vinculada l'entitat autora de l'acte objecte de recurs.

Si l'entitat contractant està vinculada a més d'una Administració, l'òrgan competent per resoldre el recurs és aquell que té atribuïda la competència respecte de la que té el control o participació majoritària i, en cas que totes o diverses d'elles tinguin una participació igual, davant l'òrgan que elegeixi el recurrent d'entre els que siguin competents d'acord amb les normes d'aquest apartat.

6. En els contractes subvencionats a què es refereix l'últim incís de l'article 40.1 d'aquesta Llei, la competència correspon a l'òrgan independent que exerceixi les seves funcions respecte de l'Administració a què estigui adscrit l'ens o organisme que hagi atorgat la subvenció, o al qual estigui adscrita l'entitat que l'hagi concedit, quan aquesta no tingui el caràcter d'Administració pública. En el supòsit de concurrència de subvencions per part de diferents subjectes del sector públic, la competència es determina atenent la subvenció de més quantia i, si l'import és el mateix, l'òrgan davant el qual el recurrent decideixi interposar el recurs d'entre els que siguin competents d'acord amb les normes d'aquest apartat.

Article 42. *Legitimació.*

Pot interposar el recurs especial corresponent en matèria de contractació tota persona física o jurídica els drets o interessos legítims de la qual s'hagin vist perjudicats o puguin resultar afectats per les decisions objecte de recurs.

Article 43. *Sol·licitud de mesures provisionals.*

1. Abans d'interposar el recurs especial que regula aquest capítol, les persones físiques i jurídiques, legitimades per a això d'acord amb el que disposa l'article anterior, poden sol·licitar davant l'òrgan competent per resoldre el recurs l'adopció de mesures provisionals. Les mesures han d'anar dirigides a corregir infraccions de procediment o impedir que es causin altres perjudicis als interessos afectats, i poden estar incloses, entre aquestes, les destinades a suspendre o a fer que se suspengui el procediment d'adjudicació del contracte en qüestió o l'execució de qualsevol decisió adoptada pels òrgans de contractació.

2. L'òrgan competent per resoldre el recurs ha d'adoptar una decisió de forma motivada sobre les mesures provisionals dins els cinc dies hàbils següents a la presentació de l'escrit en què se sol·licitin.

A aquests efectes, l'òrgan decisori, el mateix dia que es rebi la petició de la mesura provisional, l'ha de comunicar a l'òrgan de contractació, que disposa d'un termini de dos dies hàbils per presentar les al·legacions que consideri oportunes referides a l'adopció de les mesures sol·licitades o a les proposades pel mateix òrgan decisori. Si transcorregut aquest termini no es formulen al·legacions, s'ha de continuar el procediment.

Si abans de dictar resolució s'ha interposat el recurs, l'òrgan decisori ha d'acumular a aquest la sol·licitud de mesures provisionals i ha de resoldre sobre aquestes en la forma que preveu l'article 46.

Contra les resolucions dictades en aquest procediment no es pot interposar cap recurs, sense perjudici dels que siguin procedents contra les resolucions que es dictin en el procediment principal.

3. Quan de l'adopció de les mesures provisionals se'n puguin derivar perjudicis de qualsevol naturalesa, la resolució pot imposar la constitució de caució o garantia suficient per respondre'n, sense que aquelles produeixin efectes fins que la caució o garantia esmentada no es constitueixi.

Reglamentàriament s'ha de determinar la quantia i la forma de la garantia a constituir així com els requisits per a la devolució.

4. La suspensió del procediment que es pugui acordar cautelarment no afecta, en cap cas, el termini concedit per a la presentació d'ofertes o proposicions pels interessats.

5. Les mesures provisionals que se sol·licitin i s'acordin amb anterioritat a la presentació del recurs especial en matèria de contractació decauen una vegada transcorri el termini establert per interposar-lo sense que l'interessat l'hagi deduït.

Article 44. *Iniciació del procediment i termini d'interposició.*

1. Tot aquell que es proposi interposar recurs contra algun dels actes indicats a l'article 40.1 i 2 ho ha d'anunciar prèviament mitjançant escrit que especifiqui l'acte del procediment que serà objecte del recurs, presentat davant l'òrgan de contractació en el termini previst a l'apartat següent per a la interposició del recurs.

2. El procediment de recurs s'inicia mitjançant escrit que s'ha de presentar en el termini de quinze dies hàbils comptats a partir de l'endemà del dia que es remeti la notificació de l'acte impugnat de conformitat amb el que disposa l'article 151.4.

No obstant el que disposa el paràgraf anterior:

a) Quan el recurs s'interposi contra el contingut dels plecs i altres documents contractuals, el còmput s'ha d'iniciar a partir de l'endemà del dia en què aquests hagin estat rebuts o posats a disposició dels licitadors o candidats per al seu coneixement segons es disposa a l'article 158 d'aquesta Llei.

b) Quan s'interposi contra actes de tràmit adoptats en el procediment d'adjudicació o contra un acte resultant de l'aplicació del procediment negociat sense publicitat, el còmput s'ha d'iniciar a partir de l'endemà del dia en què s'hagi tingut coneixement de la possible infracció.

c) Quan s'interposi contra l'anunci de licitació, el termini s'ha de començar a comptar a partir de l'endemà de la publicació.

3. La presentació de l'escrit d'interposició s'ha de fer necessàriament en el registre de l'òrgan de contractació o en el de l'òrgan competent per resoldre el recurs.

4. En l'escrit d'interposició s'ha de fer constar l'acte objecte de recurs, el motiu que fonamenta el recurs, els mitjans de prova de què pretén valer-se el recurrent i, si s'escau, les mesures de la mateixa naturalesa que les esmentades a l'article anterior, l'adopció de les quals sol·licita.

A aquest escrit s'hi ha d'adjuntar:

a) El document que acrediti la representació del compareixent, tret que estigui unit a les actuacions d'un altre recurs pendent davant el mateix òrgan, cas en què es pot sol·licitar que s'expedeixi certificació per unir-la al procediment.

b) El document o documents que acreditin la legitimació de l'actor quan la tingui perquè la hi ha transmès un altre per herència o per qualsevol altre títol.

c) La còpia o trasllat de l'acte exprés objecte del recurs, o indicació de l'expedient en què hagi recaigut o del diari oficial o perfil de contractant en què s'hagi publicat.

d) El document o documents en què basi el seu dret.

e) El justificant d'haver donat compliment al que estableix l'apartat 1 d'aquest article. Sense aquest justificant no es dóna curs a l'escrit d'interposició, per bé que la seva omissió es pot solucionar de conformitat amb el que estableix l'apartat següent.

5. Per esmenar els defectes que puguin afectar l'escrit de recurs, s'ha de requerir l'interessat a fi que, en un termini de tres dies hàbils, solucioni la falta o aporti els documents preceptius, amb indicació que, si no ho fa, se'l tindrà per desistit de la seva petició i quedarà suspesa la tramitació de l'expedient amb els efectes que preveu l'apartat 5 de l'article 42 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

Article 45. *Efectes derivats de la interposició del recurs.*

Una vegada interposat el recurs, si l'acte objecte de recurs és el d'adjudicació, queda en suspens la tramitació de l'expedient de contractació.

Article 46. *Tramitació del procediment.*

1. El procediment per tramitar els recursos especials en matèria de contractació es regeix per les disposicions de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, amb les especialitats que contenen els apartats següents.

2. Interposat el recurs, l'òrgan encarregat de resoldre'l ho ha de notificar el mateix dia a l'òrgan de contractació amb remissió de la còpia de l'escrit d'interposició i ha de reclamar l'expedient de contractació a l'entitat, òrgan o servei que l'hagi tramitat, el qual l'ha de remetre dins els dos dies hàbils següents acompanyat de l'informe corresponent.

Si el recurs s'ha interposat davant l'òrgan de contractació autor de l'acte impugnat, aquest l'ha de remetre a l'òrgan encarregat de resoldre'l dins els dos dies hàbils següents a la recepció acompanyat de l'expedient administratiu i de l'informe a què es refereix el paràgraf anterior.

3. Dins els cinc dies hàbils següents a la interposició del recurs, n'ha de donar trasllat a la resta dels interessats i els ha de concedir un termini de cinc dies hàbils per formular al·legacions, i, de manera simultània a aquest tràmit, ha de decidir, en el termini de cinc dies hàbils, sobre les mesures cautelars si s'ha sol·licitat l'adopció d'alguna en l'escrit d'interposició del recurs o s'ha procedit a l'acumulació que preveu el paràgraf tercer de l'article 43.2. És aplicable a l'adopció d'aquestes mesures, en tot cas, el que disposa l'article 43 quant a l'audiència de l'òrgan de contractació. Són igualment aplicables els apartats 3 i 4 del mateix article.

També en aquest termini ha de resoldre, si s'escau, sobre si és procedent o no mantenir la suspensió automàtica prevista a l'article anterior, i aquesta s'entén vigent mentre no es dicti resolució expressa que n'acordi l'aixecament. Si les mesures provisionals s'han sol·licitat després de la interposició del recurs, l'òrgan competent ha de resoldre sobre aquestes en els termes previstos en el paràgraf anterior sense suspendre el procediment principal.

4. Els fets rellevants per a la decisió del recurs es poden acreditar per qualsevol mitjà de prova admissible en dret. Quan els interessats ho sol·licitin o l'òrgan encarregat de la resolució del recurs no tingui per certs els fets al·legats pels interessats o la naturalesa del procediment ho exigeixi, es pot acordar l'obertura del període de prova per un termini de deu dies hàbils, a fi que es puguin practicar totes les que jutgi pertinents.

L'òrgan competent per resoldre el recurs pot rebutjar les proves proposades pels interessats quan siguin manifestament improcedents o innecessàries, mitjançant resolució motivada.

La pràctica de les proves s'ha d'anunciar amb antelació suficient als interessats.

5. L'òrgan competent per resoldre el recurs ha de garantir, en tot cas, la confidencialitat i el dret a la protecció dels secrets comercials en relació amb la informació continguda en l'expedient de contractació, sense perjudici que pugui conèixer i prendre en consideració aquesta informació a l'hora de resoldre. Correspon a aquest òrgan resoldre sobre com garantir la confidencialitat i el secret de la informació que consti en l'expedient de contractació, sense que per això resultin perjudicats els drets dels altres interessats a la protecció jurídica efectiva i al dret de defensa en el procediment.

Article 47. *Resolució.*

1. Una vegada rebudes les al·legacions dels interessats, o transcorregut el termini assenyalat per formular-les, i el de la prova, si s'escau, l'òrgan competent ha de resoldre el recurs dins els cinc dies hàbils següents, i a continuació s'ha de notificar la resolució a tots els interessats.

2. La resolució del recurs ha d'estimar en tot o en part o desestimar les pretensions formulades o declarar-ne la inadmissió, i ha de decidir motivadament totes les qüestions que s'hagin plantejat. En tot cas, la resolució ha de ser congruent amb la petició i, si és procedent, s'ha de pronunciar sobre l'anul·lació de les decisions il·legals adoptades durant el procediment d'adjudicació, incloent la supressió de les característiques tècniques, econòmiques o financeres discriminatòries contingudes en l'anunci de licitació, anunci indicatiu, plecs, condicions reguladores del contracte o qualsevol altre document relacionat amb la licitació o adjudicació, així com, si és procedent, sobre la retroacció d'actuacions.

Si, com a conseqüència del contingut de la resolució, és necessari que l'òrgan de contractació acordi l'adjudicació del contracte a un altre licitador, s'ha de concedir a aquest un termini de deu dies hàbils perquè acompleixi el que preveu l'apartat 2 de l'article 151.

3. Així mateix, a sol·licitud de l'interessat i si és procedent, es pot imposar a l'entitat contractant l'obligació d'indemnitzar la persona interessada pels danys i perjudicis que li hagi pogut ocasionar la infracció legal que hagi donat lloc al recurs.

4. La resolució també ha d'acordar l'aixecament de la suspensió de l'acte d'adjudicació si en el moment de dictar-la continua suspès, així com de les altres mesures cautelars que s'hagin acordat i la devolució de les garanties la constitució de les quals s'hagi exigit per a l'efectivitat d'aquelles, si és procedent.

5. En cas que l'òrgan competent aprecií temeritat o mala fe en la interposició del recurs o en la sol·licitud de mesures cautelars, pot acordar la imposició d'una multa al responsable d'aquella. L'import de la multa ha de ser d'entre 1.000 i 15.000 euros i la quantia s'ha de determinar en funció de la mala fe apreciada i el perjudici ocasionat a l'òrgan de contractació i a la resta dels licitadors. Les quanties indicades en aquest apartat s'han d'actualitzar cada dos anys mitjançant ordre ministerial, per aplicació de l'índex de preus de consum calculat per l'Institut Nacional d'Estadística.

Article 48. *Determinació de la indemnització.*

1. Quan sigui procedent la indemnització, esmentada a l'apartat 3 de l'article anterior, s'ha de fixar atenent en la mesura que sigui possible els criteris dels apartats 2 i 3 de l'article 141 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

2. La indemnització ha de rescabalar el reclamant si més no de les despeses ocasionades per la preparació de l'oferta o la participació en el procediment de contractació.

Article 49. *Efectes de la resolució.*

1. Contra la resolució dictada en aquest procediment només es pot interposar recurs contenciós administratiu d'acord amb el que disposen l'article 10, lletres k) i l) de l'apartat 1, i l'article 11, lletra f) del seu apartat 1 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

No escau la revisió d'ofici que regulen l'article 34 d'aquesta Llei i el capítol I del títol VII de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de la resolució ni de cap dels actes dictats pels òrgans que regula l'article 41. Tampoc no estan subjectes a fiscalització pels òrgans de control intern de les administracions a què cada un d'ells estigui adscrit.

2. Sense perjudici del que disposa l'apartat anterior, la resolució és directament executiva i, si s'escau, és aplicable el que disposa l'article 97 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

Article 50. *Arbitratge.*

Els ens, organismes i entitats del sector públic que no tinguin el caràcter d'administracions públiques poden remetre a un arbitratge, d'acord amb les disposicions de la Llei 60/2003, de 23 de desembre, d'arbitratge, la solució de les diferències que puguin sorgir sobre els efectes, el compliment i l'extinció dels contractes que subscriguin.

TÍTOL II

Parts en el contracte

CAPÍTOL I

Òrgan de contractació

Article 51. *Competència per contractar.*

1. La representació dels ens, organismes i entitats del sector públic en matèria contractual correspon als òrgans de contractació, unipersonals o col·legiats que, en virtut d'una norma legal o reglamentària o disposició estatutària, tinguin atribuïda la facultat de subscriure contractes en nom seu.

2. Els òrgans de contractació poden delegar o desconcentrar les seves competències i facultats en aquesta matèria amb compliment de les normes i formalitats aplicables en cada cas per a la delegació o desconcentració de competències, en cas que es tracti d'òrgans administratius, o per a l'atorgament de poders, quan es tracti d'òrgans societaris o d'una fundació.

Article 52. *Responsable del contracte.*

1. Els òrgans de contractació poden designar un responsable del contracte al qual correspon supervisar-ne l'execució i adoptar les decisions i dictar les instruccions necessàries amb la finalitat d'assegurar la realització correcta de la prestació pactada, dins l'àmbit de facultats que aquells li atribueixin. El responsable del contracte pot ser una persona física o jurídica, vinculada a l'ens, organisme o entitat contractant o aliena a ell.

2. En els contractes d'obres, les facultats del responsable del contracte s'han d'entendre sense perjudici de les que corresponen al director facultatiu de conformitat amb el que disposa el capítol V del títol II del llibre IV.

Article 53. *Perfil de contractant.*

1. Amb la finalitat d'assegurar la transparència i l'accés públic a la informació relativa a la seva activitat contractual, i sense perjudici d'utilitzar altres mitjans de publicitat en els casos exigits per aquesta Llei o per les normes autonòmiques de desplegament o en què es decideixi així voluntàriament, els òrgans de contractació han de difondre, a través d'Internet, el seu perfil de contractant. La forma d'accés al perfil de contractant s'ha d'especificar a les pàgines web institucionals que mantinguin els ens del sector públic, a la Plataforma de Contractació de l'Estat i en els plecs i anuncis de licitació.

2. El perfil de contractant pot incloure qualssevol dades i informacions referents a l'activitat contractual de l'òrgan de contractació, com ara els anuncis d'informació prèvia que preveu l'article 141, les licitacions obertes o en curs i la documentació relativa a aquestes, les contractacions programades, els contractes adjudicats, els procediments anul·lats, i qualsevol altra informació útil de tipus general, com punts de contacte i mitjans de comunicació que es poden utilitzar per relacionar-se amb l'òrgan de contractació. En tot cas s'ha de publicar en el perfil de contractant l'adjudicació dels contractes.

3. El sistema informàtic que suporti el perfil de contractant ha de tenir un dispositiu que permeti acreditar fefaentment el moment d'inici de la difusió pública de la informació que hi estigui inclosa.

4. La difusió a través del perfil de contractant de la informació relativa als procediments d'adjudicació de contractes té els efectes que preveu el títol I del llibre III.

CAPÍTOL II

Capacitat i solvència de l'empresari

Secció 1a Aptitud per contractar amb el sector públic

Subsecció 1a Normes generals

Article 54. *Condicions d'aptitud.*

1. Només poden contractar amb el sector públic les persones naturals o jurídiques, espanyoles o estrangeres, que tinguin plena capacitat d'obrar, no estiguin incurses en una prohibició de contractar i acreditin la seva solvència econòmica, financera i tècnica o professional o, en els casos en què ho exigeixi aquesta Llei, estiguin degudament classificades.

2. Els empresaris han de disposar, així mateix, de l'habilitació empresarial o professional que, si s'escau, sigui exigible per dur a terme l'activitat o prestació que constitueixi l'objecte del contracte.

3. En els contractes subvencionats a què es refereix l'article 17 d'aquesta Llei, el contractista ha d'acreditar la seva solvència i no pot estar incurs en la prohibició de contractar a què es refereix la lletra a) de l'apartat 1 de l'article 60.

Article 55. *Empreses no comunitàries.*

1. Les persones físiques o jurídiques d'estats que no pertanyen a la Unió Europea han de justificar mitjançant informe de la respectiva missió diplomàtica permanent espanyola, que s'ha d'adjuntar a la documentació que es presenti, que l'Estat de procedència de l'empresa estrangera admet al seu torn la participació d'empreses espanyoles en la contractació amb l'Administració i amb els ens, organismes o entitats del sector públic assimilables als enumerats a l'article 3, de forma substancialment anàloga.

En els contractes subjectes a regulació harmonitzada es prescindeix de l'informe sobre reciprocitat en relació amb les empreses d'estats signataris de l'Acord sobre contractació pública de l'Organització Mundial de Comerç.

2. Per subscriure contractes d'obres és necessari, a més, que aquestes empreses tinguin oberta una sucursal a Espanya, amb designació d'apoderats o representants per a les seves operacions, i que estiguin inscrites en el Registre Mercantil.

Article 56. *Condicions especials de compatibilitat.*

1. Sense perjudici del que està disposat en relació amb l'adjudicació de contractes a través d'un procediment de diàleg competitiu, no poden concórrer a les licitacions empreses que hagin participat en l'elaboració de les especificacions tècniques o dels documents preparatoris del contracte sempre que aquesta participació pugui provocar restriccions a la lliure concurrència o suposar un tracte privilegiat respecte a la resta de les empreses licitadores.

2. Els contractes que tinguin per objecte la vigilància, la supervisió, el control i la direcció de l'execució d'obres i instal·lacions no es poden adjudicar a les mateixes empreses adjudicatàries dels contractes d'obres corresponents, ni a les empreses vinculades a aquestes, entenent com a tals les que es trobin en algun dels supòsits que preveu l'article 42 del Codi de comerç.

Subsecció 2a Normes especials sobre capacitat

Article 57. *Persones jurídiques.*

1. Les persones jurídiques només poden ser adjudicatàries de contractes les prestacions dels quals estiguin compreses dins dels fins, objecte o àmbit d'activitat que, d'acord amb els seus estatuts o regles fundacionals, els siguin propis.

2. Els qui concorrin individualment o conjuntament amb altres a la licitació d'una concessió d'obres públiques, ho poden fer amb el compromís de constituir una societat que ha de ser la titular de la concessió. La constitució i, si s'escau, la forma de la societat s'han d'ajustar al que estableixi, per a determinats tipus de concessions, la legislació específica corresponent.

Article 58. *Empreses comunitàries.*

1. Tenen capacitat per contractar amb el sector públic, en tot cas, les empreses no espanyoles d'estats membres de la Unió Europea que, d'acord amb la legislació de l'Estat en què estiguin establertes, estiguin habilitades per realitzar la prestació de què es tracti.

2. Quan la legislació de l'Estat en què estiguin establertes aquestes empreses exigeixi una autorització especial o la pertinença a una determinada organització per poder prestar en el dit Estat el servei de què es tracti, han d'acreditar que compleixen aquest requisit.

Article 59. *Unions d'empresaris.*

1. Poden contractar amb el sector públic les unions d'empresaris que es constitueixin temporalment a l'efecte, sense que sigui necessari formalitzar-les en escriptura pública fins que no s'hagi efectuat l'adjudicació del contracte a favor seu.

2. Els empresaris que concorrin agrupats en unions temporals queden obligats solidàriament i han de nomenar un representant o apoderat únic de la unió amb poders suficients per exercitar els drets i complir les obligacions que es derivin del contracte fins a l'extinció d'aquest, sense perjudici de l'existència de poders mancomunats que puguin atorgar per a cobraments i pagaments de quantia significativa.

Als efectes de la licitació, els empresaris que vulguin concórrer integrats en una unió temporal han d'indicar els noms i les circumstàncies dels que la constitueixen i la

participació de cada un, com també que assumeixen el compromís de constituir-se formalment en unió temporal en cas que resultin adjudicataris del contracte.

3. La durada de les unions temporals d'empresaris ha de ser coincident amb la del contracte fins a la seva extinció.

4. Per als casos en què sigui exigible la classificació i concorrin en la unió empresaris nacionals, estrangers que no siguin nacionals d'un Estat membre de la Unió Europea i estrangers que siguin nacionals d'un Estat membre de la Unió Europea, els que pertanyin als dos primers grups han d'acreditar la seva classificació, i aquests últims la seva solvència econòmica, financera i tècnica o professional.

Subsecció 3a Prohibicions de contractar

Article 60. *Prohibicions de contractar.*

1. No poden contractar amb el sector públic les persones en qui es doni alguna de les circumstàncies següents:

a) Haver estat condemnades mitjançant sentència ferma per delictes d'associació il·lícita, corrupció en transaccions econòmiques internacionals, tràfic d'influències, suborn, fraus i exaccions il·legals, delictes contra la hisenda pública i la Seguretat Social, delictes contra els drets dels treballadors, malversació i receptació i conductes afins, delictes relatius a la protecció del medi ambient, o a pena d'inhabilitació especial per a l'exercici de professió, ofici, indústria o comerç. La prohibició de contractar afecta les persones jurídiques els administradors o representants de les quals, vigent el seu càrrec o representació, es trobin en la situació esmentada per actuacions dutes a terme en nom o a benefici de les persones jurídiques esmentades, o en les quals concorrin les condicions, qualitats o relacions que requereixi la corresponent figura de delicte per ser-ne subjecte actiu.

b) Haver sol·licitat la declaració de concurs voluntari, haver estat declarades insolvents en qualsevol procediment, trobar-se declarades en concurs, llevat que en aquest hagi adquirit l'eficàcia un conveni, estar subjectes a intervenció judicial o haver estat inhabilitats d'acord amb la Llei 22/2003, de 9 de juliol, concursal, sense que hagi conclòs el període d'inhabilitació fixat en la sentència de qualificació del concurs.

c) Haver estat sancionades amb caràcter ferm per infracció greu en matèria de disciplina de mercat, en matèria professional o en matèria d'integració laboral i d'igualtat d'oportunitats i no-discriminació de les persones amb discapacitat, o per infracció molt greu en matèria social, incloses les infraccions en matèria de prevenció de riscos laborals, d'acord amb el que disposa el text refós de la Llei sobre infraccions i sancions en l'ordre social, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, així com per la infracció greu que preveu l'article 22.2 del mateix text, o per infracció molt greu en matèria mediambiental, d'acord amb el que estableixen el Reial decret legislatiu 1/2008, d'11 de gener, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de d'avaluació d'impacte ambiental de projectes; la Llei 22/1988, de 28 de juliol, de costes; la Llei 4/1989, de 27 de març, de conservació dels espais naturals i de la flora i fauna silvestres; la Llei 11/1997, de 24 d'abril, d'envasos i residus d'envasos; la Llei 10/1998, de 21 d'abril, de residus; el Text refós de la Llei d'aigües, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2001, de 20 de juliol, i la Llei 16/2002, d'1 de juliol, de prevenció i control integrats de la contaminació.

d) No estar al corrent en el compliment de les obligacions tributàries o de Seguretat Social imposades per les disposicions vigents, en els termes que es determinin reglamentàriament.

e) Haver incorregut en falsedat en efectuar la declaració responsable a què es refereix l'article 146.1.c) o en facilitar qualssevol altres dades relatives a la seva capacitat i solvència, o haver incomplert, per una causa que li sigui imputable, l'obligació de comunicar la informació que preveuen l'article 70.4 i l'article 330.

f) Estar incursa la persona física o els administradors de la persona jurídica en algun dels supòsits de la Llei 5/2006, de 10 d'abril, de regulació dels conflictes d'interessos dels

membres del Govern i dels alts càrrecs de l'Administració General de l'Estat; de la Llei 53/1984, de 26 de desembre, d'incompatibilitats del personal al servei de les administracions públiques, o tractar-se de qualsevol dels càrrecs electius que regula la Llei orgànica 5/1985, de 19 de juny, del règim electoral general, en els termes que s'hi estableixen.

La prohibició afecta les persones jurídiques en el capital de les quals participin, en els termes i quanties establerts a la legislació esmentada, el personal i els alts càrrecs de qualsevol Administració pública, així com els càrrecs electes al servei d'aquestes.

La prohibició s'estén igualment, en els dos casos, als cònjuges, persones vinculades amb una relació de convivència afectiva anàloga i descendents de les persones a què es refereixen els paràgrafs anteriors, sempre que, respecte dels últims, les persones esmentades en tinguin la representació legal.

g) Haver contractat persones respecte de les quals s'hagi publicat en el «Butlletí Oficial de l'Estat» l'incompliment a què es refereix l'article 18.6 de la Llei 5/2006, de 10 d'abril, de regulació dels conflictes d'interessos dels membres del Govern i dels alts càrrecs de l'Administració General de l'Estat, per haver passat a prestar serveis en empreses o societats privades directament relacionades amb les competències del càrrec exercit durant els dos anys següents a la data de cessament en el càrrec. La prohibició de contractar es manté durant el temps que es mantingui dins de l'organització de l'empresa la persona contractada amb el límit màxim de dos anys a comptar del cessament com a alt càrrec.

2. A més de les previstes a l'apartat anterior, són circumstàncies que impedeixen als empresaris contractar amb les administracions públiques les següents:

a) Haver donat lloc, per una causa de la qual hagin estat declarats culpables, a la resolució ferma de qualsevol contracte signat amb una Administració pública.

b) Haver infringit una prohibició per contractar amb qualsevol de les administracions públiques.

c) Estar afectat per una prohibició de contractar imposada en virtut de sanció administrativa, d'acord amb el que preveuen la Llei 38/2003, de 17 de novembre, general de subvencions, o la Llei 58/2003, de 17 de desembre, general tributària.

d) Haver retirat indegudament la seva proposició o candidatura en un procediment d'adjudicació, o haver impossibilitat l'adjudicació del contracte a favor seu per no haver complert el que estableix l'article 151.2 dins el termini assenyalat amb dol, culpa o negligència.

e) Haver incomplert les condicions especials d'execució del contracte establertes d'acord amb el que assenyala l'article 118, quan l'incompliment hagi estat definit en els plecs o en el contracte com a infracció greu de conformitat amb les disposicions de desplegament d'aquesta Llei, i hi hagi dol, culpa o negligència en l'empresari.

3. Les prohibicions de contractar també afecten les empreses de les quals, per raó de les persones que les regeixen o d'altres circumstàncies, es pugui presumir que són continuació o que deriven, per transformació, fusió o successió, d'altres empreses en les quals hagin concorregut aquelles.

Article 61. *Declaració de la concurrència de prohibicions de contractar i efectes.*

1. Les prohibicions de contractar que contenen les lletres b), d), f) i g) de l'apartat 1 de l'article anterior i c) del seu apartat 2, les aprecien directament els òrgans de contractació i subsisteixen mentre concorrin les circumstàncies que en cada cas les determinen.

La prohibició de contractar per la causa que preveu la lletra a) de l'apartat 1 de l'article anterior l'aprecien directament els òrgans de contractació, sempre que la sentència es pronunciï sobre el seu abast i durada, i subsisteix durant el termini que s'hi assenyali. Quan la sentència no contingui pronunciament sobre la prohibició de contractar o la seva durada, la prohibició l'han d'apreciar directament els òrgans de contractació, però el seu

abast i la seva durada s'han de determinar mitjançant procediment instruït de conformitat amb el que disposen els apartats 2 i 3 d'aquest article.

En la resta dels supòsits que preveu l'article anterior, l'apreciació de la concurrència de la prohibició de contractar requereix la declaració prèvia de la seva existència mitjançant procediment a l'efecte.

2. En els casos en què, de conformitat amb el que assenyala l'apartat anterior, sigui necessària una declaració prèvia sobre la concurrència de la prohibició, l'abast i la durada d'aquesta s'han de determinar seguint el procediment que s'estableixi en les normes de desplegament d'aquesta Llei atenent, si s'escau, l'existència de dol o manifesta mala fe en l'empresari i l'entitat del dany causat als interessos públics. La durada de la prohibició no pot excedir els cinc anys, amb caràcter general, o vuit anys en el cas de les prohibicions que tinguin com a causa l'existència d'una condemna mitjançant sentència ferma. Tanmateix, les prohibicions de contractar basades en la causa que preveu la lletra d) de l'apartat 2 de l'article anterior subsisteixen, en tot cas, durant un termini de dos anys, comptats des de la seva inscripció en el Registre oficial de licitadors i empreses classificades, i les imposades per la causa que preveu la lletra e) del mateix apartat no poden excedir un any de durada.

El procediment de declaració no es pot iniciar si han transcorregut més de tres anys comptats a partir de les dates següents:

a) Des de la fermesa de la resolució sancionadora, en el cas de la causa que preveu la lletra c) de l'apartat 1 de l'article anterior;

b) des de la data en què s'hagin facilitat les dades falses o des d'aquella en què s'hauria hagut de comunicar la informació corresponent, en els casos que preveu la lletra e) de l'apartat 1 de l'article anterior;

c) des de la data en què sigui ferma la resolució del contracte, en el cas que preveu la lletra a) de l'apartat 2 de l'article anterior;

d) des de la data de formalització del contracte, en el cas que preveu la lletra b) de l'apartat 2 de l'article anterior;

e) En els casos que preveu la lletra d) de l'apartat 2 de l'article anterior, des de la data en què s'hagi fet l'adjudicació del contracte, si la causa és la retirada indeguda de proposicions o candidatures; o des de la data en què s'hauria d'haver fet l'adjudicació, si la prohibició es fonamenta en l'incompliment del que estableix l'article 151.2.

En el cas de la lletra a) de l'apartat 1 de l'article anterior, el procediment, si és necessari, no es pot iniciar una vegada transcorregut el termini previst per a la prescripció de la pena corresponent, i en el cas de la lletra e) de l'apartat 2, si han transcorregut més de tres mesos des que es va produir l'incompliment.

3. La competència per fixar la durada i l'abast de la prohibició de contractar en el cas de la lletra a) de l'apartat 1 de l'article anterior, com també per declarar la prohibició de contractar en el supòsit que preveu la lletra c) del mateix apartat, correspon al ministre d'Economia i Hisenda, que ha de dictar resolució a proposta de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat. La prohibició declarada així impedeix contractar amb qualsevol òrgan de contractació.

En el supòsit que preveu la lletra e) de l'apartat 1 de l'article anterior la declaració de la prohibició correspon a l'Administració o entitat a la qual s'ha de comunicar la informació corresponent; en els casos previstos a les lletres a), d) i e) de l'apartat 2, a l'Administració contractant; i en el supòsit de la lletra b) d'aquest mateix apartat, a l'Administració que hagi declarat la prohibició. En aquests casos, la prohibició afecta la contractació amb l'Administració o entitat del sector públic competent per declarar-la, sense perjudici que el ministre d'Economia i Hisenda, prèvia comunicació d'aquelles i amb audiència de l'empresari afectat, considerant el dany causat als interessos públics, pugui estendre'n els efectes a la contractació amb qualsevol òrgan, ens, organisme o entitat del sector públic.

4. L'eficàcia de les prohibicions de contractar a què es refereixen les lletres c) i e) de l'apartat 1 de l'article anterior, així com la de les establertes en el seu apartat 2, està condicionada a la seva inscripció o constància en el Registre oficial de licitadors i

empreses classificades que correspongui. Igualment l'eficàcia de la resolució que determini l'abast i la durada de la prohibició de contractar derivada de la causa que preveu la lletra a) de l'apartat 1 de l'article anterior està condicionada a la seva inscripció.

5. Als efectes de l'aplicació d'aquest article, les autoritats i òrgans competents han de notificar a la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat i als òrgans competents de les comunitats autònomes les sancions i resolucions fermes recaigudes en els procediments esmentats a l'article anterior, així com la comissió dels fets previstos a la lletra e) del seu apartat 1 i a les lletres b), d) i e) del seu apartat 2, a fi que es puguin instruir els expedients que preveu aquest article o adoptar-se les resolucions que siguin pertinents i procedir, si s'escau, a la seva inscripció en el Registre oficial de licitadors i empreses classificades que escaigui. Així mateix, la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat pot sol·licitar a aquestes autoritats i òrgans totes les dades i antecedents que siguin necessaris als mateixos efectes.

Subsecció 4a Solvència

Article 62. *Exigència de solvència.*

1. Per subscriure contractes amb el sector públic els empresaris han d'acreditar que estan en possessió de les condicions mínimes de solvència econòmica i financera i professional o tècnica que determini l'òrgan de contractació. Aquest requisit se substitueix pel de la classificació quan aquesta és exigible d'acord amb el que disposa aquesta Llei.

2. Els requisits mínims de solvència que ha de reunir l'empresari i la documentació requerida per acreditar-los s'han d'indicar en l'anunci de licitació i s'han d'especificar en el plec del contracte, i han d'estar vinculats al seu objecte i ser proporcionals a aquest.

Article 63. *Integració de la solvència amb mitjans externs.*

Per acreditar la solvència necessària per subscriure un contracte determinat, l'empresari es pot basar en la solvència i els mitjans d'altres entitats, independentment de la naturalesa jurídica dels vincles que tingui amb elles, sempre que demostri que, per a l'execució del contracte, disposa efectivament d'aquells mitjans.

Article 64. *Concreció de les condicions de solvència.*

1. En els contractes de serveis i d'obres, així com en els contractes de subministrament que incloguin serveis o treballs de col·locació i instal·lació, es pot exigir a les persones jurídiques que especifiquin, en l'oferta o en la sol·licitud de participació, els noms i la qualificació professional del personal responsable d'executar la prestació.

2. Els òrgans de contractació poden exigir als candidats o licitadors, i ho han de fer constar en els plecs, que a més d'acreditar la seva solvència o, si s'escau, classificació, es comprometin a dedicar o adscriure a l'execució del contracte els mitjans personals o materials suficients per a això. Aquests compromisos s'han d'integrar en el contracte, i els plecs o el document contractual poden atribuir-los el caràcter d'obligacions essencials als efectes que preveu l'article 223.f), o establir penalitats, d'acord amb el que assenyala l'article 212.1, per al cas que l'adjudicatari els incompleixi.

Subsecció 5a Classificació de les empreses

Article 65. *Exigència de classificació.*

1. Per contractar amb les administracions públiques l'execució de contractes d'obres el valor estimat dels quals sigui igual o superior a 350.000 euros, o de contractes de serveis el valor estimat dels quals sigui igual o superior a 120.000 euros, és requisit indispensable que l'empresari estigui degudament classificat. Tanmateix, no és necessària

la classificació per subscriure contractes de serveis compresos en les categories 6, 8, 21, 26 i 27 de l'annex II.

En cas que una part de la prestació objecte del contracte hagi de ser realitzada per empreses especialitzades que disposin d'una determinada habilitació o autorització professional, la classificació en el grup corresponent a aquesta especialització, en cas que s'exigeixi, es pot suplir pel compromís de l'empresari de subcontractar l'execució d'aquesta porció amb altres empresaris que disposin de l'habilitació i, si s'escau, classificació necessàries, sempre que l'import de la part que ha de ser executada per aquests no excedeixi el 50 per 100 del preu del contracte.

2. La classificació és exigible igualment al cessionari d'un contracte en el cas en què hagi estat requerida al cedent.

3. Per reial decret es pot exceptuar la necessitat de classificació per a determinats tipus de contractes d'obres i de serveis en què aquest requisit sigui exigible o acordar-ne l'exigència per a tipus de contractes d'obres i serveis en què no ho sigui, tenint en compte les circumstàncies especials que concorrin en aquests.

4. Quan no hagi concorregut cap empresa classificada en un procediment d'adjudicació d'un contracte per al qual es requereixi classificació, l'òrgan de contractació pot excloure la necessitat de complir aquest requisit en el següent procediment que es convoqui per a l'adjudicació del mateix contracte, i ha de precisar en el plec de clàusules i en l'anunci, si s'escau, els mitjans d'acreditació de la solvència que s'han d'utilitzar d'entre els especificats en els articles 75, 76 i 78.

5. Les entitats del sector públic que no tinguin el caràcter d'Administració pública poden exigir una determinada classificació als licitadors per definir les condicions de solvència requerides per subscriure el contracte corresponent.

Article 66. *Exempció de l'exigència de classificació.*

1. No és exigible la classificació als empresaris no espanyols d'estats membres de la Unió Europea, tant si concorren al contracte aïlladament com integrats en una unió, sense perjudici de l'obligació d'acreditar la seva solvència.

2. Excepcionalment, quan sigui convenient per als interessos públics, la contractació de l'Administració General de l'Estat i els ens, organismes i entitats que en depenen amb persones que no estiguin classificades pot ser autoritzada pel Consell de Ministres, amb l'informe previ de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat. En l'àmbit de les comunitats autònomes, l'autorització l'atorguen els òrgans que aquestes designin com a competents.

Article 67. *Criteris aplicables i condicions per a la classificació.*

1. La classificació de les empreses es fa en funció de la seva solvència, valorada de conformitat amb el que estableixen els articles 75, 76 i 78, i determina els contractes a l'adjudicació dels quals poden concórrer o optar per raó de l'objecte i de la quantia. A aquests efectes, els contractes es divideixen en grups generals i subgrups, per la seva peculiar naturalesa, i dins d'aquests, per categories, en funció de la quantia.

L'expressió de la quantia s'ha de fer per referència al valor íntegre del contracte, quan la durada d'aquest sigui igual o inferior a un any, i per referència al valor mitjà anual d'aquest, quan es tracti de contractes de durada superior.

2. Per fer la classificació és necessari que l'empresari acrediti la seva personalitat i capacitat d'obrar, com també que està legalment habilitat per portar a terme l'activitat corresponent, perquè disposa de les autoritzacions o habilitacions empresarials o professionals corresponents i reuneix els requisits de col·legiació o inscripció o altres de semblants que puguin ser necessaris, i que no està incurs en prohibicions de contractar.

3. En el supòsit de persones jurídiques pertanyents a un grup de societats, i als efectes de la valoració de la seva solvència econòmica, financera, tècnica o professional, es poden tenir en compte les societats que pertanyen al grup, sempre que la persona jurídica en qüestió acrediti que tindrà efectivament a la seva disposició, durant el termini a

què es refereix l'article 70.2, els mitjans d'aquestes societats necessaris per a l'execució dels contractes.

4. S'ha de denegar la classificació de les empreses de les quals, en vista de les persones que les regeixen o d'altres circumstàncies, es pugui presumir que són continuació o que deriven, per transformació, fusió o successió, d'altres afectades per una prohibició de contractar.

5. Als efectes de valorar i apreciar la concurrència del requisit de classificació, respecte dels empresaris que concorrin agrupats en el cas de l'article 59, s'han d'atendre, en la forma que es determini reglamentàriament, les característiques acumulades de cada un d'ells, expressades en les classificacions respectives. En tot cas, és necessari per procedir a aquesta acumulació que totes les empreses hagin obtingut prèviament la classificació com a empresa d'obres o de serveis, en relació amb el contracte al qual optin, sense perjudici del que estableix per als empresaris no espanyols d'estats membres de la Unió Europea l'apartat 4 de l'article 59.

Article 68. *Competència per a la classificació.*

1. Els acords relatius a la classificació de les empreses els han d'adoptar, amb eficàcia general davant de tots els òrgans de contractació, les comissions classificadores de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat. Aquests acords poden ser objecte de recurs d'alçada davant el ministre d'Economia i Hisenda.

2. Els òrgans competents de les comunitats autònomes poden adoptar decisions sobre classificació de les empreses que són eficaces, únicament, a l'efecte de contractar amb la comunitat autònoma que les hagi adoptat, amb les entitats locals incloses en el seu àmbit territorial i amb els ens, organismes i entitats del sector públic dependents de l'una i de les altres. En l'adopció d'aquests acords, s'han de respectar, en tot cas, les regles i criteris establerts en aquesta Llei i en les seves disposicions de desplegament.

Article 69. *Inscripció registral de la classificació.*

Els acords relatius a la classificació de les empreses s'han d'inscriure d'ofici en el Registre oficial de licitadors i empreses classificades que correspongui en funció de l'òrgan que els hagi adoptat.

Article 70. *Termini de vigència i revisió de les classificacions.*

1. La classificació de les empreses té una vigència indefinida mentre l'empresari mantingui les condicions i circumstàncies en què es va basar la seva concessió.

2. No obstant això, i sense perjudici del que assenyalen l'apartat 3 d'aquest article i l'article següent, per conservar la classificació s'ha de justificar anualment el manteniment de la solvència econòmica i financera i, cada tres anys, el de la solvència tècnica i professional, per a la qual cosa l'empresari ha d'aportar la documentació actualitzada corresponent en els termes que s'estableixin reglamentàriament.

3. La classificació és revisable a petició dels interessats o d'ofici per l'Administració quan variïn les circumstàncies preses en consideració per concedir-la.

4. En tot cas, l'empresari està obligat a posar en coneixement de l'òrgan competent en matèria de classificació qualsevol variació en les circumstàncies que s'hagin tingut en compte per concedir-la que pugui donar lloc a una revisió d'aquesta. L'omissió d'aquesta comunicació fa incórrer l'empresari en la prohibició de contractar que preveu la lletra e) de l'apartat 1 de l'article 60.

Article 71. *Comprovació dels elements de la classificació*

Els òrgans competents en matèria de classificació poden sol·licitar en qualsevol moment a les empreses classificades o pendents de classificació els documents que considerin necessaris per comprovar les declaracions i fets manifestats per elles en els

expedients que tramitin, així com demanar informe a qualsevol òrgan de les administracions públiques sobre aquests aspectes.

Secció 2a Acreditació de l'aptitud per contractar

Subsecció 1a Capacitat d'obrar

Article 72. *Acreditació de la capacitat d'obrar*

1. La capacitat d'obrar dels empresaris que siguin persones jurídiques s'acredita mitjançant l'escriptura o document de constitució, els estatuts o l'acte fundacional, en què constin les normes per les quals es regula la seva activitat, degudament inscrits, si s'escau, en el registre públic que correspongui, segons el tipus de persona jurídica de què es tracti.
2. La capacitat d'obrar dels empresaris no espanyols que siguin nacionals d'estats membres de la Unió Europea s'acredita per la seva inscripció en el registre procedent d'acord amb la legislació de l'Estat on estan establerts, o mitjançant la presentació d'una declaració jurada o un certificat, en els termes que s'estableixin reglamentàriament, d'acord amb les disposicions comunitàries aplicables.
3. Els altres empresaris estrangers han d'acreditar la capacitat d'obrar amb un informe de la missió diplomàtica permanent d'Espanya a l'Estat corresponent o de l'oficina consular en l'àmbit territorial de la qual hi hagi el domicili de l'empresa.

Subsecció 2a Prohibicions de contractar

Article 73. *Prova de la no-concurrència d'una prohibició de contractar*

1. La prova, per part dels empresaris, del fet que no estan incursos en prohibicions per contractar es pot efectuar mitjançant testimoni judicial o certificació administrativa, segons els casos. Quan el document esmentat no pugui ser expedit per l'autoritat competent, pot ser substituït per una declaració responsable atorgada davant una autoritat administrativa, notari públic o organisme professional qualificat.
2. Quan es tracti d'empreses d'estats membres de la Unió Europea i aquesta possibilitat estigui prevista en la legislació de l'Estat respectiu, també es pot substituir per una declaració responsable, atorgada davant una autoritat judicial.

Subsecció 3a Solvència

Article 74. *Mitjans d'acreditar la solvència.*

1. La solvència econòmica i financera i tècnica o professional s'acredita mitjançant l'aportació dels documents que determini l'òrgan de contractació d'entre els que preveuen els articles 75 a 79.
2. La classificació de l'empresari ha d'acreditar la seva solvència per subscriure contractes del mateix tipus que aquells per als quals s'hagi obtingut i per a la subscripció dels quals no s'exigeixi tenir-la.
3. Els ens, organismes i entitats del sector públic que no tinguin la condició d'administracions públiques poden admetre altres mitjans de prova de la solvència diferents dels que preveuen els articles 75 a 79 per als contractes que no estiguin subjectes a regulació harmonitzada.

Article 75. *Solvència econòmica i financera.*

1. La solvència econòmica i financera de l'empresari es pot acreditar per un o diversos dels mitjans següents:

a) Declaracions apropiades d'entitats financeres o, si s'escau, justificant de l'existència d'una assegurança d'indemnització per riscos professionals.

b) Els comptes anuals presentats en el Registre Mercantil o en el registre oficial que correspongui. Els empresaris no obligats a presentar els comptes en registres oficials poden aportar, com a mitjà alternatiu d'acreditació, els llibres de comptabilitat degudament legalitzats.

c) Declaració sobre el volum global de negocis i, si s'escau, sobre el volum de negocis en l'àmbit d'activitats corresponent a l'objecte del contracte, referit com a màxim als tres últims exercicis disponibles en funció de la data de creació o d'inici de les activitats de l'empresari, en la mesura que es disposi de les referències del volum de negocis.

2. Si, per una raó justificada, l'empresari no està en condicions de presentar les referències sol·licitades, se l'ha d'autoritzar a acreditar la seva solvència econòmica i financera per mitjà de qualsevol altre document que l'òrgan de contractació consideri apropiat.

Article 76. *Solvència tècnica en els contractes d'obres.*

En els contractes d'obres, la solvència tècnica de l'empresari es pot acreditar per un o diversos dels mitjans següents:

a) Relació de les obres executades en el curs dels cinc últims anys, avalada per certificats de bona execució per a les obres més importants; aquests certificats han d'indicar l'import, les dates i el lloc d'execució de les obres i s'ha de precisar si es van realitzar segons les regles per les quals es regeix la professió i es van portar normalment a bon terme; si s'escau, aquests certificats han de ser comunicats directament a l'òrgan de contractació per l'autoritat competent.

b) Declaració que indiqui els tècnics o les unitats tècniques, integrades o no a l'empresa, dels quals disposa aquesta per a l'execució de les obres, especialment els responsables del control de qualitat, acompanyada dels documents acreditatius corresponents.

c) Títols acadèmics i professionals de l'empresari i dels directius de l'empresa i, en particular, del responsable o responsables de les obres.

d) En els casos adequats, indicació de les mesures de gestió mediambiental que l'empresari pot aplicar en executar el contracte.

e) Declaració sobre la plantilla mitjana anual de l'empresa i la importància del seu personal directiu durant els tres últims anys, acompanyada de la documentació justificativa corresponent.

f) Declaració que indiqui la maquinària, material i equip tècnic del qual es disposa per a l'execució de les obres, a la qual s'ha d'adjuntar la documentació acreditativa pertinent.

Article 77. *Solvència tècnica en els contractes de subministrament.*

1. En els contractes de subministrament la solvència tècnica dels empresaris s'acredita per un o diversos dels mitjans següents:

a) Relació dels principals subministraments efectuats durant els tres últims anys, indicant-ne l'import, les dates i el destinatari públic o privat d'aquests. Els subministraments efectuats s'han d'acreditar mitjançant certificats expedits o visats per l'òrgan competent, quan el destinatari sigui una entitat del sector públic o quan el destinatari sigui un comprador privat, mitjançant un certificat expedit per aquest o, si manca aquest certificat, mitjançant una declaració de l'empresari.

b) Indicació del personal tècnic o unitats tècniques, integrades o no a l'empresa, dels quals es disposa per a l'execució del contracte, especialment els encarregats del control de qualitat.

c) Descripció de les instal·lacions tècniques, de les mesures utilitzades per garantir la qualitat i dels mitjans d'estudi i recerca de l'empresa.

d) Control efectuat per l'entitat del sector públic contractant o, en nom seu, per un organisme oficial competent de l'Estat en el qual l'empresari està establert, sempre que hi hagi acord de l'organisme esmentat, quan els productes a subministrar siguin complexos o quan, excepcionalment, hagin de respondre a un fi particular. Aquest control ha de versar sobre la capacitat de producció de l'empresari i, si és necessari, sobre els mitjans d'estudi i recerca de què disposa, així com sobre les mesures utilitzades per controlar la qualitat.

e) Mostres, descripcions i fotografies dels productes a subministrar, l'autenticitat de les quals es pugui certificar a petició de l'entitat del sector públic contractant.

f) Certificats expedits pels instituts o serveis oficials encarregats del control de qualitat, de competència reconeguda, que acreditin la conformitat de productes perfectament detallada mitjançant referències a determinades especificacions o normes.

2. En els contractes de subministrament que requereixin obres de col·locació o instal·lació, la prestació de serveis o l'execució d'obres, la capacitat dels operadors econòmics per prestar aquests serveis o executar la instal·lació o les obres es pot avaluar tenint en compte especialment els seus coneixements tècnics, eficàcia, experiència i fiabilitat.

Article 78. *Solvència tècnica o professional en els contractes de serveis*

En els contractes de serveis, la solvència tècnica o professional dels empresaris s'ha d'apreciar tenint en compte els seus coneixements tècnics, eficàcia, experiència i fiabilitat, cosa que es pot acreditar, segons l'objecte del contracte, per un o diversos dels mitjans següents:

a) Una relació dels principals serveis o treballs realitzats els últims tres anys que inclogui import, dates i el destinatari, públic o privat, d'aquests. Els serveis o treballs efectuats s'han d'acreditar mitjançant certificats expedits o visats per l'òrgan competent, quan el destinatari sigui una entitat del sector públic; quan el destinatari sigui un subjecte privat, mitjançant un certificat expedit per aquest o, si manca aquest certificat, mitjançant una declaració de l'empresari; si s'escau, aquests certificats han de ser comunicats directament a l'òrgan de contractació per l'autoritat competent.

b) Indicació del personal tècnic o de les unitats tècniques, integrades o no a l'empresa, participants en el contracte, especialment els encarregats del control de qualitat.

c) Descripció de les instal·lacions tècniques, de les mesures utilitzades per l'empresari per garantir la qualitat i dels mitjans d'estudi i recerca de l'empresa.

d) Quan es tracti de serveis o treballs complexos o quan, excepcionalment, hagin de respondre a un fi especial, un control efectuat per l'òrgan de contractació o, en nom d'aquest, per un organisme oficial o homologat competent de l'Estat en què estigui establert l'empresari, sempre que hi hagi acord de l'organisme esmentat. El control ha de versar sobre la capacitat tècnica de l'empresari i, si és necessari, sobre els mitjans d'estudi i de recerca de què disposa i sobre les mesures de control de la qualitat.

e) Les titulacions acadèmiques i professionals de l'empresari i del personal directiu de l'empresa i, en particular, del personal responsable de l'execució del contracte.

f) En els casos adequats, indicació de les mesures de gestió mediambiental que l'empresari pot aplicar en executar el contracte.

g) Declaració sobre la plantilla mitjana anual de l'empresa i la importància del seu personal directiu durant els tres últims anys, acompanyada de la documentació justificativa corresponent.

h) Declaració que indiqui la maquinària, material i equip tècnic de què es disposa per a l'execució dels treballs o prestacions, a la qual s'ha d'adjuntar la documentació acreditativa pertinent.

i) Indicació de la part del contracte que l'empresari té eventualment el propòsit de subcontractar.

Article 79. *Solvència tècnica o professional en la resta dels contractes*

L'acreditació de la solvència professional o tècnica en contractes diferents dels d'obres, serveis o subministrament es pot acreditar pels documents i mitjans que s'indiquen a l'article anterior.

Article 80. *Acreditació del compliment de les normes de garantia de la qualitat*

1. En els contractes subjectes a una regulació harmonitzada, quan els òrgans de contractació exigeixin la presentació de certificats expedits per organismes independents que acreditin que l'empresari compleix determinades normes de garantia de la qualitat, han de fer referència als sistemes d'assegurament de la qualitat basats en la sèrie de normes europees en la matèria, certificats per organismes conformes a les normes europees relatives a la certificació.
2. Els òrgans de contractació han de reconèixer els certificats equivalents expedits per organismes establerts en qualsevol Estat membre de la Unió Europea i també han d'acceptar altres proves de mesures equivalents de garantia de la qualitat que presentin els empresaris.

Article 81. *Acreditació del compliment de les normes de gestió mediambiental*

1. En els contractes subjectes a una regulació harmonitzada, els òrgans de contractació poden exigir la presentació de certificats expedits per organismes independents que acreditin que l'empresari compleix determinades normes de gestió mediambiental. Amb aquesta finalitat es poden remetre al sistema comunitari de gestió i auditoria mediambientals (EMAS) o a les normes de gestió mediambiental basades en les normes europees o internacionals en la matèria i certificades per organismes conformes a la legislació comunitària o a les normes europees o internacionals relatives a la certificació.
2. Els òrgans de contractació han de reconèixer els certificats equivalents expedits per organismes establerts en qualsevol Estat membre de la Unió Europea i també han d'acceptar altres proves de mesures equivalents de gestió mediambiental que presentin els empresaris.

Article 82. *Documentació i informació complementària*

L'òrgan de contractació o l'òrgan auxiliar d'aquest pot sol·licitar a l'empresari aclariments sobre els certificats i documents presentats en aplicació dels articles anteriors o requerir-lo perquè en presenti altres de complementaris.

Subsecció 4a Prova de la classificació i de l'aptitud per contractar a través de registres o llistes oficials de contractistes

Article 83. *Certificacions de registres oficials de licitadors i empreses classificades.*

1. La inscripció en el Registre oficial de licitadors i empreses classificades de l'Estat acredita davant de tots els òrgans de contractació del sector públic, d'acord amb el que hi està reflectit i llevat que hi hagi una prova en contra, les condicions d'aptitud de l'empresari quant a la seva personalitat i capacitat d'obrar, representació, habilitació professional o empresarial, solvència econòmica i financera, i classificació, així com la concurrència o no-concurrència de les prohibicions de contractar que han de constar en el Registre.

La inscripció en el Registre oficial de licitadors i empreses classificades d'una comunitat autònoma acredita circumstàncies idèntiques als efectes de la contractació amb aquesta, amb les entitats locals incloses en el seu àmbit territorial i amb els altres ens, organismes o entitats del sector públic dependents de l'una i de les altres.

2. La prova del contingut dels registres oficials de licitadors i empreses classificades s'efectua mitjançant certificació de l'òrgan encarregat del registre, que es pot expedir per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics.

Article 84. *Certificats comunitaris de classificació.*

1. Els certificats de classificació o documents similars que acreditin la inscripció en llistes oficials d'empresaris autoritzats per contractar establertes pels estats membres de la Unió Europea estableixen una presumpció d'aptitud dels empresaris que hi estan inclosos davant els diferents òrgans de contractació en relació amb la no-concurrència de les prohibicions de contractar a què es refereixen les lletres a) a c) i e) de l'apartat 1 de l'article 60 i la possessió de les condicions de capacitat d'obrar i habilitació professional exigides per l'article 54 i les de solvència a què es refereixen les lletres b) i c) de l'article 75, les lletres a), b) i e) de l'article 76, l'article 77, i les lletres a) i c) a i) de l'article 78. Tenen el mateix valor presumptiu les certificacions emeses per organismes que responguin a les normes europees de certificació expedides de conformitat amb la legislació de l'Estat membre en què estigui establert l'empresari.

2. Els documents a què es refereix l'apartat anterior han d'indicar les referències que han permès la inscripció de l'empresari a la llista o l'expedició de la certificació, així com la classificació obtinguda. Aquestes mencions també s'han d'incloure en els certificats que expedeixin els registres oficials de licitadors i empreses classificades als efectes de la contractació en l'àmbit de la Unió Europea.

CAPÍTOL III

Successió en la persona del contractista

Article 85. *Supòsits de successió del contractista.*

En els casos de fusió d'empreses en els quals participi la societat contractista, continua el contracte vigent amb l'entitat absorbent o amb la resultant de la fusió, que queda subrogada en tots els drets i obligacions que en dimanin. Igualment, en els supòsits d'escissió, aportació o transmissió d'empreses o branques d'activitat d'aquestes, continua el contracte amb l'entitat a la qual s'atribueixi el contracte, que queda subrogada en els drets i obligacions que en dimanin, sempre que tingui la solvència exigida en acordar-se l'adjudicació o que les diverses societats beneficiàries de les operacions esmentades i, en cas de subsistir, la societat de la qual provinguin el patrimoni, empreses o branques segregades, es responsabilitzin solidàriament amb aquella de l'execució del contracte. Si no es pot produir la subrogació perquè l'entitat a la qual s'atribueix el contracte no reuneix les condicions de solvència necessàries, s'ha de resoldre el contracte i s'ha de considerar a tots els efectes com un supòsit de resolució per culpa de l'adjudicatari.

TÍTOL III

Objecte, preu i quantia del contracte

CAPÍTOL I

Normes generals

Article 86. *Objecte del contracte.*

1. L'objecte dels contractes del sector públic ha de ser determinat.

2. No es pot fraccionar un contracte amb la finalitat de disminuir-ne la quantia i eludir així els requisits de publicitat o els relatius al procediment d'adjudicació que corresponguin.

3. Quan l'objecte del contracte admeti fraccionament i es justifiqui així degudament en l'expedient, es pot preveure la realització independent de cada una de les parts

mitjançant la divisió en lots, sempre que aquests siguin susceptibles d'utilització o aprofitament separat i constitueixin una unitat funcional, o ho exigeixi la naturalesa de l'objecte.

Així mateix es poden contractar de manera separada prestacions diferenciades dirigides a integrar-se en una obra, tal com aquesta és definida a l'article 6, quan aquestes prestacions gaudeixin d'una substantivitat pròpia que permeti una execució separada, perquè les han de dur a terme empreses que disposin d'una determinada habilitació.

En els casos que preveuen els paràgrafs anteriors, les normes procedimentals i de publicitat que s'han d'aplicar en l'adjudicació de cada lot o prestació diferenciada s'han de determinar en funció del valor acumulat del conjunt, llevat del que disposen els articles 14.2, 15.2 i 16.2.

Article 87. *Preu.*

1. En els contractes del sector públic, la retribució del contractista ha de consistir en un preu cert que s'ha d'expressar en euros, sense perjudici que se'n pugui fer el pagament mitjançant el lliurament d'altres contraprestacions en els casos en què aquesta o altres lleis ho prevegin. Els òrgans de contractació han de vetllar perquè el preu sigui adequat per al compliment efectiu del contracte mitjançant l'estimació correcta del seu import, atenent el preu general de mercat, en el moment de fixar el pressupost de licitació i l'aplicació, si s'escau, de les normes sobre ofertes amb valors anormals o desproporcionats.

2. El preu del contracte es pot formular tant en termes de preus unitaris referits als diferents components de la prestació o a les unitats de la prestació que es lliurin o s'executin, com en termes de preus aplicables a un tant alçat a la totalitat o a part de les prestacions del contracte. En tot cas s'ha d'indicar, com a partida independent, l'import de l'impost sobre el valor afegit que ha de suportar l'Administració.

3. Els preus fixats en el contracte poden ser revisats o actualitzats, en els termes que preveu el capítol II d'aquest títol, si es tracta de contractes de les administracions públiques, o en la forma pactada en el contracte, altrament, quan hagin de ser ajustats, a l'alça o a la baixa, per tenir en compte les variacions econòmiques que s'esdevinguin durant l'execució del contracte.

4. Els contractes, quan la seva naturalesa i objecte ho permetin, poden incloure clàusules de variació de preus en funció del compliment de determinats objectius de terminis o de rendiment, així com penalitzacions per incompliment de clàusules contractuals, i han de determinar amb precisió els supòsits en què es produiran aquestes variacions i les regles per determinar-les.

5. Excepcionalment es poden fer contractes amb preus provisionals quan, després de la tramitació d'un procediment negociat o d'un diàleg competitiu, es posi de manifest que l'execució del contracte ha de començar abans que la determinació del preu sigui possible per la complexitat de les prestacions o la necessitat d'utilitzar una tècnica nova, o que no hi ha informació sobre els costos de prestacions anàlogues i sobre els elements tècnics o comptables que permetin negociar amb precisió un preu cert.

En els contractes subscrits amb preus provisionals el preu s'ha de determinar, dins els límits fixats per al preu màxim, en funció dels costos en què realment incorri el contractista i del benefici que s'hagi acordat, per a la qual cosa, en tot cas, s'han de detallar en el contracte els punts següents:

a) El procediment per determinar el preu definitiu, amb referència als costos efectius i a la fórmula de càlcul del benefici.

b) Les regles comptables que l'adjudicatari ha d'aplicar per determinar el cost de les prestacions.

c) Els controls documentals i sobre el procés de producció que l'adjudicador pot efectuar sobre els elements tècnics i comptables del cost de producció.

6. En els contractes es pot preveure que la totalitat o part del preu se satisfaci en una moneda diferent de l'euro. En aquest cas s'ha d'expressar en la divisa corresponent l'import que s'ha de satisfer en aquesta moneda i s'ha d'incloure una estimació en euros de l'import total del contracte.

7. Es prohibeix el pagament ajornat del preu en els contractes de les administracions públiques, excepte en els supòsits en què el sistema de pagament s'estableixi mitjançant la modalitat d'arrendament financer o d'arrendament amb opció de compra, i també en els casos en què aquesta o una altra Llei ho autoritzin expressament.

Article 88. *Càlcul del valor estimat dels contractes.*

1. A tots els efectes previstos en aquesta Llei, el valor estimat dels contractes està determinat per l'import total, sense incloure l'impost sobre el valor afegit, pagador segons les estimacions de l'òrgan de contractació. En el càlcul de l'import total estimat s'han de tenir en compte qualsevol forma d'opció eventual i les eventuals pròrrogues del contracte.

Quan s'hagi previst abonar primes o efectuar pagaments als candidats o licitadors, se n'ha de tenir en compte la quantia en el càlcul del valor estimat del contracte.

En cas que, de conformitat amb el que disposa l'article 106, s'hagi previst en els plecs o en l'anunci de licitació la possibilitat que el contracte sigui modificat, s'ha de considerar valor estimat del contracte l'import màxim a què pugui arribar aquest, tenint en compte la totalitat de les modificacions previstes.

2. L'estimació s'ha de fer tenint en compte els preus habituals en el mercat i ha d'estar referida al moment de l'enviament de l'anunci de licitació o, en cas que no es requereixi un anunci d'aquest tipus, al moment en què l'òrgan de contractació iniciï el procediment d'adjudicació del contracte.

3. En els contractes d'obres i de concessió d'obra pública, el càlcul del valor estimat ha de tenir en compte l'import d'aquestes i també el valor total estimat dels subministraments necessaris per a la seva execució que hagin estat posats a disposició del contractista per l'òrgan de contractació.

4. En els contractes de subministrament que tinguin per objecte l'arrendament financer, l'arrendament o la venda a terminis de productes, el valor que s'ha de prendre com a base per calcular el valor estimat del contracte és el següent:

a) En el cas de contractes de durada determinada, quan la durada sigui igual o inferior a dotze mesos, el valor total estimat per a la durada del contracte; quan la durada sigui superior a dotze mesos, el seu valor total, inclòs l'import estimat del valor residual.

b) En el cas de contractes la durada dels quals no es fixi per referència a un període de temps determinat, el valor mensual multiplicat per 48.

5. En els contractes de subministrament o de serveis que tinguin un caràcter de periodicitat, o contractes que s'hagin de renovar en un període de temps determinat, s'ha de prendre com a base per calcular el valor estimat del contracte alguna de les quantitats següents:

a) El valor real total dels contractes successius similars adjudicats durant l'exercici precedent o durant els dotze mesos previs, ajustat, quan sigui possible, en funció dels canvis de quantitat o valor previstos per als dotze mesos posteriors al contracte inicial.

b) El valor estimat total dels contractes successius adjudicats durant els dotze mesos següents al primer lliurament o en el transcurs de l'exercici, si aquest és superior a dotze mesos.

L'elecció del mètode per calcular el valor estimat no es pot efectuar amb la intenció de sostreure el contracte a l'aplicació de les normes d'adjudicació que corresponguin.

6. En els contractes de serveis, als efectes del càlcul del seu import estimat, s'han de prendre com a base, si s'escau, les quantitats següents:

a) En els serveis d'assegurances, la prima pagadora i altres formes de remuneració.

b) En serveis bancaris i altres serveis financers, els honoraris, les comissions, els interessos i altres formes de remuneració.

c) En els contractes relatius a un projecte, els honoraris, les comissions pagadores i altres formes de remuneració, i també les primes o contraprestacions que, si s'escau, es fixin per als participants en el concurs.

d) En els contractes de serveis en què no s'especifiqui un preu total, si tenen una durada determinada igual o inferior a quaranta-vuit mesos, el valor total estimat corresponent a tota la durada. Si la durada és superior a quaranta-vuit mesos o no està fixada per referència a un període de temps cert, el valor mensual multiplicat per 48.

7. Quan la realització d'una obra, la contractació d'uns serveis o l'obtenció d'uns subministraments homogenis pugui donar lloc a l'adjudicació simultània de contractes per lots separats, s'ha de tenir en compte el valor global estimat de la totalitat dels lots.

8. Per als acords marc i per als sistemes dinàmics d'adquisició s'ha de tenir en compte el valor màxim estimat, exclòs l'impost sobre el valor afegit, del conjunt de contractes previstos durant la durada total de l'acord marc o del sistema dinàmic d'adquisició.

CAPÍTOL II

Revisió de preus en els contractes de les administracions públiques

Article 89. *Procedència i límits.*

1. La revisió de preus en els contractes de les administracions públiques ha de tenir lloc, en els termes establerts en aquest capítol i llevat que la improcedència de la revisió s'hagi previst expressament en els plecs o pactat en el contracte, quan aquest s'hagi executat, almenys, en el 20 per 100 del seu import i hagi transcorregut un any des que es va formalitzar. En conseqüència, el primer 20 per 100 executat i el primer any transcorregut des de la formalització queden exclosos de la revisió.

No obstant això, en els contractes de gestió de serveis públics, la revisió de preus pot tenir lloc una vegada transcorregut el primer any des de la formalització del contracte, sense que sigui necessari haver executat el 20 per 100 de la prestació.

2. La revisió de preus no pot tenir lloc en els contractes el pagament dels quals es concerti mitjançant el sistema d'arrendament financer o d'arrendament amb opció a compra, ni en els contractes menors. En la resta dels contractes, l'òrgan de contractació, en resolució motivada, pot excloure la procedència de la revisió de preus.

3. El plec de clàusules administratives particulars o el contracte han de detallar, si s'escau, la fórmula o sistema de revisió aplicable.

Article 90. *Sistema de revisió de preus.*

1. Quan sigui procedent, la revisió de preus s'ha de portar a terme mitjançant l'aplicació d'índexs oficials o de la fórmula aprovada pel Consell de Ministres, amb l'informe previ de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat, per a cada tipus de contractes.

2. L'òrgan de contractació ha de determinar l'índex que s'ha d'aplicar, atenent la naturalesa de cada contracte i l'estructura dels costos de les seves prestacions. Les fórmules aprovades pel Consell de Ministres exclouen la possibilitat d'utilitzar altres índexs; si, a causa de la configuració del contracte, pot ser aplicable més d'una fórmula, l'òrgan de contractació ha de determinar la més adequada, d'acord amb els criteris indicats.

3. Quan l'índex de referència que s'adopti sigui l'índex de preus de consum elaborat per l'Institut Nacional d'Estadística o qualsevol dels índexs dels grups, subgrups, classes o subclasses que s'hi integren, la revisió no pot superar el 85 per 100 de variació experimentada per l'índex adoptat.

Article 91. *Fórmules.*

1. Les fórmules que s'estableixin han de reflectir la ponderació en el preu del contracte del cost dels materials bàsics i de l'energia incorporats al procés de generació de les prestacions objecte del contracte. No s'hi han d'incloure el cost de la mà d'obra, els costos financers, les despeses generals o d'estructura ni el benefici industrial.

2. Quan per circumstàncies excepcionals l'evolució dels costos de mà d'obra o financers esdevinguda en un període experimenti desviacions a l'alça que es puguin reputar impredictibles en el moment d'adjudicar el contracte, el Consell de Ministres o l'òrgan competent de les comunitats autònomes pot autoritzar, amb caràcter transitori, la introducció de factors correctors d'aquesta desviació per a la seva consideració en la revisió del preu, sense que, en cap cas, puguin superar el 80 per 100 de la desviació efectivament produïda.

Es considera que concorren les circumstàncies a què es refereix el paràgraf anterior quan l'evolució del deflactor del producte interior brut oficialment determinat per l'Institut Nacional d'Estadística superi en cinc punts percentuals les previsions macroeconòmiques oficials efectives en el moment de l'adjudicació o el tipus d'interès de les lletres del Tresor superi en cinc punts percentuals l'últim disponible en el moment de l'adjudicació del contracte. Els plecs de clàusules administratives particulars poden incloure les referències a les previsions macroeconòmiques i tipus d'interès existents en el moment de la licitació.

3. Llevat del que preveu l'apartat anterior, l'índex o fórmula de revisió aplicable al contracte ha de ser invariable durant la vigència d'aquest i ha de determinar la revisió de preus en cada data respecte a la data d'adjudicació del contracte, sempre que l'adjudicació es produeixi en el termini de tres mesos des de la finalització del termini de presentació d'ofertes, o respecte a la data en què acabi aquest termini de tres mesos si l'adjudicació es produeix posteriorment.

4. La Comissió Delegada del Govern per a Afers Econòmics ha d'aprovar els índexs mensuals de preus dels materials bàsics i de l'energia, a proposta del Comitè Superior de Preus de Contractes de l'Estat, i s'han de publicar en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Els índexs han de reflectir, a l'alça o a la baixa, les variacions reals dels preus de l'energia i materials bàsics observades en el mercat i poden ser únics per a tot el territori nacional o particularitzar-se per zones geogràfiques.

5. S'ha d'establir per reglament la relació de materials bàsics a incloure en les fórmules de revisió de preus. Aquesta relació pot ser ampliada per ordre del ministre d'Economia i Hisenda, dictada amb l'informe previ de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat, quan ho exigeixi l'evolució dels processos productius o l'aparició de nous materials amb participació rellevant en el cost de determinats contractes.

Els indicadors o regles de determinació de cada un dels índexs que intervenen en les fórmules de revisió de preus s'han d'establir per ordre del ministre d'Economia i Hisenda, a proposta del Comitè Superior de Preus de Contractes de l'Estat.

Article 92. *Coeficient de revisió.*

El resultat d'aplicar les ponderacions que preveu l'apartat 1 de l'article anterior als índexs de preus definits en el seu apartat 4 ha de proporcionar en cada data, respecte a la data i períodes determinats a l'apartat 3 del mateix article, un coeficient que s'ha d'aplicar als imports líquids de les prestacions realitzades que tinguin dret a revisió a l'efecte de calcular el preu que correspongui satisfer.

Article 93. *Revisió en casos de demora en l'execució.*

Quan la clàusula de revisió s'apliqui sobre períodes de temps en què el contractista hagi incorregut en mora i sense perjudici de les penalitats que siguin procedents, els índexs de preus que s'han de tenir en compte són els que haurien correspost a les dates establertes en el contracte per a la realització de la prestació dins el termini escaient,

llevat que els corresponents al període real d'execució produeixin un coeficient inferior, cas en què s'apliquen aquests últims.

Article 94. *Pagament de l'import de la revisió.*

L'import de les revisions que siguin procedents s'ha de fer efectiu, d'ofici, mitjançant l'abonament o descompte corresponent en les certificacions o pagaments parcials o, excepcionalment, quan no s'hagin pogut incloure en les certificacions o pagaments parcials, en la liquidació del contracte.

TÍTOL IV

Garanties exigibles en la contractació del sector públic

CAPÍTOL I

Garanties a prestar en els contractes subscrits amb les administracions públiques

Secció 1a Garantia definitiva

Article 95. *Exigència de garantia.*

1. Els que presentin les ofertes econòmicament més avantatjoses en les licitacions dels contractes que subscriguin les administracions públiques han de constituir a disposició de l'òrgan de contractació una garantia d'un 5 per 100 de l'import d'adjudicació, exclòs l'impost sobre el valor afegit. En el cas dels contractes amb preus provisionals a què es refereix l'article 87.5, el percentatge es calcula amb referència al preu màxim fixat.

No obstant això, ateses les circumstàncies concurrents en el contracte, l'òrgan de contractació pot eximir l'adjudicatari de l'obligació de constituir garantia, i ho ha de justificar adequadament en els plecs, especialment en el cas de subministraments de béns consumibles el lliurament i la recepció dels quals s'hagi de fer abans del pagament del preu. Aquesta exempció no és possible en el cas de contractes d'obres i de concessió d'obres públiques.

2. En casos especials, l'òrgan de contractació pot establir en el plec de clàusules que, a més de la garantia a què es refereix l'apartat anterior, se'n presti una de complementària de fins a un 5 per 100 de l'import d'adjudicació del contracte, de manera que la garantia total pot arribar a un 10 per 100 del preu del contracte.

3. Quan la quantia del contracte es determini en funció de preus unitaris, l'import de la garantia a constituir s'ha de fixar atenent el pressupost base de licitació.

4. En la concessió d'obres públiques l'import de la garantia definitiva es calcula aplicant el 5 per 100 sobre el valor estimat del contracte, quantificat d'acord amb el que estableix l'article 88.3.

L'òrgan de contractació, ateses les característiques i la durada del contracte, pot preveure en els plecs, i ho ha de justificar adequadament, la possibilitat de reduir l'import de la garantia definitiva, una vegada executada l'obra i durant el període previst per a la seva explotació. Sense perjudici d'altres criteris que es puguin establir en els plecs, aquesta reducció ha de ser progressiva i inversament proporcional al temps que resti de vigència del contracte, sense que pugui suposar una minoració de l'import de la garantia per sota del 2 per 100 del valor estimat del contracte.

Article 96. *Garanties admeses.*

1. Les garanties exigides en els contractes subscrits amb les administracions públiques es poden prestar en alguna de les formes següents:

a) En efectiu o en valors de deute públic, amb subjecció, en cada cas, a les condicions establertes en les normes de desplegament d'aquesta Llei. L'efectiu i els certificats d'immobilització dels valors anotats s'han de dipositar a la Caixa General de Dipòsits o a les seves sucursals enquadrades en les delegacions d'Economia i Hisenda, o a les caixes o establiments públics equivalents de les comunitats autònomes o entitats locals contractants davant les quals han de tenir efectes, en la forma i amb les condicions que estableixin les normes de desplegament d'aquesta Llei.

b) Mitjançant aval, prestat en la forma i les condicions que estableixin les normes de desplegament d'aquesta Llei, per algun dels bancs, caixes d'estalvis, cooperatives de crèdit, establiments financers de crèdit i societats de garantia recíproca autoritzats per operar a Espanya, que s'ha de dipositar als establiments assenyalats a la lletra a) anterior.

c) Mitjançant contracte d'assegurança de caució, subscrit en la forma i les condicions que estableixin les normes de desplegament d'aquesta Llei, amb una entitat asseguradora autoritzada per operar en el ram. El certificat de l'assegurança s'ha de lliurar en els establiments assenyalats a la lletra a) anterior.

2. Quan es prevegi en els plecs, la garantia que, eventualment, s'hagi de prestar en contractes diferents dels d'obra i concessió d'obra pública es pot constituir mitjançant retenció en el preu.

3. Quan es prevegi en el plec, l'acreditació de la constitució de la garantia es pot fer a través de mitjans electrònics, informàtics o telemàtics.

Article 97. *Règim de les garanties prestades per tercers.*

1. Les persones o entitats diferents del contractista que prestin garanties a favor d'aquest no poden utilitzar el benefici d'excussió a què es refereixen els articles 1830 i concordants del Codi civil.

2. L'avalista o assegurador és considerat part interessada en els procediments que afecten la garantia prestada, en els termes que preveu la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

3. En el contracte d'assegurança de caució s'apliquen les normes següents:

a) Té la condició de prenedor de l'assegurança el contractista i la d'assegurat, l'Administració contractant.

b) La manca de pagament de la prima, sigui única, primera o següents, no dóna dret a l'assegurador a resoldre el contracte, ni extingeix l'assegurança, ni suspèn la cobertura, ni allibera l'assegurador de la seva obligació, en cas que aquest hagi de fer efectiva la garantia.

c) L'assegurador no pot oposar a l'assegurat les excepcions que li puguin correspondre contra el prenedor de l'assegurança.

Article 98. *Garantia global.*

1. Alternativament a la prestació d'una garantia singular per a cada contracte, l'empresari pot constituir una garantia global per fiançar les responsabilitats que es puguin derivar de l'execució de tots els que subscrigui amb una Administració pública, o amb un o diversos òrgans de contractació.

2. La garantia global s'ha de constituir en alguna de les modalitats que preveuen les lletres b) i c) de l'apartat 1 de l'article 96 i s'ha de dipositar a la Caixa General de Dipòsits o a les seves sucursals enquadrades en les delegacions d'Economia i Hisenda o a les caixes o establiments públics equivalents de les comunitats autònomes o entitats locals contractants, segons l'Administració davant la qual ha de tenir efecte.

3. La garantia global respon, genèricament i permanentment, del compliment per l'adjudicatari de les obligacions derivades dels contractes que cobreix fins al 5 per 100, o un percentatge més gran que sigui procedent, de l'import d'adjudicació o del pressupost base de licitació, quan el preu es determini en funció de preus unitaris, sense perjudici que la indemnització de danys i perjudicis a favor de l'Administració que, si s'escau, pugui ser procedent, es faci efectiva sobre la resta de la garantia global.

4. Als efectes de l'afectació de la garantia global a un contracte concret, la caixa o establiment on s'hagi constituït ha d'emetre, a petició dels interessats, una certificació acreditativa de la seva existència i suficiència, en un termini màxim de tres dies hàbils des de la presentació de la sol·licitud en aquest sentit, i ha d'immobilitzar l'import de la garantia a constituir, que s'ha d'alliberar quan quedi cancel·lada la garantia.

Article 99. *Constitució, reposició i reajustament de garanties.*

1. El licitador que hagi presentat l'oferta econòmicament més avantatjosa ha d'acreditar en el termini que assenyala l'article 151.2 la constitució de la garantia. Si no compleix aquest requisit per causes imputables a ell, l'Administració no pot efectuar l'adjudicació a favor seu, i és aplicable el que disposa l'últim paràgraf de l'article 151.2.

2. En cas que es facin efectives sobre la garantia les penalitats o indemnitzacions exigibles a l'adjudicatari, aquest l'ha de reposar o ampliar, en la quantia que correspongui, en el termini de quinze dies des de l'execució, i en cas contrari, incorre en causa de resolució.

3. Quan, com a conseqüència d'una modificació del contracte, el preu d'aquest experimenti una variació, s'ha de reajustar la garantia, perquè mantingui la proporció deguda amb el nou preu modificat, en el termini de quinze dies comptats des de la data en què es notifiqui a l'empresari l'acord de modificació. A aquests efectes no es consideren les variacions de preu que es produeixin com a conseqüència d'una revisió d'aquest de conformitat amb el que assenyala el capítol II del títol III d'aquest llibre.

Article 100. *Responsabilitats a què estan afectes les garanties.*

La garantia respon dels conceptes següents:

a) De les penalitats imposades al contractista de conformitat amb l'article 212.

b) De l'execució correcta de les prestacions previstes en el contracte, de les despeses originades a l'Administració per la demora del contractista en el compliment de les seves obligacions, i dels danys i perjudicis ocasionats a la mateixa Administració amb motiu de l'execució del contracte o pel seu incompliment, quan no sigui procedent resoldre'l.

c) De la confiscació que es pot decretar en els casos de resolució del contracte, d'acord amb el que estigui establert en el mateix contracte o en aquesta Llei.

d) A més, en el contracte de subministrament la garantia definitiva respon de la inexistència de vicis o defectes dels béns subministrats durant el termini de garantia que s'hagi previst en el contracte.

Article 101. *Preferència en l'execució de garanties.*

1. Per fer efectiva la garantia, l'Administració contractant té preferència sobre qualsevol altre creditor, sigui quina sigui la naturalesa d'aquest i el títol del qual derivi el seu crèdit.

2. Quan la garantia no sigui suficient per cobrir les responsabilitats a què està afecta, l'Administració ha de cobrar la diferència mitjançant el procediment administratiu de constrenyiment, d'acord amb el que estableixen les normes de recaptació.

Article 102. *Devolució i cancel·lació de les garanties.*

1. La garantia no es retorna o cancel·la fins que no s'hagi produït el venciment del termini de garantia i complert satisfactòriament el contracte de què es tracti, o fins que es declari la resolució del contracte sense culpa del contractista.

2. Aprovada la liquidació del contracte i transcorregut el termini de garantia, si no resulten responsabilitats s'ha de retornar la garantia constituïda o cancel·lar l'aval o assegurança de caució.

L'acord de devolució s'ha d'adoptar i notificar a l'interessat en el termini de dos mesos des de la finalització del termini de garantia. Una vegada transcorregut, l'Administració ha d'abonar al contractista la quantitat deguda incrementada amb l'interès legal del diner corresponent al període transcorregut des del venciment del termini fins a la data de la devolució de la garantia, si aquesta no s'ha fet efectiva per una causa imputable a l'Administració.

3. En el supòsit de recepció parcial el contractista només pot sol·licitar la devolució o cancel·lació de la part proporcional de la garantia quan s'autoritzi expressament en el plec de clàusules administratives particulars.

4. En els casos de cessió de contractes no s'ha d'efectuar la devolució o cancel·lació de la garantia prestada pel cedent fins que no es trobi formalment constituïda la del cessionari.

5. Transcorregut un any des de la data de terminació del contracte, sense que la recepció formal i la liquidació hagin tingut lloc per causes no imputables al contractista, s'ha de fer, sense més demora, la devolució o cancel·lació de les garanties una vegada depurades les responsabilitats a què es refereix l'article 100.

Quan l'import del contracte és inferior a 1.000.000 d'euros, si es tracta de contractes d'obres, o a 100.000 euros, en el cas d'altres contractes, el termini es redueix a sis mesos.

Secció 2a Garantia provisional

Article 103. *Exigència i règim.*

1. Atenent les circumstàncies concurrents en cada contracte, els òrgans de contractació poden exigir als licitadors la constitució d'una garantia que respongui del manteniment de les seves ofertes fins a l'adjudicació del contracte. Per al licitador que resulti adjudicatari, la garantia provisional també respon del compliment de les obligacions que li imposa el segon paràgraf de l'article 151.2.

Quan l'òrgan de contractació decideixi exigir una garantia provisional ha de justificar suficientment en l'expedient les raons de l'exigència per a aquest contracte concret.

2. En els plecs de clàusules administratives s'han de determinar l'import de la garantia provisional, que no pot ser superior a un 3 per 100 del pressupost del contracte, exclòs l'impost sobre el valor afegit, i el règim de la seva devolució. La garantia provisional es pot prestar en qualsevol de les formes que preveu l'article 96.

3. Quan s'exigeixin garanties provisionals aquestes s'han de dipositar, en les condicions que estableixin les normes de desplegament d'aquesta Llei, de la forma següent:

a) A la Caixa General de Dipòsits o a les seves sucursals enquadrades en les delegacions d'Economia i Hisenda, o a la caixa o establiment públic equivalent de les comunitats autònomes o entitats locals contractants davant les quals han de tenir efecte quan es tracti de garanties en efectiu.

b) Davant l'òrgan de contractació, quan es tracti de certificats d'immobilització de valors anotats, d'avals o de certificats d'assegurança de caució.

4. La garantia provisional s'extingeix automàticament i s'ha de retornar als licitadors immediatament després de l'adjudicació del contracte. En tot cas, s'ha de retenir la garantia al licitador la proposició del qual hagi estat seleccionada per a l'adjudicació fins que constitueixi la garantia definitiva, i s'ha de confiscar a les empreses que retirin injustificadament la seva proposició abans de l'adjudicació.

5. L'adjudicatari pot aplicar l'import de la garantia provisional a la definitiva o fer una nova constitució d'aquesta última, cas en què la garantia provisional es cancel·la simultàniament a la constitució de la definitiva.

CAPÍTOL II

Garanties a prestar en altres contractes del sector públic

Article 104. *Supòsits i règim.*

1. En els contractes que subscriguin els ens, organismes i entitats del sector públic que no tinguin la consideració d'administracions públiques, els òrgans de contractació poden exigir la prestació d'una garantia als licitadors o candidats, per respondre del manteniment de les seves ofertes fins a l'adjudicació i, si s'escau, formalització del contracte o a l'adjudicatari, per assegurar l'execució correcta de la prestació.

2. L'import de la garantia, que es pot presentar en alguna de les formes que preveu l'article 96, així com el règim de la seva devolució o cancel·lació els estableix l'òrgan de contractació, ateses les circumstàncies i característiques del contracte.

TÍTOL V

Modificació dels contractes

Article 105. *Supòsits.*

1. Sense perjudici dels supòsits que preveu aquesta Llei de successió en la persona del contractista, cessió del contracte, revisió de preus i pròrroga del termini d'execució, els contractes del sector públic només es poden modificar quan s'hagi previst en els plecs o en l'anunci de licitació o en els casos i amb els límits que estableix l'article 107.

En qualssevol altres supòsits, si és necessari que la prestació s'executi d'una forma diferent de la pactada, inicialment s'ha de resoldre el contracte en vigor i se n'ha de subscriure un altre sota les condicions pertinents. Aquest nou contracte s'ha d'adjudicar d'acord amb el que preveu el llibre III.

2. La modificació del contracte no es pot fer amb la finalitat d'afegir prestacions complementàries a les inicialment contractades, ampliar l'objecte del contracte a fi que pugui complir finalitats noves no previstes en la seva documentació preparatòria, o incorporar una prestació susceptible d'utilització o aprofitament independent. En aquests supòsits, s'ha de fer una nova contractació de la prestació corresponent, en la qual es pot aplicar el règim establert per a l'adjudicació de contractes complementaris si concorren les circumstàncies que preveuen els articles 171.b) i 174.b).

Article 106. *Modificacions previstes en la documentació que regeix la licitació.*

Els contractes del sector públic es poden modificar sempre que en els plecs o en l'anunci de licitació s'hagi advertit expressament d'aquesta possibilitat i s'hagin detallat de manera clara, precisa i inequívoca les condicions en què se'n pot fer ús, així com l'abast i els límits de les modificacions que es poden acordar amb indicació expressa del percentatge del preu del contracte al qual com a màxim poden afectar, i el procediment que s'ha de seguir per a això.

A aquests efectes, els supòsits en què es pot modificar el contracte s'han de definir amb total concreció per referència a circumstàncies la concurrència de les quals es pugui verificar de manera objectiva i les condicions de l'eventual modificació s'han de precisar amb prou detall per permetre als licitadors la seva valoració als efectes de formular la seva oferta i ser tingudes en compte pel que es refereix a l'exigència de condicions d'aptitud als licitadors i valoració de les ofertes.

Article 107. *Modificacions no previstes en la documentació que regeix la licitació.*

1. Les modificacions no previstes en els plecs o en l'anunci de licitació només es poden portar a terme quan es justifiqui suficientment la concurrència d'alguna de les circumstàncies següents:

a) Inadequació de la prestació contractada per satisfer les necessitats que pretenen cobrir-se mitjançant el contracte a causa d'errors o omissions en la redacció del projecte o de les especificacions tècniques.

b) Inadequació del projecte o de les especificacions de la prestació per causes objectives que determinin la seva falta d'idoneïtat, consistents en circumstàncies de tipus geològic, hídric, arqueològic, mediambiental o semblants, posades de manifest després de l'adjudicació del contracte i que no eren previsibles amb anterioritat aplicant tota la diligència requerida d'acord amb una bona pràctica professional en l'elaboració del projecte o en la redacció de les especificacions tècniques.

c) Força major o cas fortuït que facin impossible la realització de la prestació en els termes inicialment definits.

d) Conveniència d'incorporar a la prestació avenços tècnics que la millorin notòriament, sempre que la seva disponibilitat en el mercat, d'acord amb l'estat de la tècnica, s'hagi produït després de l'adjudicació del contracte.

e) Necessitat d'ajustar la prestació a especificacions tècniques, mediambientals, urbanístiques, de seguretat o d'accessibilitat aprovades després de l'adjudicació del contracte.

2. La modificació del contracte acordada de conformitat amb el que preveu aquest article no pot alterar les condicions essencials de la licitació i adjudicació i s'ha de limitar a introduir les variacions estrictament indispensables per respondre a la causa objectiva que la faci necessària.

3. Als efectes del que preveu l'apartat anterior, s'entén que s'alteren les condicions essencials de licitació i adjudicació del contracte en els casos següents:

a) Quan la modificació variï substancialment la funció i les característiques essencials de la prestació inicialment contractada.

b) Quan la modificació alteri la relació entre la prestació contractada i el preu, tal com aquesta relació va quedar definida per les condicions de l'adjudicació.

c) Quan per portar a terme la prestació modificada sigui necessària una habilitació professional diferent de l'exigida per al contracte inicial o unes condicions de solvència substancialment diferents.

d) Quan les modificacions del contracte igualin o excedeixin, en més o en menys, el 10 per cent del preu d'adjudicació del contracte; en el cas de modificacions successives, el conjunt de modificacions no pot superar aquest límit.

e) En qualssevol altres casos en què es pugui presumir que, si s'hagués conegut prèviament la modificació, haurien concorregut al procediment d'adjudicació altres interessats, o que els licitadors que hi van prendre part haurien presentat ofertes substancialment diferents de les formulades.

Article 108. *Procediment*

1. En el cas que preveu l'article 106 les modificacions contractuals s'han d'acordar en la forma que s'hagi especificat a l'anunci o en els plecs.

2. Abans de modificar el contracte d'acord amb el que disposa l'article 107, s'ha de donar audiència al redactor del projecte o de les especificacions tècniques, si aquests els va preparar un tercer aliè a l'òrgan de contractació en virtut d'un contracte de serveis, perquè, en un termini no inferior a tres dies, formuli les consideracions que consideri convenients.

3. El que disposa aquest article s'entén sense perjudici del que estableix l'article 211 per al cas de modificacions que afectin contractes administratius.

LLIBRE II

Preparació dels contractes

TÍTOL I

Preparació de contractes per les administracions públiques

CAPÍTOL I

Normes generals

Secció 1a Expedient de contractació

Subsecció 1a Tramitació ordinària

Article 109. *Expedient de contractació: iniciació i contingut.*

1. La signatura de contractes per part de les administracions públiques requereix la tramitació prèvia de l'expedient corresponent, que la inicia l'òrgan de contractació motivant la necessitat del contracte en els termes que preveu l'article 22 d'aquesta Llei.

2. L'expedient s'ha de referir a la totalitat de l'objecte del contracte, sense perjudici del que preveu l'apartat 3 de l'article 86 sobre l'eventual divisió en lots, als efectes de la licitació i l'adjudicació.

3. S'han d'incorporar a l'expedient el plec de clàusules administratives particulars i el de prescripcions tècniques que han de regir el contracte. En cas que el procediment elegit per adjudicar el contracte sigui el de diàleg competitiu que regula la secció 5a del capítol I del títol I del llibre III, els plecs de clàusules administratives i de prescripcions tècniques s'han de substituir pel document descriptiu a què fa referència l'article 181.1.

Així mateix, s'ha d'incorporar el certificat d'existència de crèdit o document que legalment el substitueixi, i la fiscalització prèvia de la intervenció, si s'escau, en els termes que preveu la Llei 47/2003, de 26 de novembre.

4. En l'expedient s'ha de justificar adequadament l'elecció del procediment i la dels criteris que es tindran en consideració per adjudicar el contracte.

5. Si el finançament del contracte s'ha de fer amb aportacions de diferent procedència, encara que es tracti d'òrgans d'una mateixa Administració pública, l'òrgan de contractació al qual correspongui l'adjudicació del contracte ha de tramitar un sol expedient, i s'hi ha d'acreditar la plena disponibilitat de totes les aportacions i determinar l'ordre d'abonament, amb inclusió d'una garantia per a la seva efectivitat.

Article 110. *Aprovació de l'expedient.*

1. Completat l'expedient de contractació, l'òrgan de contractació ha de dictar resolució motivada en què l'aprovi i disposi l'obertura del procediment d'adjudicació. La resolució també implica l'aprovació de la despesa, tret del supòsit excepcional que preveu la lletra a) de l'apartat 3 de l'article 150, o que les normes de desconcentració o l'acte de delegació hagin establert el contrari, cas en què s'ha d'obtenir l'aprovació de l'òrgan competent.

2. Els expedients de contractació es poden ultimar fins i tot amb l'adjudicació i formalització del contracte corresponent, encara que la seva execució, tant si s'efectua en una com en diverses anualitats, s'hagi d'iniciar en l'exercici següent. A aquests efectes es poden comprometre crèdits amb les limitacions que es determinin en les normes pressupostàries de les diferents administracions públiques subjectes a aquesta Llei.

Article 111. *Expedient de contractació en contractes menors.*

1. En els contractes menors definits a l'article 138.3, la tramitació de l'expedient només exigeix l'aprovació de la despesa i la incorporació a aquest de la factura corresponent, que ha de reunir els requisits que estableixin les normes de desplegament d'aquesta Llei.

2. En el contracte menor d'obres, s'ha d'afegir, a més, el pressupost de les obres, sense perjudici que hagi d'existir el projecte corresponent quan normes específiques ho requereixin. Igualment s'ha de sol·licitar l'informe de supervisió a què es refereix l'article 125 quan el treball afecti l'estabilitat, la seguretat o l'estanquitat de l'obra.

Subsecció 2a Tramitació abreujada de l'expedient

Article 112. *Tramitació urgent de l'expedient.*

1. Poden ser objecte de tramitació urgent els expedients corresponents als contractes la signatura dels quals respongui a una necessitat inajornable o l'adjudicació dels quals sigui necessari accelerar per raons d'interès públic. A aquests efectes l'expedient ha de contenir la declaració d'urgència feta per l'òrgan de contractació, degudament motivada.

2. Els expedients qualificats d'urgents es tramiten seguint el mateix procediment que els ordinaris, amb les especialitats següents:

a) Els expedients gaudeixen de preferència per al seu despatx pels diferents òrgans que intervinguin en la tramitació, que disposen d'un termini de cinc dies per emetre els informes respectius o acomplir els tràmits corresponents.

Quan la complexitat de l'expedient o qualsevol altra causa igualment justificada impedeixi complir el termini damunt indicat, els òrgans que hagin d'evacuar el tràmit ho han de posar en coneixement de l'òrgan de contractació que hagi declarat la urgència. En aquest cas el termini queda prorrogat fins a deu dies.

b) Acordada l'obertura del procediment d'adjudicació, els terminis establerts en aquesta Llei per a la licitació, l'adjudicació i la formalització del contracte es redueixen a la meitat, llevat del termini de quinze dies hàbils que estableix el paràgraf primer de l'article 156.3 com a període d'espera abans de la formalització del contracte.

No obstant això, quan es tracti de procediments relatius a contractes subjectes a regulació harmonitzada, aquesta reducció no afecta els terminis establerts en els articles 158 i 159 per a la facilitació d'informació als licitadors i la presentació de proposicions en el procediment obert. En els procediments restringits i en els negociats en què, d'acord amb el que preveu l'article 177.1, sigui procedent la publicació d'un anunci de la licitació, el termini per presentar sol·licituds de participació es pot reduir fins a quinze dies comptats des de l'enviament de l'anunci de licitació, o fins a deu, si aquest enviament s'efectua per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, i el termini per facilitar la informació suplementària a què es refereix l'article 166.4 es redueix a quatre dies. En el procediment restringit, el termini per presentar proposicions que preveu l'article 167.1 es pot reduir fins a deu dies a partir de la data de l'enviament de la invitació per presentar ofertes.

c) El termini d'inici de l'execució del contracte no pot ser superior a quinze dies hàbils, comptats des de la formalització. Si s'excedeix aquest termini, el contracte pot ser resolt, llevat que el retard es degui a causes alienes a l'Administració contractant i al contractista i es faci constar així en la resolució motivada corresponent.

Article 113. *Tramitació d'emergència.*

1. Quan l'Administració hagi d'actuar de manera immediata a causa d'esdeveniments catastròfics, de situacions que suposin un perill greu o de necessitats que afectin la defensa nacional, cal atenir-se al règim excepcional següent:

a) L'òrgan de contractació, sense obligació de tramitar expedient administratiu, pot ordenar l'execució del que sigui necessari per posar remei a l'esdeveniment produït o satisfer la necessitat sobrevinguda, o contractar lliurement el seu objecte, en tot o en part, sense subjectar-se als requisits formals que estableix aquesta Llei, fins i tot el de l'existència de crèdit suficient. L'acord corresponent s'ha d'acompanyar de l'oportuna retenció de crèdit o documentació que justifiqui la iniciació de l'expedient de modificació de crèdit.

b) Si el contracte ha estat subscrit per l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social o altres entitats públiques estatals, s'ha de donar compte d'aquests acords al Consell de Ministres en el termini màxim de seixanta dies.

c) Simultàniament, el Ministeri d'Economia i Hisenda, si es tracta de l'Administració General de l'Estat, o els representants legals dels organismes autònoms i entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social, han d'autoritzar el lliurament dels fons necessaris per respondre a les despeses, amb caràcter a justificar.

d) Executades les actuacions objecte d'aquest règim excepcional, s'han d'acomplir els tràmits necessaris per a la intervenció i aprovació del compte justificatiu, sense perjudici dels ajustos necessaris que s'estableixin reglamentàriament a l'efecte de donar compliment a l'article 49 de la Llei general pressupostària.

e) El termini d'inici de l'execució de les prestacions no pot ser superior a un mes, comptat des de l'adopció de l'acord que preveu la lletra a). Si s'excedeix aquest termini, la contractació d'aquestes prestacions requereix la tramitació d'un procediment ordinari.

Així mateix, transcorregut el dit termini, s'ha de retre el compte justificatiu del lliurament que, si s'escau, s'hagi efectuat, amb reintegrament dels fons no invertits. En les normes de desplegament d'aquesta Llei s'ha de desenvolupar el procediment de control d'aquestes obligacions.

2. La resta de les prestacions que siguin necessàries per completar l'actuació empresa per l'Administració i que no tinguin caràcter d'emergència s'han de contractar d'acord amb la tramitació ordinària que regula aquesta Llei.

Secció 2a Plecs de clàusules administratives i de prescripcions tècniques

Article 114. *Plecs de clàusules administratives generals.*

1. El Consell de Ministres, a iniciativa dels ministeris interessats, a proposta del ministre d'Economia i Hisenda, i amb el dictamen previ del Consell d'Estat, pot aprovar plecs de clàusules administratives generals, que s'han d'ajustar en el contingut als preceptes d'aquesta Llei i de les seves disposicions de desplegament, per utilitzar-los en els contractes que subscriguin els òrgans de contractació de l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social i altres entitats públiques estatals.

2. Quan es tracti de plecs generals per a l'adquisició de béns i serveis relacionats amb les tecnologies per a la informació, la proposta al Consell de Ministres correspon conjuntament al ministre d'Economia i Hisenda i al ministre de Política Territorial i Administració Pública.

3. Les comunitats autònomes i les entitats que integren l'Administració local poden aprovar plecs de clàusules administratives generals, d'acord amb les seves normes específiques, amb el dictamen previ del Consell d'Estat o òrgan consultiu equivalent de la comunitat autònoma respectiva, si n'hi ha.

Article 115. *Plecs de clàusules administratives particulars.*

1. Els plecs de clàusules administratives particulars s'han d'aprovar prèviament a l'autorització de la despesa o conjuntament amb aquesta, i sempre abans de la licitació del contracte o, si no n'hi ha, abans de l'adjudicació.

2. En els plecs de clàusules administratives particulars s'han d'incloure els pactes i condicions definidors dels drets i de les obligacions de les parts del contracte i la resta dels punts requerits per aquesta Llei i les seves normes de desplegament. En el cas de contractes mixtos, s'ha de detallar el règim jurídic aplicable als seus efectes, compliment i extinció, atenent les normes aplicables a les diferents prestacions fusionades en aquells.

3. Els contractes s'han d'ajustar al contingut dels plecs particulars, les clàusules dels quals se'n consideren part integrant.

4. L'aprovació dels plecs de clàusules administratives particulars correspon a l'òrgan de contractació, que també pot aprovar models de plecs particulars per a determinades categories de contractes de naturalesa anàloga.

5. La Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat ha d'emetre informe amb caràcter previ sobre tots els plecs particulars en què es proposi la inclusió d'estipulacions contràries als plecs generals corresponents.

6. A l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social i altres entitats públiques estatals, l'aprovació dels plecs i dels models requereix l'informe previ del servei jurídic respectiu. Aquest informe no és necessari quan el plec de clàusules administratives particulars s'ajusti a un model de plec que hagi estat prèviament objecte d'aquest informe.

Article 116. *Plecs de prescripcions tècniques.*

1. L'òrgan de contractació ha d'aprovar amb anterioritat a l'autorització de la despesa o conjuntament amb aquesta, i sempre abans de la licitació del contracte o, si no n'hi ha, abans de l'adjudicació, els plecs i documents que continguin les prescripcions tècniques particulars que han de regir la realització de la prestació i defineixen les seves qualitats, de conformitat amb els requisits que per a cada contracte estableix aquesta Llei.

2. Amb l'informe previ de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat, el Consell de Ministres, a proposta del ministre corresponent, pot establir els plecs de prescripcions tècniques generals a què s'han d'ajustar l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social i altres entitats públiques estatals.

Article 117. *Regles per a l'establiment de prescripcions tècniques.*

1. Les prescripcions tècniques s'han de definir, en la mesura que sigui possible, tenint en compte criteris d'accessibilitat universal i de disseny per a tothom, tal com són definits aquests termes a la Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat, i, sempre que l'objecte del contracte afecti o pugui afectar el medi ambient, aplicant criteris de sostenibilitat i protecció ambiental, d'acord amb les definicions i principis regulats en els articles 3 i 4, respectivament, de la Llei 16/2002, d'1 de juliol, de prevenció i control integrats de la contaminació.

Si no és possible definir les prescripcions tècniques tenint en compte criteris d'accessibilitat universal i de disseny per a tothom, s'ha de motivar suficientment aquesta circumstància.

2. Les prescripcions tècniques han de permetre l'accés en condicions d'igualtat dels licitadors, sense que puguin tenir per efecte la creació d'obstacles injustificats a l'obertura dels contractes públics a la competència.

3. Sense perjudici de les instruccions i reglaments tècnics nacionals que siguin obligatoris, sempre que siguin compatibles amb el dret comunitari, les prescripcions tècniques es poden definir d'alguna de les maneres següents:

a) Fent referència, d'acord amb l'ordre de prelació següent, a especificacions tècniques contingudes en normes nacionals que incorporin normes europees, a documents d'idoneïtat tècnica europeus, a especificacions tècniques comunes, a normes internacionals, a altres sistemes de referències tècniques elaborats pels organismes

europeus de normalització o, si no, a normes nacionals, a documents d'idoneïtat tècnica nacionals o a especificacions tècniques nacionals en matèria de projecte, càlcul i realització d'obres i de posada en funcionament de productes, acompanyant cada referència de la menció «o equivalent».

b) En termes de rendiment o d'exigències funcionals, incorporant a aquestes últimes, quan l'objecte del contracte afecti o pugui afectar el medi ambient, la previsió de característiques mediambientals. Els paràmetres utilitzats han de ser suficientment precisos per permetre la determinació de l'objecte del contracte pels licitadors i la seva adjudicació als òrgans de contractació.

c) En termes de rendiment o d'exigències funcionals, de conformitat amb el que indica la lletra b), fent referència, com a mitjà de presumpció de conformitat amb aquells, a les especificacions esmentades a la lletra a).

d) Fent referència a les especificacions tècniques esmentades a la lletra a), per a determinades característiques, i al rendiment o a les exigències funcionals esmentats a la lletra b), per a altres.

4. Quan les prescripcions tècniques es defineixin de la forma que preveu la lletra a) de l'apartat anterior, l'òrgan de contractació no pot rebutjar una oferta basant-se en el fet que els productes i serveis oferts no s'ajusten a les especificacions a les quals s'ha fet referència, sempre que en la seva oferta el licitador provi, per qualsevol mitjà adequat, que les solucions que proposa compleixen de forma equivalent els requisits definits en les prescripcions tècniques corresponents. A aquests efectes, un informe tècnic del fabricant o un informe d'assajos elaborat per un organisme tècnic oficialment reconegut poden constituir un mitjà de prova adequat.

5. Quan les prescripcions s'estableixin en termes de rendiment o d'exigències funcionals, no es pot rebutjar una oferta d'obres, productes o serveis que s'ajustin a una norma nacional que incorpori una norma europea, a un document d'idoneïtat tècnica europeu, a una especificació tècnica comuna, a una norma internacional o al sistema de referències tècniques elaborat per un organisme europeu de normalització, sempre que aquests documents tècnics tinguin per objecte els rendiments o les exigències funcionals exigits per les prescripcions.

En aquests casos, el licitador ha de provar en la seva oferta que les obres, productes o serveis conformes amb la norma o document tècnic compleixen les prescripcions tècniques establertes per l'òrgan de contractació. A aquests efectes, un informe tècnic del fabricant o un informe d'assajos elaborat per un organisme tècnic oficialment reconegut poden constituir un mitjà adequat de prova.

6. Quan es prescriguin característiques mediambientals en termes de rendiments o d'exigències funcionals, es poden utilitzar prescripcions detallades o, si s'escau, parts d'aquestes, tal com es defineixen en les etiquetes ecològiques europees, nacionals o plurinacionals, o en qualsevol altra etiqueta ecològica, sempre que aquestes siguin apropiades per definir les característiques dels subministraments o de les prestacions que siguin objecte del contracte, les seves exigències es basin en informació científica, hagin pogut participar en el procediment per a la seva adopció totes les parts afectades com ara organismes governamentals, consumidors, fabricants, distribuïdors i organitzacions mediambientals, i que siguin accessibles a totes les parts interessades.

Els òrgans de contractació poden indicar que els productes o serveis proveïts de l'etiqueta ecològica es consideren conformes amb les especificacions tècniques definides en el plec de prescripcions tècniques, i han d'acceptar qualsevol altre mitjà de prova adequat, com un informe tècnic del fabricant o un informe d'assajos elaborat per un organisme tècnic oficialment reconegut.

7. Als efectes d'aquest article, s'entén per «organismes tècnics oficialment reconeguts» els laboratoris d'assajos, entitats de calibratge i organismes d'inspecció i certificació que, sent conformes amb les normes aplicables, hagin estat oficialment reconeguts per les administracions públiques en l'àmbit de les seves respectives competències.

Els òrgans de contractació han d'acceptar els certificats expedits per organismes reconeguts en altres estats membres.

8. Llevat que ho justifiqui l'objecte del contracte, les especificacions tècniques no poden esmentar una fabricació o una procedència determinada o un procediment concret, ni fer referència a una marca, a una patent o a un tipus, a un origen o a una producció determinats amb la finalitat d'afavorir o descartar certes empreses o certs productes. Aquesta menció o referència s'autoritza, amb caràcter excepcional, en el cas que no sigui possible fer una descripció prou precisa i intel·ligible de l'objecte del contracte en aplicació dels apartats 3 i 4 d'aquest article i ha d'anar acompanyada de la menció «o equivalent».

Article 118. *Condicions especials d'execució del contracte.*

1. Els òrgans de contractació poden establir condicions especials en relació amb l'execució del contracte, sempre que siguin compatibles amb el dret comunitari i s'indiquin en l'anunci de licitació i en el plec o en el contracte. Aquestes condicions d'execució es poden referir, especialment, a consideracions de tipus mediambiental o a consideracions de tipus social, amb la finalitat de promoure l'ocupació de persones amb dificultats particulars d'inserció en el mercat laboral, eliminar les desigualtats entre l'home i la dona en aquest mercat, combatre l'atur, afavorir la formació en el lloc de treball, o altres finalitats que s'estableixin amb referència a l'estratègia coordinada per a l'ocupació, definida a l'article 145 del Tractat de funcionament de la Unió Europea, o garantir el respecte als drets laborals bàsics al llarg de la cadena de producció mitjançant l'exigència del compliment de les Convencions fonamentals de l'Organització Internacional del Treball.

2. Els plecs o el contracte poden establir penalitats, de conformitat amb el que preveu l'article 212.1, per al cas d'incompliment d'aquestes condicions especials d'execució, o atribuir-los el caràcter d'obligacions contractuals essencials als efectes que assenyala l'article 223.f). Quan l'incompliment d'aquestes condicions no es tipifiqui com a causa de resolució del contracte, pot ser considerat en els plecs o en el contracte, en els termes que s'estableixin reglamentàriament, com a infracció greu als efectes que estableix l'article 60.2.e).

Article 119. *Informació sobre les obligacions relatives a la fiscalitat, protecció del medi ambient, ocupació i condicions laborals.*

1. L'òrgan de contractació pot assenyalar en el plec l'organisme o organismes dels quals els candidats o licitadors poden obtenir la informació pertinent sobre les obligacions relatives a la fiscalitat, a la protecció del medi ambient, i a les disposicions vigents en matèria de protecció de l'ocupació, condicions de treball i prevenció de riscos laborals, que són aplicables als treballs efectuats a l'obra o als serveis prestats durant l'execució del contracte.

2. L'òrgan de contractació que faciliti la informació a la qual es refereix l'apartat 1 ha de sol·licitar als licitadors o als candidats en un procediment d'adjudicació de contractes que manifestin que en l'elaboració de les seves ofertes han tingut en compte les obligacions derivades de les disposicions vigents en matèria de protecció de l'ocupació, condicions de treball i prevenció de riscos laborals, i protecció del medi ambient.

Això no obsta per a l'aplicació del que disposa l'article 152 sobre verificació de les ofertes que incloguin valors anormals o desproporcionats.

Article 120. *Informació sobre les condicions de subrogació en contractes de treball*

En els contractes que imposin a l'adjudicatari l'obligació de subrogar-se com a ocupador en determinades relacions laborals, l'òrgan de contractació ha de facilitar als licitadors, en el mateix plec o en la documentació complementària, la informació sobre les condicions dels contractes dels treballadors als quals afecti la subrogació que sigui necessària per permetre l'avaluació dels costos laborals que implica aquesta mesura. A aquests efectes, l'empresa que en aquell moment efectuï la prestació objecte del contracte

a adjudicar i tingui la condició d'ocupadora dels treballadors afectats està obligada a proporcionar la informació esmentada a l'òrgan de contractació, a requeriment d'aquest.

CAPÍTOL II

Normes especials per a la preparació de determinats contractes

Secció 1a Actuacions preparatòries del contracte d'obres

Subsecció 1a Projecte d'obres i replantejament

Article 121. *Projecte d'obres.*

1. En els termes que preveu aquesta Llei, l'adjudicació d'un contracte d'obres requereix la prèvia elaboració, supervisió, aprovació i replantejament del projecte corresponent que ha de definir amb precisió l'objecte del contracte. L'aprovació del projecte correspon a l'òrgan de contractació llevat que aquesta competència estigui específicament atribuïda a un altre òrgan per una norma jurídica.
2. En el supòsit d'adjudicació conjunta de projecte i obra, l'execució d'aquesta queda condicionada a la supervisió, aprovació i replantejament del projecte per l'òrgan de contractació.

Article 122. *Classificació de les obres.*

1. Als efectes de l'elaboració dels projectes les obres es classifiquen, segons l'objecte i la naturalesa, en els grups següents:

a) Obres de primer establiment, reforma o gran reparació.
b) Obres de reparació simple, restauració o rehabilitació.
c) Obres de conservació i manteniment.
d) Obres de demolició.

2. Són obres de primer establiment les que donen lloc a la creació d'un bé immoble.
3. El concepte general de reforma inclou el conjunt d'obres d'ampliació, millora, modernització, adaptació, adequació o reforç d'un bé immoble ja existent.
4. Es consideren obres de reparació les necessàries per esmenar un menyscabament produït en un bé immoble per causes fortuïtes o accidentals. Quan afecten fonamentalment l'estructura resistent tenen la qualificació de gran reparació i, en cas contrari, de reparació simple.
5. Si el menyscabament es produeix en el temps per l'ús natural del bé, les obres necessàries per esmenar-lo tenen el caràcter de conservació. Les obres de manteniment tenen el mateix caràcter que les de conservació.
6. Són obres de restauració les que tenen per objecte reparar una construcció conservant-ne l'estètica, respectant-ne el valor històric i mantenint-ne la funcionalitat.
7. Són obres de rehabilitació les que tenen per objecte reparar una construcció conservant-ne l'estètica, respectant-ne el valor històric i dotant-la d'una nova funcionalitat que sigui compatible amb els elements i valors originals de l'immoble.
8. Són obres de demolició les que tenen per objecte l'enderroc o la destrucció d'un bé immoble.

Article 123. *Contingut dels projectes i responsabilitat derivada de la seva elaboració.*

1. Els projectes d'obres han de comprendre, almenys:

a) Una memòria en què es descrigui l'objecte de les obres, que ha de recollir els antecedents i la situació prèvia a les obres, les necessitats a satisfer i la justificació de la solució adoptada, detallant els factors de tot tipus que cal tenir en compte.

b) Els plànols de conjunt i de detall necessaris perquè l'obra quedi perfectament definida, així com els que delimitin l'ocupació de terrenys i la restitució de servituds i altres drets reals, si s'escau, i serveis afectats per l'execució.

c) El plec de prescripcions tècniques particulars, on s'ha de fer la descripció de les obres i se n'ha de regular l'execució, amb expressió de la forma en què aquesta es portarà a terme, les obligacions de tipus tècnic que corresponguin al contractista, i la manera com es portarà a terme el mesurament de les unitats executades i el control de qualitat dels materials utilitzats i del procés d'execució.

d) Un pressupost, integrat o no per diversos de parcials, amb expressió dels preus unitaris i dels descompostos, si s'escau, estat de mesuraments i els detalls necessaris per fer-ne la valoració.

e) Un programa de desenvolupament dels treballs o pla d'obra de caràcter indicatiu, amb previsió, si s'escau, del temps i cost.

f) Les referències de tot tipus en què es fonamenta el replantejament de l'obra.

g) L'estudi de seguretat i salut o, si s'escau, l'estudi bàsic de seguretat i salut, en els termes que preveuen les normes de seguretat i salut en les obres.

h) Tota la documentació que estigui prevista en normes de caràcter legal o reglamentari.

2. No obstant això, per als projectes d'obres de primer establiment, reforma o gran reparació inferiors a 350.000 euros, i per a la resta dels projectes enumerats a l'article anterior, es pot simplificar, refondre o fins i tot suprimir algun o alguns dels documents anteriors en la forma que es determini en les normes de desplegament d'aquesta Llei, sempre que la documentació resultant sigui suficient per definir, valorar i executar les obres que comprengui. Amb tot, només es pot prescindir de la documentació indicada a la lletra g) de l'apartat anterior en els casos en què estigui previst en la normativa específica que la regula.

3. Llevat que això sigui incompatible amb la naturalesa de l'obra, el projecte ha d'incloure un estudi geotècnic dels terrenys sobre els quals s'executarà, així com els informes i estudis previs necessaris per a la millor determinació de l'objecte del contracte.

4. Quan l'elaboració del projecte hagi estat contractada íntegrament per l'Administració, el seu autor o autors incorren en responsabilitat en els termes que estableixen els articles 310 a 312. En el supòsit que la prestació es porti a terme en col·laboració amb l'Administració i sota la seva supervisió, les responsabilitats es limiten a l'àmbit de la col·laboració.

5. Els projectes s'han de subjectar a les instruccions tècniques que siguin de compliment obligatori.

Article 124. *Presentació del projecte per l'empresari.*

1. La contractació conjunta de l'elaboració del projecte i l'execució de les obres corresponents té caràcter excepcional i només es pot efectuar en els supòsits següents la concurrència dels quals s'ha de justificar degudament en l'expedient:

a) Quan motius de tipus tècnic obliguin necessàriament a vincular l'empresari als estudis de les obres. Aquests motius han d'estar lligats al destí o a les tècniques d'execució de l'obra.

b) Quan es tracti d'obres la dimensió excepcional o les dificultats tècniques singulars de les quals requereixin solucions aportades amb mitjans i capacitat tècnica pròpies de les empreses.

2. En tot cas, la licitació d'aquest tipus de contracte requereix la redacció prèvia per l'Administració o entitat contractant de l'avantprojecte o document similar corresponent i només, quan per causes justificades sigui convenient a l'interès públic, es pot limitar a redactar les bases tècniques a què s'hagi d'ajustar el projecte.

3. El contractista ha de presentar el projecte a l'òrgan de contractació per a la seva supervisió, aprovació i replantejament. Si s'observen defectes o referències de preus

inadequats en el projecte rebut se n'ha de requerir l'esmena al contractista, en els termes de l'article 310, sense que es pugui iniciar l'execució d'obra fins que no s'efectuï una nova supervisió, aprovació i replantejament del projecte. En el supòsit que l'òrgan de contractació i el contractista no arribin a un acord sobre els preus, l'últim queda exonerat d'executar les obres, sense cap altre dret davant l'òrgan de contractació que el pagament dels treballs de redacció del projecte corresponent.

4. En els casos a què es refereix aquest article, la iniciació de l'expedient i la reserva de crèdit corresponent han de fixar l'import estimat màxim que el futur contracte pot assolir. No obstant això, no s'ha de procedir a la fiscalització de la despesa, a la seva aprovació, ni a l'adquisició del compromís generat per aquesta, fins que no es coneguin l'import i les condicions del contracte d'acord amb la proposició seleccionada, circumstàncies que s'han de recollir en el plec de clàusules administratives particulars corresponent.

5. Quan es tracti de l'elaboració d'un projecte d'obres singulars d'infraestructures hidràuliques o de transport l'entitat o complexitat de les quals no permeti establir l'import estimatiu de la realització de les obres, la previsió del preu màxim a què es refereix l'apartat anterior s'ha de limitar exclusivament al projecte. L'execució de l'obra queda supeditada a l'estudi de la viabilitat del seu finançament i a la tramitació de l'expedient de despesa corresponent. En el supòsit que es renunciï a l'execució de l'obra o no es produeixi pronunciament en un termini de tres mesos, llevat que el plec de clàusules n'estableixi un altre de més llarg, el contractista té dret al pagament del preu del projecte incrementat en el 5 per 100 com a compensació.

Article 125. *Supervisió de projectes.*

Abans de l'aprovació del projecte, quan la quantia del contracte d'obres sigui igual o superior a 350.000 euros, els òrgans de contractació han de sol·licitar un informe de les corresponents oficines o unitats de supervisió dels projectes encarregades de verificar que s'han tingut en compte les disposicions generals de caràcter legal o reglamentari així com la normativa tècnica que siguin aplicables per a cada tipus de projecte. La responsabilitat per l'aplicació incorrecta d'aquestes en els diferents estudis i càlculs s'exigeix de conformitat amb el que disposa l'article 123.4. En els projectes d'una quantia inferior a l'assenyalada, l'informe té caràcter facultatiu, llevat que es tracti d'obres que afectin l'estabilitat, la seguretat o l'estanquitat de l'obra, cas en què l'informe de supervisió és igualment preceptiu.

Article 126. *Replantejament del projecte.*

1. Aprovat el projecte i prèviament a la tramitació de l'expedient de contractació de l'obra, se n'ha d'efectuar el replantejament, el qual consisteix a comprovar la realitat geomètrica de l'obra i la disponibilitat dels terrenys necessaris per a la seva execució normal, que és requisit indispensable per a l'adjudicació en tots els procediments. Així mateix s'han de comprovar tots els supòsits que figurin en el projecte elaborat i siguin bàsics per al contracte que s'ha de subscriure.

2. En la tramitació dels expedients de contractació referents a obres d'infraestructures hidràuliques, de transport i de carreteres, es dispensa del requisit previ de disponibilitat dels terrenys, si bé l'ocupació efectiva d'aquells ha d'anar precedida de la formalització de l'acta d'ocupació.

3. En els casos de cessió de terrenys o locals per entitats públiques, és suficient per acreditar la disponibilitat dels terrenys l'aportació dels acords de cessió i acceptació pels òrgans competents.

4. Una vegada realitzat el replantejament s'ha d'incorporar el projecte a l'expedient de contractació.

Subsecció 2a Plec de clàusules administratives en contractes sota la modalitat d'abonament total del preu

Article 127. *Contingut dels plecs de clàusules administratives en els contractes d'obra amb abonament total del preu.*

En els contractes d'obres en què s'estipuli que l'Administració satisfarà el preu mitjançant un únic abonament efectuat en el moment de finalització de l'obra, i el contractista s'obligui a finançar-ne la construcció avançant les quantitats necessàries fins que es produeixi la recepció de l'obra acabada, els plecs de clàusules administratives particulars han d'incloure les condicions específiques del finançament, així com, si s'escau, la capitalització dels seus interessos i la seva liquidació, i les ofertes han d'expressar separadament el preu de construcció i el preu final a pagar, als efectes que en la seva valoració es puguin ponderar les condicions de finançament i el refinançament, si s'escau, dels costos de construcció.

Secció 2a Actuacions preparatòries del contracte de concessió d'obra pública

Article 128. *Estudi de viabilitat*

1. Amb caràcter previ a la decisió de construir i explotar en règim de concessió una obra pública, l'òrgan que correspongui de l'Administració concedent ha d'acordar la realització d'un estudi de viabilitat d'aquesta obra.
2. L'estudi de viabilitat ha de contenir, almenys, les dades, anàlisis, informes o estudis que escaiguin sobre els punts següents:

a) Finalitat i justificació de l'obra, així com definició de les característiques essencials.
b) Previsions sobre la demanda d'ús i incidència econòmica i social de l'obra en la seva àrea d'influència i sobre la rendibilitat de la concessió.
c) Valoració de les dades i informes existents que facin referència al planejament sectorial, territorial o urbanístic.
d) Estudi d'impacte ambiental quan aquest sigui preceptiu d'acord amb la legislació vigent. En els altres casos, una anàlisi ambiental de les alternatives i les corresponents mesures correctores i protectores necessàries.
e) Justificació de la solució elegida, que indiqui, entre les alternatives considerades si es tracta d'infraestructures viàries o lineals, les característiques del traçat.
f) Riscos operatius i tecnològics en la construcció i explotació de l'obra.
g) Cost de la inversió a realitzar, així com el sistema de finançament proposat per a la construcció de l'obra amb la justificació, així mateix, de la procedència d'aquesta.
h) Estudi de seguretat i salut o, si s'escau, estudi bàsic de seguretat i salut, en els termes previstos en les disposicions mínimes de seguretat i salut en obres de construcció.

3. L'Administració concedent ha de sotmetre l'estudi de viabilitat a informació pública pel termini d'un mes, prorrogable per un termini idèntic per raó de la seva complexitat, i n'ha de donar trasllat per a informe als òrgans de l'Administració General de l'Estat, les comunitats autònomes i entitats locals afectats quan l'obra no figuri en el planejament urbanístic corresponent, que l'han d'emetre en el termini d'un mes.
4. El tràmit d'informació pública que preveu l'apartat anterior també serveix per acomplir el que es refereix a l'estudi d'impacte ambiental, en els casos en què la declaració d'impacte ambiental sigui preceptiva.
5. S'admet la iniciativa privada en la presentació d'estudis de viabilitat d'eventuals concessions. Presentat l'estudi, s'ha d'elevar a l'òrgan competent perquè en el termini de tres mesos comuniqui al particular la decisió de tramitar-lo o no tramitar-lo o fixi un termini

més llarg per al seu estudi, que en cap cas pot ser superior a sis mesos. El silenci de l'Administració o de l'entitat que correspongui equival a la no-acceptació de l'estudi.

En el supòsit que l'estudi de viabilitat culmini en l'atorgament de la concessió corresponent després de l'oportuna licitació, el seu autor té dret, sempre que no hagi resultat adjudicatari i llevat que l'estudi hagi resultat insuficient d'acord amb la seva pròpia finalitat, al rescabalament de les despeses efectuades per elaborar-lo, incrementades en un 5 per 100 com a compensació, despeses que es poden imposar al concessionari com a condició contractual en el plec de clàusules administratives particulars corresponent. L'import de les despeses el determina l'Administració concedent en funció de les que siguin acreditades per qui hagi presentat l'estudi, conformes amb la naturalesa i el contingut d'aquest i d'acord amb els preus de mercat.

6. L'Administració concedent pot acordar motivadament la substitució de l'estudi de viabilitat a què es refereixen els apartats anteriors per un estudi de viabilitat economicofinancera quan per la naturalesa i finalitat de l'obra o per la quantia de la inversió requerida consideri que aquest és suficient. En aquests supòsits l'Administració ha d'elaborar a més a més, abans de licitar la concessió, l'avantprojecte o projecte corresponent per assegurar els tràmits que estableixen els apartats 3 i 4 de l'article següent.

Article 129. *Avantprojecte de construcció i explotació de l'obra.*

1. En funció de la complexitat de l'obra i del grau de definició de les seves característiques, l'Administració concedent, aprovat l'estudi de viabilitat, pot acordar la redacció de l'avantprojecte corresponent. Aquest pot incloure, d'acord amb la naturalesa de l'obra, zones complementàries d'explotació comercial.

2. L'avantprojecte de construcció i explotació de l'obra ha de contenir, com a mínim, la documentació següent:

a) Una memòria en la qual s'han d'exposar les necessitats a satisfer, els factors socials, tècnics, econòmics, mediambientals i administratius considerats per atendre l'objectiu fixat i la justificació de la solució que es proposa. S'han d'adjuntar a la memòria les dades i càlculs bàsics corresponents.

b) Els plànols de situació generals i de conjunt necessaris per a la definició de l'obra.

c) Un pressupost que comprengui les despeses d'execució de l'obra, inclòs el cost de les expropiacions que s'hagin de portar a terme, partint dels mesuraments aproximats i valoracions corresponents. Per calcular el cost de les expropiacions s'ha de tenir en compte el sistema legal de valoracions vigent.

d) Un estudi relatiu al règim d'utilització i explotació de l'obra, amb indicació de la forma de finançament i del règim tarifari que ha de regir en la concessió, incloent-hi, si s'escau, la incidència o contribució que hi tindran els rendiments que puguin correspondre a la zona d'explotació comercial.

3. L'avantprojecte s'ha de sotmetre a informació pública pel termini d'un mes, prorrogable per un termini idèntic per raó de la seva complexitat, perquè es puguin formular totes les observacions que es considerin oportunes sobre la ubicació i les característiques de l'obra, així com qualsevol altra circumstància referent a la seva declaració d'utilitat pública, i se n'ha de donar trasllat per a informe als òrgans de l'Administració General de l'Estat, les comunitats autònomes i entitats locals afectats. Aquest tràmit d'informació pública també serveix per acomplir el que es refereix a l'estudi d'impacte ambiental, en els casos en què la declaració d'impacte ambiental sigui preceptiva i no s'hagi efectuat aquest tràmit anteriorment perquè es tracta d'un supòsit inclòs a l'apartat 6 de l'article anterior.

4. L'Administració concedent ha d'aprovar l'avantprojecte de l'obra, considerant les al·legacions formulades i incorporant les prescripcions de la declaració d'impacte ambiental, i ha d'instar el reconeixement concret de la utilitat pública de l'obra als efectes que preveu la legislació d'expropiació forçosa.

5. Quan el plec de clàusules administratives particulars ho autoritzi, i en els termes que aquest estableixi, els licitadors a la concessió poden introduir en l'avantprojecte les variants o millores que considerin convenients.

Article 130. *Projecte de l'obra i replantejament d'aquest.*

1. En el supòsit que les obres siguin definides en totes les seves característiques per l'Administració concedent, s'ha de procedir a la redacció, supervisió, aprovació i replantejament del projecte corresponent d'acord amb el que disposen els articles corresponents d'aquesta Llei i al reconeixement de la utilitat pública de l'obra als efectes que preveu la legislació d'expropiació forçosa.
2. Quan no hi hagi avantprojecte, l'Administració concedent ha de sotmetre el projecte, abans de l'aprovació definitiva, a la tramitació que estableixen els apartats 3 i 4 de l'article anterior per als avantprojectes.
3. És aplicable pel que es refereix a les possibles millores del projecte de l'obra el que disposa l'apartat 5 de l'article anterior.
4. El concessionari ha de respondre dels danys derivats dels defectes del projecte quan, segons els termes de la concessió, li'n correspongui la presentació o hagi introduït millores en el proposat per l'Administració.

Article 131. *Plecs de clàusules administratives particulars.*

1. Els plecs de clàusules administratives particulars dels contractes de concessió d'obres públiques han de fer referència, com a mínim, als aspectes següents:

a) Definició de l'objecte del contracte, amb referència a l'avantprojecte o projecte de què es tracti i menció expressa dels documents d'aquest que revesteixin caràcter contractual. Si s'escau determinació de la zona complementària d'explotació comercial.
b) Requisits de capacitat i solvència financera, econòmica i tècnica que siguin exigibles als licitadors.
c) Contingut de les proposicions, que han de fer referència, com a mínim, als punts següents:

1r Relació de promotors de la futura societat concessionària, en el supòsit que estigui prevista la seva constitució, i característiques d'aquesta tant jurídiques com financeres.
2n Pla de realització de les obres amb indicació de les dates previstes per al seu inici, finalització i obertura a l'ús a què es destinin.
3r Termini de durada de la concessió.
4t Pla economicofinancer de la concessió que ha d'incloure, entre els aspectes que li són propis, el sistema de tarifes, la inversió i els costos d'explotació i obligacions de pagament i despeses financeres, directes o indirectes, estimades. Ha de ser objecte de consideració específica la incidència en les tarifes, així com en les previsions d'amortització, en el termini concessional i en altres variables de la concessió previstes en el plec, si s'escau, dels rendiments de la demanda d'utilització de l'obra i, quan n'hi hagi, dels beneficis derivats de l'explotació de la zona comercial, quan no arribin o quan superin els nivells mínim i màxim, respectivament, que es considerin en l'oferta. En tot cas, si els rendiments de la zona comercial no superen el llindar mínim fixat en el plec de clàusules administratives, aquests rendiments no es poden considerar als efectes de la revisió dels elements assenyalats anteriorment.
5è En els casos de finançament mixt de l'obra, proposta del percentatge de finançament amb càrrec a recursos públics, per sota dels establerts en el plec de clàusules administratives particulars.
6è Compromís que la societat concessionària adoptarà el model de comptabilitat que estableixi el plec, de conformitat amb la normativa aplicable, inclòs el que pugui correspondre a la gestió de les zones complementàries d'explotació comercial, sense perjudici que els rendiments d'aquestes s'integrin a tots els efectes en els de la concessió.

7è En els termes i amb l'abast que es fixi en el plec, els licitadors poden introduir les millores que considerin convenients, i que es poden referir a característiques estructurals de l'obra, al seu règim d'explotació, a les mesures tendents a evitar els danys en el medi ambient i els recursos naturals, o a millores substancials, però no a la ubicació.

d) Sistema de retribució del concessionari en què s'han d'incloure les opcions possibles sobre les quals ha de versar l'oferta, així com, si s'escau, les fórmules d'actualització de costos durant l'explotació de l'obra, amb referència obligada a la seva repercussió en les tarifes corresponents en funció de l'objecte de la concessió.
e) El llindar mínim de beneficis derivats de l'explotació de la zona comercial per sota del qual no es pot incidir en els elements econòmics de la concessió.
f) Quantia i forma de les garanties.
g) Característiques especials, si s'escau, de la societat concessionària.
h) Termini, si s'escau, per a l'elaboració del projecte, termini per a l'execució de les obres i termini d'explotació d'aquestes, que pot ser fix o variable en funció dels criteris establerts en el plec.
i) Drets i obligacions específiques de les parts durant la fase d'execució de les obres i durant la seva explotació.
j) Règim de penalitats i supòsits que puguin donar lloc al segrest de la concessió.
k) Lloc, data i termini per presentar ofertes.

2. L'òrgan de contractació pot incloure en el plec, en funció de la seva naturalesa i complexitat, un termini perquè els licitadors puguin sol·licitar els aclariments que considerin pertinents sobre el seu contingut. Les respostes tenen caràcter vinculant i s'han de fer públiques en termes que garanteixin la igualtat i la concurrència en el procés de licitació.

Secció 3a Actuacions preparatòries del contracte de gestió de serveis públics

Article 132. *Règim jurídic del servei.*

Abans de contractar un servei públic, se n'ha d'haver establert el règim jurídic, que declari expressament que l'activitat de què es tracta queda assumida per l'Administració respectiva com a pròpia d'ella, atribueixi les competències administratives, determini l'abast de les prestacions a favor dels administrats i reguli els aspectes de caràcter jurídic, econòmic i administratiu relatius a la prestació del servei.

Article 133. *Plecs i avantprojecte d'obra i explotació.*

1. D'acord amb les normes reguladores del règim jurídic del servei, els plecs de clàusules administratives particulars i de prescripcions tècniques han de fixar les condicions de prestació del servei i, si s'escau, han de fixar les tarifes que han d'abonar els usuaris, els procediments per revisar-les, i el cànon o participació que s'ha de satisfer a l'Administració.
2. En els contractes que comprenguin l'execució d'obres, la tramitació de l'expedient ha d'anar precedida de l'elaboració i aprovació administrativa de l'avantprojecte d'explotació i del corresponent a les obres necessàries, amb especificació de les prescripcions tècniques relatives a la seva realització. En aquest cas són aplicables els preceptes establerts en aquesta Llei per a la concessió d'obres públiques.
3. L'òrgan de contractació pot incloure en el plec, en funció de la seva naturalesa i complexitat, un termini perquè els licitadors puguin sol·licitar els aclariments que considerin pertinents sobre el seu contingut. Les respostes tenen caràcter vinculant i s'han de fer públiques en termes que garanteixin la igualtat i la concurrència en el procés de licitació.

Secció 4a Actuacions preparatòries dels contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat

Article 134. *Avaluació prèvia.*

1. Amb caràcter previ a la iniciació d'un expedient de contracte de col·laboració entre el sector públic i el sector privat, l'Administració o entitat contractant ha d'elaborar un document d'avaluació en què es posi de manifest que, tenint en compte la complexitat del contracte, no es troba en condicions de definir, amb caràcter previ a la licitació, els mitjans tècnics necessaris per assolir els objectius projectats o d'establir els mecanismes jurídics i financers per portar a terme el contracte, i s'efectuï una anàlisi comparativa amb formes alternatives de contractació que justifiquin en termes d'obtenció de més valor per preu, de cost global, d'eficàcia o d'imputació de riscos, els motius de caràcter jurídic, econòmic, administratiu i financer que recomanin l'adopció d'aquesta fórmula de contractació.

2. L'avaluació a què es refereix l'apartat anterior es pot fer de forma succinta si concorren raons d'urgència no imputables a l'Administració o entitat contractant que aconsellin utilitzar el contracte de col·laboració entre el sector públic i el sector privat per atendre les necessitats públiques.

3. L'avaluació l'ha d'efectuar un òrgan col·legiat on s'integrin experts amb qualificació suficient en la matèria de què tracti el contracte.

4. No és necessari efectuar una nova avaluació quan un òrgan integrat a la mateixa Administració o entitat que aquell que pretengui realitzar el contracte, o a l'Administració de la qual depengui aquest o a la qual es trobi vinculat, l'hagi efectuat prèviament per a un supòsit anàleg, sempre que aquesta avaluació prèvia no s'hagi fet de forma succinta per raons d'urgència.

Article 135. *Programa funcional.*

L'òrgan de contractació, en vista dels resultats de l'avaluació a què es refereix l'article anterior, ha d'elaborar un programa funcional que contingui els elements bàsics que han d'informar el diàleg amb els contractistes i que s'ha d'incloure en el document descriptiu del contracte. Particularment, s'ha d'identificar en el programa funcional la naturalesa i dimensió de les necessitats a satisfer, els elements jurídics, tècnics o econòmics mínims que han d'incloure necessàriament les ofertes per ser admeses al diàleg competitiu, i els criteris d'adjudicació del contracte.

Article 136. *Clàusules del contracte.*

Els contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat han d'incloure necessàriament, a més de les clàusules relatives a les qüestions que preveu l'article 26, estipulacions referides als aspectes següents:

a) Identificació de les prestacions principals que constitueixen el seu objecte, que condicionen el règim substantiu aplicable al contracte, de conformitat amb el que preveu la lletra m) d'aquest article i l'article 313.

b) Condicions de repartiment de riscos entre l'Administració i el contractista, desglossant i precisant la imputació dels riscos derivats de la variació dels costos de les prestacions i la imputació dels riscos de disponibilitat o de demanda de les prestacions esmentades.

c) Objectius de rendiment assignats al contractista, particularment pel que fa a la qualitat de les prestacions dels serveis, la qualitat de les obres i subministraments i les condicions en què són posades a disposició de l'Administració.

d) Remuneració del contractista, que ha de desglossar les bases i els criteris per al càlcul dels costos d'inversió, de funcionament i de finançament i, si s'escau, dels ingressos que el contractista pugui obtenir de l'explotació de les obres o equips en cas que sigui autoritzada i compatible amb la cobertura de les necessitats de l'Administració.

e) Causes i procediments per determinar les variacions de la remuneració al llarg del període d'execució del contracte.

f) Fórmules de pagament i, particularment, condicions en les quals, en cada venciment o en determinat termini, l'import dels pagaments pendents de satisfer per l'Administració i els imports que el contractista li ha d'abonar com a conseqüència de penalitats o sancions poden ser objecte de compensació.

g) Fórmules de control per l'Administració de l'execució del contracte, especialment respecte als objectius de rendiment, així com les condicions en què es pot produir la subcontractació.

h) Sancions i penalitats aplicables en cas d'incompliment de les obligacions del contracte.

i) Condicions en què es pot procedir per acord o, si no n'hi ha, per una decisió unilateral de l'Administració, a la modificació de determinats aspectes del contracte o a la seva resolució, particularment en supòsits de variació de les necessitats de l'Administració, d'innovacions tecnològiques o de modificació de les condicions de finançament obtingudes pel contractista.

j) Control que es reserva l'Administració sobre la cessió total o parcial del contracte.

k) Destí de les obres i equipaments objecte del contracte quan aquest finalitzi.

l) Garanties que el contractista afecta al compliment de les seves obligacions.

m) Referència a les condicions generals i, quan sigui procedent, a les especials que siguin pertinents en funció de la naturalesa de les prestacions principals, que la Llei estableix respecte a les prerrogatives de l'Administració i a l'execució, modificació i extinció dels contractes.

TÍTOL II

Preparació d'altres contractes

CAPÍTOL ÚNIC

Regles aplicables a la preparació dels contractes subscrits per poders adjudicadors que no tinguin el caràcter d'administracions públiques i de contractes subvencionats

Article 137. *Establiment de prescripcions tècniques i preparació de plecs.*

1. En els contractes subscrits per poders adjudicadors que no tinguin el caràcter d'administracions públiques, que estiguin subjectes a regulació harmonitzada o que siguin contractes de serveis compresos en les categories 17 a 27 de l'annex II de quantia igual o superior a 193.000 euros, així com en els contractes subvencionats a què es refereix l'article 17, s'han d'observar les regles que estableix l'article 117 per a la definició i establiment de prescripcions tècniques, i és igualment d'aplicació el que preveuen els articles 118 a 120. Si la subscripció del contracte és necessària per atendre una necessitat inajornable o per accelerar l'adjudicació per raons d'interès públic, l'òrgan de contractació pot declarar urgent la tramitació, motivant-ho degudament en la documentació preparatòria. En aquest cas és aplicable el que preveu l'article 112.2.b) sobre reducció de terminis.

2. En contractes diferents dels esmentats a l'apartat anterior de quantia superior a 50.000 euros, els poders adjudicadors que no tinguin el caràcter d'administracions públiques han d'elaborar un plec, en el qual s'estableixin les característiques bàsiques del contracte, el règim d'admissió de variants, les modalitats de recepció de les ofertes, els criteris d'adjudicació i les garanties que han de constituir, si s'escau, els licitadors o l'adjudicatari, i és d'aplicació, així mateix, el que disposa l'article 120. Aquests plecs són part integrant del contracte.

LLIBRE III

Selecció del contractista i adjudicació dels contractes

TÍTOL I

Adjudicació dels contractes

CAPÍTOL I

Adjudicació dels contractes de les administracions públiques

Secció 1a Normes generals

Subsecció 1a Disposicions directives

Article 138. *Procediment d'adjudicació.*

1. Els contractes que subscriguin les administracions públiques s'adjudiquen d'acord amb les normes del present capítol.

2. L'adjudicació es realitza, ordinàriament, utilitzant el procediment obert o el procediment restringit. En els supòsits que indiquen els articles 170 a 175, tots dos inclusivament, es pot seguir el procediment negociat, i en els casos que preveu l'article 180 es pot recórrer al diàleg competitiu.

3. Els contractes menors es poden adjudicar directament a qualsevol empresari amb capacitat d'obrar i que disposi de l'habilitació professional necessària per realitzar la prestació, complint les normes que estableix l'article 111.

Es consideren contractes menors els contractes d'un import inferior a 50.000 euros, quan es tracti de contractes d'obres, o a 18.000 euros, quan es tracti d'altres contractes, sense perjudici del que disposa l'article 206 en relació amb les obres, serveis i subministraments centralitzats en l'àmbit estatal.

4. En els concursos de projectes se segueix el procediment regulat a la secció 6a d'aquest capítol.

Article 139. *Principis d'igualtat i transparència.*

Els òrgans de contractació han de donar als licitadors i candidats un tractament igualitari i no discriminatori i ajustar la seva actuació al principi de transparència.

Article 140. *Confidencialitat.*

1. Sense perjudici de les disposicions d'aquesta Llei relatives a la publicitat de l'adjudicació i a la informació que s'ha de donar als candidats i als licitadors, els òrgans de contractació no poden divulgar la informació facilitada pels empresaris que aquests hagin designat com a confidencial; aquest caràcter afecta, en particular, els secrets tècnics o comercials i els aspectes confidencials de les ofertes.

2. El contractista ha de respectar el caràcter confidencial de la informació a la qual tingui accés en ocasió de l'execució del contracte a la qual s'hagi donat el caràcter esmentat en els plecs o en el contracte, o que per la seva pròpia naturalesa hagi de ser tractada com a tal. Aquest deure es manté durant un termini de cinc anys des del coneixement d'aquesta informació, llevat que els plecs o el contracte estableixin un termini més gran.

Subsecció 2a Publicitat

Article 141. *Anunci previ.*

1. Els òrgans de contractació poden publicar un anunci d'informació prèvia amb la finalitat de donar a conèixer, en relació amb els contractes d'obres, subministraments i serveis que tinguin projectat adjudicar en els dotze mesos següents, les dades següents:

a) En el cas dels contractes d'obres, les característiques essencials d'aquells el valor estimat dels quals sigui igual o superior a 4.845.000 euros.
b) En el cas dels contractes de subministrament, el seu valor total estimat, desglossat per grups de productes referits a partides del «Vocabulari comú dels contractes públics» (CPV), quan aquest valor total sigui igual o superior a 750.000 euros.
c) En el cas dels contractes de serveis, el valor total estimat per a cada categoria de les compreses en els números 1 a 16 de l'annex II, quan aquest valor total sigui igual o superior a 750.000 euros.

2. Els anuncis s'han de publicar en el «Diari Oficial de la Unió Europea» o en el perfil de contractant de l'òrgan de contractació a què es refereix l'article 53.
En cas que la publicació s'hagi d'efectuar en el perfil de contractant de l'òrgan de contractació, aquest ho ha de comunicar prèviament a la Comissió Europea i al «Butlletí Oficial de l'Estat» per mitjans electrònics, d'acord amb el format i amb les modalitats de transmissió que s'estableixin. A l'anunci previ s'ha d'indicar la data en què s'hagi enviat aquesta comunicació.
3. Els anuncis s'han d'enviar a l'Oficina de Publicacions Oficials de les Comunitats Europees o s'han de publicar en el perfil de contractant com més aviat millor, una vegada presa la decisió per la qual s'autoritzi el programa en el qual es prevegi la subscripció dels contractes corresponents, en el cas dels d'obres, o una vegada iniciat l'exercici pressupostari, en els restants.
4. La publicació de l'anunci previ complint les condicions que estableixen els articles 159.1 i 167.1 permet reduir els terminis per a la presentació de proposicions en els procediments oberts i restringits en la forma que es determina en aquests preceptes.

Article 142. *Convocatòria de licitacions.*

1. Els procediments per a l'adjudicació de contractes de les administracions públiques, a excepció dels negociats que se segueixin en casos diferents dels que preveuen els apartats 1 i 2 de l'article 177, s'han d'anunciar en el «Butlletí Oficial de l'Estat». No obstant això, quan es tracti de contractes de les comunitats autònomes, entitats locals o organismes o entitats de dret públic que en depenen, es pot substituir la publicitat en el «Butlletí Oficial de l'Estat» per la que es realitzi en els diaris o butlletins oficials autonòmics o provincials.
Quan els contractes estiguin subjectes a regulació harmonitzada, la licitació s'ha de publicar, a més, en el «Diari Oficial de la Unió Europea», sense que en aquest cas la publicitat efectuada en els diaris oficials autonòmics o provincials pugui substituir la que s'ha de fer en el «Butlletí Oficial de l'Estat».
2. Quan l'òrgan de contractació ho consideri convenient, els procediments per a l'adjudicació de contractes d'obres, subministraments o serveis no subjectes a regulació harmonitzada poden ser anunciats, a més, en el «Diari Oficial de la Unió Europea».
3. L'enviament de l'anunci al «Diari Oficial de la Unió Europea» ha de precedir qualsevol altra publicitat. Els anuncis que es publiquin en altres diaris o butlletins han d'indicar la data d'aquell enviament, de la qual l'òrgan de contractació ha de deixar prova suficient a l'expedient, i no poden contenir indicacions diferents de les incloses a l'anunci esmentat.
4. Els anuncis de licitació s'han de publicar, així mateix, en el perfil de contractant de l'òrgan de contractació. En els procediments negociats seguits en els casos que preveu

l'article 177.2, aquesta publicitat pot substituir la que s'ha d'efectuar en el «Butlletí Oficial de l'Estat» o en els diaris oficials autonòmics o provincials.

Subsecció 3a Licitació

Article 143. *Terminis de presentació de les sol·licituds de participació i de les proposicions.*

Els òrgans de contractació han de fixar els terminis de recepció de les ofertes i sol·licituds de participació tenint en compte el temps que raonablement pugui ser necessari per preparar-les, atesa la complexitat del contracte, i respectant, en tot cas, els terminis mínims fixats en aquesta Llei.

Article 144. *Reducció de terminis en cas de tramitació urgent.*

En cas que l'expedient de contractació hagi estat declarat de tramitació urgent, els terminis que estableix aquest capítol s'han de reduir de la forma que preveu la lletra b) de l'apartat 2 de l'article 112.

Article 145. *Proposicions dels interessats.*

1. Les proposicions dels interessats s'han d'ajustar al que preveu el plec de clàusules administratives particulars, i la seva presentació suposa l'acceptació incondicionada per l'empresari del contingut de la totalitat de les clàusules o condicions, sense cap excepció o reserva.
2. Les proposicions són secretes i s'han d'arbitrar els mitjans que garanteixin tal caràcter fins al moment de la licitació pública, sense perjudici del que disposen els articles 148 i 182 quant a la informació que s'ha de facilitar als participants en una subhasta electrònica o en un diàleg competitiu.
3. Cada licitador no pot presentar més d'una proposició, sense perjudici del que disposen l'article 147 sobre admissibilitat de variants o millores i l'article 148 sobre presentació de nous preus o valors en el si d'una subhasta electrònica. Tampoc pot subscriure cap proposta en unió temporal amb altres si ho ha fet individualment o figurar en més d'una unió temporal. La infracció d'aquestes normes dóna lloc a la no-admissió de totes les propostes subscrites per ell.
4. En els contractes de concessió d'obra pública, la presentació de proposicions diferents per empreses vinculades suposa l'exclusió del procediment d'adjudicació, a tots els efectes, de les ofertes formulades. No obstant això, si sobrevé la vinculació abans que conclogui el termini de presentació d'ofertes, o del termini de presentació de candidatures en el procediment restringit, pot subsistir l'oferta que determinin de comú acord les dites empreses.

En els altres contractes, la presentació de diferents proposicions per empreses vinculades produeix els efectes que es determinin reglamentàriament en relació amb l'aplicació del règim d'ofertes amb valors anormals o desproporcionats que preveu l'article 152.

Es consideren empreses vinculades les que estiguin en algun dels supòsits que preveu l'article 42 del Codi de comerç.

5. En la proposició s'ha d'indicar, com a partida independent, l'import de l'impost sobre el valor afegit que hagi de ser repercutit.

Article 146. *Presentació de la documentació acreditativa del compliment de requisits previs.*

1. Les proposicions en el procediment obert i les sol·licituds de participació en els procediments restringit i negociat i en el diàleg competitiu han d'anar acompanyades dels documents següents:

a) Els que acreditin la personalitat jurídica de l'empresari i, si s'escau, la seva representació.

b) Els que acreditin la classificació de l'empresa, si s'escau, o justifiquin els requisits de la seva solvència econòmica, financera i tècnica o professional.

Si l'empresa està pendent de classificació, s'ha d'aportar el document acreditatiu d'haver presentat la sol·licitud corresponent, i s'ha de justificar que està en possessió de la classificació exigida en el termini que preveuen les normes de desplegament d'aquesta Llei per esmenar defectes o omissions en la documentació.

c) Una declaració responsable de no estar incurs en prohibició de contractar. Aquesta declaració ha d'incloure la manifestació d'estar al corrent del compliment de les obligacions tributàries i amb la Seguretat Social imposades per les disposicions vigents, sense perjudici que la justificació acreditativa de tal requisit l'hagi de presentar, abans de l'adjudicació, l'empresari a favor del qual aquesta s'hagi d'efectuar.

d) Si s'escau, una adreça de correu electrònic en què es puguin efectuar les notificacions.

e) Per a les empreses estrangeres, en els casos en què el contracte s'hagi d'executar a Espanya, la declaració de sotmetre's a la jurisdicció dels jutjats i tribunals espanyols de qualsevol ordre, per a totes les incidències que de manera directa o indirecta puguin sorgir del contracte, amb renúncia, si s'escau, al fur jurisdiccional estranger que pugui correspondre al licitador.

2. Quan d'acord amb aquesta Llei sigui necessària la presentació d'altres documents s'ha d'indicar aquesta circumstància en el plec de clàusules administratives particulars o en el document descriptiu i l'anunci de licitació corresponent.

3. Quan l'acreditació de les circumstàncies esmentades a les lletres a) i b) de l'apartat 1 es realitzi mitjançant la certificació d'un Registre oficial de licitadors i empreses classificades prevista a l'apartat 2 de l'article 83, o mitjançant un certificat comunitari de classificació de conformitat amb el que estableix l'article 84, s'hi ha d'adjuntar una declaració responsable del licitador en la qual manifesti que les circumstàncies reflectides en el certificat corresponent no han experimentat variació. Aquesta manifestació s'ha de reiterar, en cas de resultar adjudicatari, en el document en què es formalitzi el contracte, sense perjudici que l'òrgan de contractació, si ho considera convenient, pugui efectuar una consulta al Registre oficial de licitadors i empreses classificades.

El certificat del Registre oficial de licitadors i empreses classificades pot ser expedit electrònicament, llevat que s'estableixi una altra cosa en els plecs o a l'anunci del contracte. Si els plecs o l'anunci del contracte ho preveuen, la incorporació del certificat al procediment, la pot efectuar d'ofici l'òrgan de contractació o aquell a qui correspongui l'examen de les proposicions, sol·licitant-ho directament al Registre oficial de licitadors i empreses classificades, sense perjudici que els licitadors hagin de presentar en tot cas la declaració responsable indicada en el paràgraf anterior.

Article 147. *Admissibilitat de variants o millores.*

1. Quan a l'adjudicació s'hagin de tenir en compte criteris diferents del preu, l'òrgan de contractació pot prendre en consideració les variants o millores que ofereixin els licitadors, sempre que el plec de clàusules administratives particulars hagi previst expressament tal possibilitat.

2. La possibilitat que els licitadors ofereixin variants o millores s'ha d'indicar a l'anunci de licitació del contracte precisant sobre quins elements i en quines condicions queda autoritzada la presentació.

3. En els procediments d'adjudicació de contractes de subministrament o de serveis, els òrgans de contractació que hagin autoritzat la presentació de variants o millores no en poden rebutjar una per l'únic motiu que, si és escollida, donaria lloc a un contracte de serveis en comptes d'un contracte de subministrament o un contracte de subministrament en comptes d'un contracte de serveis.

Article 148. *Subhasta electrònica.*

1. Als efectes de l'adjudicació del contracte es pot realitzar una subhasta electrònica, articulada com un procés iteratiu, que té lloc després d'una primera avaluació completa de les ofertes, per a la presentació de millores en els preus o de nous valors relatius a determinats elements de les ofertes que les millorin en el seu conjunt, basat en un dispositiu electrònic que en permeti la classificació a través de mètodes d'avaluació automàtics.

2. La subhasta electrònica es pot utilitzar en els procediments oberts, en els restringits, i en els negociats que se segueixin en el cas que preveu l'article 170 a), sempre que les especificacions del contracte que s'hagi d'adjudicar es puguin establir de manera precisa i que les prestacions que constitueixen el seu objecte no tinguin caràcter intel·lectual. No es pot recórrer a les subhastes electròniques de forma abusiva o de manera que s'obstaculitzi, es restringeixi o es falsegi la competència o que es vegi modificat l'objecte del contracte.

3. La subhasta electrònica s'ha de basar en variacions referides al preu o a valors dels elements de l'oferta que siguin quantificables i susceptibles de ser expressats en xifres o percentatges.

4. Els òrgans de contractació que decideixin recórrer a una subhasta electrònica ho han d'indicar a l'anunci de licitació i han d'incloure en el plec de condicions la informació següent:

a) Els elements als valors dels quals es refereixi la subhasta electrònica;

b) si s'escau, els límits dels valors que es poden presentar, tal com resultin de les especificacions de l'objecte del contracte;

c) la informació que s'ha de posar a disposició dels licitadors durant la subhasta electrònica i el moment en què es facilita;

d) la forma com es fa la subhasta;

e) les condicions en què els licitadors poden licitar, i en particular les millores mínimes que s'exigeixen, si s'escau, per a cada licitació;

f) el dispositiu electrònic utilitzat i les modalitats i especificacions tècniques de connexió.

5. Abans de procedir a la subhasta electrònica, l'òrgan de contractació ha d'efectuar una primera avaluació completa de les ofertes de conformitat amb els criteris d'adjudicació i a continuació ha d'invitar simultàniament, per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, tots els licitadors que hagin presentat ofertes admissibles a presentar nous preus revisats a la baixa o nous valors que millorin l'oferta.

6. La invitació ha d'incloure tota la informació pertinent per a la connexió individual al dispositiu electrònic utilitzat i ha de precisar la data i l'hora de començament de la subhasta electrònica.

Igualment s'hi ha d'indicar la fórmula matemàtica que s'utilitza per a la reclassificació automàtica de les ofertes en funció dels nous preus o dels nous valors que es presentin. Aquesta fórmula ha d'incorporar la ponderació de tots els criteris fixats per determinar l'oferta econòmicament més avantatjosa, tal com s'hagi indicat a l'anunci de licitació o al plec, per a la qual cosa les eventuals bandes de valors s'han d'expressar prèviament amb un valor determinat. En cas que s'autoritzi la presentació de variants o millores, s'han de proporcionar fórmules diferents per a cada una, si escau.

Quan per a l'adjudicació del contracte s'hagi de tenir en compte una pluralitat de criteris, s'ha d'acompanyar la invitació amb el resultat de l'avaluació de l'oferta presentada pel licitador.

7. Entre la data d'enviament de les invitacions i el començament de la subhasta electrònica han de transcórrer, almenys, dos dies hàbils.

8. La subhasta electrònica es pot desenvolupar en diverses fases successives.

9. Al llarg de cada fase de la subhasta, i de forma contínua i instantània, s'ha de comunicar als licitadors, com a mínim, la informació que els permeti conèixer la seva

respectiva classificació en cada moment. Addicionalment, es poden facilitar altres dades relatives als preus o valors presentats pels restants licitadors, sempre que això estigui previst en el plec, i es pot anunciar el nombre dels que estan participant en la fase de la subhasta corresponent, sense que en cap cas se'n pugui divulgar la identitat.

10. El tancament de la subhasta s'ha de fixar per referència a un o diversos dels criteris següents:

a) Mitjançant l'assenyalament d'una data i hora concretes, que han de ser indicades en la invitació a participar en la subhasta.

b) Atenent la manca de presentació de nous preus o de nous valors que compleixin els requisits establerts en relació amb la formulació de millores mínimes.

Si s'utilitza aquesta referència, en la invitació a participar en la subhasta s'ha d'especificar el termini que ha de transcórrer a partir de la recepció de l'última licitació abans de declarar el tancament.

c) Per finalització del nombre de fases establert en la invitació a participar en la subhasta. Quan el tancament de la subhasta s'hagi de produir aplicant aquest criteri, la invitació a participar-hi ha d'indicar el calendari a observar en cada una de les seves fases.

11. Una vegada conclosa la subhasta electrònica, el contracte s'ha d'adjudicar de conformitat amb el que estableix l'article 151, en funció dels seus resultats.

Article 149. *Successió en el procediment.*

Si durant la tramitació d'un procediment i abans de l'adjudicació es produeix l'extinció de la personalitat jurídica d'una empresa licitadora o candidata per fusió, escissió o per la transmissió del seu patrimoni empresarial, li han de succeir en la seva posició en el procediment les societats absorbents, les resultants de la fusió, les beneficiàries de l'escissió o les adquirents del patrimoni o de la branca d'activitat corresponent, sempre que reuneixi les condicions de capacitat i absència de prohibicions de contractar i acrediti la seva solvència i classificació en les condicions exigides en el plec de clàusules administratives particulars per poder participar en el procediment d'adjudicació.

Subsecció 4a Selecció de l'adjudicatari

Article 150. *Criteris de valoració de les ofertes.*

1. Per a la valoració de les proposicions i la determinació de l'oferta econòmicament més avantatjosa cal atenir-se a criteris directament vinculats a l'objecte del contracte, com ara la qualitat, el preu, la fórmula utilitzable per revisar les retribucions lligades a la utilització de l'obra o a la prestació del servei, el termini d'execució o lliurament de la prestació, el cost d'utilització, les característiques mediambientals o vinculades amb la satisfacció d'exigències socials que responguin a necessitats, definides en les especificacions del contracte, pròpies de les categories de població especialment desafavorides a les quals pertanyin els usuaris o beneficiaris de les prestacions a contractar, la rendibilitat, el valor tècnic, les característiques estètiques o funcionals, la disponibilitat i cost dels recanvis, el manteniment, l'assistència tècnica, el servei postvenda o altres de semblants.

Quan només s'utilitzi un criteri d'adjudicació, aquest ha de ser, necessàriament, el del preu més baix.

2. Els criteris que han de servir de base per a l'adjudicació del contracte els ha de determinar l'òrgan de contractació i s'han de detallar a l'anunci, en els plecs de clàusules administratives particulars o en el document descriptiu.

En la determinació dels criteris d'adjudicació s'ha de donar preponderància a aquells que facin referència a característiques de l'objecte del contracte que es puguin valorar mitjançant xifres o percentatges obtinguts a través de la mera aplicació de les fórmules que estableixen els plecs. Quan en una licitació que se segueixi per un procediment obert

o restringit s'atribueixi als criteris avaluables de forma automàtica per aplicació de fórmules una ponderació inferior a la corresponent als criteris la quantificació dels quals depengui d'un judici de valor, s'ha de constituir un comitè que tingui un mínim de tres membres, format per experts no integrats en l'òrgan proponent del contracte i amb qualificació apropiada, al qual correspon realitzar l'avaluació de les ofertes d'acord amb aquests últims criteris, o encomanar l'avaluació a un organisme tècnic especialitzat, degudament identificat en els plecs.

L'avaluació de les ofertes de conformitat amb els criteris quantificables mitjançant la mera aplicació de fórmules es realitza després d'efectuar prèviament la d'aquells altres criteris en què no concorri aquesta circumstància, i se n'ha de deixar constància documental. Les normes de desplegament d'aquesta Llei determinen els supòsits i les condicions en què s'hagi de fer pública l'avaluació prèvia, així com la forma en què s'han de presentar les proposicions per fer possible aquesta valoració separada.

3. La valoració de més d'un criteri és procedent, en particular, en l'adjudicació dels contractes següents:

a) Aquells els projectes o pressupostos dels quals no hagin pogut ser establerts prèviament i hagin de ser presentats pels licitadors.

b) Quan l'òrgan de contractació consideri que la definició de la prestació és susceptible de ser millorada per altres solucions tècniques, a proposar pels licitadors mitjançant la presentació de variants, o per reduccions en el seu termini d'execució.

c) Aquells per a l'execució dels quals faciliti l'òrgan, organisme o entitat contractant materials o mitjans auxiliars la bona utilització dels quals exigeixi garanties especials per part dels contractistes.

d) Aquells que requereixin l'ús de tecnologia especialment avançada o l'execució dels quals sigui particularment complexa.

e) Contractes de gestió de serveis públics.

f) Contractes de subministraments, llevat que els productes a adquirir estiguin perfectament definits perquè estan normalitzats i no sigui possible variar els terminis de lliurament ni introduir modificacions de cap classe en el contracte, en què per tant el preu sigui l'únic factor determinant de l'adjudicació.

g) Contractes de serveis, llevat que les prestacions estiguin perfectament definides tècnicament i no sigui possible variar els terminis de lliurament ni introduir modificacions de cap classe en el contracte, en què per tant el preu sigui l'únic factor determinant de l'adjudicació.

h) Contractes l'execució dels quals pugui tenir un impacte significatiu en el medi ambient, en l'adjudicació dels quals s'han de valorar condicions ambientals mesurables, com ara el menor impacte ambiental, l'estalvi i l'ús eficient de l'aigua i l'energia i dels materials, el cost ambiental del cicle de vida, els procediments i mètodes de producció ecològics, la generació i gestió de residus o l'ús de materials reciclats o reutilitzats o de materials ecològics.

4. Quan es prengui en consideració més d'un criteri, s'ha de precisar la ponderació relativa atribuïda a cada un d'ells, que es pot expressar fixant una banda de valors amb una amplitud adequada. En cas que el procediment d'adjudicació s'articuli en diverses fases, s'ha d'indicar igualment en quines s'han d'anar aplicant els diferents criteris, així com el llindar mínim de puntuació exigit al licitador per continuar en el procés selectiu.

Quan, per raons degudament justificades, no sigui possible ponderar els criteris escollits, aquests s'han d'enumerar per ordre decreixent d'importància.

5. Els criteris elegits i la seva ponderació s'han d'indicar a l'anunci de licitació, en cas que s'hagi de publicar.

6. Els plecs o el contracte poden establir penalitats, de conformitat amb el que preveu l'article 212.1, per als casos d'incompliment o de compliment defectuós de la prestació que afectin característiques d'aquesta que s'hagin tingut en compte per definir els criteris d'adjudicació, o atribuir a la puntual observança d'aquestes característiques el caràcter d'obligació contractual essencial als efectes que assenyala l'article 223.f).

Article 151. *Classificació de les ofertes, adjudicació del contracte i notificació de l'adjudicació.*

1. L'òrgan de contractació ha de classificar, per ordre decreixent, les proposicions presentades i que no hagin estat declarades desproporcionades o anormals de conformitat amb el que assenyala l'article següent. Per realitzar la classificació, ha d'atenir-se als criteris d'adjudicació assenyalats en el plec o a l'anunci i pot sol·licitar tots els informes tècnics que consideri pertinents. Quan l'únic criteri a considerar sigui el preu, s'entén que l'oferta econòmicament més avantatjosa és la que incorpora el preu més baix.

2. L'òrgan de contractació ha de requerir al licitador que hagi presentat l'oferta econòmicament més avantatjosa perquè, dins del termini de deu dies hàbils, a comptar del següent a aquell en què hagi rebut el requeriment, presenti la documentació justificativa d'estar al corrent en el compliment de les seves obligacions tributàries i amb la Seguretat Social o autoritzi l'òrgan de contractació per obtenir de forma directa l'acreditació d'això, de disposar efectivament dels mitjans que s'hagi compromès a dedicar o adscriure a l'execució del contracte d'acord amb l'article 64.2, i d'haver constituït la garantia definitiva que sigui procedent. Els certificats corresponents poden ser expedits per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, llevat que s'estableixi una altra cosa en els plecs.

Les normes autonòmiques de desplegament d'aquesta Llei poden fixar un termini més gran del que preveu aquest paràgraf, sense que s'excedeixi el de vint dies hàbils.

Si no es compleix adequadament el requeriment en el termini assenyalat, s'entén que el licitador ha retirat l'oferta, i en aquest cas es procedeix a sol·licitar la mateixa documentació al licitador següent, per l'ordre en què hagin quedat classificades les ofertes.

3. L'òrgan de contractació ha d'adjudicar el contracte dins dels cinc dies hàbils següents a la recepció de la documentació. En els procediments negociats i de diàleg competitiu, l'adjudicació ha de concretar i fixar els termes definitius del contracte.

No es pot declarar deserta una licitació quan existeixi alguna oferta o proposició que sigui admissible d'acord amb els criteris que figurin en el plec.

4. L'adjudicació ha de ser motivada, s'ha de notificar als candidats o licitadors i, simultàniament, s'ha de publicar en el perfil de contractant.

La notificació ha de contenir, en tot cas, la informació necessària que permeti al licitador exclòs o candidat descartat interposar, de conformitat amb l'article 40, recurs suficientment fundat contra la decisió d'adjudicació.

En particular ha d'expressar els aspectes següents:

a) En relació amb els candidats descartats, l'exposició resumida de les raons per les quals s'hagi desestimat la seva candidatura.

b) Respecte dels licitadors exclosos del procediment d'adjudicació, també de forma resumida, les raons per les quals no s'hagi admès la seva oferta.

c) En tot cas, el nom de l'adjudicatari, les característiques i avantatges de la proposició de l'adjudicatari determinants del fet que hagi estat seleccionada l'oferta d'aquest amb preferència a les que hagin presentat els restants licitadors les ofertes dels quals hagin estat admeses.

És aplicable a la motivació de l'adjudicació l'excepció de confidencialitat que conté l'article 153.

En tot cas, a la notificació i en el perfil de contractant s'ha d'indicar el termini en què s'ha de procedir a la formalització de conformitat amb l'article 156.3.

La notificació s'ha de fer per qualsevol dels mitjans que permeten deixar constància que el destinatari l'ha rebut. En particular, es pot efectuar per correu electrònic a l'adreça que els licitadors o candidats hagin designat en presentar les seves proposicions, en els termes que estableix l'article 28 de la Llei 11/2007, de 22 de juny, d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics. Tanmateix, el termini per considerar rebutjada la notificació,

amb els efectes que preveu l'article 59.4 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, és de cinc dies.

Article 152. *Ofertes amb valors anormals o desproporcionats.*

1. Quan l'únic criteri valorable de forma objectiva a considerar per a l'adjudicació del contracte sigui el del seu preu, el caràcter desproporcionat o anormal de les ofertes es pot apreciar d'acord amb els paràmetres objectius que s'estableixin reglamentàriament, per referència al conjunt d'ofertes vàlides que s'hagin presentat.

2. Quan per a l'adjudicació s'hagi de considerar més d'un criteri de valoració, es poden expressar en els plecs els paràmetres objectius en funció dels quals s'ha d'apreciar, si s'escau, que la proposició no pot ser complerta com a conseqüència de la inclusió de valors anormals o desproporcionats. Si el preu ofert és un dels criteris objectius que han de servir de base per a l'adjudicació, es poden indicar en el plec els límits que permetin apreciar, si s'escau, que la proposició no pot ser complerta com a conseqüència d'ofertes desproporcionades o anormals.

3. Quan s'identifiqui una proposició que pugui ser considerada desproporcionada o anormal, s'ha de donar audiència al licitador que l'hagi presentat perquè justifiqui la valoració de l'oferta i en precisi les condicions, en particular pel que fa a l'estalvi que permeti el procediment d'execució del contracte, les solucions tècniques adoptades i les condicions excepcionalment favorables de què disposi per executar la prestació, l'originalitat de les prestacions proposades, el respecte de les disposicions relatives a la protecció de l'ocupació i les condicions de treball vigents al lloc en què s'hagi de realitzar la prestació, o la possible obtenció d'una ajuda d'Estat.

En el procediment s'ha de sol·licitar l'assessorament tècnic del servei corresponent.

Si l'oferta és anormalment baixa perquè el licitador ha obtingut una ajuda d'Estat, només es pot rebutjar la proposició per aquesta única causa si aquell no pot acreditar que tal ajuda s'ha concedit sense contravenir a les disposicions comunitàries en matèria d'ajudes públiques. L'òrgan de contractació que rebutgi una oferta per aquesta raó n'ha d'informar la Comissió Europea, quan el procediment d'adjudicació es refereixi a un contracte subjecte a regulació harmonitzada.

4. Si l'òrgan de contractació, tenint en compte la justificació efectuada pel licitador i els informes esmentats a l'apartat anterior, estima que l'oferta no pot ser complerta com a conseqüència de la inclusió de valors anormals o desproporcionats, l'ha d'excloure de la classificació i acordar l'adjudicació a favor de la proposició econòmicament més avantatjosa, d'acord amb l'ordre en què hagin estat classificades de conformitat amb el que assenyala l'apartat 1 de l'article anterior.

Subsecció 5a Obligacions d'informació sobre el resultat del procediment

Article 153. *Informació no publicable.*

L'òrgan de contractació pot no comunicar determinades dades relatives a l'adjudicació quan consideri, justificant-ho degudament a l'expedient, que la divulgació d'aquesta informació pot obstaculitzar l'aplicació d'una norma, resultar contrària a l'interès públic o perjudicar interessos comercials legítims d'empreses públiques o privades o la competència lleial entre elles, o quan es tracti de contractes declarats secrets o reservats o l'execució dels quals hagi d'anar acompanyada de mesures de seguretat especials d'acord amb la legislació vigent, o quan ho exigeixi la protecció dels interessos essencials de la seguretat de l'Estat i així s'hagi declarat de conformitat amb el que preveu l'article 13.2.d).

Article 154. *Publicitat de la formalització dels contractes.*

1. La formalització dels contractes la quantia dels quals sigui igual o superior a les quantitats indicades a l'article 138.3 s'ha de publicar en el perfil de contractant de l'òrgan

de contractació indicant, com a mínim, les mateixes dades esmentades a l'anunci de l'adjudicació.

2. Quan la quantia del contracte sigui igual o superior a 100.000 euros o, en el cas de contractes de gestió de serveis públics, quan el pressupost de despeses de primer establiment sigui igual o superior a l'import esmentat o el seu termini de durada excedeixi els cinc anys, s'ha de publicar, a més, en el «Butlletí Oficial de l'Estat» o en els respectius diaris o butlletins oficials de les comunitats autònomes o de les províncies, un anunci en el qual es doni compte d'aquesta formalització, en un termini no superior a quaranta-vuit dies a comptar de la data d'aquesta.

Quan es tracti de contractes subjectes a regulació harmonitzada l'anunci s'ha d'enviar, en el termini assenyalat en el paràgraf anterior, al «Diari Oficial de la Unió Europea» i publicar-se en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

3. En el cas de contractes de serveis compresos en les categories 17 a 27 de l'annex II i de quantia igual o superior a 193.000 euros, l'òrgan de contractació ha de comunicar l'adjudicació a la Comissió Europea, indicant si estima procedent la publicació.

4. En els casos a què es refereix l'article anterior, l'òrgan de contractació pot no publicar determinada informació relativa a l'adjudicació i formalització del contracte, justificant-ho degudament a l'expedient.

Article 155. *Renúncia a la subscripció del contracte i desistiment del procediment d'adjudicació per l'Administració.*

1. En el cas en què l'òrgan de contractació renunciï a subscriure un contracte per al qual hagi efectuat la convocatòria corresponent, o decideixi reiniciar el procediment per a l'adjudicació, ho ha de notificar als candidats o licitadors, i informar també la Comissió Europea d'aquesta decisió quan el contracte hagi estat anunciat en el «Diari Oficial de la Unió Europea».

2. La renúncia a la *subscripció* del contracte o el desistiment del procediment només pot ser acordat per l'òrgan de contractació abans de l'adjudicació. En els dos casos s'ha de compensar els candidats o licitadors per les despeses en què hagin incorregut, en la forma que preveu l'anunci o el plec, o d'acord amb els principis generals que regeixen la responsabilitat de l'Administració.

3. Només es pot renunciar a la subscripció del contracte per raons d'interès públic degudament justificades a l'expedient. En aquest cas, no es pot promoure una nova licitació del seu objecte mentre subsisteixin les raons al·legades per fonamentar la renúncia.

4. El desistiment del procediment ha d'estar fundat en una infracció no reparable de les normes de preparació del contracte o de les reguladores del procediment d'adjudicació, i s'ha de justificar en l'expedient la concurrència de la causa. El desistiment no impedeix la iniciació immediata d'un nou procediment de licitació.

Subsecció 6a Formalització del contracte

Article 156. *Formalització dels contractes.*

1. Els contractes que subscriguin les administracions públiques s'han de formalitzar en un document administratiu que s'ajusti amb exactitud a les condicions de la licitació, document que constitueix títol suficient per accedir a qualsevol registre públic. No obstant això, el contractista pot sol·licitar que el contracte s'elevi a escriptura pública, i van a càrrec seu les despeses corresponents. En cap cas es poden incloure en el document en què es formalitzi el contracte clàusules que impliquin alteració dels termes de l'adjudicació.

2. En el cas dels contractes menors definits a l'article 138.3 cal atenir-se, quant a la seva formalització, al que disposa l'article 111.

3. Si el contracte és susceptible de recurs especial en matèria de contractació d'acord amb l'article 40.1, la formalització no es pot efectuar abans que transcorrin quinze

dies hàbils des que es remeti la notificació de l'adjudicació als licitadors i candidats. Les comunitats autònomes poden incrementar aquest termini, sense que passi d'un mes.

L'òrgan de contractació ha de requerir l'adjudicatari perquè formalitzi el contracte en un termini no superior a cinc dies a comptar del següent a aquell en què hagi rebut el requeriment, una vegada transcorregut el termini que preveu el paràgraf anterior sense que s'hagi interposat recurs que comporti la suspensió de la formalització del contracte. De la mateixa manera ha de procedir quan l'òrgan competent per a la resolució del recurs hagi aixecat la suspensió.

En els restants casos, la formalització del contracte s'ha d'efectuar no més tard dels quinze dies hàbils següents a aquell en què es rebi la notificació de l'adjudicació als licitadors i candidats de la forma que preveu l'article 151.4.

4. Quan per causes imputables a l'adjudicatari no s'hagi formalitzat el contracte dins el termini indicat, l'Administració pot acordar la confiscació sobre la garantia definitiva de l'import de la garantia provisional que, si s'escau, hagi exigit.

Si les causes de la no-formalització són imputables a l'Administració, s'ha d'indemnitzar el contractista pels danys i perjudicis que la demora li pugui ocasionar.

5. No es pot iniciar l'execució del contracte sense la formalització prèvia, excepte en els casos que preveu l'article 113 d'aquesta Llei.

Secció 2a Procediment obert

Article 157. *Delimitació.*

En el procediment obert tot empresari interessat pot presentar una proposició, i queda exclosa tota negociació dels termes del contracte amb els licitadors.

Article 158. *Informació als licitadors.*

1. Quan no s'hagi facilitat accés per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics als plecs i a qualsevol documentació complementària, aquests s'han d'enviar als interessats en un termini de sis dies a partir de la recepció d'una sol·licitud en aquest sentit, sempre que s'hagi presentat, abans que expiri el termini de presentació de les ofertes, amb l'antelació que l'òrgan de contractació, ateses les circumstàncies del contracte i del procediment, hagi assenyalat en els plecs.

2. La informació addicional que se sol·liciti sobre els plecs i sobre la documentació complementària s'ha de facilitar, almenys, sis dies abans de la data límit fixada per a la recepció d'ofertes, sempre que la petició s'hagi presentat amb l'antelació que l'òrgan de contractació, ateses les circumstàncies del contracte i del procediment, hagi assenyalat en els plecs.

3. Quan els plecs i la documentació o la informació complementària, malgrat haver-se sol·licitat en el moment oportú, no s'hagin proporcionat en els terminis fixats o quan les ofertes només es puguin realitzar després d'una visita sobre el terreny o prèvia consulta «in situ» de la documentació que s'adjunti al plec, els terminis per a la recepció d'ofertes s'han de prorrogar de forma que tots els interessats afectats puguin tenir coneixement de tota la informació necessària per formular les ofertes.

Article 159. *Terminis per a la presentació de proposicions.*

1. En procediments d'adjudicació de contractes subjectes a regulació harmonitzada, el termini de presentació de proposicions no ha de ser inferior a cinquanta-dos dies, comptats des de la data de l'enviament de l'anunci del contracte a la Comissió Europea. Aquest termini es pot reduir en cinc dies quan s'ofereixi accés per mitjans electrònics als plecs i a la documentació complementària.

Si s'ha enviat l'anunci previ a què es refereix l'article 141, el termini de presentació de proposicions es pot reduir fins a trenta-sis dies, com a norma general, o, en casos excepcionals degudament justificats, fins a vint-i-dos dies. Aquesta reducció del termini

només és admissible quan l'anunci d'informació prèvia s'hagi enviat per a la publicació abans dels cinquanta-dos dies i dins dels dotze mesos anteriors a la data d'enviament de l'anunci de licitació, sempre que s'hi hagi inclòs, si està disponible, tota la informació exigida per a aquest.

Els terminis que assenyalen els dos paràgrafs anteriors es poden reduir en set dies quan els anuncis es preparin i s'enviïn per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics. Aquesta reducció es pot addicionar, si s'escau, a la de cinc dies prevista a l'incís final del primer paràgraf.

En aquests procediments, la publicació de la licitació en el «Butlletí Oficial de l'Estat» s'ha de fer, en tot cas, amb una antelació mínima equivalent al termini fixat per a la presentació de les proposicions a l'apartat següent.

2. En els contractes de les administracions públiques que no estiguin subjectes a regulació harmonitzada, el termini de presentació de proposicions no ha de ser inferior a quinze dies, comptats des de la publicació de l'anunci del contracte. En els contractes d'obres i de concessió d'obres públiques, el termini ha de ser, com a mínim, de vint-i-sis dies.

Article 160. *Examen de les proposicions i proposta d'adjudicació.*

1. L'òrgan competent per a la valoració de les proposicions ha de qualificar prèviament la documentació a què es refereix l'article 146, que han de presentar els licitadors en un sobre diferent del que contingui la proposició. Posteriorment ha de procedir a l'obertura i examen de les proposicions, i formular la proposta d'adjudicació corresponent a l'òrgan de contractació, una vegada ponderats els criteris que s'hagin d'aplicar per efectuar la selecció de l'adjudicatari, i sense perjudici de la intervenció del comitè d'experts o de l'organisme tècnic especialitzat als quals fa referència l'article 150.2 en els casos que s'hi preveuen, l'avaluació del qual dels criteris que exigeixin un judici de valor el vincula als efectes de formular la proposta. L'obertura de les proposicions s'ha d'efectuar en el termini màxim d'un mes comptat des de la data de finalització del termini per presentar les ofertes. En tot cas, l'obertura de l'oferta econòmica s'ha de realitzar en acte públic, excepte quan es prevegi que en la licitació es puguin utilitzar mitjans electrònics.

Quan per a la valoració de les proposicions s'hagin de tenir en compte criteris diferents del preu, l'òrgan competent pot sol·licitar, abans de formular la proposta, tots els informes tècnics que consideri necessaris. Igualment, es poden sol·licitar aquests informes quan sigui necessari verificar que les ofertes compleixen les especificacions tècniques del plec.

2. La proposta d'adjudicació no crea cap dret a favor del licitador proposat davant de l'Administració. No obstant això, quan l'òrgan de contractació no adjudiqui el contracte d'acord amb la proposta formulada ha de motivar la seva decisió.

Article 161. *Adjudicació.*

1. Quan l'únic criteri a considerar per seleccionar l'adjudicatari del contracte sigui el del preu, l'adjudicació ha de recaure en el termini màxim de quinze dies a comptar de l'endemà de l'obertura de les proposicions.

2. Quan per a l'adjudicació del contracte s'hagin de tenir en compte una pluralitat de criteris, el termini màxim per efectuar l'adjudicació és de dos mesos a comptar de l'obertura de les proposicions, llevat que se n'hagi establert un altre en el plec de clàusules administratives particulars.

3. Els terminis indicats en els apartats anteriors s'amplien en quinze dies hàbils quan sigui necessari seguir els tràmits a què es refereix l'article 152.3.

4. Si no es produeix l'adjudicació dins dels terminis assenyalats, els licitadors tenen dret a retirar la proposició.

Secció 3a Procediment restringit

Article 162. *Caracterització.*

En el procediment restringit només poden presentar proposicions els empresaris que, a la seva sol·licitud i en atenció a la seva solvència, siguin seleccionats per l'òrgan de contractació. En aquest procediment està prohibida tota negociació dels termes del contracte amb els sol·licitants o candidats.

Article 163. *Criteris per a la selecció de candidats.*

1. Amb caràcter previ a l'anunci de la licitació, l'òrgan de contractació ha d'haver establert els criteris objectius de solvència, entre els assenyalats en els articles 75 a 79, d'acord amb els quals s'han d'escollir els candidats que seran convidats a presentar proposicions.

2. L'òrgan de contractació ha d'assenyalar el nombre mínim d'empresaris als quals convida a participar en el procediment, que no pot ser inferior a cinc. Si ho considera procedent, l'òrgan de contractació igualment pot fixar el nombre màxim de candidats als quals s'invita a presentar oferta.

En qualsevol cas, el nombre de candidats convidats ha de ser suficient per garantir una competència efectiva.

3. Els criteris o normes objectius i no discriminatoris d'acord amb els quals se seleccionen els candidats, així com el nombre mínim i, si s'escau, el nombre màxim d'aquells als quals s'invita a presentar proposicions s'han d'indicar a l'anunci de licitació.

Article 164. *Sol·licituds de participació.*

1. En els procediments d'adjudicació de contractes subjectes a regulació harmonitzada, el termini de recepció de les sol·licituds de participació no pot ser inferior a trenta-set dies, a partir de la data de l'enviament de l'anunci al «Diari Oficial de la Unió Europea». Si es tracta de contractes de concessió d'obra pública, aquest termini no pot ser inferior a cinquanta-dos dies. Aquest termini es pot reduir en set dies quan els anuncis s'enviïn per mitjans electrònics, informàtics i telemàtics.

En aquests casos, la publicació de la licitació en el «Butlletí Oficial de l'Estat» s'ha de fer amb una antelació mínima equivalent al termini fixat per a la presentació de les sol·licituds de participació en l'apartat següent.

2. Si es tracta de contractes no subjectes a regulació harmonitzada, el termini per a la presentació de sol·licituds de participació ha de ser, com a mínim, de deu dies, comptats des de la publicació de l'anunci.

3. Les sol·licituds de participació han d'anar acompanyades de la documentació a què es refereix l'article 146.1.

Article 165. *Selecció de sol·licitants.*

1. L'òrgan de contractació, una vegada comprovada la personalitat i solvència dels sol·licitants, ha de seleccionar els que hagin de passar a la fase següent, als quals ha de convidar, simultàniament i per escrit, a presentar les seves proposicions en el termini que sigui procedent de conformitat amb el que assenyala l'article 167.

2. El nombre de candidats convidats a presentar proposicions ha de ser igual, almenys, al mínim que, si s'escau, s'hagi fixat prèviament. Quan el nombre de candidats que compleixin els criteris de selecció sigui inferior a aquest nombre mínim, l'òrgan de contractació pot continuar el procediment amb els que reuneixin les condicions exigides, sense que es pugui invitar empresaris que no hagin sol·licitat participar-hi, o candidats que no tinguin aquestes condicions.

Article 166. *Contingut de les invitacions i informació als convidats.*

1. Les invitacions han de contenir una referència a l'anunci de licitació publicat i indicar la data límit per a la recepció d'ofertes, l'adreça on s'han d'enviar i la llengua en què han d'estar redactades, si se n'admet alguna altra a més del castellà, els criteris d'adjudicació del contracte que es tindran en compte i la seva ponderació relativa o, si s'escau, l'ordre decreixent d'importància atribuït a aquests, si no figuren a l'anunci de licitació, i el lloc, dia i hora de l'obertura de proposicions.

2. La invitació als candidats ha d'incloure un exemplar dels plecs i còpia de la documentació complementària, o contenir les indicacions pertinents per permetre l'accés a aquests documents, quan s'hagin posat directament a la seva disposició per mitjans electrònics, informàtics i telemàtics d'acord amb el que disposa l'apartat 1 de l'article següent.

3. Quan els plecs o la documentació complementària estiguin en poder d'una entitat o òrgan diferent del que tramita el procediment, la invitació ha de precisar la forma en què es pot sol·licitar la documentació i, si s'escau, la data límit per fer-ho, així com l'import i les modalitats de pagament de la quantitat que, si s'escau, s'hagi d'abonar. Els serveis competents han de remetre la documentació sense demora als interessats després de la recepció de la sol·licitud.

4. Els òrgans de contractació o els serveis competents han de facilitar, abans dels sis dies anteriors a la data límit fixada per a la recepció d'ofertes, la informació suplementària sobre els plecs o sobre la documentació complementària que se'ls sol·liciti amb la deguda antelació pels candidats.

5. És d'aplicació igualment en aquest procediment el que preveu l'article 158.3.

Article 167. *Proposicions.*

1. El termini de recepció d'ofertes en els procediments relatius a contractes subjectes a regulació harmonitzada no pot ser inferior a quaranta dies, comptats a partir de la data d'enviament de la invitació escrita. Aquest termini es pot reduir en cinc dies quan s'ofereixi accés per mitjans electrònics, informàtics i telemàtics als plecs i a la documentació complementària.

Si s'ha enviat l'anunci previ a què es refereix l'article 141, el termini es pot reduir, com a norma general, fins a trenta-sis dies o, en casos excepcionals degudament justificats, fins a vint-i-dos dies. Aquesta reducció del termini només és admissible quan l'anunci d'informació prèvia s'hagi enviat per a la publicació abans dels cinquanta-dos dies i després dels dotze mesos anteriors a la data d'enviament de l'anunci de licitació, sempre que s'hi hagis inclòs, si està disponible, tota la informació exigida per a aquest.

2. En els procediments relatius a contractes no subjectes a regulació harmonitzada, el termini per a la presentació de proposicions no ha de ser inferior a quinze dies, comptats des de la data d'enviament de la invitació.

Article 168. *Adjudicació.*

En l'adjudicació del contracte és aplicable el que preveuen els articles 160 i 161, llevat del que es refereix a la necessitat de qualificar prèviament la documentació a què es refereix l'article 146.

Secció 4a Procediment negociat

Article 169. *Caracterització.*

1. En el procediment negociat l'adjudicació recau en el licitador justificadament escollit per l'òrgan de contractació, després d'efectuar consultes amb diversos candidats i negociar les condicions del contracte amb un o diversos d'ells.

2. El procediment negociat és objecte de publicitat prèvia en els casos que preveu l'article 177, en els quals és possible la presentació d'ofertes en concurrència per

qualsevol empresari interessat. En els restants supòsits, no és necessari donar publicitat al procediment, i la concurrència s'assegura mitjançant el compliment del que preveu l'article 178.1.

Subsecció 1a Supòsits d'aplicació

Article 170. *Supòsits generals.*

En els termes que s'estableixen per a cada tipus de contracte en els articles següents, els contractes que subscriguin les administracions públiques es poden adjudicar mitjançant procediment negociat en els casos següents:

a) Quan les proposicions o ofertes econòmiques en els procediments oberts, restringits o de diàleg competitiu seguits prèviament siguin irregulars o inacceptables perquè els han presentat empresaris sense aptitud, per incompliment en les ofertes de les obligacions legals relatives a la fiscalitat, protecció del medi ambient i condicions de treball a què es refereix l'article 119, perquè infringeixen les condicions per a la presentació de variants o millores, o perquè inclouen valors anormals o desproporcionats, sempre que no es modifiquin substancialment les condicions originals del contracte.

b) En casos excepcionals, quan es tracti de contractes en els quals, per raó de les seves característiques o dels riscos que comportin, no es pugui determinar prèviament el preu global.

c) Quan, després d'haver-se seguit un procediment obert o restringit, no s'hagi presentat cap oferta o candidatura, o les ofertes no siguin adequades, sempre que les condicions inicials del contracte no es modifiquin substancialment. Si es tracta de contractes subjectes a regulació harmonitzada, s'ha de remetre un informe a la Comissió de la Unió Europea, si aquesta ho sol·licita.

d) Quan, per raons tècniques o artístiques o per motius relacionats amb la protecció de drets d'exclusiva, el contracte només es pugui encomanar a un empresari determinat.

e) Quan una imperiosa urgència, resultant d'esdeveniments imprevisibles per a l'òrgan de contractació i no imputables a aquest, demani una execució ràpida del contracte que no es pugui aconseguir mitjançant l'aplicació de la tramitació d'urgència regulada a l'article 112.

f) Quan el contracte hagi estat declarat secret o reservat, o quan la seva execució hagi d'anar acompanyada de mesures de seguretat especials de conformitat amb la legislació vigent, o quan ho exigeixi la protecció dels interessos essencials de la seguretat de l'Estat i així s'hagi declarat de conformitat amb el que preveu l'article 13.2.d).

g) Quan es tracti de contractes inclosos en l'àmbit de l'article 346 del Tractat de funcionament de la Unió Europea.

Article 171. *Contractes d'obres.*

A més dels casos que preveu l'article 170, els contractes d'obres es poden adjudicar per procediment negociat en els supòsits següents:

a) Quan les obres es realitzin únicament amb fins de recerca, experimentació o perfeccionament i no amb l'objectiu d'obtenir una rendibilitat o de cobrir els costos de recerca o de desenvolupament.

b) Quan es tracti d'obres complementàries que no figurin en el projecte ni en el contracte, o en el projecte de concessió i el seu contracte inicial, però que a causa d'una circumstància que no pugui haver previst un poder adjudicador diligent passin a ser necessàries per executar l'obra tal com estava descrita en el projecte o en el contracte sense modificar-la, i l'execució de la qual es confiï al contractista de l'obra principal o al concessionari de l'obra pública d'acord amb els preus que regeixin per al contracte primitiu o que, si s'escau, es fixin contradictòriament, sempre que les obres no es puguin separar tècnicament o econòmicament del contracte primitiu sense causar grans

inconvenients a l'òrgan de contractació o que, encara que resultin separables, siguin estrictament necessàries per a la seva perfecció, i que l'import acumulat de les obres complementàries no superi el 50 per cent de l'import primitiu del contracte.

c) Quan les obres consisteixin en la repetició d'altres de similars adjudicades per procediment obert o restringit al mateix contractista per l'òrgan de contractació, sempre que s'ajustin a un projecte base que hagi estat objecte del contracte inicial adjudicat pels procediments esmentats, que la possibilitat de fer ús d'aquest procediment estigui indicada a l'anunci de licitació del contracte inicial i que l'import de les noves obres s'hagi computat en fixar la quantia total del contracte.

Únicament es pot recórrer a aquest procediment durant un període de tres anys, a partir de la formalització del contracte inicial.

d) En tot cas, quan el seu valor estimat sigui inferior a un milió d'euros.

Article 172. *Contractes de gestió de serveis públics.*

A més dels supòsits previstos a l'article 170, es pot acudir al procediment negociat per adjudicar contractes de gestió de serveis públics en els casos següents:

a) Quan es tracti de serveis públics respecte dels quals no sigui possible promoure concurrència en l'oferta.

b) Els de gestió de serveis el pressupost de despeses de primer establiment dels quals es prevegi inferior a 500.000 euros i el seu termini de durada sigui inferior a cinc anys.

c) Els relatius a la prestació d'assistència sanitària concertats amb mitjans aliens, derivats d'un conveni de col·laboració entre les administracions públiques o d'un contracte marc, sempre que aquest hagi estat adjudicat amb subjecció a les normes d'aquesta Llei.

Article 173. *Contractes de subministrament.*

A més dels casos que preveu l'article 170, els contractes de subministrament es poden adjudicar mitjançant el procediment negociat en els supòsits següents:

a) Quan es tracti de l'adquisició de béns mobles integrants del patrimoni històric espanyol, amb la seva valoració prèvia per la Junta de Qualificació, Valoració i Exportació de Béns del Patrimoni Històric Espanyol o organisme reconegut a l'efecte de les comunitats autònomes, que es destinin a museus, arxius o biblioteques.

b) Quan els productes es fabriquin exclusivament per a fins de recerca, experimentació, estudi o desenvolupament; aquesta condició no s'aplica a la producció en sèrie destinada a establir la viabilitat comercial del producte o a recuperar els costos de recerca i desenvolupament.

c) Quan es tracti de lliuraments complementaris efectuats pel proveïdor inicial que constitueixin bé una reposició parcial de subministraments o instal·lacions d'ús corrent, o bé una ampliació dels subministraments o instal·lacions existents, si el canvi de proveïdor obliga l'òrgan de contractació a adquirir material amb característiques tècniques diferents, i dóna lloc a incompatibilitats o a dificultats tècniques d'ús i de manteniment desproporcionades. La durada d'aquests contractes, així com la dels contractes renovables, per regla general, no pot ser superior a tres anys.

d) Quan es tracti de l'adquisició en mercats organitzats o borses de primeres matèries de subministraments que hi cotitzin.

e) Quan es tracti d'un subministrament concertat en condicions especialment avantatjoses amb un proveïdor que cessi definitivament en les seves activitats comercials, o amb els administradors d'un concurs, o a través d'un acord judicial o un procediment de la mateixa naturalesa.

f) En tot cas, quan el seu valor estimat sigui inferior a 100.000 euros.

Article 174. *Contractes de serveis.*

A més dels casos que preveu l'article 170, els contractes de serveis es poden adjudicar per procediment negociat en els casos següents:

a) Quan a causa de les característiques de la prestació, especialment en els contractes que tinguin per objecte prestacions de caràcter intel·lectual i en els compresos en la categoria 6 de l'annex II, no sigui possible establir les seves condicions amb la precisió necessària per adjudicar-lo per procediment obert o restringit.

b) Quan es tracti de serveis complementaris que no figurin en el projecte ni en el contracte però que a causa d'una circumstància que no pugui haver previst un poder adjudicador diligent passin a ser necessaris per executar el servei tal com estava descrit en el projecte o en el contracte sense modificar-lo, i l'execució del qual es confiï a l'empresari al qual es va adjudicar el contracte principal d'acord amb els preus que regeixin per a aquest o que, si s'escau, es fixin contradictòriament, sempre que els serveis no es puguin separar tècnicament o econòmicament del contracte primitiu sense causar grans inconvenients a l'òrgan de contractació o que, encara que resultin separables, siguin estrictament necessaris per a la seva perfecció i que l'import acumulat dels serveis complementaris no superi el 50 per cent de l'import primitiu del contracte.

c) Quan els serveis consisteixin en la repetició d'altres de similars adjudicats per procediment obert o restringit al mateix contractista per l'òrgan de contractació, sempre que s'ajustin a un projecte base que hagi estat objecte del contracte inicial adjudicat pels procediments esmentats, que la possibilitat de fer ús d'aquest procediment estigui indicada en l'anunci de licitació del contracte inicial i que l'import dels nous serveis s'hagi computat en fixar la quantia total del contracte.

Únicament es pot recórrer a aquest procediment durant un període de tres anys, a partir de la formalització del contracte inicial.

d) Quan el contracte en qüestió sigui la conseqüència d'un concurs i, d'acord amb les normes aplicables, s'hagi d'adjudicar al guanyador. En cas que hi hagi diversos guanyadors se'ls ha de convidar tots a participar en les negociacions.

e) En tot cas, quan el seu valor estimat sigui inferior a 100.000 euros.

Article 175. *Altres contractes.*

Llevat que es disposi una altra cosa a les normes especials per les quals es regulin, els restants contractes de les administracions públiques poden ser adjudicats per procediment negociat en els casos que preveu l'article 170 i, a més, quan el seu valor estimat sigui inferior a 100.000 euros.

Subsecció 2a Tramitació

Article 176. *Delimitació de la matèria objecte de negociació.*

En el plec de clàusules administratives particulars s'han de determinar els aspectes econòmics i tècnics que, si s'escau, hagin de ser objecte de negociació amb les empreses.

Article 177. *Anunci de licitació i presentació de sol·licituds de participació.*

1. Quan s'acudeixi al procediment negociat perquè concorren les circumstàncies previstes a les lletres a) i b) de l'article 170, a la lletra a) de l'article 171, o a la lletra a) de l'article 174, l'òrgan de contractació ha de publicar un anunci de licitació de la forma que preveu l'article 142.

Es pot prescindir de la publicació de l'anunci quan s'acudeixi al procediment negociat perquè s'han presentat ofertes irregulars o inacceptables en els procediments antecedents, sempre que en la negociació s'incloguin tots els licitadors que en el procediment obert o restringit, o en el procediment de diàleg competitiu seguit amb

anterioritat, hagin presentat ofertes conformes amb els requisits formals exigits, i només a ells.

2. Igualment, en els contractes no subjectes a regulació harmonitzada que es puguin adjudicar per procediment negociat perquè la seva quantia és inferior a la indicada en els articles 171, lletra d), 172, lletra b), 173, lletra f), 174, lletra e) i 175, s'han de publicar anuncis de conformitat amb el que preveu l'article 142 quan el seu valor estimat sigui superior a 200.000 euros, si es tracta de contractes d'obres, o a 60.000 euros, quan es tracti d'altres contractes.

3. Són aplicables al procediment negociat, en els casos en què es procedeixi a la publicació d'anuncis de licitació, les normes contingudes en els articles 163 a 166, tots dos inclusivament. No obstant això, en cas que es decideixi limitar el nombre d'empreses a les quals s'invita a negociar, s'ha de tenir en compte el que assenyala l'apartat 1 de l'article següent.

Article 178. *Negociació dels termes del contracte.*

1. En el procediment negociat és necessari sol·licitar ofertes, almenys, a tres empreses capacitades per a la realització de l'objecte del contracte, sempre que això sigui possible.

2. Els òrgans de contractació poden articular el procediment negociat en fases successives, a fi de reduir progressivament el nombre d'ofertes a negociar mitjançant l'aplicació dels criteris d'adjudicació que assenyala l'anunci de licitació o el plec de condicions, i s'hi ha d'indicar si es farà ús d'aquesta facultat. El nombre de solucions que arribin fins a la fase final ha de ser suficientment ampli per garantir una competència efectiva, sempre que s'hagin presentat un nombre suficient de solucions o de candidats adequats.

3. Durant la negociació, els òrgans de contractació han de vetllar perquè tots els licitadors rebin igual tracte. En particular no han de facilitar, de forma discriminatòria, informació que pugui donar avantatges a determinats licitadors respecte a la resta.

4. Els òrgans de contractació han de negociar amb els licitadors les ofertes que aquests hagin presentat per adaptar-les als requisits indicats en el plec de clàusules administratives particulars i a l'anunci de licitació, si s'escau, i en els possibles documents complementaris, amb la finalitat d'identificar l'oferta econòmicament més avantatjosa.

5. A l'expedient s'ha de deixar constància de les invitacions cursades, de les ofertes rebudes i de les raons per a la seva acceptació o rebuig.

Secció 5a Diàleg competitiu

Article 179. *Caracterització.*

1. En el diàleg competitiu, l'òrgan de contractació dirigeix un diàleg amb els candidats seleccionats, prèvia sol·licitud d'aquests, a fi de desenvolupar una o diverses solucions susceptibles de satisfer les seves necessitats i que han de servir de base perquè els candidats elegits presentin una oferta.

2. Els òrgans de contractació poden establir primes o compensacions per als participants en el diàleg.

Article 180. *Supòsits d'aplicació.*

1. El diàleg competitiu es pot utilitzar en el cas de contractes particularment complexos, quan l'òrgan de contractació consideri que l'ús del procediment obert o el del restringit no permet una adjudicació adequada del contracte.

2. A aquests efectes, es considera que un contracte és particularment complex quan l'òrgan de contractació no estigui objectivament capacitat per definir, d'acord amb les lletres b), c) o d) de l'apartat 3 de l'article 117, els mitjans tècnics aptes per satisfer les

seves necessitats o objectius, o per determinar la cobertura jurídica o financera d'un projecte.

3. Els contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat a què es refereix l'article 11 s'adjudiquen per aquest procediment, sense perjudici que es pugui seguir el procediment negociat amb publicitat en el cas que preveu l'article 170.a).

Article 181. *Obertura del procediment i sol·licituds de participació.*

1. Els òrgans de contractació han de publicar un anunci de licitació en el qual donin a conèixer les seves necessitats i requisits, que han de definir a l'esmentat anunci o en un document descriptiu.

2. Són aplicables en aquest procediment les normes que contenen els articles 163 a 165, tots dos inclusivament. No obstant això, en cas que es decideixi limitar el nombre d'empreses a les quals es convida a prendre part en el diàleg, aquest no pot ser inferior a tres.

3. Les invitacions a prendre part en el diàleg han de contenir una referència a l'anunci de licitació publicat i indicar la data i el lloc d'inici de la fase de consulta, la llengua o llengües utilitzables, si se n'admet alguna altra, a més del castellà, els documents relatius a les condicions d'aptitud que, si s'escau, s'hagin d'adjuntar, i la ponderació relativa dels criteris d'adjudicació del contracte o, si s'escau, l'ordre decreixent d'importància dels criteris esmentats, si no figuren a l'anunci de licitació. Són aplicables les disposicions dels apartats 2 a 5 de l'article 166, quant a la documentació que ha d'acompanyar les invitacions, si bé les referències als plecs s'han d'entendre fetes al document descriptiu i el termini límit previst a l'apartat 4 per facilitar informació suplementària s'entén referit als sis dies anteriors a la data fixada per a l'inici de la fase de diàleg.

Article 182. *Diàleg amb els candidats.*

1. L'òrgan de contractació ha de desenvolupar, amb els candidats seleccionats, un diàleg el fi del qual és determinar i definir els mitjans adequats per satisfer les seves necessitats. En el transcurs d'aquest diàleg, es poden debatre tots els aspectes del contracte amb els candidats seleccionats.

2. Durant el diàleg, l'òrgan de contractació ha de donar un tracte igual a tots els licitadors i, en particular, no ha de facilitar, de forma discriminatòria, informació que pugui donar avantatges a determinats licitadors respecte a la resta.

L'òrgan de contractació no pot revelar als altres participants les solucions proposades per un participant o altres dades confidencials que aquest els comuniqui sense previ acord d'aquest.

3. El procediment es pot articular en fases successives, a fi de reduir progressivament el nombre de solucions a examinar durant la fase de diàleg mitjançant l'aplicació dels criteris indicats a l'anunci de licitació o en el document descriptiu, i s'ha d'indicar en aquests si es farà ús d'aquesta possibilitat. El nombre de solucions que s'examinin en la fase final ha de ser suficientment ampli per garantir una competència efectiva entre si, sempre que s'hagin presentat un nombre suficient de solucions o de candidats adequats.

4. L'òrgan de contractació ha de prosseguir el diàleg fins que estigui en condicions de determinar, després de comparar-les, si és necessari, les solucions que puguin respondre a les seves necessitats.

Després de declarar tancat el diàleg i informar-ne tots els participants, l'òrgan de contractació els ha d'invitar a presentar la seva oferta final, basada en la solució o solucions presentades i especificades durant la fase de diàleg, indicant la data límit, l'adreça on s'ha d'enviar i la llengua o llengües en què puguin estar redactades, si se n'admet alguna altra a més del castellà.

Article 183. *Presentació i examen de les ofertes.*

1. Les ofertes han d'incloure tots els elements requerits i necessaris per a la realització del projecte.

L'òrgan de contractació pot sol·licitar precisions o aclariments sobre les ofertes presentades, ajustos en aquestes o informació complementària relativa a elles, sempre que això no suposi una modificació dels seus elements fonamentals que impliqui una variació que pugui falsejar la competència o tenir un efecte discriminatori.

2. L'òrgan de contractació ha d'avaluar les ofertes presentades pels licitadors en funció dels criteris d'adjudicació establerts a l'anunci de licitació o en el document descriptiu i ha de seleccionar l'oferta econòmicament més avantatjosa. Per a aquesta valoració s'han de prendre en consideració, necessàriament, diversos criteris, sense que sigui possible adjudicar el contracte únicament basant-se en el preu ofert.

3. L'òrgan de contractació pot requerir el licitador l'oferta del qual es consideri més avantatjosa econòmicament perquè n'aclareixi determinats aspectes o ratifiqui els compromisos que hi figuren, sempre que amb això no es modifiquin elements substancials de l'oferta o de la licitació, es falsegi la competència, o es produeixi un efecte discriminatori.

Secció 6a Normes especials aplicables als concursos de projectes

Article 184. *Àmbit d'aplicació.*

1. Són concursos de projectes els procediments encaminats a l'obtenció de plànols o projectes, principalment en els camps de l'arquitectura, l'urbanisme, l'enginyeria i el processament de dades, a través d'una selecció que, després de la licitació corresponent, s'encomana a un jurat.

2. Les normes de la present secció s'apliquen als concursos de projectes que responguin a un dels tipus següents:

a) Concursos de projectes organitzats en el marc d'un procediment d'adjudicació d'un contracte de serveis.

b) Concursos de projectes amb primes de participació o pagaments als participants.

3. No s'apliquen les normes de la present secció als concursos de projectes que es trobin en casos equiparables als que preveuen l'article 4 i l'apartat 2 de l'article 13.

4. Es consideren subjectes a regulació harmonitzada els concursos de projectes la quantia dels quals sigui igual o superior als llindars fixats a l'article 16 en funció de l'òrgan que efectuï la convocatòria.

La quantia dels concursos de projectes es calcula aplicant les regles següents als supòsits que preveu l'apartat 2 d'aquest article: en el cas de la lletra a), s'ha de tenir en compte el valor estimat del contracte de serveis i les eventuals primes de participació o pagaments als participants; en el cas que preveu la lletra b), s'ha de tenir en compte l'import total dels pagaments i primes, i incloent el valor estimat del contracte de serveis que es pugui adjudicar ulteriorment d'acord amb la lletra d) de l'article 174, si l'òrgan de contractació no exclou aquesta adjudicació en l'anunci del concurs.

Article 185. *Bases del concurs.*

Les normes relatives a l'organització d'un concurs de projectes s'han d'establir de conformitat amb el que regula la present secció i s'han de posar a disposició dels qui estiguin interessats a participar-hi.

Article 186. *Participants.*

En cas que es decideixi limitar el nombre de participants, la selecció d'aquests s'ha d'efectuar aplicant criteris objectius, clars i no discriminatoris, sense que l'accés a la participació es pugui limitar a un determinat àmbit territorial, o a persones físiques amb

exclusió de les jurídiques o a la inversa. En qualsevol cas, en fixar el nombre de candidats convidats a participar-hi, s'ha de tenir en compte la necessitat de garantir una competència real.

Article 187. *Publicitat.*

1. La licitació del concurs de projectes s'ha de publicar de la forma que preveu l'article 142.
2. Els resultats del concurs s'han de publicar de la forma que preveu l'article 154.

Article 188. *Decisió del concurs.*

1. El jurat està compost per persones físiques independents dels participants en el concurs de projectes.
2. Quan s'exigeixi una qualificació professional específica per participar en un concurs de projectes, almenys un terç dels membres del jurat ha de tenir la dita qualificació o una altra d'equivalent.
3. El jurat ha d'adoptar les seves decisions o dictàmens amb total independència, sobre la base de projectes que li han de ser presentats de forma anònima, i atenent únicament els criteris indicats a l'anunci de celebració del concurs.
4. El jurat té autonomia de decisió o de dictamen.
5. El jurat ha de fer constar en un informe, signat pels seus membres, la classificació dels projectes, tenint en compte els mèrits de cada projecte, juntament amb les seves observacions i qualssevol aspectes que requereixin aclariment.
6. S'ha de respectar l'anonimat fins que el jurat emeti el dictamen o decisió.
7. Si és necessari, es pot invitar els participants a respondre preguntes que el jurat hagi inclòs en l'acta per aclarir qualsevol aspecte dels projectes, i s'ha d'aixecar una acta completa del diàleg entre els membres del jurat i els participants.
8. Conegut el dictamen del jurat i tenint en compte el contingut de la classificació i de l'acta a què es refereix l'article anterior l'òrgan de contractació ha de procedir a l'adjudicació, que ha de ser motivada si no s'ajusta a la proposta o propostes del jurat.
9. En el que no preveu aquesta secció el concurs dels projectes es regeix per les disposicions reguladores de la contractació de serveis.

CAPÍTOL II

Adjudicació d'altres contractes del sector públic

Secció 1a Normes aplicables pels poders adjudicadors que no tinguin el caràcter d'administracions públiques

Article 189. *Delimitació general.*

Els poders adjudicadors que no tinguin el caràcter d'administracions públiques han d'aplicar, per a l'adjudicació dels seus contractes, les normes de la present secció.

Article 190. *Adjudicació dels contractes subjectes a regulació harmonitzada.*

1. L'adjudicació dels contractes subjectes a regulació harmonitzada es regeix per les normes establertes en el capítol anterior amb les adaptacions següents:

a) No són aplicables les normes establertes en el segon paràgraf de l'apartat 2 de l'article 150 sobre intervenció del comitè d'experts per a la valoració de criteris subjectius, en els apartats 1 i 2 de l'article 152 sobre criteris per apreciar el caràcter anormal o desproporcionat de les ofertes, a l'article 156 sobre formalització dels contractes sense perjudici que s'hagi d'observar el termini establert a l'apartat 3 i el que preveu l'apartat 5, l'article 160 sobre examen de les proposicions i proposta d'adjudicació, i l'article 172

sobre els supòsits en què és possible acudir a un procediment negociat per adjudicar contractes de gestió de serveis públics.

b) No és necessari publicar les licitacions i adjudicacions en els diaris oficials nacionals a què es refereixen el paràgraf primer de l'apartat 1 de l'article 142 i el paràgraf primer de l'apartat 2 de l'article 154, i s'entén que se satisfà el principi de publicitat mitjançant la publicació efectuada en el «Diari Oficial de la Unió Europea» i la inserció de la informació corresponent en la plataforma de contractació a què es refereix l'article 334 o en el sistema equivalent gestionat per l'Administració pública de la qual depengui l'entitat contractant, sense perjudici de la utilització de mitjans addicionals amb caràcter voluntari.

2. Si, per raons d'urgència, resulta impracticable el compliment dels terminis mínims establerts, és aplicable el que preveu l'article 112.2.b) sobre reducció de terminis.

Article 191. *Adjudicació dels contractes que no estiguin subjectes a regulació harmonitzada.*

En l'adjudicació de contractes no subjectes a regulació harmonitzada són aplicables les disposicions següents:

a) L'adjudicació està sotmesa, en tot cas, als principis de publicitat, concurrència, transparència, confidencialitat, igualtat i no-discriminació.

b) Els òrgans competents de les entitats a què es refereix aquesta secció han d'aprovar unes instruccions, de compliment obligatori en l'àmbit intern d'aquestes, en les quals es regulin els procediments de contractació de forma que quedi garantida l'efectivitat dels principis enunciats a la lletra anterior i que el contracte és adjudicat a qui presenti l'oferta econòmicament més avantatjosa. Aquestes instruccions s'han de posar a disposició de tots els interessats a participar en els procediments d'adjudicació de contractes regulats per elles, i publicar-se en el perfil de contractant de l'entitat.

En l'àmbit del sector públic estatal, l'aprovació de les instruccions requereix l'informe previ de l'Advocacia de l'Estat.

c) S'entenen complertes les exigències derivades del principi de publicitat amb la inserció de la informació relativa a la licitació dels contractes l'import dels quals superi els 50.000 euros en el perfil del contractant de l'entitat, sense perjudici que les instruccions internes de contractació puguin arbitrar altres modalitats, alternatives o addicionals, de difusió.

Secció 2a Normes aplicables per altres ens, organismes i entitats del sector públic

Article 192. *Règim d'adjudicació de contractes.*

1. Els ens, organismes i entitats del sector públic que no tinguin la consideració de poders adjudicadors s'han d'ajustar, en l'adjudicació dels contractes, als principis de publicitat, concurrència, transparència, confidencialitat, igualtat i no-discriminació.

2. L'adjudicació dels contractes s'ha d'efectuar de forma que recaigui en l'oferta econòmicament més avantatjosa.

3. En les instruccions internes en matèria de contractació que aprovin aquestes entitats s'ha de disposar el que sigui necessari per assegurar l'efectivitat dels principis enunciats a l'apartat 1 d'aquest article i la directriu que estableix l'apartat 2. Aquestes instruccions s'han de posar a disposició de tots els interessats a participar en els procediments d'adjudicació de contractes regulats per elles, i publicar-se en el perfil de contractant de l'entitat.

En l'àmbit del sector públic estatal, sobre aquestes instruccions s'ha d'emetre informe abans de la seva aprovació per l'òrgan al qual correspongui l'assessorament jurídic de l'entitat corresponent.

Secció 3a Normes aplicables en l'adjudicació de contractes subvencionats

Article 193. *Adjudicació de contractes subvencionats.*

L'adjudicació dels contractes subvencionats a què es refereix l'article 17 d'aquesta Llei es regeix per les normes que estableix l'article 190.

TÍTOL II

Racionalització tècnica de la contractació

CAPÍTOL I

Normes generals

Article 194. *Sistemes per a la racionalització de la contractació de les administracions públiques.*

Per racionalitzar i ordenar l'adjudicació de contractes les administracions públiques poden concloure acords marc, articular sistemes dinàmics, o centralitzar la contractació d'obres, serveis i subministraments en serveis especialitzats, de conformitat amb les normes d'aquest títol.

Article 195. *Sistemes per a la racionalització de la contractació d'altres entitats del sector públic.*

Els sistemes per a la racionalització de la contractació que estableixin les entitats del sector públic que no tinguin el caràcter d'administracions públiques en les seves normes i instruccions pròpies, s'han d'ajustar a les disposicions d'aquest títol per a l'adjudicació de contractes subjectes a regulació harmonitzada.

CAPÍTOL II

Acords marc

Article 196. *Funcionalitat i límits.*

1. Els òrgans de contractació del sector públic poden concloure acords marc amb un o diversos empresaris amb la finalitat de fixar les condicions a què s'han d'ajustar els contractes que pretenguin adjudicar durant un període determinat, sempre que el recurs a aquests instruments no s'efectuï de forma abusiva o de manera que la competència es vegi obstaculitzada, restringida o falsejada.
2. Quan l'acord marc es conclogui amb diversos empresaris, el nombre d'aquests ha de ser, almenys, de tres, sempre que existeixi un nombre suficient d'interessats que s'ajustin als criteris de selecció o d'ofertes admissibles que responguin als criteris d'adjudicació.
3. La durada d'un acord marc no pot excedir els quatre anys, llevat de casos excepcionals, degudament justificats.

Article 197. *Procediment de subscripció d'acords marc.*

1. Per a l'establiment d'un acord marc s'han de seguir les normes de procediment que disposen el llibre II, i el capítol I del títol I d'aquest llibre.
2. La celebració de l'acord marc s'ha de publicar en el perfil de contractant de l'òrgan de contractació i, en un termini no superior a quaranta-vuit dies, s'ha de publicar a més en el «Butlletí Oficial de l'Estat» o en els respectius diaris o butlletins oficials de les comunitats autònomes o de les províncies. La possibilitat d'adjudicar contractes subjectes a regulació

harmonitzada amb base en l'acord marc està condicionada al fet que en el termini de quaranta-vuit dies des de la seva subscripció, s'hagi remès l'anunci corresponent al «Diari Oficial de la Unió Europea» i s'hagi efectuat la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

3. En els casos a què es refereix l'article 153, l'òrgan de contractació pot no publicar determinada informació relativa a la subscripció de l'acord marc, justificant-ho degudament a l'expedient.

Article 198. *Adjudicació de contractes basats en un acord marc.*

1. Només es poden subscriure contractes basats en un acord marc entre els òrgans de contractació i les empreses que hagin estat originàriament parts en aquell. En aquests contractes, en particular en el cas que preveu l'apartat 3 d'aquest article, les parts no poden, en cap cas, introduir modificacions substancials respecte dels termes que estableix l'acord marc.

2. Els contractes basats en l'acord marc s'adjudiquen d'acord amb el que preveuen els apartats 3 i 4 d'aquest article.

3. Quan l'acord marc s'hagi conclòs amb un únic empresari, els contractes basats en aquell s'adjudiquen d'acord amb els termes que s'hi estableixin. Els òrgans de contractació poden consultar per escrit l'empresari, i demanar-li, si és necessari, que completi la seva oferta.

4. Quan l'acord marc s'hagi subscrit amb diversos empresaris, l'adjudicació dels contractes que s'hi basen s'efectua aplicant els termes fixats en el mateix acord marc, sense necessitat de convocar les parts a una nova licitació.

Quan no tots els termes estiguin establerts a l'acord marc, l'adjudicació dels contractes s'efectua convocant les parts a una nova licitació, en la qual s'han de prendre com a base els mateixos termes, formulant-los de manera més precisa si és necessari, i, si escau, altres als quals es refereixin les especificacions de l'acord marc, d'acord amb el procediment següent:

a) Per cada contracte que s'hagi d'adjudicar, s'han de consultar per escrit totes les empreses capaces de realitzar l'objecte del contracte; no obstant això, quan els contractes a adjudicar no estiguin subjectes, per raó del seu objecte i quantia, a procediment harmonitzat, l'òrgan de contractació pot decidir, justificant-ho degudament a l'expedient, no estendre aquesta consulta a la totalitat dels empresaris que siguin part de l'acord marc, sempre que, com a mínim, sol·liciti ofertes a tres d'ells.

b) S'ha de concedir un termini suficient per presentar les ofertes relatives a cada contracte específic, tenint en compte factors com ara la complexitat de l'objecte del contracte i el temps necessari per a l'enviament de l'oferta.

c) Les ofertes s'han de presentar per escrit i el seu contingut és confidencial fins al moment fixat per a la seva obertura.

d) De forma alternativa al que assenyalen les lletres anteriors, l'òrgan de contractació pot obrir una subhasta electrònica per a l'adjudicació del contracte de conformitat amb el que estableix l'article 148.

e) El contracte s'ha d'adjudicar al licitador que hagi presentat la millor oferta, valorada segons els criteris detallats a l'acord marc.

f) Si ho considera oportú, l'òrgan de contractació pot decidir la publicació de l'adjudicació de conformitat amb el que preveu l'article 154.

5. En els procediments d'adjudicació a què es refereixen els apartats anteriors es pot efectuar la formalització del contracte sense necessitat d'observar el termini d'espera que preveu l'article 156.3.

CAPÍTOL III

Sistemes dinàmics de contractació

Article 199. *Funcionalitat i límits.*

1. Els òrgans de contractació del sector públic poden articular sistemes dinàmics per a la contractació d'obres, serveis i subministraments d'ús corrent les característiques dels quals, generalment disponibles al mercat, satisfacin les seves necessitats, sempre que el recurs a aquests instruments no s'efectuï de forma que la competència es vegi obstaculitzada, restringida o falsejada.
2. La durada d'un sistema dinàmic de contractació no pot excedir els quatre anys, excepte en casos excepcionals degudament justificats.

Article 200. *Implementació.*

1. El sistema dinàmic de contractació s'ha de portar a terme d'acord amb les normes del procediment obert al llarg de totes les seves fases i fins a l'adjudicació dels contractes corresponents, que s'ha d'efectuar de la forma que preveu l'article 202. Tots els licitadors que compleixin els criteris de selecció i que hagin presentat una oferta indicativa que s'ajusti al que assenyalen els plecs han de ser admesos en el sistema.
2. Per a la implementació d'un sistema dinàmic de contractació s'han d'observar les normes següents:

a) L'òrgan de contractació ha de publicar un anunci de licitació, de la forma que estableix l'article 142, en el qual ha d'indicar expressament que pretén articular un sistema dinàmic de contractació.
b) En els plecs s'ha de precisar, a més dels altres aspectes que siguin pertinents, la naturalesa dels contractes que es poden subscriure mitjançant el sistema, i tota la informació necessària per incorporar-s'hi i, en particular, la relativa a l'equip electrònic utilitzat i als arranjaments i especificacions tècniques de connexió.
c) Des de la publicació de l'anunci i fins a l'expiració del sistema, s'ha d'oferir accés sense restricció, directe i complet, per mitjans electrònics, informàtics i telemàtics, als plecs i a la documentació complementària. A l'anunci a què es refereix la lletra a) anterior, s'ha d'indicar l'adreça d'Internet en la qual aquests documents es poden consultar.

3. El desenvolupament del sistema, i l'adjudicació dels contractes en el marc d'aquest s'han d'efectuar, exclusivament, per mitjans electrònics, informàtics i telemàtics.
4. La participació en el sistema és gratuïta per a les empreses, a les quals no es pot carregar cap despesa.

Article 201. *Incorporació d'empreses al sistema.*

1. Durant la vigència del sistema, tot empresari interessat pot presentar una oferta indicativa als efectes de ser-hi inclòs.
2. L'avaluació de les ofertes indicatives s'ha d'efectuar en un termini màxim de quinze dies a partir de la seva presentació. Aquest termini pot ser prorrogat per l'òrgan de contractació, sempre que, mentrestant, no convoqui una nova licitació.
3. L'òrgan de contractació ha de comunicar al licitador la seva admissió en el sistema dinàmic de contractació, o el rebuig de la seva oferta indicativa, que només és procedent en cas que l'oferta no s'ajusti al que estableix el plec, en el termini màxim de dos dies des que s'efectua l'avaluació de la seva oferta indicativa.
4. Les ofertes indicatives es poden millorar en qualsevol moment sempre que segueixin sent conformes al plec.

Article 202. *Adjudicació de contractes en el marc d'un sistema dinàmic de contractació.*

1. Cada contracte específic que es pretengui adjudicar en el marc d'un sistema dinàmic de contractació ha de ser objecte d'una licitació.

2. Quan, per raó de la quantia, els contractes a adjudicar estiguin subjectes a regulació harmonitzada, abans de procedir a la licitació els òrgans de contractació han de publicar un anunci simplificat, en els mitjans que es detallen a l'article 142, en què s'inviti qualsevol empresari interessat a presentar una oferta indicativa, en un termini no inferior a quinze dies, que es computen des de l'enviament de l'anunci a la Unió Europea. Fins que es conclogui l'avaluació de les ofertes indicatives presentades dins el termini no es poden convocar noves licitacions.

3. Tots els empresaris admesos en el sistema han de ser convidats a presentar una oferta per al contracte específic que s'estigui licitant, i a aquest efecte se'ls ha de concedir un termini suficient, que s'ha de fixar tenint en compte el temps que raonablement pugui ser necessari per preparar-la, atesa la complexitat del contracte. L'òrgan de contractació, així mateix, pot obrir una subhasta electrònica conforme al que estableix l'article 148.

4. El contracte s'ha d'adjudicar al licitador que hagi presentat la millor oferta, valorada d'acord amb els criteris que assenyala l'anunci de licitació a què es refereix l'article 200.2.a). Aquests criteris s'han de precisar en la invitació a la qual es refereix l'apartat anterior.

5. El resultat del procediment s'ha d'anunciar dins dels quaranta-vuit dies següents a l'adjudicació de cada contracte de la forma que preveu l'apartat 1 de l'article 154, i és aplicable igualment el que preveu a l'apartat 4. No obstant això, aquests anuncis es poden agrupar trimestralment, cas en què el termini de quaranta-vuit dies es computa des de la terminació del trimestre.

6. L'adjudicació que preveu l'apartat 4 d'aquest article pot anar seguida de forma immediata per la formalització del contracte.

CAPÍTOL IV

Centrals de contractació

Secció 1a Normes generals

Article 203. *Funcionalitat i principis d'actuació.*

1. Les entitats del sector públic poden centralitzar la contractació d'obres, serveis i subministraments, i atribuir-la a serveis especialitzats.

2. Les centrals de contractació poden actuar adquirint subministraments i serveis per a altres òrgans de contractació, o adjudicant contractes o establint acords marc per a la realització d'obres, subministraments o serveis destinats a aquests.

3. Les centrals de contractació s'han de subjectar, en l'adjudicació dels contractes i acords marc que subscriguin, a les disposicions d'aquesta Llei i les seves normes de desplegament.

Article 204. *Creació de centrals de contractació per les comunitats autònomes i entitats locals.*

1. La creació de centrals de contractació per les comunitats autònomes, així com la determinació del tipus de contractes i l'àmbit subjectiu a què s'estenen, s'ha d'efectuar de la forma que prevegin les normes de desplegament d'aquesta Llei que aquelles dictin en exercici de les seves competències.

2. En l'àmbit de l'Administració local, les diputacions provincials poden crear centrals de contractació per acord del Ple.

Article 205. *Adhesió a sistemes externs de contractació centralitzada.*

1. Les comunitats autònomes i les entitats locals, així com els organismes autònoms i ens públics que en depenen, es poden adherir al sistema de contractació centralitzada estatal que regula l'article 206, per a la totalitat dels subministraments, serveis i obres que hi estan inclosos o només per a determinades categories d'aquests. L'adhesió requereix la conclusió de l'acord corresponent amb la Direcció General del Patrimoni de l'Estat.

2. Igualment, mitjançant els acords corresponents, les comunitats autònomes i les entitats locals es poden adherir a sistemes d'adquisició centralitzada d'altres comunitats autònomes o entitats locals.

3. Les societats i fundacions i la resta d'ens, organismes i entitats del sector públic es poden adherir als sistemes de contractació centralitzada establerts per les administracions públiques de la forma que preveuen els apartats anteriors.

Secció 2a Contractació centralitzada en l'àmbit estatal

Article 206. *Règim general.*

1. En l'àmbit de l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social i altres entitats públiques estatals, el ministre d'Economia i Hisenda pot declarar de contractació centralitzada els subministraments, obres i serveis que contractin de forma general i amb característiques essencialment homogènies els diferents òrgans i organismes.

2. La contractació d'aquests subministraments, obres o serveis s'ha d'efectuar a través de la Direcció General del Patrimoni de l'Estat, que ha d'operar, respecte d'ells, com a central de contractació única en l'àmbit que defineix l'apartat 1. El finançament dels contractes corresponents va a càrrec de l'organisme peticionari.

3. La contractació d'obres, subministraments o serveis centralitzats, la pot efectuar la Direcció General del Patrimoni de l'Estat a través dels procediments següents:

a) Mitjançant la conclusió del contracte corresponent, que s'ha d'adjudicar d'acord amb les normes procedimentals que conté el capítol I del títol I d'aquest llibre.

b) A través del procediment especial d'adopció de tipus. Aquest procediment s'ha de desenvolupar en dues fases, la primera de les quals té per objecte l'adopció dels tipus contractables per a cada classe de béns, obres o serveis mitjançant la conclusió d'un acord marc o l'obertura d'un sistema dinàmic, mentre que la segona té per finalitat la contractació específica, de conformitat amb les normes aplicables a cada un dels esmentats sistemes contractuals, dels béns, serveis o obres dels tipus així adoptats que necessitin els diferents òrgans i organismes.

Mentre no es produeixi l'adopció de tipus de conformitat amb el que assenyala l'apartat anterior, o quan els tipus adoptats no reuneixin les característiques indispensables per satisfer les necessitats de l'organisme peticionari, la contractació dels subministraments, obres o serveis, l'ha d'efectuar, d'acord amb les normes generals de procediment, la Direcció General del Patrimoni de l'Estat. No obstant això, si l'ordre per la qual s'acorda la centralització d'aquests contractes ho preveu, la contractació, la pot realitzar, d'acord amb les normes generals de competència i procediment, l'òrgan de contractació corresponent, previ informe favorable de la Direcció General del Patrimoni de l'Estat.

Quan la contractació dels subministraments, serveis o obres s'hagi efectuat convocant les parts en un acord marc a una nova licitació de conformitat amb el que preveuen les lletres a) a d) de l'apartat 4 de l'article 198, la consulta per escrit als empresaris capaços de realitzar la prestació, així com la recepció i examen de les proposicions són responsabilitat de l'organisme interessat en l'adjudicació del contracte, que ha d'elevar la proposta corresponent a la Direcció General del Patrimoni de l'Estat.

Si l'adopció de tipus s'ha efectuat mitjançant l'articulació d'un sistema dinàmic de contractació, en l'adjudicació dels contractes que, per raó de la quantia, no estiguin subjectes a un procediment harmonitzat, no regeix el que disposen l'article 201.2 i l'article 202.2 sobre la impossibilitat de convocar noves licitacions mentre estigui pendent l'avaluació de les ofertes presentades.

4. La conclusió per l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social i altres entitats públiques estatals d'acords marc que tinguin per objecte béns, serveis o obres no declarats de contractació centralitzada requereix l'informe favorable de la Direcció General del Patrimoni de l'Estat, que s'ha d'obtenir abans de començar el procediment dirigit a la seva adjudicació, quan aquests béns, serveis o obres es contractin de forma general i amb característiques essencialment homogènies en l'àmbit esmentat. Igualment, és necessari l'informe favorable previ de la Direcció General del Patrimoni de l'Estat per a la subscripció d'acords marc que afectin més d'un departament ministerial, organisme autònom o entitat de les esmentades en aquest apartat.

Article 207. *Adquisició centralitzada d'equips i sistemes per al tractament de la informació.*

1. La competència per adquirir equips i sistemes per al tractament de la informació i els seus elements complementaris o auxiliars en l'àmbit definit a l'apartat 1 de l'article anterior que no hagin estat declarats d'adquisició centralitzada de conformitat amb el que aquest assenyala correspon, en tot cas, al director general del Patrimoni de l'Estat, escoltats els departaments ministerials o organismes interessats en la compra pel que fa a les seves necessitats.

2. El ministre d'Economia i Hisenda pot atribuir la competència per adquirir els béns a què es refereix aquest article a altres òrgans de l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social i entitats públiques estatals, quan circumstàncies especials o el volum d'adquisicions que realitzin ho aconsellin.

LLIBRE IV

Efectes, compliment i extinció dels contractes administratius

TÍTOL I

Normes generals

CAPÍTOL I

Efectes dels contractes

Article 208. *Règim jurídic.*

Els efectes dels contractes administratius es regeixen per les normes a què fa referència l'article 19.2 i pels plecs de clàusules administratives i de prescripcions tècniques, generals i particulars.

Article 209. *Vinculació al contingut contractual.*

Els contractes s'han de complir d'acord amb les seves clàusules, sense perjudici de les prerrogatives que estableix la legislació a favor de les administracions públiques.

CAPÍTOL II

Prerrogatives de l'Administració pública en els contractes administratius

Article 210. *Enumeració.*

Dins dels límits i amb subjecció als requisits i efectes que assenyala aquesta Llei, l'òrgan de contractació té la prerrogativa d'interpretar els contractes administratius, resoldre els dubtes que ofereixi el seu compliment, modificar-los per raons d'interès públic, acordar-ne la resolució i determinar els efectes d'aquesta.

Article 211. *Procediment d'exercici.*

1. En els procediments que s'instrueixin per a l'adopció d'acords relatius a la interpretació, modificació i resolució del contracte ha de donar-se audiència al contractista.
2. En l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social i altres entitats públiques estatals, els acords a què es refereix l'apartat anterior han de ser adoptats amb l'informe previ del servei jurídic corresponent, excepte en els casos que preveuen els articles 99 i 213.
3. No obstant això, és preceptiu l'informe del Consell d'Estat o òrgan consultiu equivalent de la comunitat autònoma respectiva en els casos de:

a) Interpretació, nul·litat i resolució, quan es formuli oposició per part del contractista.
b) Modificacions del contracte, quan la quantia, aïlladament o conjuntament, sigui superior a un 10 per cent del preu primitiu del contracte, quan aquest sigui igual o superior a 6.000.000 d'euros.

4. Els acords que adopti l'òrgan de contractació posen fi a la via administrativa i són executius immediatament.

CAPÍTOL III

Execució dels contractes

Article 212. *Execució defectuosa i demora.*

1. Els plecs o el document contractual poden preveure penalitats per al cas de compliment defectuós de la prestació objecte d'aquell o per al supòsit d'incompliment dels compromisos o de les condicions especials d'execució del contracte que s'haguessin establert d'acord amb els articles 64.2 i 118.1. Aquestes penalitats han de ser proporcionals a la gravetat de l'incompliment i la seva quantia no pot ser superior al 10 per 100 del pressupost del contracte.
2. El contractista està obligat a complir el contracte dins el termini total fixat per a la seva realització, així com dels terminis parcials assenyalats per a la seva execució successiva.
3. La constitució en mora del contractista no necessita intimació prèvia per part de l'Administració.
4. Quan el contractista, per causes imputables a ell mateix, hagi incorregut en demora respecte al compliment del termini total, l'Administració pot optar indistintament per la resolució del contracte o per la imposició de les penalitats diàries en la proporció de 0,20 euros per cada 1.000 euros del preu del contracte.

L'òrgan de contractació pot acordar la inclusió en el plec de clàusules administratives particulars d'unes penalitats diferents de les enumerades en el paràgraf anterior quan, atenent les especials característiques del contracte, es consideri necessari per a la seva execució correcta i així es justifiqui en l'expedient.

5. Cada vegada que les penalitats per demora assoleixin un múltiple del 5 per 100 del preu del contracte, l'òrgan de contractació està facultat per procedir a la resolució d'aquest o acordar la continuïtat de la seva execució amb imposició de noves penalitats.

6. L'Administració té la mateixa facultat a què es refereix l'apartat anterior respecte a l'incompliment per part del contractista dels terminis parcials, quan s'hagi previst en el plec de clàusules administratives particulars o quan la demora en el compliment d'aquells faci presumir raonablement la impossibilitat de complir el termini total.

7. Quan el contractista, per causes imputables a ell mateix, hagi incomplert l'execució parcial de les prestacions que defineix el contracte, l'Administració pot optar, indistintament, per la seva resolució o per la imposició de les penalitats que, per a aquests supòsits, es determinin en el plec de clàusules administratives particulars.

8. Les penalitats s'han d'imposar per acord de l'òrgan de contractació, adoptat a proposta del responsable del contracte si s'ha designat, que és immediatament executiu, i s'han de fer efectives mitjançant deducció de les quantitats que, en concepte de pagament total o parcial, s'hagin d'abonar al contractista o sobre la garantia que, si s'escau, s'hagi constituït, quan no es puguin deduir de les certificacions esmentades.

Article 213. *Resolució per demora i pròrroga dels contractes.*

1. En el supòsit a què es refereix l'article anterior, si l'Administració opta per la resolució aquesta l'ha d'acordar l'òrgan de contractació o aquell que tingui atribuïda aquesta competència en les comunitats autònomes, sense cap altre tràmit preceptiu que l'audiència del contractista i, quan es formuli oposició per part d'aquest, el dictamen del Consell d'Estat o òrgan consultiu equivalent de la comunitat autònoma respectiva.

2. Si el retard és produït per motius no imputables al contractista i aquest ofereix complir els seus compromisos donant-li pròrroga del temps que se li havia assenyalat, l'Administració ha de concedir un termini que ha de ser, almenys, igual al temps perdut, a menys que el contractista en demani un altre de més curt.

Article 214. *Indemnització de danys i perjudicis.*

1. És obligació del contractista indemnitzar per tots els danys i perjudicis que es causin a tercers com a conseqüència de les operacions que requereixi l'execució del contracte.

2. Quan els danys i perjudicis hagin estat ocasionats com a conseqüència immediata i directa d'una ordre de l'Administració, aquesta n'és responsable dins dels límits que assenyalen les lleis. També l'Administració és responsable dels danys que es causin a tercers com a conseqüència dels vicis del projecte elaborat per ella mateixa en el contracte d'obres o en el de subministrament de fabricació.

3. Els tercers poden requerir prèviament, dins de l'any següent a la producció del fet, l'òrgan de contractació perquè aquest, escoltat el contractista, es pronunciï sobre a quina de les parts contractants correspon la responsabilitat dels danys. L'exercici d'aquesta facultat interromp el termini de prescripció de l'acció.

4. La reclamació d'aquells es formula, en tot cas, de conformitat amb el procediment establert a la legislació aplicable a cada supòsit.

Article 215. *Principi de risc i ventura.*

L'execució del contracte es realitza a risc i ventura del contractista, sense perjudici del que estableix per al d'obres l'article 231, i del que s'hagi pactat a les clàusules de repartiment de risc que s'incloguin en els contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat.

Article 216. *Pagament del preu.*

1. El contractista té dret a l'abonament de la prestació realitzada en els termes que estableixen aquesta Llei i el contracte, d'acord amb el preu convingut.

2. El pagament del preu es pot fer de manera total o parcial, mitjançant abonaments a compte o, en el cas de contractes de tracte successiu, mitjançant pagament en cada un dels venciments que s'hagin estipulat.

3. El contractista també té dret a percebre abonaments a compte per l'import de les operacions preparatòries de l'execució del contracte i que estiguin compreses en l'objecte d'aquest, en les condicions que assenyalen els plecs respectius; aquests pagaments s'han d'assegurar mitjançant la prestació de garantia.

4. L'Administració té l'obligació d'abonar el preu dins dels trenta dies següents a la data de l'expedició de les certificacions d'obres o dels corresponents documents que acreditin la realització total o parcial del contracte, sense perjudici del termini especial establert a l'article 222.4, i, si es demora, ha d'abonar al contractista, a partir del compliment de l'esmentat termini de trenta dies, els interessos de demora i la indemnització pels costos de cobrament en els termes que preveu la Llei 3/2004, de 29 de desembre, per la qual s'estableixen mesures de lluita contra la morositat en les operacions comercials. Quan no sigui procedent l'expedició de certificació d'obra i la data de rebut de la factura o sol·licitud de pagament equivalent es presti a dubte o sigui anterior a la recepció de les mercaderies o a la prestació dels serveis, el termini de trenta dies es compta des de l'esmentada data de recepció o prestació.

5. Si la demora en el pagament és superior a quatre mesos, el contractista pot procedir, si s'escau, a la suspensió del compliment del contracte, i ha de comunicar a l'Administració, amb un mes d'antelació, aquesta circumstància, als efectes del reconeixement dels drets que puguin derivar de la suspensió, en els termes que estableix aquesta Llei.

6. Si la demora de l'Administració és superior a vuit mesos, el contractista té dret, així mateix, a resoldre el contracte i al rescabalament dels perjudicis que com a conseqüència d'això se li originin.

7. Sense perjudici del que estableixen les normes tributàries i de la Seguretat Social, els abonaments a compte que siguin procedents per l'execució del contracte només poden ser embargats en els casos següents:

a) Per al pagament dels salaris meritats pel personal del contractista en l'execució del contracte i de les quotes socials que en deriven.

b) Per al pagament de les obligacions contretes pel contractista amb els subcontractistes i subministradors referides a l'execució del contracte.

8. Les comunitats autònomes poden reduir els terminis de trenta dies, quatre mesos i vuit mesos que estableixen els apartats 4, 5 i 6 d'aquest article.

Article 217. *Procediment per fer efectius els deutes de les administracions públiques.*

Transcorregut el termini a què es refereix l'article 216.4 d'aquesta Llei, els contractistes poden reclamar per escrit a l'Administració contractant el compliment de l'obligació de pagament i, si s'escau, dels interessos de demora. Si, transcorregut el termini d'un mes, l'Administració no ha contestat, s'entén reconegut el venciment del termini de pagament i els interessats poden formular recurs contenciós administratiu contra la inactivitat de l'Administració, i poden sol·licitar com a mesura cautelar el pagament immediat del deute. L'òrgan judicial ha d'adoptar la mesura cautelar, llevat que l'Administració acrediti que no concorren les circumstàncies que justifiquen el pagament o que la quantia reclamada no correspon a la que és exigible, cas en què la mesura cautelar es limita a aquesta última. La sentència ha de condemnar en costes l'Administració demandada en el cas d'estimació total de la pretensió de cobrament.

Article 218. *Transmissió dels drets de cobrament.*

1. Els contractistes que, d'acord amb l'article anterior, tinguin dret de cobrament davant de l'Administració, el poden cedir conforme a dret.

2. Perquè la cessió del dret de cobrament sigui efectiva davant de l'Administració, és requisit imprescindible la notificació fefaent a aquesta de l'acord de cessió.

3. L'eficàcia de les segones i successives cessions dels drets de cobrament cedits pel contractista queda condicionada al compliment del que disposa el número anterior.

4. Una vegada l'Administració tingui coneixement de l'acord de cessió, el manament de pagament ha de ser expedit a favor del cessionari. Abans que la cessió es posi en coneixement de l'Administració, els manaments de pagament a nom del contractista o del cedent tenen efectes alliberadors.

CAPÍTOL IV

Modificació dels contractes

Article 219. *Potestat de modificació del contracte.*

1. Els contractes administratius només poden ser modificats per raons d'interès públic en els casos i de la forma que preveu el títol V del llibre I, i d'acord amb el procediment que regula l'article 211.

En aquests casos, les modificacions acordades per l'òrgan de contractació són obligatòries per als contractistes.

2. Les modificacions del contracte s'han de formalitzar de conformitat amb el que disposa l'article 156.

Article 220. *Suspensió dels contractes.*

1. Si l'Administració acorda la suspensió del contracte o aquesta té lloc per l'aplicació del que disposa l'article 216, s'ha d'aixecar una acta en la qual s'han de consignar les circumstàncies que l'han motivat i la situació de fet en l'execució d'aquell.

2. Acordada la suspensió, l'Administració ha de pagar al contractista pels danys i perjudicis efectivament soferts per aquest.

CAPÍTOL V

Extinció dels contractes

Secció 1a Disposició general

Article 221. *Extinció dels contractes.*

Els contractes s'extingeixen per compliment o per resolució.

Secció 2a Compliment dels contractes

Article 222. *Compliment dels contractes i recepció de la prestació.*

1. El contracte s'entén complert pel contractista quan aquest hagi realitzat, d'acord amb els termes d'aquest i a satisfacció de l'Administració, la totalitat de la prestació.

2. En tot cas, la constatació exigeix per part de l'Administració un acte formal i positiu de recepció o conformitat dins del mes següent al lliurament o realització de l'objecte del contracte, o en el termini que es determini en el plec de clàusules administratives particulars per raó de les seves característiques. A la Intervenció de l'Administració corresponent se li ha de comunicar, quan sigui preceptiu, la data i el lloc de l'acte, per a la seva eventual assistència en exercici de les seves funcions de comprovació de la inversió.

3. En els contractes s'ha de fixar un termini de garantia a comptar de la data de recepció o conformitat, transcorregut el qual sense objeccions per part de l'Administració, llevat dels supòsits en què s'estableixi un altre termini en aquesta Llei o en altres normes,

queda extingida la responsabilitat del contractista. S'exceptuen del termini de garantia els contractes en què per la seva naturalesa o característiques no sigui necessari, cosa que s'ha de justificar degudament en l'expedient de contractació, i consignar-ho expressament en el plec.

4. Excepte en els contractes d'obres, que es regeixen pel que disposa l'article 235, dins el termini d'un mes, a comptar de la data de l'acta de recepció o conformitat, s'ha d'acordar i notificar al contractista la liquidació corresponent del contracte i abonar-li, si s'escau, el saldo resultant. Si es produeix demora en el pagament del saldo de liquidació, el contractista té dret a percebre els interessos de demora i la indemnització pels costos de cobrament en els termes que preveu la Llei 3/2004, de 29 de desembre, per la qual s'estableixen mesures de lluita contra la morositat en les operacions comercials.

Secció 3a Resolució dels contractes

Article 223. *Causes de resolució.*

Són causes de resolució del contracte:

a) La mort o incapacitat sobrevinguda del contractista individual o l'extinció de la personalitat jurídica de la societat contractista, sense perjudici del que preveu l'article 85.

b) La declaració de concurs o la declaració d'insolvència en qualsevol altre procediment.

c) El mutu acord entre l'Administració i el contractista.

d) La demora en el compliment dels terminis per part del contractista i l'incompliment del termini que assenyala la lletra c) de l'apartat 2 de l'article 112.

e) La demora en el pagament per part de l'Administració per un termini superior al que estableix l'apartat 6 de l'article 216 o l'inferior que s'hagi fixat a l'empara del seu apartat 8.

f) L'incompliment de les restants obligacions contractuals essencials, qualificades com a tals en els plecs o en el contracte.

g) La impossibilitat d'executar la prestació en els termes inicialment pactats o la possibilitat certa de producció d'una lesió greu a l'interès públic si es continua executant la prestació en aquests termes, quan no sigui possible modificar el contracte d'acord amb el que disposa el títol V del llibre I.

h) Les que estableix expressament el contracte.

i) Les que s'assenyalin específicament per a cada categoria de contracte en aquesta Llei.

Article 224. *Aplicació de les causes de resolució.*

1. La resolució del contracte, l'ha d'acordar l'òrgan de contractació, d'ofici o a instància del contractista, si s'escau, seguint el procediment que les normes de desplegament d'aquesta Llei estableixi.

2. La declaració d'insolvència en qualsevol procediment i, en cas de concurs, l'obertura de la fase de liquidació, donen lloc sempre a la resolució del contracte.

En els restants casos, la resolució pot ser instada per aquella part a la qual no li sigui imputable la circumstància que hi doni lloc, sense perjudici del que estableix l'apartat 7.

3. Quan la causa de resolució sigui la mort o incapacitat sobrevinguda del contractista individual l'Administració pot acordar la continuació del contracte amb els seus hereus o successors.

4. La resolució per mutu acord només pot tenir lloc quan no concorri una altra causa de resolució que sigui imputable al contractista, i sempre que raons d'interès públic facin innecessària o inconvenient la permanència del contracte.

5. En cas de declaració de concurs i mentre no s'hagi produït l'obertura de la fase de liquidació, l'Administració ha de continuar potestativament el contracte si el contractista presta les garanties suficients segons el parer d'aquella per a la seva execució.

6. En el supòsit de demora a què es refereix la lletra e) de l'article anterior, si les penalitats a què dóna lloc la demora en el compliment del termini arriben a un múltiple del 5 per cent de l'import del contracte, cal atenir-se al que disposa l'article 212.5.

7. L'incompliment de les obligacions derivades del contracte per part de l'Administració origina la resolució d'aquell només en els casos que preveu aquesta Llei.

Article 225. *Efectes de la resolució.*

1. Quan la resolució es produeixi per mutu acord, els drets de les parts s'han d'acomodar al que elles hagin estipulat vàlidament.

2. L'incompliment per part de l'Administració de les obligacions del contracte determina per a aquella, amb caràcter general, el pagament dels danys i perjudicis que per tal causa s'irroguen al contractista.

3. Quan el contracte es resolgui per incompliment culpable del contractista, aquest ha d'indemnitzar l'Administració pels danys i perjudicis ocasionats. La indemnització s'ha de fer efectiva, en primer terme, sobre la garantia que, si s'escau, s'hagi constituït, sense perjudici de la subsistència de la responsabilitat del contractista pel que fa a l'import que excedeixi el de la garantia confiscada.

4. En tot cas l'acord de resolució ha de contenir pronunciament exprés sobre la procedència o no de la pèrdua, devolució o cancel·lació de la garantia que, si s'escau, hagi estat constituïda. Només s'ha d'acordar la pèrdua de la garantia en cas de resolució del contracte per concurs del contractista quan el concurs hagi estat qualificat de culpable.

5. Quan la resolució s'acordi per les causes que recull la lletra g) de l'article 223, el contractista té dret a una indemnització del 3 per cent de l'import de la prestació deixada de realitzar, llevat que la causa sigui imputable al contractista.

6. Al temps d'incoar-se l'expedient administratiu de resolució del contracte per la causa que estableix la lletra g) de l'article 223, es pot iniciar el procediment per a l'adjudicació del nou contracte, si bé l'adjudicació d'aquest queda condicionada a la terminació de l'expedient de resolució. S'aplica la tramitació d'urgència als dos procediments.

Fins que es formalitzi el nou contracte, el contractista queda obligat, en la forma i amb l'abast que determini l'òrgan de contractació, a adoptar les mesures necessàries per raons de seguretat, o indispensables per evitar un greu trastorn al servei públic o la ruïna del que s'ha construït o fabricat. A falta d'acord, la retribució del contractista, la fixa a instància d'aquest l'òrgan de contractació, una vegada conclosos els treballs i prenent com a referència els preus que van servir de base per a la subscripció del contracte. El contractista pot impugnar aquesta decisió davant l'òrgan de contractació que ha de resoldre el que sigui procedent en el termini de quinze dies hàbils.

CAPÍTOL VI

Cessió dels contractes i subcontractació

Secció 1a Cessió dels contractes

Article 226. *Cessió dels contractes.*

1. Els drets i les obligacions dimanants del contracte poden ser cedits per l'adjudicatari a un tercer sempre que les qualitats tècniques o personals del cedent no hagin estat raó determinant de l'adjudicació del contracte, i de la cessió no resulti una restricció efectiva de la competència en el mercat. No es pot autoritzar la cessió a un tercer quan aquesta suposi una alteració substancial de les característiques del contractista si aquestes constitueixen un element essencial del contracte.

2. Perquè els adjudicataris puguin cedir els seus drets i obligacions a tercers s'han de complir els requisits següents:

a) Que l'òrgan de contractació autoritzi, de forma prèvia i expressa, la cessió.

b) Que el cedent tingui executat almenys un 20 per 100 de l'import del contracte o, quan es tracti de la gestió de servei públic, que n'hagi efectuat l'explotació durant almenys una cinquena part del termini de durada del contracte. No és aplicable aquest requisit si la cessió es produeix trobant-se l'adjudicatari en concurs encara que s'hagi obert la fase de liquidació.

c) Que el cessionari tingui capacitat per contractar amb l'Administració i la solvència que sigui exigible, i estigui degudament classificat si aquest requisit ha estat exigit al cedent, i no estigui incurs en una causa de prohibició de contractar.

d) Que la cessió es formalitzi, entre l'adjudicatari i el cessionari, en escriptura pública.

3. El cessionari queda subrogat en tots els drets i obligacions que correspondrien al cedent.

Secció 2a Subcontractació

Article 227. *Subcontractació.*

1. El contractista pot concertar amb tercers la realització parcial de la prestació, llevat que el contracte o els plecs disposin el contrari o que per la seva naturalesa i condicions es dedueixi que aquell ha de ser executat directament per l'adjudicatari.

2. La subscripció dels subcontractes està sotmesa al compliment dels requisits següents:

a) Si així ho preveuen els plecs o l'anunci de licitació, els licitadors han d'indicar a l'oferta la part del contracte que tinguin previst subcontractar, assenyalant el seu import, i el nom o el perfil empresarial, definit per referència a les condicions de solvència professional o tècnica, dels subcontractistes als quals s'hagi d'encomanar la realització.

b) En tot cas, l'adjudicatari ha de comunicar anticipadament i per escrit a l'Administració la intenció de subscriure els subcontractes, assenyalant la part de la prestació que es pretén subcontractar i la identitat del subcontractista, i justificant suficientment l'aptitud d'aquest per executar-la per referència als elements tècnics i humans de què disposa i a la seva experiència. En el cas que el subcontractista tingui la classificació adequada per realitzar la part del contracte objecte de la subcontractació, la comunicació d'aquesta circumstància eximeix el contractista de la necessitat de justificar l'aptitud d'aquell. L'acreditació de l'aptitud del subcontractista es pot realitzar immediatament després de la subscripció del subcontracte si aquesta és necessària per atendre una situació d'emergència o que exigeixi l'adopció de mesures urgents i així es justifica suficientment.

c) Si els plecs o l'anunci de licitació han imposat als licitadors l'obligació de comunicar les circumstàncies que assenyala la lletra a), els subcontractes que no s'ajustin al que indica l'oferta, perquè es subscriuen amb empresaris diferents dels que s'hi indiquen nominativament o perquè es refereixen a parts de la prestació diferents de les que s'hi assenyalen, no es poden subscriure fins que transcorrin vint dies des que s'hagi cursat la notificació i s'hagin aportat les justificacions a què es refereix la lletra b), llevat que amb anterioritat hagin estat autoritzats expressament, sempre que l'Administració no hi hagi notificat dins d'aquest termini la seva oposició. Aquest règim és aplicable igualment si els subcontractistes han estat identificats en l'oferta mitjançant la descripció del seu perfil professional.

Sota la responsabilitat del contractista, els subcontractes es poden concloure sense necessitat de deixar transcórrer el termini de vint dies si la seva subscripció és necessària per atendre una situació d'emergència o que exigeixi l'adopció de mesures urgents i així es justifica suficientment.

d) En els contractes de caràcter secret o reservat, o en aquells l'execució dels quals hagi d'anar acompanyada de mesures de seguretat especials d'acord amb disposicions legals o reglamentàries o quan ho exigeixi la protecció dels interessos essencials de la

seguretat de l'Estat, la subcontractació requereix sempre autorització expressa de l'òrgan de contractació.

e) Les prestacions parcials que l'adjudicatari subcontracti amb tercers no poden excedir el percentatge que es fixi en el plec de clàusules administratives particulars. En el supòsit que no figuri en el plec un límit especial, el contractista pot subcontractar fins a un percentatge que no excedeixi el 60 per 100 de l'import d'adjudicació.

Per al còmput d'aquest percentatge màxim, no s'han de tenir en compte els subcontractes conclosos amb empreses vinculades al contractista principal, entenent per tals les que estiguin en alguns dels supòsits que preveu l'article 42 del Codi de comerç.

3. La infracció de les condicions que estableix l'apartat anterior per procedir a la subcontractació, així com la falta d'acreditació de l'aptitud del subcontractista o de les circumstàncies determinants de la situació d'emergència o de les que fan urgent la subcontractació, pot donar lloc, en tot cas, a la imposició al contractista d'una penalitat de fins a un 50 per 100 de l'import del subcontracte.

4. Els subcontractistes queden obligats només davant el contractista principal, que assumeix, per tant, la responsabilitat total de l'execució del contracte davant l'Administració, d'acord estrictament amb els plecs de clàusules administratives particulars i amb els termes del contracte.

El coneixement que tingui l'Administració dels subcontractes subscrits en virtut de les comunicacions a què es refereixen les lletres b) i c) de l'apartat 1 d'aquest article, o l'autorització que atorgui en el supòsit que preveu la lletra d) de l'apartat esmentat, no alteren la responsabilitat exclusiva del contractista principal.

5. En cap cas el contractista pot concertar l'execució parcial del contracte amb persones inhabilitades per contractar d'acord amb l'ordenament jurídic o compreses en algun dels supòsits de l'article 60.

6. El contractista ha d'informar els representants dels treballadors de la subcontractació, d'acord amb la legislació laboral.

7. Els òrgans de contractació poden imposar al contractista, advertint-ho en l'anunci o en els plecs, la subcontractació amb tercers no vinculats a aquest, de determinades parts de la prestació que no excedeixin en el seu conjunt el 50 per cent de l'import del pressupost del contracte, quan gaudeixin d'una substantivitat pròpia dins del conjunt que les faci susceptibles d'execució separada, per haver de ser realitzades per empreses que tinguin una determinada habilitació professional o poder-se'n atribuir la realització a empreses amb una classificació adequada per realitzar-la.

Les obligacions imposades de conformitat amb el que preveu el paràgraf anterior es consideren condicions especials d'execució del contracte als efectes que preveuen els articles 212.1 i 223.f).

8. Els subcontractistes no tenen en cap cas acció directa davant de l'Administració contractant per les obligacions contretes amb ells pel contractista com a conseqüència de l'execució del contracte principal i dels subcontractes.

9. El que disposa aquest article és aplicable a les entitats públiques empresarials i als organismes assimilats dependents de la resta de les administracions públiques, si bé la referència a les prohibicions de contractar que efectua l'apartat 5 d'aquest article s'ha d'entendre limitada a les que s'enumeren a l'article 60.1.

Article 228. *Pagaments a subcontractistes i subministradors.*

1. El contractista s'ha d'obligar a abonar als subcontractistes o subministradors el preu pactat en els terminis i les condicions que s'indiquen a continuació.

2. Els terminis fixats no poden ser més desfavorables que els previstos a l'article 216.4 per a les relacions entre l'Administració i el contractista, i es computen des de la data d'aprovació pel contractista principal de la factura emesa pel subcontractista o el subministrador, amb indicació de la seva data i del període a què correspongui.

3. L'aprovació o conformitat s'ha d'atorgar en un termini màxim de trenta dies des de la presentació de la factura. Dins del mateix termini s'han de formular, si s'escau, els motius de disconformitat amb aquesta.

4. El contractista ha d'abonar les factures en el termini fixat d'acord amb el que preveu l'apartat 2. En cas de demora en el pagament, el subcontractista o el subministrador té dret al cobrament dels interessos de demora i la indemnització pels costos de cobrament en els termes que preveu la Llei 3/2004, de 29 de desembre.

5. El contractista pot pactar amb els subministradors i subcontractistes terminis de pagament superiors als que estableix el present article sempre que el pacte no constitueixi una clàusula abusiva d'acord amb els criteris que estableix l'article 9 de la Llei 3/2004, de 29 de desembre, i que el pagament s'instrumenti mitjançant un document negociable que comporti l'acció canviària, les despeses de descompte o negociació de la qual vagin íntegrament a compte del contractista. Addicionalment, el subministrador o subcontractista pot exigir que el pagament es garanteixi mitjançant aval.

TÍTOL II

Normes especials per a contractes d'obres, concessió d'obra pública, gestió de serveis públics, subministraments, serveis i de col·laboració entre el sector públic i el sector privat

CAPÍTOL I

Contracte d'obres

Secció 1a Execució del contracte d'obres

Article 229. *Comprovació del replantejament.*

L'execució del contracte d'obres comença amb l'acta de comprovació del replantejament. A aquests efectes, dins el termini que es consigni en el contracte, que no pot ser superior a un mes des de la data de la formalització llevat de casos excepcionals justificats, el servei de l'Administració encarregada de les obres ha d'efectuar, en presència del contractista, la comprovació del replantejament fet prèviament a la licitació, estendre acta del resultat, que ha de ser signada per les dues parts interessades, i remetre'n un exemplar a l'òrgan que va subscriure el contracte.

Article 230. *Execució de les obres i responsabilitat del contractista.*

1. Les obres s'han d'executar amb estricta subjecció a les estipulacions contingudes en el plec de clàusules administratives particulars i al projecte que serveix de base al contracte i d'acord amb les instruccions que en interpretació tècnica d'aquest donin al contractista el director facultatiu de les obres i, si s'escau, el responsable del contracte, en els àmbits de la seva competència respectiva.

2. Quan les instruccions siguin de caràcter verbal, han de ser ratificades per escrit en el termini més breu possible, perquè siguin vinculants per a les parts.

3. Durant el desenvolupament de les obres i fins que es compleixi el termini de garantia el contractista és responsable dels defectes que es puguin advertir en la construcció.

Article 231. *Força major.*

1. En casos de força major i sempre que no hi hagi actuació imprudent per part del contractista, aquest té dret a una indemnització pels danys i perjudicis que se li hagin causat.

2. Tenen la consideració de casos de força major els següents:

a) Els incendis causats per l'electricitat atmosfèrica.

b) Els fenòmens naturals d'efectes catastròfics, com sismes submarins, terratrèmols, erupcions volcàniques, moviments del terreny, temporals marítims, inundacions o altres de semblants.

c) Les destrosses ocasionades violentament en temps de guerra, robatoris tumultuosos o alteracions greus de l'ordre públic.

Article 232. *Certificacions i abonaments a compte.*

1. Als efectes del pagament, l'Administració ha d'expedir mensualment, en els primers deu dies següents al mes a què corresponguin, certificacions que comprenguin l'obra executada durant l'esmentat període de temps, llevat que hi hagi prevenció en contra en el plec de clàusules administratives particulars; aquests abonaments tenen el concepte de pagaments a compte subjectes a les rectificacions i variacions que es produeixin en el mesurament final i sense suposar de cap manera aprovació i recepció de les obres que comprenen.

2. El contractista també té dret a percebre abonaments a compte sobre el seu import per les operacions preparatòries realitzades com ara instal·lacions i provisió de materials o equips de maquinària pesant adscrits a l'obra, en les condicions que assenyalin els plecs de clàusules administratives particulars respectius i de conformitat amb el règim i els límits que amb caràcter general es determinin reglamentàriament, i ha d'assegurar els dits pagaments mitjançant la prestació de garantia.

Article 233. *Obres a un tant alçat i obres amb preu tancat.*

1. Quan la naturalesa de l'obra ho permeti, es pot establir el sistema de retribució a un tant alçat, sense existència de preus unitaris, d'acord amb el que estableixen els apartats següents quan el criteri de retribució es configuri com de preu tancat o en les circumstàncies i condicions que determinin les normes de desplegament d'aquesta Llei per a la resta dels casos.

2. El sistema de retribució a un tant alçat es pot configurar, si s'escau, com de preu tancat, amb l'efecte que el preu ofert per l'adjudicatari s'ha de mantenir invariable i no són abonables les modificacions del contracte que siguin necessàries per corregir errors o omissions patits en la redacció del projecte d'acord amb el que estableixen les lletres a) i b) de l'apartat 1 de l'article 107.

3. La contractació d'obres a un tant alçat amb preu tancat requereix que es compleixin les condicions següents:

a) Que ho prevegi el plec de clàusules administratives particulars del contracte; aquest pot establir que algunes unitats o parts de l'obra s'excloguin d'aquest sistema i s'abonin per preus unitaris.

b) Les unitats d'obra el preu de les quals s'hagi d'abonar d'acord amb aquest sistema han d'estar prèviament definides en el projecte i s'han d'haver replantejat abans de la licitació. L'òrgan de contractació ha de garantir als interessats l'accés al terreny on s'han d'ubicar les obres, per tal que puguin realitzar sobre aquest les comprovacions que considerin oportunes amb suficient antelació a la data límit de presentació d'ofertes.

c) Que el preu corresponent als elements del contracte o unitats d'obra contractats pel sistema de tant alçat amb preu tancat sigui abonat mensualment, en la mateixa proporció que l'obra executada el mes a què correspongui guardi amb el total de la unitat o element d'obra de què es tracti.

d) Quan, de conformitat amb el que estableix l'apartat 2 de l'article 147, s'autoritzi als licitadors la presentació de variants o millores sobre determinats elements o unitats d'obra que d'acord amb el plec de clàusules administratives particulars del contracte hagin de ser ofertes pel preu tancat, les variants esmentades han de ser ofertes sota la modalitat esmentada.

En aquest cas, els licitadors estan obligats a presentar un projecte bàsic el contingut del qual s'ha de determinar en el plec de clàusules administratives particulars del contracte.

L'adjudicatari del contracte en el termini que determini el plec ha d'aportar el projecte de construcció de les variants o millores ofertes, per a la preceptiva supervisió i aprovació.

En cap cas el preu o el termini de l'adjudicació ha de patir variació com a conseqüència de l'aprovació d'aquest projecte.

Secció 2a Modificació del contracte d'obres

Article 234. *Modificació del contracte d'obres.*

1. Són obligatòries per al contractista les modificacions del contracte d'obres que s'acordin de conformitat amb el que estableix l'article 219 i el títol V del llibre I.

En cas que la modificació suposi supressió o reducció d'unitats d'obra, el contractista no té dret a reclamar cap indemnització.

2. Quan les modificacions suposin la introducció d'unitats d'obra no previstes en el projecte o les característiques de les quals difereixin de les que aquest fixa, els preus aplicables han de ser fixats per l'Administració, amb l'audiència prèvia del contractista per un termini mínim de tres dies hàbils. Si aquest no accepta els preus fixats, l'òrgan de contractació les pot contractar amb un altre empresari en els mateixos preus que hagi fixat o executar-les directament.

3. Quan el director facultatiu de l'obra consideri necessària una modificació del projecte, ha de sol·licitar a l'òrgan de contractació autorització per iniciar l'expedient corresponent, que s'ha de substanciar amb caràcter d'urgència amb les actuacions següents:

a) Redacció de la modificació del projecte i aprovació tècnica d'aquesta.
b) Audiència del contractista i del redactor del projecte, per un termini mínim de tres dies.
c) Aprovació de l'expedient per l'òrgan de contractació, així com de les despeses complementàries necessàries.

No obstant això, es poden introduir variacions sense necessitat d'aprovació prèvia quan aquestes consisteixin en l'alteració en el nombre d'unitats realment executades sobre les previstes en els mesuraments del projecte, sempre que no representin un increment de la despesa superior al 10 per cent del preu primitiu del contracte.

4. Quan la tramitació d'un projecte modificat exigeixi la suspensió temporal parcial o total de l'execució de les obres i això ocasioni greus perjudicis per a l'interès públic, el ministre, si es tracta de l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms, entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social i altres entitats públiques estatals pot acordar que continuïn provisionalment tal com estigui previst en la proposta tècnica que elabori la direcció facultativa, sempre que l'import màxim previst no superi el 10 per cent del preu primitiu del contracte i existeixi crèdit adequat i suficient per al seu finançament.

L'expedient de projecte modificat a tramitar a l'efecte exigeix exclusivament la incorporació de les actuacions següents:

a) Proposta tècnica motivada efectuada pel director facultatiu de l'obra, on figuri l'import aproximat de la modificació així com la descripció bàsica de les obres a realitzar.
b) Audiència del contractista.
c) Conformitat de l'òrgan de contractació.
d) Certificat d'existència de crèdit.

En el termini de sis mesos ha d'estar aprovat tècnicament el projecte, i en el de vuit mesos, l'expedient del projecte modificat.

Dins del dit termini de vuit mesos s'han d'executar preferentment, de les unitats d'obra previstes, les parts que no hagin de quedar posteriorment i definitivament ocultes. L'autorització del ministre per iniciar provisionalment les obres implica en l'àmbit de l'Administració General de l'Estat, els seus organismes autònoms i entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social l'aprovació de la despesa, sense perjudici dels ajustos que s'hagin d'efectuar en el moment de l'aprovació de l'expedient de la despesa.

Secció 3a Compliment del contracte d'obres

Article 235. *Recepció i termini de garantia.*

1. A la recepció de les obres quan finalitzin i als efectes que estableix l'article 222.2 ha de concórrer el responsable del contracte a què es refereix l'article 52 d'aquesta Llei, si s'ha nomenat, o un facultatiu designat per l'Administració representant d'aquesta, el facultatiu encarregat de la direcció de les obres i el contractista assistit, si ho considera oportú, del seu facultatiu.

Dins el termini de tres mesos comptats a partir de la recepció, l'òrgan de contractació ha d'aprovar la certificació final de les obres executades, que ha de ser abonada al contractista a compte de la liquidació del contracte en el termini que preveu l'article 216.4 d'aquesta Llei.

2. Si les obres es troben en bon estat i d'acord amb les prescripcions previstes, el funcionari tècnic designat per l'Administració contractant i representant d'aquesta les ha de donar per rebudes i aixecar l'acta corresponent; s'inicia llavors el termini de garantia.

Quan les obres no es trobin en estat en ser rebudes s'ha de fer constar així en l'acta, i el director de les obres ha d'assenyalar els defectes observats i detallar les instruccions necessàries, i fixar un termini per posar-hi remei. Si transcorregut el termini el contractista no ho ha efectuat, se li pot concedir un altre termini improrrogable o declarar resolt el contracte.

3. El termini de garantia s'ha d'establir en el plec de clàusules administratives particulars atenent la naturalesa i complexitat de l'obra i no pot ser inferior a un any llevat de casos especials.

Dins el termini de quinze dies anteriors al compliment del termini de garantia, el director facultatiu de l'obra, d'ofici o a instància del contractista, ha de redactar un informe sobre l'estat de les obres. Si aquest és favorable, el contractista queda rellevat de tota responsabilitat, tret del que disposa l'article següent, i s'ha de procedir a la devolució o cancel·lació de la garantia, a la liquidació del contracte i, si s'escau, al pagament de les obligacions pendents que s'ha d'efectuar en el termini de seixanta dies. En cas que l'informe no sigui favorable i els defectes observats siguin deguts a deficiències en l'execució de l'obra i no a l'ús del que s'ha construït, durant el termini de garantia, el director facultatiu ha de dictar les instruccions oportunes al contractista per a la deguda reparació del que s'ha construït, i concedir-li un termini per a això durant el qual continua encarregat de la conservació de les obres, sense dret a percebre cap quantitat per ampliació del termini de garantia.

4. No obstant això, en les obres la perdurabilitat de les quals no tingui finalitat pràctica com les de sondejos i prospeccions que hagin resultat infructuoses o que per la seva naturalesa exigeixin treballs que excedeixin el concepte de mera conservació com els de dragatges no s'ha d'exigir termini de garantia.

5. Poden ser objecte de recepció parcial aquelles parts d'obra susceptibles de ser executades per fases que puguin ser lliurades a l'ús públic, segons el que estableix el contracte.

6. Sempre que per raons excepcionals d'interès públic degudament motivades a l'expedient l'òrgan de contractació acordi l'ocupació efectiva de les obres o la seva posada en servei per a l'ús públic, fins i tot sense el compliment de l'acte formal de recepció, des que concorrin les circumstàncies esmentades es produeixen els efectes i les conseqüències propis de l'acte de recepció de les obres i en els termes en què reglamentàriament s'estableixin.

Article 236. *Responsabilitat per vicis ocults.*

1. Si l'obra s'arruïna amb posterioritat a l'expiració del termini de garantia per vicis ocults de la construcció, a causa d'incompliment del contracte per part del contractista, aquest ha de respondre dels danys i perjudicis que es manifestin durant un termini de quinze anys a comptar de la recepció.

2. Transcorregut el termini sense que s'hagi manifestat cap dany o perjudici, queda totalment extingida la responsabilitat del contractista.

Secció 4a Resolució del contracte d'obres

Article 237. *Causes de resolució.*

Són causes de resolució del contracte d'obres, a més de les que assenyala l'article 223, les següents:

a) La demora en la comprovació del replantejament, d'acord amb l'article 229.
b) La suspensió de la iniciació de les obres per un termini superior a sis mesos per part de l'Administració.
c) El desistiment o la suspensió de les obres per un termini superior a vuit mesos acordada per l'Administració.

Article 238. *Suspensió de la iniciació de l'obra.*

En la suspensió de la iniciació de les obres per part de l'Administració, quan aquesta deixi transcórrer sis mesos a comptar de la suspensió sense dictar acord sobre la situació i notificar-ho al contractista, aquest té dret a la resolució del contracte.

Article 239. *Efectes de la resolució.*

1. La resolució del contracte dóna lloc a la comprovació, mesurament i liquidació de les obres realitzades d'acord amb el projecte, i fixa els saldos pertinents a favor o en contra del contractista. És necessària la citació d'aquest, en el domicili que figuri a l'expedient de contractació, per a la seva assistència a l'acte de comprovació i mesurament.
2. Si es demora la comprovació del replantejament, segons l'article 229, i dóna lloc a la resolució del contracte, el contractista només té dret a una indemnització equivalent al 2 per 100 del preu de l'adjudicació.
3. En el cas de suspensió de la iniciació de les obres per part de l'Administració per un temps superior a sis mesos el contractista té dret a percebre per tots els conceptes una indemnització del 3 per 100 del preu d'adjudicació.
4. En cas de desistiment o suspensió de les obres iniciades per un termini superior a vuit mesos, el contractista té dret al 6 per 100 del preu de les obres deixades de realitzar en concepte de benefici industrial; s'entén per obres deixades de realitzar les que resultin de la diferència entre les reflectides en el contracte primitiu i les seves modificacions i les que fins a la data de notificació de la suspensió s'hagin executat.
5. Quan les obres hagin de ser continuades per un altre empresari o per la mateixa Administració, amb caràcter d'urgència, per motius de seguretat o per evitar la ruïna del que s'ha construït, l'òrgan de contractació, una vegada hagi notificat al contractista la liquidació de les executades, en pot acordar la continuació, sense perjudici que el contractista pugui impugnar la valoració efectuada davant el mateix òrgan. L'òrgan de contractació ha de resoldre el que sigui procedent en el termini de quinze dies.

CAPÍTOL II

Contracte de concessió d'obra pública

Secció 1a Construcció de les obres objecte de concessió

Article 240. *Modalitats d'execució de les obres.*

1. Les obres s'han de realitzar de conformitat amb el projecte aprovat per l'òrgan de contractació i en els terminis que estableix el plec de clàusules administratives particulars,

i poden ser executades amb ajuda de l'Administració. L'execució de l'obra que correspongui al concessionari pot ser contractada en tot o en part amb tercers, d'acord amb el que disposen aquesta Llei i el plec de clàusules administratives particulars.

2. L'ajuda de l'Administració en la construcció de l'obra pot consistir en l'execució pel seu compte de part d'aquesta o en el seu finançament parcial. En el primer supòsit la part d'obra que executi ha de presentar característiques pròpies que en permetin el tractament diferenciat, i ha de ser objecte, quan finalitzi, de la recepció formal corresponent. Si no disposa una altra cosa el plec de clàusules administratives particulars, l'import de l'obra s'ha d'abonar d'acord amb el que estableix l'article 232. En el segon supòsit, l'import del finançament que s'atorgui es pot abonar en els termes pactats, durant l'execució de les obres, d'acord amb el que estableix l'article 232, o bé una vegada aquelles hagin conclòs, de la forma que s'especifica a l'article 254.

Article 241. *Responsabilitat en l'execució de les obres per tercers.*

1. Correspon al concessionari el control de l'execució de les obres que contracti amb tercers i s'ha d'ajustar el control al pla que el concessionari elabori i sigui aprovat per l'òrgan de contractació. Aquest en qualsevol moment pot sol·licitar informació sobre la marxa de les obres i fer-hi les visites d'inspecció que consideri oportunes.

2. El concessionari és responsable davant l'òrgan de contractació de les conseqüències derivades de l'execució o resolució dels contractes que subscrigui amb tercers i així mateix responsable únic davant d'aquests de les mateixes conseqüències.

Article 242. *Principi de risc i ventura en l'execució de les obres.*

1. Les obres s'han d'executar a risc i ventura del concessionari, d'acord amb el que disposen els articles 215 i 231, excepte per a aquella part de l'obra que pugui ser executada per compte de l'Administració, segons el que preveu l'article 240.2, cas en què regeix el règim general previst per al contracte d'obres.

2. No es tenen en compte a efectes del còmput del termini de durada de la concessió i de l'establert per a l'execució de l'obra els períodes en què aquesta s'hagi de suspendre per una causa imputable a l'Administració concedent o deguda a força major. Si el concessionari és responsable del retard en l'execució de l'obra cal atenir-se al que disposa el règim de penalitats contingut en el plec de clàusules administratives particulars i en aquesta Llei, sense que sigui procedent l'ampliació del termini de la concessió.

3. Si la concurrència de força major implica costos més alts per al concessionari s'ha de procedir a ajustar el pla economicofinancer. Si la força major impedeix completament la realització de les obres s'ha de procedir a resoldre el contracte, i l'òrgan de contractació ha d'abonar al concessionari l'import total de les executades, així com els majors costos en què hagi incorregut com a conseqüència de l'endeutament amb tercers.

Article 243. *Modificació del projecte.*

Una vegada perfet el contracte, l'òrgan de contractació només pot introduir modificacions en el projecte d'acord amb el que estableixen el títol V del llibre I i l'article 249.1.b). El pla economicofinancer de la concessió ha de recollir en tot cas, mitjançant els ajustos oportuns, els efectes derivats de l'increment o la disminució dels costos.

Article 244. *Comprovació de les obres.*

1. Quan finalitzin les obres, i a efectes del seguiment del compliment correcte del contracte pel concessionari, s'ha de procedir a l'aixecament d'una acta de comprovació per part de l'Administració concedent. L'acta de recepció formal s'ha d'aixecar en finalitzar la concessió quan es procedeixi al lliurament de béns i instal·lacions a l'òrgan de contractació. L'aixecament i contingut de l'acta de comprovació s'han d'ajustar al que disposa el plec de clàusules administratives particulars i els de l'acta de recepció, al que estableix l'article 235.

2. A l'acta de comprovació, s'hi ha d'adjuntar un document de valoració de l'obra pública executada i, si s'escau, una declaració del compliment de les condicions imposades en la declaració d'impacte ambiental, que ha de ser expedit per l'òrgan de contractació i en el qual s'ha de fer constar la inversió realitzada.

3. En les obres finançades parcialment per l'Administració concedent, mitjançant abonaments parcials al concessionari amb base en les certificacions mensuals de l'obra executada, la certificació final de l'obra ha d'acompanyar el document de valoració i l'acta de comprovació a què es refereix l'apartat anterior.

4. L'aprovació de l'acta de comprovació de les obres per l'òrgan de l'Administració concedent porta implícita l'autorització per a l'obertura d'aquestes a l'ús públic, i comença des d'aquest moment el termini de garantia de l'obra quan hagi estat executada per tercers diferents del concessionari, així com la fase d'explotació.

Secció 2a Drets i obligacions del concessionari i prerrogatives de l'Administració concedent

Subsecció 1a Drets i obligacions del concessionari

Article 245. *Drets del concessionari.*

Els concessionaris tenen els drets següents:

a) El dret a explotar l'obra pública i percebre la retribució econòmica prevista en el contracte durant el temps de la concessió.

b) El dret al manteniment de l'equilibri econòmic de la concessió, de la forma i amb l'extensió que preveu l'article 258.

c) El dret a utilitzar els béns de domini públic de l'Administració concedent necessaris per a la construcció, modificació, conservació i explotació de l'obra pública. Aquest dret inclou el d'utilitzar, exclusivament per a la construcció de l'obra, les aigües que aflorin o els materials que apareguin durant la seva execució, prèvia autorització de l'Administració competent, en cada cas, per a la gestió del domini públic corresponent.

d) El dret a sol·licitar a l'Administració la tramitació dels procediments d'expropiació forçosa, imposició de servituds i desnonament administratiu que resultin necessaris per a la construcció, modificació i explotació de l'obra pública, així com la realització de totes les accions que siguin necessàries per fer viable l'exercici dels drets del concessionari.

e) Els béns i drets expropiats que quedin afectes a la concessió s'han d'incorporar al domini públic.

f) El dret a cedir la concessió d'acord amb el que preveu l'article 226 i a hipotecar-la en les condicions que estableix la Llei, prèvia autorització de l'òrgan de contractació en els dos casos.

g) El dret a titulitzar els seus drets de crèdit, en els termes que preveu la Llei.

h) Qualssevol altres que li siguin reconeguts per aquesta o altres lleis o pels plecs de condicions.

Article 246. *Obligacions del concessionari.*

Són obligacions generals del concessionari:

a) Executar les obres d'acord amb el que disposa el contracte.

b) Explotar l'obra pública, assumint el risc econòmic de la seva gestió amb la continuïtat i en els termes que estableix el contracte o ordenats posteriorment per l'òrgan de contractació.

c) Admetre la utilització de l'obra pública per tot usuari, en les condicions que hagin estat establertes d'acord amb els principis d'igualtat, universalitat i no-discriminació, mitjançant l'abonament, si s'escau, de la tarifa corresponent.

d) Tenir cura del bon ordre i de la qualitat de l'obra pública, i del seu ús; pot dictar les instruccions oportunes, sense perjudici dels poders de policia que corresponguin a l'òrgan de contractació.

e) Indemnitzar pels danys que s'ocasionin a tercers per causa de l'execució de les obres o de la seva explotació, quan li siguin imputables d'acord amb l'article 214.

f) Protegir el domini públic que quedi vinculat a la concessió, en especial, preservant-ne els valors ecològics i ambientals.

g) Qualssevol altres que prevegin aquesta o una altra Llei o el plec de clàusules administratives particulars.

Article 247. *Ús i conservació de l'obra pública.*

1. El concessionari ha de tenir cura de l'aplicació de les normes sobre ús, policia i conservació de l'obra pública.

2. El personal encarregat de l'explotació de l'obra pública, en absència d'agents de l'autoritat, pot adoptar les mesures necessàries per a la utilització de l'obra pública, i formular, si s'escau, les denúncies pertinents. A aquests efectes, serveixen de mitjà de prova les obtingudes pel personal del concessionari degudament acreditat i amb els mitjans prèviament homologats per l'Administració competent, així com qualsevol altre admès en dret.

3. El concessionari pot impedir l'ús de l'obra pública als usuaris que no abonin la tarifa corresponent, sense perjudici del que estableixi la legislació sectorial corresponent.

4. El concessionari ha de mantenir l'obra pública de conformitat amb el que, en cada moment i segons el progrés de la ciència, disposi la normativa tècnica, mediambiental, d'accessibilitat i eliminació de barreres i de seguretat dels usuaris que sigui aplicable.

5. L'Administració pot incloure en els plecs de condicions mecanismes per mesurar la qualitat del servei oferta pel concessionari, i atorgar-li avantatges o penalitzacions econòmiques en funció d'aquests.

Article 248. *Zones complementàries d'explotació comercial.*

1. Atenent la seva finalitat, les obres públiques poden incloure, a més de les superfícies que siguin necessàries segons la seva naturalesa, altres zones o terrenys per a l'execució d'activitats complementàries, comercials o industrials que siguin necessàries o convenients per la utilitat que presten als usuaris de les obres i que siguin susceptibles d'un aprofitament econòmic diferenciat, com ara establiments d'hostaleria, estacions de servei, zones d'oci, estacionaments, locals comercials i altres susceptibles d'explotació.

2. Aquestes activitats complementàries s'han d'implantar de conformitat amb el que estableixen els plecs generals o particulars que regeixin la concessió i, si s'escau, amb el que determina la legislació o el planejament urbanístic que sigui aplicable.

3. Les zones o espais corresponents queden subjectes al principi d'unitat de gestió i control de l'Administració pública concedent i han de ser explotats conjuntament amb l'obra pel concessionari, directament o a través de tercers, en els termes que estableix l'oportú plec de la concessió.

Subsecció 2a Prerrogatives i drets de l'Administració

Article 249. *Prerrogatives i drets de l'Administració.*

1. Dins dels límits i amb subjecció als requisits i amb els efectes que assenyala aquesta Llei, l'òrgan de contractació o, si s'escau, l'òrgan que es determini en la legislació específica ha de tenir les prerrogatives i drets següents en relació amb els contractes de concessió d'obres públiques:

a) Interpretar els contractes i resoldre els dubtes que ofereixi el seu compliment.

b) Modificar els contractes per raons d'interès públic degudament justificades, d'acord amb el que preveu el títol V del llibre I.

c) Restablir l'equilibri econòmic de la concessió a favor de l'interès públic, de la forma i amb l'extensió que preveu l'article 258.

d) Acordar la resolució dels contractes en els casos i en les condicions que estableixen els articles 269 i 270.

e) Establir, si s'escau, les tarifes màximes per la utilització de l'obra pública.

f) Vigilar i controlar el compliment de les obligacions del concessionari; a aquest efecte pot inspeccionar el servei, les seves obres, instal·lacions i locals, així com la documentació, relacionats amb l'objecte de la concessió.

g) Assumir l'explotació de l'obra pública en els supòsits en què es produeixi el segrest de la concessió.

h) Imposar al concessionari les penalitats pertinents per raó dels incompliments en què incorri.

i) Exercir les funcions de policia en l'ús i explotació de l'obra pública en els termes que estableixin la legislació sectorial específica.

j) Imposar amb caràcter temporal les condicions d'utilització de l'obra pública que siguin necessàries per solucionar situacions excepcionals d'interès general, abonant la indemnització que sigui procedent.

k) Qualssevol altres drets reconeguts en aquesta o en altres lleis.

2. L'exercici de les prerrogatives administratives que preveu aquest article s'ha d'ajustar al que disposen aquesta Llei i la legislació específica que sigui aplicable.

En particular, és preceptiu el dictamen del Consell d'Estat o òrgan consultiu equivalent de la comunitat autònoma respectiva en els casos d'interpretació, modificació, nul·litat i resolució, quan es formuli oposició per part del concessionari, en les modificacions acordades en la fase d'execució de les obres que es trobin en el cas que preveuen l'article 211.3.b) i aquells supòsits previstos a la legislació específica.

Article 250. *Modificació de l'obra pública.*

1. L'òrgan de contractació pot acordar, quan l'interès públic ho exigeixi i si concorren les circumstàncies previstes en el títol V del llibre I, la modificació de l'obra pública, així com l'ampliació o, si concorren les circumstàncies que preveu l'article 171.b), la realització d'obres complementàries directament relacionades amb l'objecte de la concessió durant la vigència d'aquesta, i s'ha de procedir, si s'escau, a la revisió del pla economicofinancer per tal d'acomodar-lo a les noves circumstàncies.

2. Tota modificació que afecti l'equilibri econòmic de la concessió es regeix pel que disposa l'article 258.

3. Les modificacions que, per les seves característiques físiques i econòmiques, permetin la seva explotació independent han de ser objecte de nova licitació per a la seva construcció i explotació.

Article 251. *Segrest de la concessió.*

1. L'òrgan de contractació, prèvia audiència del concessionari, pot acordar el segrest de la concessió en els casos en què el concessionari no pugui fer front, temporalment i amb greu dany social, a l'explotació de l'obra pública per causes alienes a ell o incorri en un incompliment greu de les seves obligacions que posi en perill l'explotació. L'acord de l'òrgan de contractació ha de ser notificat al concessionari i si aquest, dins el termini que se li hagi fixat, no corregeix la deficiència s'ha d'executar el segrest. Així mateix, es pot acordar el segrest en els altres casos recollits en aquesta Llei amb els efectes que s'hi preveuen.

2. Efectuat el segrest, correspon a l'òrgan de contractació l'explotació directa de l'obra pública i la percepció de la contraprestació establerta, i pot utilitzar el mateix personal i material del concessionari. L'òrgan de contractació ha de designar un o diversos interventors que substitueixin plenament o parcialment el personal directiu de l'empresa concessionària. L'explotació de l'obra pública objecte de segrest s'ha d'efectuar per

compte i risc del concessionari, a qui s'ha de retornar, quan aquell finalitzi, amb el saldo que resulti després de satisfer totes les despeses, inclosos els honoraris dels interventors, i deduir, si s'escau la quantia de les penalitats imposades.

3. El segrest té caràcter temporal i la seva durada és la que determini l'òrgan de contractació sense que pugui excedir, incloses les possibles pròrrogues, els tres anys. L'òrgan de contractació ha d'acordar d'ofici o a petició del concessionari el cessament del segrest quan resulti acreditada la desaparició de les causes que l'hagin motivat i el concessionari justifiqui estar en condicions de prosseguir l'explotació normal de l'obra pública. Transcorregut el termini fixat per al segrest sense que el concessionari hagi garantit l'assumpció completa de les seves obligacions, l'òrgan de contractació ha de resoldre el contracte de concessió.

Article 252. *Penalitats per incompliments del concessionari.*

1. Els plecs de clàusules administratives particulars han d'establir un catàleg d'incompliments de les obligacions del concessionari, distingint entre els de caràcter lleu i greu. S'han de considerar penalitzables l'incompliment total o parcial pel concessionari de les prohibicions que estableix aquesta Llei, l'omissió d'actuacions que siguin obligatòries d'acord amb aquesta i, en particular, l'incompliment dels terminis per a l'execució de les obres, la negligència en el compliment dels seus deures d'ús, policia i conservació de l'obra pública, la interrupció injustificada total o parcial de la seva utilització, i el cobrament a l'usuari de quantitats superiors a les legalment autoritzades.

2. L'òrgan de contractació pot imposar penalitats de caràcter econòmic, que s'han d'establir en els plecs de forma proporcional al tipus d'incompliment i a la importància econòmica de l'explotació. El límit màxim de les penalitats a imposar no pot excedir el 10 per 100 del pressupost total de l'obra durant la fase de construcció. Si la concessió està en fase d'explotació, el límit màxim de les penalitats anuals no pot excedir el 20 per 100 dels ingressos obtinguts per l'explotació de l'obra pública durant l'any anterior.

3. Els incompliments greus donen lloc, a més, a la resolució de la concessió en els casos previstos en el plec corresponent.

4. A més dels supòsits que preveu aquesta Llei, en els plecs s'han d'establir els incompliments greus que poden donar lloc al segrest temporal de la concessió, amb independència de les penalitats que en cada cas siguin procedents per raó de l'incompliment.

5. Durant la fase d'execució de l'obra el règim de penalitats a imposar al concessionari ha de ser el que estableix l'article 212.

6. Amb independència del règim de penalitats que preveu el plec, l'Administració pot imposar també al concessionari multes coercitives quan persisteixi en l'incompliment de les seves obligacions, sempre que hagi estat requerit prèviament i no les hagi complert en el termini fixat. A falta de determinació per la legislació específica, l'import diari de la multa és de 3.000 euros.

Secció 3a Règim economicofinancer de la concessió

Article 253. *Finançament de les obres.*

1. Les obres públiques objecte de concessió han de ser finançades, totalment o parcialment, pel concessionari que, en tot cas, ha d'assumir el risc en funció de la inversió realitzada.

2. Quan existeixin raons de rendibilitat econòmica o social, o concorrin exigències singulars derivades del fi públic o interès general de l'obra objecte de concessió, l'Administració també pot aportar recursos públics per al seu finançament, que ha d'adoptar la forma de finançament conjunt de l'obra, mitjançant subvencions o préstecs reintegrables, amb interès o sense, d'acord amb el que estableixen l'article 240 i aquesta secció, i de conformitat amb les previsions del plec de clàusules administratives particulars

corresponent, i s'ha de respectar en tot cas el principi d'assumpció de risc pel concessionari.

3. La construcció de l'obra pública objecte de concessió pot ser finançada així mateix amb aportacions d'altres administracions públiques diferents de la concedent, en els termes que contingui el conveni corresponent, i amb el finançament que pugui provenir d'altres organismes nacionals o internacionals.

Article 254. *Aportacions públiques a la construcció.*

1. Les administracions públiques poden contribuir al finançament de l'obra mitjançant aportacions que han de ser realitzades durant la fase d'execució de les obres, tal com disposa l'article 240 d'aquesta Llei, una vegada concloses aquestes o a la fi de la concessió, i l'import de la qual ha de ser fixat en els plecs de condicions corresponents o pels licitadors en les seves ofertes quan així s'estableixi en els plecs. En els dos últims supòsits, és aplicable la normativa sobre contractes d'obra sota la modalitat d'abonament total, excepte en la possibilitat de fraccionar l'abonament.

2. Les aportacions públiques a què es refereix l'apartat anterior poden consistir en aportacions no dineràries de l'òrgan de contractació o de qualsevol altra Administració amb la qual existeixi conveni a l'efecte, d'acord amb la valoració d'aquestes que contingui el plec de clàusules administratives particulars.

Els béns immobles que es lliurin al concessionari s'han d'integrar en el patrimoni afecte a la concessió, s'han de destinar a l'ús previst en el projecte de l'obra, i han de revertir a l'Administració en el moment de la seva extinció; s'ha de respectar, en tot cas, el que disposen els plans d'ordenació urbanística o sectorial que els afectin.

Article 255. *Retribució per la utilització de l'obra.*

1. El concessionari té dret a percebre dels usuaris o de l'Administració una retribució per la utilització de l'obra de la forma que preveu el plec de clàusules administratives particulars i de conformitat amb el que estableix aquest article.

2. Les tarifes que abonin els usuaris per la utilització de les obres públiques han de ser fixades per l'òrgan de contractació a l'acord d'adjudicació. Les tarifes tenen el caràcter de màximes i els concessionaris poden aplicar tarifes inferiors quan ho estimin convenient.

3. Les tarifes han de ser objecte de revisió d'acord amb el procediment que determini el plec de clàusules administratives particulars.

De conformitat amb l'article 131.1.c).4t, el pla economicofinancer de la concessió ha d'establir la incidència en les tarifes dels rendiments de la demanda d'utilització de l'obra i, quan n'hi hagi, dels beneficis derivats de l'explotació de la zona comercial, quan no assoleixin o quan superin, respectivament, els nivells mínim i màxim que es considerin a l'oferta.

4. La retribució per la utilització de l'obra pot ser abonada per l'Administració tenint en compte la seva utilització i de la forma que preveu el plec de clàusules administratives particulars.

5. El concessionari es retribueix igualment amb els ingressos procedents de l'explotació de la zona comercial vinculada a la concessió, en el cas que aquesta existeixi, segons el que estableix el plec de clàusules administratives particulars.

6. El concessionari ha de separar comptablement els ingressos provinents de les aportacions públiques i aquells altres procedents de les tarifes abonades pels usuaris de l'obra i, si s'escau, els procedents de l'explotació de la zona comercial.

Article 256. *Aportacions públiques a l'explotació.*

Les administracions públiques poden atorgar al concessionari les aportacions següents a fi de garantir la viabilitat econòmica de l'explotació de l'obra:

a) Subvencions, avançaments reintegrables, préstecs participatius, subordinats o d'una altra naturalesa, aprovats per l'òrgan de contractació per ser aportats des de l'inici

de l'explotació de l'obra o en el transcurs d'aquesta quan es prevegi que hagin de ser necessaris per garantir la viabilitat economicofinancera de la concessió. La devolució dels préstecs i el pagament dels interessos que meritin, si s'escau, s'han d'ajustar als termes que preveu la concessió.

b) Ajudes en els casos excepcionals en què, per raons d'interès públic, sigui aconsellable la promoció de la utilització de l'obra pública abans que la seva explotació arribi al llindar mínim de rendibilitat.

Article 257. *Obres públiques diferenciades.*

1. Quan dues o més obres públiques mantinguin una relació funcional entre elles, el contracte de concessió d'obra pública no perd la seva naturalesa pel fet que la utilització d'una part de les obres construïdes no estigui subjecta a remuneració sempre que l'esmentada part sigui, així mateix, competència de l'Administració concedent i incideixi en l'explotació de la concessió.

2. El plec de clàusules administratives particulars corresponent ha d'especificar amb claredat els aspectes concernents a l'obra objecte de concessió, segons determina aquesta Llei, distingint, a aquests efectes, la part objecte de remuneració d'aquella que no ho és.

Els licitadors han de presentar el pla economicofinancer corresponent que tingui en compte les dues parts de les obres.

3. En tot cas, per a la determinació de les tarifes a aplicar per la utilització de l'obra objecte de concessió s'ha de tenir en compte l'import total de les obres realitzades.

Article 258. *Manteniment de l'equilibri econòmic del contracte.*

1. El contracte de concessió d'obres públiques ha de mantenir el seu equilibri econòmic en els termes que van ser considerats per a la seva adjudicació, tenint en compte l'interès general i l'interès del concessionari, de conformitat amb el que disposa l'apartat següent.

2. L'Administració ha de restablir l'equilibri econòmic del contracte, en benefici de la part que correspongui, en els supòsits següents:

a) Quan l'Administració modifiqui, per raons d'interès públic i d'acord amb el que preveu el títol V del llibre I, les condicions d'explotació de l'obra.

b) Quan causes de força major o actuacions de l'Administració determinin de forma directa la ruptura substancial de l'economia de la concessió. A aquests efectes, s'entenen per causa de força major les enumerades a l'article 231.

c) Quan es produeixin els supòsits que s'estableixin en el mateix contracte per a la seva revisió, d'acord amb el que preveuen l'apartat 4t de la lletra c), i la lletra d) de l'article 131.1.

3. En els casos que preveu l'apartat anterior, el restabliment de l'equilibri econòmic del contracte s'ha de realitzar mitjançant l'adopció de les mesures que en cada cas siguin procedents. Aquestes mesures poden consistir en la modificació de les tarifes establertes per la utilització de l'obra, la reducció del termini concessional, i, en general, en qualsevol modificació de les clàusules de contingut econòmic incloses en el contracte. Així mateix, en els casos que preveu l'apartat 2.b), i sempre que la retribució del concessionari provingui en més d'un 50 per cent de tarifes abonades pels usuaris, es pot prorrogar el termini de la concessió per un període que no excedeixi un 15 per cent de la seva durada inicial. En el cas de força major que preveu l'apartat 2.b), l'Administració concedent ha d'assegurar els rendiments mínims acordats en el contracte sempre que aquella no impedeixi completament la realització de les obres o la continuïtat de la seva explotació.

Secció 4a Finançament privat

Subsecció 1a Emissió de títols pel concessionari

Article 259. *Emissió d'obligacions i altres títols.*

1. El concessionari pot apel·lar al crèdit en el mercat de capitals, tant exterior com interior, mitjançant l'emissió de tota classe d'obligacions, bons o altres títols semblants admesos en dret.

2. No es poden emetre títols el termini de reemborsament total o parcial dels quals finalitzi en data posterior a la fi de la concessió.

3. Les emissions d'obligacions poden tenir l'aval de l'Estat i dels seus organismes públics, que s'ha d'atorgar d'acord amb les prescripcions de la normativa pressupostària. La concessió de l'aval per part de les comunitats autònomes, entitats locals, dels seus organismes públics respectius i altres subjectes sotmesos a aquesta Llei s'ha d'atorgar de conformitat amb el que estableixi la seva normativa específica.

4. L'emissió de les obligacions, bons o altres títols esmentats ha de ser comunicada a l'òrgan de contractació en el termini màxim d'un mes des de la data en què cada emissió es realitzi.

5. A les emissions de valors que regulen aquest article i el següent els és d'aplicació el que disposa la Llei 24/1988, de 28 de juliol, del mercat de valors.

6. Si l'emissió ha estat objecte de registre davant la Comissió Nacional del Mercat de Valors i el risc financer corresponent als valors ha estat avaluat positivament per una entitat qualificadora reconeguda per l'entitat supervisora esmentada, no és aplicable el límit de l'import que preveuen l'article 405 del Text refós de la Llei de societats de capital i el paràgraf segon de l'article 1 de la Llei 211/1964, de 24 de desembre, sobre regulació de l'emissió d'obligacions per societats que no hagin adoptat la forma d'anònimes, associacions o altres persones jurídiques i la constitució del sindicat d'obligacionistes.

Article 260. *Incorporació a títols negociables dels drets de crèdit del concessionari.*

1. Es poden emetre valors que representin una participació en un o diversos dels drets de crèdit a favor del concessionari consistents en el dret al cobrament de les tarifes, els ingressos que pugui obtenir per l'explotació dels elements comercials relacionats amb la concessió, així com els que corresponguin a les aportacions que, si s'escau, hagi de realitzar l'Administració. La cessió d'aquests drets s'ha de formalitzar en escriptura pública que, en el cas de cessió de les aportacions a efectuar per l'Administració, s'ha de notificar a l'òrgan contractant i això sense perjudici del que disposa el paràgraf cinquè d'aquest apartat.

Els valors negociables esmentats anteriorment s'han de representar en títols o en anotacions en compte, se'n poden realitzar una o diverses emissions i poden afectar drets de crèdit previstos per a un o diversos exercicis econòmics diferents.

Tant les participacions com directament els drets de crèdit a què es refereix el primer paràgraf d'aquest apartat es poden incorporar a fons de titulització d'actius que es regeixen per la normativa específica que els correspongui.

De la subscripció i tinença d'aquests valors que no estigui limitada a inversors institucionals o professionals, se n'ha de deixar nota marginal en la inscripció registral de la concessió corresponent. Així mateix, les característiques de les emissions han de constar en les memòries anuals de les societats que les realitzin.

L'emissió d'aquests valors requereix autorització administrativa prèvia de l'òrgan de contractació, l'atorgament dels quals només es pot denegar quan el bon fi de la concessió o una altra raó d'interès públic rellevant ho justifiquin.

2. Sempre que designin prèviament una persona física o jurídica que actuï com a representant únic davant l'Administració als únics efectes previstos en aquest apartat, els tenidors de valors a què es refereix l'apartat 1 d'aquest article poden exercir les facultats que s'atribueixen al creditor hipotecari a l'article 262. Si, a més, les operacions a què el dit

apartat 1 es refereix han previst expressament la satisfacció dels drets dels tenidors abans del transcurs del termini concessional, aquests poden exercir les facultats a què es refereix l'apartat 3 de l'esmentat article 262 a partir del venciment dels títols.

3. Quan es produeixi causa de resolució de la concessió imputable al concessionari sense que els creditors hagin obtingut el reemborsament corresponent als seus títols, l'Administració concedent pot optar per alguna de les actuacions següents:

a) Llevat que les causes d'extinció siguin les que preveu l'article 269.b), acordar el segrest de la concessió d'acord amb el que preveu l'article 251 d'aquesta Llei als únics efectes de satisfer els drets dels creditors sense que el concessionari pugui percebre cap ingrés.

b) Resoldre la concessió, acordant amb el representant dels creditors la quantia del deute i les condicions en què ha de ser amortitzada. A falta d'acord, l'Administració queda alliberada amb la posada a disposició dels creditors de la menor de les quantitats següents:

1. L'import de la indemnització que correspongui al concessionari per aplicació del que preveu l'article 271 d'aquesta Llei.

2. La diferència entre el valor nominal de l'emissió i les quantitats percebudes fins al moment de resolució de la concessió tant en concepte d'interessos com d'amortitzacions parcials.

4. Si es produeix causa de resolució no imputable al concessionari i els creditors no s'han satisfet íntegrament dels seus drets, l'Administració pot optar per actuar de conformitat amb el que preveu el paràgraf a) de l'apartat anterior o bé per resoldre la concessió acordant amb el representant dels creditors la quantia del deute i les condicions en què ha de ser amortitzat. Si no hi ha acord, l'Administració queda alliberada amb la posada a disposició de la diferència entre el valor nominal de la seva inversió i les quantitats percebudes fins al moment de resolució de la concessió tant en concepte d'interessos com d'amortitzacions parcials.

5. Queda sempre exceptuada la facultat d'acordar la licitació d'una nova concessió una vegada resolta l'anterior.

6. Les sol·licituds referents a les autoritzacions administratives que preveu aquest article han de ser resoltes per l'òrgan competent en el termini d'un mes, i s'han d'entendre desestimades si no resol i notifica en aquest termini.

Subsecció 2a Hipoteca de la concessió

Article 261. *Objecte de la hipoteca de la concessió.*

1. Les concessions d'obres públiques amb els béns i drets que portin incorporats són hipotecables de conformitat amb el que disposa la legislació hipotecària, prèvia autorització de l'òrgan de contractació.

No s'admet la hipoteca de concessions d'obres públiques en garantia de deutes que no tinguin relació amb la concessió corresponent.

2. Les sol·licituds referents a les autoritzacions administratives que preveuen aquest article i el següent han de ser resoltes per l'òrgan competent en el termini d'un mes, i s'han d'entendre desestimades si no resol i notifica en aquest termini.

Article 262. *Drets del creditor hipotecari.*

1. Quan el valor de la concessió hipotecada pateixi greu deteriorament per causa imputable al concessionari, el creditor hipotecari pot sol·licitar a l'òrgan de contractació pronunciament sobre l'existència efectiva d'aquest deteriorament. Si aquest es confirma pot sol·licitar, així mateix, a l'Administració que, prèvia audiència del concessionari, li ordeni fer o no fer el que sigui procedent per evitar el dany o posar-hi remei, sense perjudici del possible exercici de l'acció de devastació que preveu l'article 117 de la Llei

hipotecària. No obstant això, en el cas que s'exerciti l'acció administrativa que preveu aquest apartat, s'entén que el creditor hipotecari renuncia a l'acció que preveu l'article 117 de la Llei hipotecària.

2. Quan sigui procedent la resolució de la concessió per incompliment d'alguna de les obligacions del concessionari, l'Administració, abans de resoldre, ha de donar audiència al creditor hipotecari per si de cas aquest ofereix subrogar-se en el seu compliment i l'Administració considera compatible l'oferiment amb el bon fi de la concessió.

3. Si l'obligació garantida no ha estat satisfeta totalment o parcialment al temps del seu venciment, abans de promoure el procediment d'execució corresponent, el creditor hipotecari pot exercir les facultats següents sempre que així s'hagi previst en l'escriptura de constitució d'hipoteca corresponent:

a) Sol·licitar a l'Administració concedent que, prèvia audiència del concessionari, disposi que s'assigni a l'amortització del deute una part de la recaptació i de les quantitats que, si s'escau, l'Administració hagi de fer efectives al concessionari. A aquest efecte, a compte i risc del creditor, es pot designar un interventor que comprovi els ingressos així obtinguts i es faci càrrec de la part que s'hagi assenyalat, la qual no pot excedir el percentatge o quantia que es determini prèviament.

b) Si existeixen béns aptes per a això, sol·licitar a l'Administració concedent que, prèvia audiència al concessionari, li atorgui l'explotació durant un determinat període de temps de totes o de part de les zones complementàries d'explotació comercial. En cas que aquestes zones les estigui explotant un tercer en virtut d'una relació juridicoprivada amb el concessionari, la mesura que preveu aquest apartat s'ha de notificar a l'esmentat tercer amb la indicació que queda obligat a efectuar al creditor hipotecari els pagaments que hagi de fer al concessionari.

Article 263. *Execució de la hipoteca.*

1. L'adjudicatari, en el procediment d'execució hipotecària, queda subrogat en la posició del concessionari, prèvia autorització administrativa, en els termes que estableix l'apartat següent.

2. Tothom qui vulgui participar en el procediment d'execució hipotecària en qualitat de postor o eventual adjudicatari, fins i tot el mateix creditor hipotecari si la legislació sectorial no ho impedeix, ho ha de comunicar a l'òrgan de contractació per obtenir l'autorització administrativa oportuna, que s'ha de notificar a l'interessat en el termini màxim de 15 dies, i sense la qual no se l'admet en el procediment. L'autorització té caràcter reglat i s'atorga sempre que el peticionari compleixi els requisits exigits al concessionari.

Si ha finalitzat la fase de construcció o aquesta no forma part de l'objecte de la concessió, només s'exigeixen els requisits necessaris per portar a terme l'explotació de l'obra.

3. Si la subhasta queda deserta o cap interessat és autoritzat per l'òrgan de contractació per participar en el procediment d'execució hipotecària, l'Administració concedent pot optar per alguna de les actuacions següents en el cas que el creditor hipotecari autoritzat, si s'escau, per ser concessionari no opti per l'exercici del dret que li atribueix l'article 671 de la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'enjudiciament civil:

a) Acordar el segrest de la concessió de conformitat amb el que preveu l'article 251 d'aquesta Llei sense que el concessionari pugui percebre cap ingrés. S'ha de donar tràmit d'audiència al creditor hipotecari per oferir-li la possibilitat de proposar un nou concessionari. Si la proposta no es produeix o el candidat proposat no compleix els requisits exigibles d'acord amb el que estableix l'apartat anterior, s'ha de procedir a la licitació de la mateixa concessió en el termini més breu possible.

b) Resoldre la concessió i, previ acord amb els creditors hipotecaris, fixar la quantia del deute i les condicions en què ha de ser amortitzada. A falta d'acord, l'Administració

queda alliberada amb la posada a disposició dels creditors de l'import de la indemnització que correspongui al concessionari per aplicació del que preveu l'article 271 d'aquesta Llei.

Article 264. *Drets de titulars de càrregues inscrites o anotades sobre la concessió per al cas de resolució concessional.*

1. Quan sigui procedent la resolució de la concessió i hi hagi titulars de drets o càrregues inscrits o anotats en el Registre de la Propietat sobre la concessió, s'han d'observar les regles següents:

a) L'Administració, començat el procediment, ha de sol·licitar per incorporar-la a l'expedient una certificació del Registre de la Propietat, per tal que puguin ser escoltats tots els titulars de tals càrregues i drets.

b) El registrador, al moment d'expedir la certificació a què es refereix el paràgraf anterior, ha d'estendre una nota al marge de la inscripció de la concessió sobre la iniciació del procediment de resolució.

c) Per cancel·lar els assentaments practicats a favor dels titulars de les càrregues i els drets esmentats, hi ha d'haver una resolució administrativa ferma que declari la resolució de la concessió i el dipòsit previ a disposició dels titulars esmentats de les quantitats i eventuals indemnitzacions que l'Administració hagi d'abonar al concessionari de conformitat amb el que preveu l'article 271.

2. Sense perjudici del que disposa l'article anterior, en cas que la subhasta quedi deserta, quan la resolució de la concessió sigui procedent per causa imputable al concessionari, els titulars dels drets i càrregues a què es refereix l'apartat precedent poden exercitar, per ordre, el dret de subrogar-se en la posició jurídica del concessionari, sempre que, si reuneixen els requisits necessaris, siguin autoritzats prèviament per l'òrgan de contractació.

Subsecció 3a Altres fonts de finançament

Article 265. *Crèdits participatius.*

1. S'admeten els crèdits participatius per al finançament de la construcció i explotació, o només l'explotació, de les obres públiques objecte de concessió. En aquests supòsits la participació del prestador es produeix sobre els ingressos del concessionari.

2. El concessionari pot amortitzar anticipadament el capital prestat en les condicions pactades.

3. Excepcionalment, les administracions públiques poden contribuir al finançament de l'obra mitjançant l'atorgament de crèdits participatius. En aquests casos, i llevat que hi hagi estipulació expressa en contra, el concessionari no pot amortitzar anticipadament el capital prestat, a menys que l'amortització anticipada impliqui l'abonament pel concessionari del valor actual net dels beneficis futurs esperats segons el pla economicofinancer revisat i aprovat per l'òrgan competent de l'Administració en el moment de la devolució del capital.

4. L'obtenció d'aquests crèdits s'ha de comunicar a l'òrgan de contractació en el termini màxim d'un mes des de la data en què cada un hagi estat concedit.

Secció 5a Extinció de les concessions

Article 266. *Formes d'extinció.*

Les concessions d'obra pública s'extingeixen per compliment o per resolució.

Article 267. *Extinció de la concessió per transcurs del termini.*

1. La concessió s'entén extingida per compliment quan transcorri el termini inicialment establert o, si s'escau, el resultant de les pròrrogues acordades de conformitat amb l'article 258.3, o de les reduccions que s'hagin decidit.
2. Queden extingits igualment tots els contractes vinculats a la concessió i a l'explotació de les seves zones comercials.

Article 268. *Termini de les concessions.*

1. Les concessions de construcció i explotació d'obres públiques s'han d'atorgar pel termini que s'acordi en el plec de clàusules administratives particulars, que no pot excedir els 40 anys.
2. Els terminis que fixen els plecs de condicions només poden ser prorrogats per les causes que preveu l'article 258.3.
3. Les concessions relatives a obres hidràuliques es regeixen, quant a la seva durada, per l'article 134.1.a) del text refós de la Llei d'aigües, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2001, de 20 de juliol.

Article 269. *Causes de resolució.*

Són causes de resolució del contracte de concessió d'obres públiques les següents:

a) La mort o incapacitat sobrevinguda del concessionari individual o l'extinció de la personalitat jurídica de la societat concessionària.
b) La declaració de concurs o la declaració d'insolvència en qualsevol altre procediment.
c) L'execució hipotecària declarada deserta o la impossibilitat d'iniciar el procediment d'execució hipotecària per falta d'interessats autoritzats per fer-ho en els casos en què sigui procedent, d'acord amb el que estableix la Llei.
d) El mutu acord entre el concedent i el concessionari.
e) El segrest de la concessió per un termini superior a l'establert com a màxim sense que el contractista hagi garantit l'assumpció completa de les seves obligacions.
f) La demora superior a sis mesos per part de l'òrgan de contractació en el lliurament al concessionari de la contraprestació, dels terrenys o dels mitjans auxiliars a què es va obligar segons el contracte.
g) El rescat de l'explotació de l'obra pública per l'òrgan de contractació. S'entén per rescat la declaració unilateral de l'òrgan contractant, discrecionalment adoptada, per la qual doni per acabada la concessió, no obstant la bona gestió del seu titular.
h) La supressió de l'explotació de l'obra pública per raons d'interès públic.
i) La impossibilitat de l'explotació de l'obra pública com a conseqüència d'acords adoptats per l'Administració concedent amb posterioritat al contracte.
j) L'abandonament, la renúncia unilateral, així com l'incompliment pel concessionari de les seves obligacions contractuals essencials.
k) Qualssevol altres causes expressament previstes en aquesta o en una altra Llei o en el contracte.

Article 270. *Aplicació de les causes de resolució.*

1. La resolució del contracte ha de ser acordada per l'òrgan de contractació, d'ofici o a instància del concessionari, mitjançant el procediment que sigui aplicable d'acord amb la legislació de contractes.
2. La declaració d'insolvència i, en cas de concurs, l'obertura de la fase de liquidació, així com les causes de resolució que preveuen els paràgrafs e), g), h) i i) de l'article anterior originen sempre la resolució del contracte. En els restants casos, és potestatiu per a la part a la qual no li sigui imputable la causa instar la resolució.

3. Quan la causa de resolució sigui la mort o incapacitat sobrevinguda del contractista individual, l'Administració pot acordar la continuació del contracte amb els seus hereus o successors, sempre que aquests compleixin o es comprometin a complir, en el termini que s'estableixi a l'efecte, els requisits exigits al concessionari inicial.

4. La resolució per mutu acord només pot tenir lloc si la concessió no està sotmesa a segrest acordat per infracció greu del concessionari i sempre que raons d'interès públic facin innecessària o inconvenient la continuació del contracte.

5. En els casos de fusió d'empreses en les quals participi la societat concessionària, és necessària l'autorització administrativa prèvia perquè l'entitat absorbent o resultant de la fusió pugui continuar amb la concessió i quedar subrogada en tots els drets i obligacions que en dimanin.

6. En els casos d'escissió, aportació o transmissió d'empreses, només pot continuar el contracte amb l'entitat resultant o beneficiària en el cas en què sigui expressament autoritzat així per l'òrgan de contractació considerant els requisits establerts per a l'adjudicació de la concessió en funció del grau de desenvolupament del negoci concessional en el moment de produir-se aquestes circumstàncies.

Article 271. *Efectes de la resolució.*

1. En els supòsits de resolució, l'Administració ha d'abonar al concessionari l'import de les inversions realitzades per raó de l'expropiació de terrenys, execució d'obres de construcció i adquisició de béns que siguin necessaris per a l'explotació de l'obra objecte de la concessió. A aquest efecte, s'ha de tenir en compte el seu grau d'amortització en funció del temps que resti per al termini de la concessió i el que estableix el pla economicofinancer. La quantitat resultant s'ha de fixar dins el termini de sis mesos, llevat que se n'estableixi un altre en el plec de clàusules administratives particulars.

2. En el supòsit del paràgraf f) de l'article 269, el concessionari pot optar per la resolució del contracte, amb els efectes que estableix l'apartat següent, o per exigir l'abonament de l'interès legal de les quantitats degudes o els valors econòmics convinguts, a partir del venciment del termini previst per al compliment de la contraprestació o lliurament dels béns pactats.

3. En els supòsits dels paràgrafs g), h) i i) de l'article 269, i sense perjudici del que disposa l'apartat 1 d'aquest article, l'Administració concedent ha d'indemnitzar el concessionari pels danys i perjudicis que se li irroguen. Per determinar la quantia de la indemnització s'han de tenir en compte els beneficis futurs que el concessionari deixa de percebre, atenent els resultats d'explotació en l'últim quinquenni quan sigui possible, i a la pèrdua del valor de les obres i instal·lacions que no hagin de ser lliurades a aquella, considerant el seu grau d'amortització.

4. Quan el contracte es resolgui per causa imputable al concessionari, se li ha de confiscar la fiança i, a més, ha d'indemnitzar l'Administració pels danys i perjudicis ocasionats en el que excedeixi l'import de la garantia confiscada.

5. L'òrgan de contractació també pot acordar la resolució dels contractes atorgats pel concessionari per a l'aprofitament de les zones complementàries. L'òrgan de contractació també pot acordar, com a conseqüència de la resolució de la concessió, la resolució dels contractes atorgats d'explotació comercial, abonant la indemnització que si s'escau correspongui. Aquesta indemnització ha de ser abonada amb càrrec al concessionari quan la resolució es produeixi com a conseqüència de causa imputable a aquest. Quan no s'acordi la resolució dels contractes, els titulars dels drets d'aprofitament els segueixen exercint, i queden obligats davant de l'òrgan de contractació en els mateixos termes en què ho estaven respecte del concessionari, llevat que, de mutu acord, s'arribi a la revisió del contracte corresponent.

6. Quan el contracte es resolgui per mutu acord, els drets de les parts s'han d'acomodar al que estigui vàlidament estipulat entre elles.

Article 272. *Destí de les obres en l'extinció de la concessió.*

1. El concessionari queda obligat a fer lliurament a l'Administració concedent, en bon estat de conservació i ús, de les obres incloses en la concessió, així com dels béns i instal·lacions necessaris per a la seva explotació i dels béns i instal·lacions inclosos a la zona d'explotació comercial, si n'hi ha, d'acord amb el que estableix el contracte, i tot això ha de quedar reflectit en l'acta de recepció.

2. No obstant això, els plecs poden preveure que, quan s'extingeixi la concessió, aquestes obres, béns i instal·lacions, o alguns d'ells, hagin de ser demolits pel concessionari, i es reposin els béns sobre els quals s'assenten a l'estat en què es trobaven abans de la construcció.

Secció 6a Execució d'obres per tercers

Article 273. *Subcontractació.*

1. L'òrgan de contractació pot imposar al concessionari d'obres públiques que confiï a tercers un percentatge dels contractes que representi, com a mínim, un 30 per 100 del valor global de les obres objecte de la concessió, i preveure al mateix temps la facultat que els candidats incrementin el percentatge; aquest percentatge mínim ha de constar en el contracte de concessió d'obres.

2. En cas de no fer ús de la facultat a què es refereix l'apartat anterior, l'òrgan de contractació pot invitar els candidats a la concessió a indicar en les seves ofertes, si escau, el percentatge del valor global de les obres objecte de la concessió que es proposen confiar a tercers.

Article 274. *Adjudicació de contractes d'obres pel concessionari.*

1. Quan el concessionari de l'obra pública tingui el caràcter de poder adjudicador de conformitat amb l'article 3.3, ha de respectar, en relació amb aquelles obres que hagin de ser executades per tercers, les disposicions d'aquesta Llei sobre adjudicació de contractes d'obres.

2. L'adjudicació de contractes d'obres pels concessionaris d'obres públiques que no tinguin el caràcter de poders adjudicadors es regula per les normes contingudes en els apartats 3 i 4 d'aquest article quan l'adjudicació es realitzi a un tercer i el valor del contracte sigui igual o superior a 4.845.000 euros, llevat que en el contracte concorrin circumstàncies que permetin l'adjudicació per un procediment negociat sense publicitat.

No tenen la consideració de tercers les empreses que s'hagin agrupat per obtenir la concessió ni les empreses que hi estan vinculades. S'entén per empresa vinculada qualsevol empresa en la qual el concessionari pugui exercir, directament o indirectament, una influència dominant, o qualsevol empresa que pugui exercir una influència dominant en el concessionari o que, de la mateixa manera que el concessionari, estigui sotmesa a la influència dominant d'una altra empresa per raó de propietat, participació financera o normes reguladores. Es presumeix que existeix influència dominant quan una empresa, directament o indirectament, estigui en una de les situacions següents respecte a una altra:

a) Que posseeixi la majoria del capital subscrit de l'empresa;

b) que disposi de la majoria dels vots corresponents a les participacions emeses per l'empresa;

c) que pugui designar més de la meitat dels membres de l'òrgan d'administració, de direcció o de vigilància de l'empresa.

La llista exhaustiva d'aquestes empreses s'ha d'adjuntar a la candidatura per a la concessió, i s'ha d'actualitzar en funció de les modificacions que es produeixin posteriorment en les relacions entre les empreses.

3. Són aplicables a aquests procediments les normes sobre publicitat contingudes a l'article 142.

4. El concessionari ha de fixar el termini de recepció de les sol·licituds de participació, que no pot ser inferior a trenta-set dies a partir de la data d'enviament de l'anunci de licitació, i el termini de recepció de les ofertes, que no pot ser inferior a quaranta dies a partir de la data de l'enviament de l'anunci de licitació al «Diari Oficial de la Unió Europea» o de la invitació a presentar una oferta.

Quan els anuncis es preparin i s'enviïn per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics es poden reduir en set dies els terminis de recepció de les ofertes i el termini de recepció de les sol·licituds de participació.

És possible reduir en cinc dies els terminis de recepció de les ofertes quan s'ofereixi accés sense restricció, directe i complet, per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, al plec de condicions i a qualsevol documentació complementària, especificant en el text de l'anunci l'adreça d'Internet en la qual la documentació es pot consultar. Aquesta reducció es pot sumar a la que preveu el paràgraf anterior.

En tot cas és aplicable el que preveu l'article 158.3 i la prohibició de contractar que preveu l'article 60.1.a), en relació amb els adjudicataris d'aquests contractes.

CAPÍTOL III

Contracte de gestió de serveis públics

Secció 1a Disposicions generals

Article 275. *Àmbit del contracte.*

1. L'Administració pot gestionar indirectament, mitjançant contracte, els serveis de la seva competència, sempre que siguin susceptibles d'explotació per particulars. En cap cas es poden prestar per gestió indirecta els serveis que impliquin exercici de l'autoritat inherent als poders públics.

2. El contracte ha d'expressar amb claredat l'àmbit de la gestió, tant en l'ordre funcional, com en el territorial.

Article 276. *Règim jurídic.*

Els efectes, compliment i extinció dels contractes de gestió de serveis públics es regulen per la present Llei, exclosos els articles 212, apartats 2 a 7, tots dos inclusivament, 213, 220 i 222, i per les disposicions especials del servei respectiu, en tot el que no s'hi oposin.

Article 277. *Modalitats de la contractació.*

La contractació de la gestió dels serveis públics pot adoptar les modalitats següents:

a) Concessió, per la qual l'empresari gestiona el servei al seu propi risc i ventura.

b) Gestió interessada, en virtut de la qual l'Administració i l'empresari participen en els resultats de l'explotació del servei en la proporció que s'estableixi en el contracte.

c) Concert amb persona natural o jurídica que estigui realitzant prestacions anàlogues a les que constitueixen el servei públic de què es tracti.

d) Societat d'economia mixta en la qual l'Administració participa, per si mateixa o per mitjà d'una entitat pública, en concurrència amb persones naturals o jurídiques.

Article 278. *Durada.*

El contracte de gestió de serveis públics no pot tenir caràcter perpetu o indefinit, i se n'ha de fixar necessàriament en el plec de clàusules administratives particulars la durada

i la de les pròrrogues de què pugui ser objecte, sense que pugui excedir el termini total, incloses les pròrrogues, dels períodes següents:

a) Cinquanta anys en els contractes que comprenguin l'execució d'obres i l'explotació de servei públic, llevat que aquest sigui de mercat o llotja central majorista d'articles alimentaris gestionats per una societat d'economia mixta municipal, cas en què pot ser fins a 60 anys.
b) Vint-i-cinc anys en els contractes que comprenguin l'explotació d'un servei públic no relacionat amb la prestació de serveis sanitaris.
c) Deu anys en els contractes que comprenguin l'explotació d'un servei públic l'objecte del qual consisteixi en la prestació de serveis sanitaris sempre que no estiguin compresos en la lletra a).

Secció 2a Execució del contracte de gestió de serveis públics

Article 279. *Execució del contracte.*

1. El contractista està obligat a organitzar i prestar el servei amb estricta subjecció a les característiques que estableix el contracte i dins dels terminis que s'hi assenyalen, i, si s'escau, a l'execució de les obres de conformitat amb el projecte aprovat per l'òrgan de contractació.
2. En tot cas, l'Administració ha de conservar els poders de policia necessaris per assegurar la bona marxa dels serveis de què es tracti.

Article 280. *Obligacions generals.*

El contractista està subjecte al compliment de les obligacions següents:

a) Prestar el servei amb la continuïtat convinguda i garantir als particulars el dret a utilitzar-lo en les condicions que s'hagin establert i mitjançant l'abonament, si s'escau, de la contraprestació econòmica compresa en les tarifes aprovades.
b) Tenir cura del bon ordre del servei, i pot dictar les instruccions oportunes, sense perjudici dels poders de policia als quals es refereix l'article anterior.
c) Indemnitzar pels danys que es causin a tercers com a conseqüència de les operacions que requereixi el desenvolupament del servei, excepte quan el dany sigui produït per causes imputables a l'Administració.
d) Respectar el principi de no-discriminació per raó de nacionalitat, respecte de les empreses d'estats membres de la Comunitat Europea o signataris de l'Acord sobre contractació pública de l'Organització Mundial del Comerç, en els contractes de subministrament conseqüència del de gestió de serveis públics.

Article 281. *Prestacions econòmiques.*

1. El contractista té dret a les contraprestacions econòmiques que preveu el contracte, entre les quals s'ha d'incloure, per fer efectiu el seu dret a l'explotació del servei, una retribució fixada en funció de la seva utilització, que s'ha de percebre directament dels usuaris o de l'Administració mateix.
2. Les contraprestacions econòmiques pactades s'han de revisar, si s'escau, de la forma que estableix el contracte.

Secció 3a Modificació del contracte de gestió de serveis públics

Article 282. *Modificació del contracte i manteniment del seu equilibri econòmic.*

1. L'Administració pot modificar per raons d'interès públic, i si concorren les circumstàncies que preveu el títol V del llibre I, les característiques del servei contractat i les tarifes que han de ser abonades pels usuaris.

2. Quan les modificacions afectin el règim financer del contracte, l'Administració ha de compensar el contractista de manera que es mantingui l'equilibri dels supòsits econòmics que van ser considerats com a bàsics en l'adjudicació del contracte.

3. En cas que els acords que dicti l'Administració respecte al desenvolupament del servei no tinguin transcendència econòmica el contractista no té dret a indemnització per raó d'aquests.

4. L'Administració ha de restablir l'equilibri econòmic del contracte, en benefici de la part que correspongui, en els supòsits següents:

a) Quan l'Administració modifiqui, per raons d'interès públic i d'acord amb el que estableix el títol V del llibre I, les característiques del servei contractat.

b) Quan actuacions de l'Administració determinin de forma directa la ruptura substancial de l'economia del contracte.

c) Quan causes de força major determinin de forma directa la ruptura substancial de l'economia del contracte. A aquests efectes, s'entén per causes de força major les esmentades a l'article 231 d'aquesta Llei.

5. En els casos que preveu l'apartat anterior, el restabliment de l'equilibri econòmic del contracte es realitza mitjançant l'adopció de les mesures que en cada cas siguin procedents. Aquestes mesures poden consistir en la modificació de les tarifes a abonar pels usuaris, la reducció del termini del contracte i, en general, en qualsevol modificació de les clàusules de contingut econòmic incloses en el contracte. Així mateix, en els casos que preveuen els apartats 4.b) i c), es pot prorrogar el termini del contracte per un període que no excedeixi un 10 per cent de la seva durada inicial, respectant els límits màxims de durada previstos legalment.

Secció 4a Compliment i efectes del contracte de gestió de serveis públics

Article 283. *Reversió.*

1. Quan finalitzi el termini contractual el servei reverteix a l'Administració, i el contractista ha de lliurar les obres i instal·lacions a què estigui obligat d'acord amb el contracte i amb l'estat de conservació i funcionament adequats.

2. Durant un període prudencial anterior a la reversió, que s'ha de fixar en el plec, l'òrgan competent de l'Administració ha d'adoptar les disposicions encaminades a fer que el lliurament dels béns es verifiqui en les condicions convingudes.

Article 284. *Manca de lliurament de contraprestacions econòmiques i mitjans auxiliars.*

Si l'Administració no fa efectiva al contractista la contraprestació econòmica o no lliura els mitjans auxiliars a què es va obligar en el contracte dins dels terminis que s'hi preveuen i no escau la resolució del contracte o el contractista no la sol·licita, aquest té dret a l'interès de demora de les quantitats o valors econòmics que aquells signifiquin, de conformitat amb el que estableix l'article 216.

Article 285. *Incompliment del contractista.*

Si de l'incompliment per part del contractista deriva pertorbació greu i no reparable per altres mitjans en el servei públic i l'Administració no decideix la resolució del contracte, en pot acordar la intervenció fins que aquella desaparegui. En tot cas, el contractista ha de pagar a l'Administració pels danys i perjudicis que efectivament li hagi irrogat.

Secció 5a Resolució del contracte de gestió de serveis públics

Article 286. *Causes de resolució.*

Són causes de resolució del contracte de gestió de serveis públics, a més de les que assenyala l'article 223, amb l'excepció de les que preveuen les seves lletres d) i e), les següents:

a) La demora superior a sis mesos per part de l'Administració en el lliurament al contractista de la contraprestació o dels mitjans auxiliars a què es va obligar segons el contracte.
b) El rescat del servei per l'Administració.
c) La supressió del servei per raons d'interès públic.
d) La impossibilitat de l'explotació del servei com a conseqüència d'acords adoptats per l'Administració amb posterioritat al contracte.

Article 287. *Aplicació de les causes de resolució.*

1. Quan la causa de resolució sigui la mort o incapacitat sobrevinguda del contractista, l'Administració pot acordar la continuació del contracte amb els seus hereus o successors, llevat que hi hagi disposició expressa en contra de la legislació específica del servei.
2. Per raons d'interès públic l'Administració pot acordar el rescat del servei per gestionar-lo directament.

Article 288. *Efectes de la resolució.*

1. En els supòsits de resolució, l'Administració ha d'abonar, en tot cas, al contractista el preu de les obres i instal·lacions que, executades per aquest, hagin de passar a propietat d'aquella, tenint en compte el seu estat i el temps que resti per a la reversió.
2. Amb independència del que disposa l'article 225, l'incompliment per part de l'Administració o del contractista de les obligacions del contracte produeix els efectes que segons les disposicions específiques del servei puguin afectar aquests contractes.
3. En el supòsit de la lletra a) de l'article 286, el contractista té dret a l'abonament de l'interès de demora previst a la Llei per la qual s'estableixen mesures de lluita contra la morositat en operacions comercials de les quantitats degudes o valors econòmics convinguts, a partir del venciment del termini previst per al seu lliurament, així com dels danys i perjudicis soferts.
4. En els supòsits de les lletres b), c) i d) de l'article 286, sense perjudici del que disposa l'apartat 1 d'aquest article, l'Administració ha d'indemnitzar el contractista pels danys i perjudicis que se li irroguen, inclosos els beneficis futurs que deixi de percebre, atenent els resultats de l'explotació en l'últim quinquenni i la pèrdua del valor de les obres i instal·lacions que no hagin de revertir a aquella, tenint en compte el seu grau d'amortització.

Secció 6a Subcontractació del contracte de gestió de serveis públics

Article 289. *Subcontractació.*

En el contracte de gestió de serveis públics, la subcontractació només pot recaure sobre prestacions accessòries.

CAPÍTOL IV

Contracte de subministrament

Secció 1a Regulació de determinats contractes de subministrament

Article 290. *Arrendament.*

1. En el contracte d'arrendament, l'arrendador o empresari ha d'assumir durant el termini de vigència del contracte l'obligació del manteniment de l'objecte d'aquest. Les quantitats que, si s'escau, hagi de satisfer l'Administració en concepte de cànon de manteniment s'han de fixar separadament de les constitutives del preu de l'arrendament.
2. En el contracte d'arrendament no s'admet la pròrroga tàcita i la pròrroga expressa no es pot estendre a un període superior a la meitat del contracte immediatament anterior.

Article 291. *Contractes de fabricació i aplicació de normes i usos vigents en comerç internacional.*

1. Als contractes de fabricació, als quals es refereix la lletra c) de l'apartat 3 de l'article 9, se'ls han d'aplicar directament les normes generals i especials del contracte d'obres que l'òrgan de contractació determini en el plec de clàusules administratives particulars corresponent, llevat de les relatives a la seva publicitat, que s'han d'acomodar, en tot cas, al contracte de subministrament.
2. Els contractes que se subscriguin amb empreses estrangeres, quan el seu objecte es fabriqui o procedeixi de fora del territori nacional i els de subministrament que, amb aquestes empreses, subscrigui el Ministeri de Defensa i que hagin de ser executats fora del territori nacional, es regeixen per la present Llei, sense perjudici del que es convingui entre les parts d'acord amb les normes i els usos vigents en el comerç internacional.

Secció 2a Execució del contracte de subministrament

Article 292. *Lliurament i recepció.*

1. El contractista està obligat a lliurar els béns objecte de subministrament en el temps i lloc fixats en el contracte i de conformitat amb les prescripcions tècniques i clàusules administratives.
2. Sigui quin sigui el tipus de subministrament, l'adjudicatari no té dret a indemnització per causa de pèrdues, avaries o perjudicis ocasionats en els béns abans del seu lliurament a l'Administració, llevat que aquesta hagi incorregut en mora en rebre'ls.
3. Quan l'acte formal de la recepció dels béns, d'acord amb les condicions del plec, sigui posterior al lliurament, l'Administració és responsable de la custòdia durant el temps que passi entre l'una i l'altra.
4. Una vegada rebuts de conformitat per l'Administració béns o productes peribles, aquesta és responsable de la seva gestió, ús o caducitat, sense perjudici de la responsabilitat del subministrador pels vicis o defectes ocults d'aquests béns o productes.

Article 293. *Pagament del preu.*

L'adjudicatari té dret a l'abonament del preu dels subministraments efectivament lliurats i formalment rebuts per l'Administració d'acord amb les condicions que estableix el contracte.

Article 294. *Pagament en metàl·lic i en altres béns.*

1. Quan raons tècniques o econòmiques degudament justificades en l'expedient ho aconsellin, es pot establir en el plec de clàusules administratives particulars que el pagament del preu total dels béns a subministrar consisteixi part en diners i part en el lliurament d'altres béns de la mateixa classe, sense que, en cap cas, l'import d'aquests

pugui superar el 50 per 100 del preu total. A aquests efectes, el compromís de despesa corresponent es limita a l'import que, del preu total del contracte, no se satisfaci mitjançant el lliurament de béns al contractista, sense que tingui aplicació el que disposen l'article 27.4 de la Llei 47/2003, de 26 de novembre, general pressupostària, l'apartat 3 de l'article 165 de la Llei reguladora de les hisendes locals, aprovada pel Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, o regulacions anàlogues contingudes a les normes pressupostàries de les diferents administracions públiques subjectes a aquesta Llei.

2. El lliurament dels béns per l'Administració l'ha d'acordar l'òrgan de contractació, pel mateix procediment que se segueixi per a l'adjudicació del contracte de subministrament; l'acord implica per si mateix la baixa en l'inventari i, si s'escau, la desafectació dels béns de què es tracti.

3. En aquest supòsit l'import que del preu total del subministrament correspongui als béns lliurats per l'Administració és un element econòmic a valorar per a l'adjudicació del contracte i l'han de consignar expressament els empresaris a les seves ofertes.

4. El contingut d'aquest article és aplicable als contractes de serveis per a la gestió dels sistemes d'informació, els de serveis de telecomunicació i els contractes de manteniment d'aquests sistemes, subministraments d'equips i terminals i adaptacions necessàries com cablatge, canalitzacions i altres d'anàlogues, sempre que vagin associades a la prestació d'aquests serveis i es contractin conjuntament amb ells; s'entén que els béns a lliurar, si s'escau, per l'Administració han de ser béns i equips informàtics i de telecomunicacions.

Article 295. *Facultats de l'Administració en el procés de fabricació.*

L'Administració té la facultat d'inspeccionar i de ser informada del procés de fabricació o elaboració del producte que hagi de ser lliurat com a conseqüència del contracte, i pot ordenar o realitzar per si mateixa anàlisis, assajos i proves dels materials que s'hagin d'utilitzar, establir sistemes de control de qualitat i dictar totes les disposicions que consideri oportunes per a l'estricte compliment del que s'ha convingut.

Secció 3a Modificació del contracte de subministrament

Article 296. *Modificació del contracte de subministrament.*

Quan com a conseqüència de les modificacions del contracte de subministrament acordades de conformitat amb el que estableixen l'article 219 i el títol V del llibre I, es produeixi augment, reducció o supressió de les unitats de béns que integren el subministrament o la substitució d'uns béns per altres, sempre que aquests estiguin compresos en el contracte, les modificacions són obligatòries per al contractista, sense que tingui cap dret en cas de supressió o reducció d'unitats o classes de béns a reclamar indemnització per les dites causes.

Secció 4a Compliment del contracte de subministrament

Article 297. *Despeses de lliurament i recepció.*

1. Llevat que hi hagi pacte en contra, les despeses del lliurament i transport dels béns objecte del subministrament al lloc convingut van a compte del contractista.

2. Si els béns no estan en estat de ser rebuts s'ha de fer constar així a l'acta de recepció i s'han de donar les instruccions necessàries al contractista perquè solucioni els defectes observats o procedeixi a un nou subministrament de conformitat amb el que s'ha pactat.

Article 298. *Vicis o defectes durant el termini de garantia.*

1. Si durant el termini de garantia s'acredita l'existència de vicis o defectes en els béns subministrats l'Administració té dret a reclamar al contractista la reposició dels que siguin inadequats o la reparació si és suficient.

2. Durant aquest termini de garantia el contractista té dret a conèixer i ser escoltat sobre l'aplicació dels béns subministrats.

3. Si l'òrgan de contractació estima, durant el termini de garantia, que els béns subministrats no són aptes per al fi pretès, com a conseqüència dels vicis o defectes que s'hi han observat i que són imputables al contractista i existeix la presumpció que la reposició o reparació dels béns no són suficients per aconseguir aquell fi, abans d'expirar el termini esmentat, pot rebutjar els béns i deixar-los a compte del contractista, i queda exempt de l'obligació de pagament o té dret, si s'escau, a la recuperació del preu satisfet.

4. Acabat el termini de garantia sense que l'Administració hagi formalitzat algun dels inconvenients o la denúncia a què es refereixen els apartats 1 i 3 d'aquest article, el contractista queda exempt de responsabilitat per raó dels béns subministrats.

Secció 5a Resolució del contracte de subministrament

Article 299. *Causes de resolució.*

Són causes de resolució del contracte de subministrament, a més de les que assenyala l'article 223, les següents:

a) La suspensió, per causa imputable a l'Administració, de la iniciació del subministrament per un termini superior a sis mesos a partir de la data assenyalada en el contracte per al lliurament, llevat que el plec n'assenyali un altre de més curt.

b) El desistiment o la suspensió del subministrament per un termini superior a l'any acordada per l'Administració, llevat que el plec n'assenyali un altre de més curt.

Article 300. *Efectes de la resolució.*

1. La resolució del contracte dóna lloc a la devolució recíproca dels béns i de l'import dels pagaments realitzats, i, quan no sigui possible o convenient per a l'Administració, aquesta ha d'abonar el preu dels efectivament lliurats i rebuts de conformitat.

2. En el supòsit de suspensió de la iniciació del subministrament per un temps superior a sis mesos, el contractista només té dret a percebre una indemnització del 3 per 100 del preu de l'adjudicació.

3. En el cas de desistiment o de suspensió del subministrament per un termini superior a un any per part de l'Administració, el contractista té dret al 6 per 100 del preu dels lliuraments deixats de realitzar en concepte de benefici industrial.

CAPÍTOL V

Contractes de serveis

Secció 1a Disposicions generals

Article 301. *Contingut i límits.*

1. No poden ser objecte d'aquests contractes els serveis que impliquin exercici de l'autoritat inherent als poders públics.

2. Llevat que es disposi una altra cosa en els plecs de clàusules administratives o en el document contractual, els contractes de serveis que tinguin per objecte el desenvolupament i la posada a disposició de productes protegits per un dret de propietat intel·lectual o industrial comporten la cessió d'aquest a l'Administració contractant. En tot cas, i encara que s'exclogui la cessió dels drets de propietat intel·lectual, l'òrgan de contractació sempre pot autoritzar l'ús del producte corresponent als ens, organismes i entitats pertanyents al sector públic a què es refereix l'article 3.1.

3. Els contractes de serveis que subscrigui el Ministeri de Defensa amb empreses estrangeres i que hagin de ser executats fora del territori nacional, es regeixen per la

present Llei, sense perjudici del que es convingui entre les parts d'acord amb les normes i els usos vigents en el comerç internacional.

4. Quan s'extingeixin els contractes de serveis, no es pot produir en cap cas la consolidació de les persones que hagin realitzat els treballs objecte del contracte com a personal de l'ens, organisme o entitat del sector públic contractant.

Article 302. *Determinació del preu.*

En el plec de clàusules administratives s'ha d'establir el sistema de determinació del preu dels contractes de serveis, que es pot referir a components de la prestació, unitats d'execució o unitats de temps, o es pot fixar en un tant alçat quan no sigui possible o convenient la seva descomposició, o resultar de l'aplicació d'honoraris per tarifes o d'una combinació de diverses d'aquestes modalitats.

Article 303. *Durada.*

1. Els contractes de serveis no poden tenir un termini de vigència superior a quatre anys amb les condicions i els límits que estableixen les normes pressupostàries respectives de les administracions públiques, si bé es pot preveure en el mateix contracte la pròrroga per mutu acord de les parts abans que aquell finalitzi, sempre que la durada total del contracte, incloses les pròrrogues, no excedeixi els sis anys, i que les pròrrogues no superin, aïlladament o conjuntament, el termini fixat originàriament. La celebració de contractes de serveis de durada superior a l'assenyalada pot ser autoritzada excepcionalment pel Consell de Ministres o per l'òrgan autonòmic competent de forma singular, per a contractes determinats, o de forma genèrica, per a certes categories.

2. No obstant el que s'ha disposat anteriorment, els contractes que regula aquest títol que siguin complementaris de contractes d'obres o de subministrament poden tenir un termini superior de vigència que, en cap cas, ha d'excedir el termini de durada del contracte principal, excepte en els contractes que comprenen treballs relacionats amb la liquidació del contracte principal, el termini final dels quals excedirà el d'aquell en el temps necessari per realitzar-los. La iniciació del contracte complementari a què es refereix aquest apartat queda en suspens, llevat que hi hagi causa justificada derivada del seu objecte i contingut, fins que comenci l'execució del contracte d'obres corresponent.

Només tenen el concepte de contractes complementaris aquells l'objecte dels quals es consideri necessari per a la realització correcta de la prestació o prestacions objecte del contracte principal.

3. Els contractes per a la defensa jurídica i judicial de l'Administració han de tenir la durada precisa per atendre adequadament les seves necessitats.

4. Els contractes de serveis que tinguin per objecte l'assistència a la direcció d'obra o la gestió integrada de projectes han de tenir una durada igual a la del contracte d'obres al qual estan vinculats més el termini estimat per procedir a la liquidació de les obres.

Article 304. *Règim de contractació per a activitats docents.*

1. En els contractes regulats en aquest títol que tinguin per objecte la prestació d'activitats docents en centres del sector públic desenvolupades en forma de cursos de formació o perfeccionament del personal al servei de l'Administració o quan es tracti de seminaris, col·loquis, taules rodones, conferències, col·laboracions o qualsevol altre tipus similar d'activitat, sempre que aquestes activitats les duguin a terme persones físiques, les disposicions d'aquesta Llei no són aplicables a la preparació i adjudicació del contracte.

2. En aquesta classe de contractes es pot establir el pagament parcial anticipat, amb la constitució prèvia d'una garantia per part del contractista, sense que se'n pugui autoritzar la cessió.

3. Per acreditar l'existència dels contractes a què es refereix aquest article n'hi ha prou amb la designació o nomenament per una autoritat competent.

Secció 2a Execució dels contractes de serveis

Article 305. *Execució i responsabilitat del contractista.*

1. El contracte s'ha d'executar amb subjecció al que estableixen les seves clàusules i els plecs, i d'acord amb les instruccions per a la seva interpretació que l'òrgan de contractació doni al contractista.
2. El contractista és responsable de la qualitat tècnica dels treballs que desenvolupi i de les prestacions i serveis realitzats, així com de les conseqüències que es dedueixin per a l'Administració o per a tercers de les omissions, errors, mètodes inadequats o conclusions incorrectes en l'execució del contracte.

Secció 3a Modificació dels contractes de serveis de manteniment

Article 306. *Modificació d'aquests contractes.*

Quan, com a conseqüència de modificacions del contracte de serveis de manteniment acordades de conformitat amb el que estableixen l'article 219 i el títol V del llibre I, es produeixi augment, reducció o supressió d'equips a mantenir o la substitució d'uns equips per uns altres, sempre que aquests estiguin continguts en el contracte, les modificacions són obligatòries per al contractista, i no té cap dret, en cas de supressió o reducció d'unitats o classes d'equips, a reclamar indemnització per aquestes causes.

Secció 4a Compliment dels contractes de serveis

Article 307. *Compliment dels contractes.*

1. L'Administració ha de determinar si la prestació realitzada pel contractista s'ajusta a les prescripcions establertes per a la seva execució i compliment i, si s'escau, ha de requerir la realització de les prestacions contractades i l'esmena dels defectes observats en ocasió de la seva recepció. Si els treballs efectuats no s'adeqüen a la prestació contractada, com a conseqüència de vicis o defectes imputables al contractista, la pot rebutjar i queda exempt de l'obligació de pagament o bé té dret, si s'escau, a la recuperació del preu satisfet.
2. Si durant el termini de garantia s'acredita l'existència de vicis o defectes en els treballs efectuats, l'òrgan de contractació té dret a reclamar al contractista que els esmeni.
3. Acabat el termini de garantia sense que l'Administració hagi formalitzat alguna de les objeccions o la denúncia a què es refereixen els apartats anteriors, el contractista queda exempt de responsabilitat per raó de la prestació efectuada, sense perjudici del que estableixen els articles 310, 311 i 312 sobre esmena d'errors i responsabilitat en els contractes que tinguin per objecte l'elaboració de projectes d'obres.
4. El contractista té dret a conèixer i ser escoltat sobre les observacions que es formulin en relació amb el compliment de la prestació contractada.

Secció 5a Resolució dels contractes de serveis

Article 308. *Causes de resolució.*

Són causes de resolució dels contractes de serveis, a més de les assenyalades a l'article 223, les següents:

a) La suspensió per una causa imputable a l'Administració de la iniciació del contracte per un termini superior a sis mesos a partir de la data assenyalada en el mateix contracte per al seu començament, llevat que en el plec se n'assenyali un altre d'inferior.
b) El desistiment o la suspensió del contracte per un termini superior a un any acordada per l'Administració, llevat que en el plec se n'assenyali un altre d'inferior.

c) Els contractes complementaris a què es refereix l'article 303.2 queden resolts, en tot cas, quan es resol el contracte principal.

Article 309. *Efectes de la resolució.*

1. La resolució del contracte dóna dret al contractista, en tot cas, a percebre el preu dels estudis, informes, projectes, treballs o serveis que efectivament hagi realitzat d'acord amb el contracte i que hagin estat rebuts per l'Administració.
2. En el supòsit de suspensió de la iniciació del contracte per un temps superior a sis mesos, el contractista només té dret a percebre una indemnització del 5 per 100 del preu d'aquell.
3. En el cas de la lletra b) de l'article anterior el contractista té dret al 10 per 100 del preu dels estudis, informes, projectes o treballs pendents de realitzar en concepte de benefici deixat d'obtenir.

Secció 6a De l'esmena d'errors i responsabilitats en el contracte d'elaboració de projectes d'obres

Article 310. *Esmena d'errors i correcció de deficiències.*

1. Quan el contracte de serveis consisteixi en l'elaboració íntegra d'un projecte d'obra, l'òrgan de contractació ha d'exigir que el contractista esmeni els defectes, insuficiències tècniques, errors materials, omissions i infraccions de preceptes legals o reglamentaris que li siguin imputables, i li ha d'atorgar a aquest efecte el termini corresponent, que no pot excedir els dos mesos.
2. Si una vegada transcorregut aquest termini no s'han corregit les deficiències, l'Administració, atenent les circumstàncies concurrents, pot optar per resoldre el contracte o per concedir un nou termini al contractista.
3. En el primer cas escau la confiscació de la garantia i el contractista incorre en l'obligació d'abonar a l'Administració una indemnització equivalent al 25 per 100 del preu del contracte.
4. En el segon cas el nou termini concedit per solucionar les deficiències no corregides és d'un mes improrrogable, i el contractista incorre en una penalitat equivalent al 25 per 100 del preu del contracte.
5. Si es produeix un nou incompliment, escau la resolució del contracte amb l'obligació per part del contractista d'abonar a l'Administració una indemnització igual al preu pactat amb pèrdua de la garantia.
6. Quan el contractista, en qualsevol moment abans de la concessió de l'últim termini, renunciï a la realització del projecte, ha d'abonar a l'Administració una indemnització igual a la meitat del preu del contracte amb pèrdua de la garantia.

Article 311. *Indemnitzacions.*

1. Per als casos en què el pressupost d'execució de l'obra prevista en el projecte es desviï en més d'un 20 per 100, tant per excés com per defecte, del seu cost real com a conseqüència d'errors o omissions imputables al contractista consultor, l'Administració pot establir, en el plec de clàusules administratives particulars, un sistema d'indemnitzacions consistent en una minoració del preu del contracte d'elaboració del projecte, en funció del percentatge de desviació, fins a un màxim equivalent a la meitat d'aquell.
2. El barem d'indemnitzacions és el següent:

a) En el supòsit que la desviació sigui de més del 20 per 100 i menys del 30 per 100, la indemnització corresponent és del 30 per 100 del preu del contracte.
b) En el supòsit que la desviació sigui de més del 30 per 100 i menys del 40 per 100, la indemnització corresponent és del 40 per 100 del preu del contracte.

c) En el supòsit que la desviació sigui de més del 40 per 100, la indemnització corresponent és del 50 per 100 del preu del contracte.

3. El contractista ha d'abonar l'import d'aquesta indemnització en el termini d'un mes a partir de la notificació de la resolució corresponent, que s'ha d'adoptar prèvia tramitació d'expedient amb audiència de l'interessat.

Article 312. *Responsabilitat per defectes o errors del projecte.*

1. Amb independència del que preveuen els articles anteriors, el contractista ha de respondre dels danys i perjudicis que es causin, durant l'execució o explotació de les obres, tant a l'Administració com a tercers, per defectes i insuficiències tècniques del projecte o pels errors materials, omissions i infraccions de preceptes legals o reglamentaris en què aquell hagi incorregut, imputables a ell.

2. La indemnització derivada de la responsabilitat exigible al contractista arriba al 50 per 100 de l'import dels danys i perjudicis causats, fins a un límit màxim de cinc vegades el preu pactat pel projecte i és exigible dins el terme de deu anys, comptats des de la recepció d'aquest per l'Administració; és a càrrec d'aquesta última, si s'escau, la resta de la indemnització quan s'hagi de satisfer a tercers.

CAPÍTOL VI

Contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat

Article 313. *Règim jurídic.*

Els contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat es regeixen per les normes generals que conté el títol I d'aquest llibre i per les especials corresponents al contracte típic l'objecte del qual es correspongui amb la prestació principal d'aquell, identificada d'acord amb el que disposa l'article 136.a), en el que no s'oposin a la seva naturalesa, funcionalitat i contingut peculiar de conformitat amb l'article 11.

Aquestes normes delimiten els deures i drets de les parts i les prerrogatives de l'Administració.

Article 314. *Durada.*

La durada dels contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat no pot excedir els 20 anys. No obstant això, quan per raó de la prestació principal que en constitueix l'objecte i de la seva configuració, el règim aplicable sigui el propi dels contractes de concessió d'obra pública, cal atenir-se al que disposa l'article 268 sobre la durada d'aquests.

Article 315. *Finançament.*

1. El finançament dels col·laboradors privats en els contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat, en els supòsits en què per raó de l'objecte tinguin naturalesa de concessió d'obra pública, s'ha de portar a terme en les condicions i termes previstos per a aquest últim contracte.

2. La regulació del finançament dels adjudicataris de contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat en els supòsits no previstos a l'apartat anterior es regeix per les normes següents:

a) Quan es determini el règim de remuneració del contractista, amb l'abast que preveu l'article 136, lletres d), e) i f) d'aquesta Llei, es poden establir previsions sobre les garanties que de conformitat amb el que preveuen les disposicions reguladores del finançament privat de les concessions d'obres públiques pot obtenir el contractista per a la captació del finançament necessari per a l'execució del contracte.

b) El contracte ha de preveure un règim de notificació pel contractista de les operacions financeres que concerti per al finançament del contracte.

En cas que sigui procedent la resolució del contracte, l'òrgan de contractació, abans d'acordar-la, ha de donar audiència als creditors per si aquests ofereixen subrogar-se en el compliment del contracte, directament o a través d'una entitat participada, en condicions que es considerin compatibles amb la seva bona fi, sempre que reuneixin els requisits exigits a l'adjudicatari.

c) Quan l'execució del contracte comporti costos d'inversió inicials i es prevegi que les obres o equipaments que es generin s'incorporaran al patrimoni de l'entitat contractant en concloure o resoldre's el contracte, es pot establir que, quan sigui procedent la resolució del contracte, l'entitat contractant pugui posar a disposició dels creditors una quantitat no superior al 80 per cent del cost real de les inversions realment executades detraient aquesta quantitat de la liquidació del contracte.

LLIBRE V

Organització administrativa per a la gestió de la contractació

TÍTOL I

Òrgans competents en matèria de contractació

CAPÍTOL I

Òrgans de contractació

Article 316. *Òrgans de contractació.*

1. Els ministres i els secretaris d'Estat són els òrgans de contractació de l'Administració General de l'Estat i, en conseqüència, estan facultats per subscriure en nom seu els contractes en l'àmbit de la seva competència.

En els departaments ministerials en què hi hagi diversos òrgans de contractació, la competència per subscriure els contractes de subministrament i de serveis que afectin l'àmbit de més d'un d'ells correspon al ministre, excepte en els casos en què s'atribueixi a la Junta de Contractació.

2. Els presidents o directors dels organismes autònoms, agències estatals, entitats públiques empresarials i altres entitats públiques estatals i els directors generals de les diferents entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social són els òrgans de contractació dels uns i dels altres, a falta de disposició específica sobre aquest particular, recollida en les corresponents normes de creació o reguladores del funcionament d'aquestes entitats.

3. El director general del Patrimoni de l'Estat és l'òrgan de contractació del sistema estatal de contractació centralitzada que regulen els articles 206 i 207.

4. En els departaments ministerials i en els organismes autònoms, agències estatals, entitats públiques empresarials i altres entitats de dret públic estatals, així com en les entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social, es poden constituir juntes de contractació, que han d'actuar com a òrgans de contractació, amb els límits quantitatius o referents a les característiques dels contractes que determini el titular del departament, en els contractes següents:

a) Contractes d'obres compreses en els paràgrafs b) i c) de l'apartat 1 de l'article 122, llevat que aquestes hagin estat declarades de contractació centralitzada.

b) Contractes de subministrament que es refereixin a béns consumibles o de fàcil deteriorament per l'ús, llevat dels relatius a béns declarats d'adquisició centralitzada.

c) Contractes de serveis no declarats de contractació centralitzada.

d) Contractes de subministrament i de serveis, diferents dels atribuïts a la competència de la junta d'acord amb les dues lletres anteriors que afectin més d'un òrgan de contractació, exceptuant els que tinguin per objecte béns o serveis de contractació centralitzada.

La composició de les juntes de contractació s'ha de fixar reglamentàriament, i entre els seus vocals ha de figurar un funcionari que tingui atribuït, legalment o reglamentàriament, l'assessorament jurídic de l'òrgan de contractació, i un interventor.

5. Excepcionalment, quan el contracte sigui d'interès per a diversos departaments ministerials i, per raons d'economia i eficàcia, la tramitació de l'expedient l'hagi d'efectuar un únic òrgan de contractació, els altres departaments interessats poden contribuir al seu finançament, en els termes que s'estableixin reglamentàriament i amb respecte a la normativa pressupostària, en la forma que es determini en convenis o protocols d'actuació.

6. La capacitat per contractar dels representants legals de les societats i fundacions del sector públic estatal es regeix pel que disposen els estatuts d'aquestes entitats i per les normes de dret privat que siguin aplicables en cada cas.

Article 317. *Autorització per contractar.*

1. Els òrgans de contractació dels departaments ministerials, organismes autònoms, agències estatals i entitats de dret públic estatals, així com els de les entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social, necessiten l'autorització del Consell de Ministres per signar contractes en els supòsits següents:

a) Quan el valor estimat del contracte, calculat d'acord amb el que assenyala l'article 88, sigui igual o superior a dotze milions d'euros.

b) En els contractes de caràcter plurianual quan es modifiquin els percentatges o el nombre d'anualitats legalment previstos a què es refereix l'article 47 de la Llei 47/2003, de 26 de novembre.

c) Quan el pagament dels contractes es concerti mitjançant el sistema d'arrendament financer o mitjançant el sistema d'arrendament amb opció de compra i el nombre d'anualitats superi els quatre anys.

2. L'autorització del Consell de Ministres a què es refereix l'apartat anterior s'ha d'obtenir abans de l'aprovació de l'expedient. L'aprovació de l'expedient i l'aprovació de la despesa corresponen a l'òrgan de contractació.

3. El Consell de Ministres pot reclamar discrecionalment el coneixement i l'autorització de qualsevol altre contracte. Igualment, l'òrgan de contractació, a través del ministre corresponent, pot elevar un contracte no comprès a l'apartat 1 a la consideració del Consell de Ministres.

4. Quan el Consell de Ministres autoritzi la signatura del contracte n'ha d'autoritzar igualment la modificació, quan sigui causa de resolució, i la resolució mateixa, si s'escau.

5. Els titulars dels departaments ministerials als quals estiguin adscrits els organismes autònoms, entitats públiques i les entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social poden fixar la quantia a partir de la qual és necessària la seva autorització per subscriure els contractes.

6. En l'àmbit del sector públic estatal, abans d'autoritzar un contracte de col·laboració entre el sector públic i el sector privat, així com un contracte de concessió d'obra pública, d'un valor estimat igual o superior a dotze milions d'euros, és preceptiu i vinculant un informe del Ministeri d'Economia i Hisenda que es pronunciï sobre les repercussions pressupostàries i compromisos financers que comporta, com també sobre la seva incidència en el compliment de l'objectiu d'estabilitat pressupostària, segons el que estableix el Text refós de la Llei general d'estabilitat pressupostària, aprovat pel Reial decret legislatiu 2/2007, de 28 de desembre.

A aquest efecte, l'òrgan de contractació ha de proporcionar informació completa sobre els aspectes financers i pressupostaris del contracte, incloent-hi els mecanismes de captació de finançament i garanties que es prevegi utilitzar, durant tota la seva vigència,

així com, si s'escau, el document d'avaluació prèvia a què es refereix l'article 134 d'aquesta Llei.

En aquests contractes, amb caràcter previ a l'aprovació de l'expedient de contractació o de la modificació d'aquests, també és necessari obtenir l'informe del Ministeri d'Economia i Hisenda quan, amb independència de la quantia del contracte, en el seu finançament es prevegi qualsevol forma d'ajuda o aportació estatal, o l'atorgament de préstecs o avançaments.

Article 318. *Desconcentració.*

1. Les competències en matèria de contractació poden ser desconcentrades per reial decret acordat en Consell de Ministres, en qualssevol òrgans, siguin o no dependents de l'òrgan de contractació.

2. En les entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social, les competències en matèria de contractació dels seus directors es poden desconcentrar en la forma i amb els requisits que estableix la Llei general de la Seguretat Social, Text refós aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1994, de 20 de juny.

Article 319. *Abstenció i recusació.*

Les autoritats i el personal al servei de les administracions públiques que intervinguin en els procediments de contractació s'han d'abstenir o poden ser recusats en els casos i en la forma que preveuen els articles 28 i 29 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

CAPÍTOL II

Òrgans d'assistència

Article 320. *Meses de contractació.*

1. Tret del cas en què la competència per contractar correspon a una junta de contractació, en els procediments oberts i restringits i en els procediments negociats amb publicitat a què es refereix l'article 177.1, els òrgans de contractació de les administracions públiques estan assistits per una mesa de contractació, que és l'òrgan competent per valorar les ofertes. En els procediments negociats en què no és necessari publicar anuncis de licitació, la constitució de la mesa és potestativa per a l'òrgan de contractació.

2. La mesa està constituïda per un president, els vocals que es determinin reglamentàriament i un secretari.

3. Els membres de la mesa els nomena l'òrgan de contractació.

El secretari ha de ser designat entre funcionaris o, si no, un altre tipus de personal dependent de l'òrgan de contractació, i entre els vocals hi ha d'haver necessàriament un funcionari d'entre els qui tinguin atribuït legalment o reglamentàriament l'assessorament jurídic de l'òrgan de contractació i un interventor o, si no n'hi ha, una persona al servei de l'òrgan de contractació que tingui atribuïdes les funcions corresponents al seu assessorament jurídic, i una altra que tingui atribuïdes les relatives al seu control economicopressupostari.

Article 321. *Mesa especial del diàleg competitiu.*

1. Per assistir l'òrgan de contractació en els procediments de diàleg competitiu que segueixin les administracions públiques estatals, s'ha de constituir una mesa amb la composició assenyalada a l'apartat 2 de l'article anterior a la qual s'han d'incorporar persones especialment qualificades en la matèria sobre la qual versi el diàleg, designades per l'òrgan de contractació. El nombre d'aquestes persones ha de ser igual o superior a un terç dels components de la mesa i han de participar en les deliberacions amb veu i vot.

2. En els expedients que es tramitin per a la signatura de contractes de col·laboració entre el sector públic i el sector privat, correspon a la mesa especial del diàleg competitiu l'elaboració del document d'avaluació prèvia a què es refereix l'article 134.

Article 322. *Mesa de contractació del sistema estatal de contractació centralitzada.*

En les seves funcions com a òrgan de contractació del sistema estatal de contractació centralitzada, el director general del Patrimoni de l'Estat està assistit per una mesa de contractació interdepartamental, la composició de la qual s'ha de determinar reglamentàriament.

Article 323. *Jurats de concursos.*

1. En els concursos de projectes, la mesa de contractació s'ha de constituir en jurat dels concursos de projectes i ha d'incorporar en la seva composició fins a cinc personalitats de competència notòria en l'àmbit rellevant, designades per l'òrgan de contractació, que puguin contribuir de manera especial a avaluar les propostes presentades, i que han de participar en les deliberacions amb veu i vot.
2. Els membres del jurat han de ser persones físiques independents dels participants en el concurs. Quan s'exigeixi als candidats posseir una determinada qualificació o experiència, almenys una tercera part dels membres del jurat han de tenir la mateixa o una altra d'equivalent.

CAPÍTOL III

Òrgans consultius

Article 324. *Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat.*

1. La Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat és l'òrgan consultiu específic de l'Administració General de l'Estat, dels seus organismes autònoms, agències i altres entitats públiques estatals, en matèria de contractació administrativa. La Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat està adscrita al Ministeri d'Economia i Hisenda, i la seva composició i règim jurídic s'han d'establir reglamentàriament.
2. La Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat pot promoure l'adopció de les normes o mesures de caràcter general que consideri procedents per a la millora del sistema de contractació en els aspectes administratius, tècnics i econòmics.
3. La Junta pot exposar directament als òrgans de contractació o formular amb caràcter general les recomanacions pertinents, si dels estudis sobre contractació administrativa o d'un contracte particular es dedueixen conclusions d'interès per a l'Administració.

Article 325. *Òrgans consultius en matèria de contractació de les comunitats autònomes.*

Els òrgans consultius en matèria de contractació que creïn les comunitats autònomes han d'exercir la seva competència en el seu àmbit territorial respectiu, en relació amb la contractació de les administracions autonòmiques, dels organismes i entitats dependents o vinculats a aquestes i, si s'estableix així en les seves normes reguladores, de les entitats locals que hi estiguin incloses, sense perjudici de les competències de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat.

TÍTOL II

Registres oficials

CAPÍTOL I

Registres oficials de licitadors i empreses classificades

Article 326. *Registre oficial de licitadors i empreses classificades de l'Estat.*

1. El Registre oficial de licitadors i empreses classificades de l'Estat depèn del Ministeri d'Economia i Hisenda i la seva gestió correspon als òrgans de suport tècnic de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat.

2. En el Registre oficial de licitadors i empreses classificades de l'Estat s'han de fer constar les dades relatives a la capacitat dels empresaris que hagin estat classificats per la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat, així com aquells altres que hagin sol·licitat la inscripció d'alguna de les dades esmentades a les lletres a) a d) de l'apartat 1 de l'article 328.

Article 327. *Registres oficials de licitadors i empreses classificades de les comunitats autònomes.*

Les comunitats autònomes poden crear els seus propis registres oficials de licitadors i empreses classificades, en què s'han d'inscriure les condicions d'aptitud dels empresaris que ho sol·licitin, que hagin estat classificats per elles, o que hagin incorregut en alguna prohibició de contractar la declaració de la qual correspongui a les comunitats autònomes o a les entitats locals incloses en el seu àmbit territorial.

Article 328. *Contingut del Registre.*

1. En el Registre poden constar, per a cada empresa que hi estigui inscrita, les dades següents:

a) Les corresponents a la seva personalitat i capacitat d'obrar, en el cas de persones jurídiques.

b) Les relatives a l'extensió de les facultats dels representants o apoderats amb capacitat per actuar en nom seu i obligar-la contractualment.

c) Les referents a les autoritzacions o habilitacions professionals i a la resta de requisits que siguin necessaris per actuar en el seu sector d'activitat.

d) Les dades relatives a la solvència econòmica i financera, que s'han de reflectir de forma independent si l'empresari no té classificació.

e) La classificació obtinguda de conformitat amb el que disposen els articles 65 a 71, així com totes les incidències que es produeixin durant la seva vigència; en aquesta inscripció, i com a element desagregat de la classificació, s'ha d'indicar la solvència econòmica i financera de l'empresari.

f) Les prohibicions de contractar que les afectin.

g) Qualssevol altres dades d'interès per a la contractació pública que es determinin reglamentàriament.

2. En tot cas, s'han de fer constar en el Registre les prohibicions de contractar a què es refereix l'apartat 4 de l'article 61.

Article 329. *Voluntarietat de la inscripció.*

1. Sense perjudici del que està disposat quant a la necessitat d'inscriure la classificació obtinguda i les prohibicions de contractar referenciades a l'article 61.4, la inscripció en els registres oficials de licitadors i empreses classificades és voluntària per

als empresaris, els quals poden determinar quines dades d'entre les esmentades a l'article anterior volen que s'hi reflecteixin.

2. No obstant això, la inscripció de la classificació obtinguda per l'empresari requereix la constància en el Registre de les circumstàncies esmentades a les lletres a) i c) de l'apartat 1 de l'article anterior. De la mateixa manera, la inscripció de les dades a què es refereixen les lletres b), c) i d) del mateix apartat no es pot fer sense que constin les que afecten la personalitat i capacitat d'obrar de l'empresari.

Article 330. *Responsabilitat de l'empresari en relació amb l'actualització de la informació registral.*

Els empresaris inscrits estan obligats a posar en coneixement del Registre qualsevol variació que es produeixi en les dades que hi estan reflectides, així com la supervenció de qualsevol circumstància que determini la concurrència d'una prohibició de contractar. L'omissió d'aquesta comunicació, havent-hi dol, culpa o negligència, fa incórrer l'empresari en la circumstància que preveu la lletra e) de l'apartat 1 de l'article 60.

Article 331. *Publicitat.*

El Registre és públic per a tots els qui tinguin interès legítim a conèixer-ne el contingut. L'accés al Registre es regeix pel que disposen l'article 37 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, i les normes que despleguin o complementin aquest precepte.

Article 332. *Col·laboració entre registres.*

El Registre oficial de licitadors i empreses classificades de l'Estat i els registres oficials d'empreses classificades de les comunitats autònomes, en l'exercici de la seva activitat i en les seves relacions recíproques, han de facilitar a les altres administracions la informació que aquestes necessitin sobre el contingut dels registres respectius.

CAPÍTOL II

Registre de contractes del sector públic

Article 333. *Registre de contractes del sector públic.*

1. El Ministeri d'Economia i Hisenda ha de crear i mantenir un registre de contractes, en què s'han d'inscriure les dades bàsiques dels contractes adjudicats per les diferents administracions públiques i altres entitats del sector públic subjectes a aquesta Llei.

2. El Registre de contractes del sector públic constitueix el sistema oficial central d'informació sobre la contractació pública a Espanya i, com a tal, el suport per al coneixement, l'anàlisi i la recerca de la contractació pública, per a l'estadística en matèria de contractes públics, per al compliment de les obligacions internacionals d'Espanya en matèria d'informació sobre la contractació pública, per a les comunicacions de les dades sobre contractes a altres òrgans de l'Administració que estiguin legalment previstes i, en general, per a la difusió pública d'aquesta informació, de conformitat amb el principi de transparència.

El Registre constitueix l'instrument dels poders públics per a la revisió i millora contínues dels procediments i pràctiques de la contractació pública, l'anàlisi de la qualitat, fiabilitat i eficiència dels seus proveïdors, i la supervisió de la competència i transparència en els mercats públics.

3. Els òrgans de contractació de totes les administracions públiques i altres entitats incloses en l'àmbit d'aplicació d'aquesta Llei han de comunicar al Registre de contractes del sector públic, per a la seva inscripció, les dades bàsiques dels contractes adjudicats, com també, si s'escau, les seves modificacions, pròrrogues, variacions de terminis o de preu, l'import final i extinció. El contingut d'aquestes comunicacions i el termini per efectuar-les s'han d'establir reglamentàriament.

4. Les comunicacions de dades de contractes al Registre de contractes del sector públic s'han d'efectuar per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, de la forma que determini el ministre d'Economia i Hisenda de conformitat amb les comunitats autònomes.

5. El Registre de contractes del sector públic ha de facilitar l'accés a les seves dades de manera telemàtica als òrgans de l'Administració que les necessitin per a l'exercici de les seves competències legalment atribuïdes, i en particular als òrgans competents en matèria de fiscalització de la despesa o inspecció de tributs, de la forma que es determini reglamentàriament.

Així mateix, i amb les limitacions que imposen les normes sobre protecció de dades de caràcter personal, ha de facilitar l'accés públic a les dades que no tinguin el caràcter de confidencials i que no hagin estat prèviament publicades de manera telemàtica i a través d'Internet.

6. En els casos d'administracions públiques que disposin de registres de contractes anàlegs en el seu àmbit de competències, la comunicació de dades a què es refereix l'apartat 3 es pot substituir per comunicacions entre els respectius registres de contractes. El Ministeri d'Economia i Hisenda ha de determinar reglamentàriament les especificacions i els requisits per a la sincronització de dades entre el Registre de contractes del sector públic i els altres registres de contractes.

7. A fi de garantir la identificació única i precisa de cada contracte, les administracions i entitats comunicants han d'assignar a cada un d'aquests un codi identificador, que ha de ser únic en el seu àmbit de competències. El Ministeri d'Economia i Hisenda ha de determinar les regles d'assignació d'aquests identificadors únics que siguin necessaris per assegurar la identificació unívoca de cada contracte dins el Registre de contractes del sector públic, així com per a la seva coordinació amb els altres registres de contractes.

8. El Govern ha d'elevar anualment a les Corts Generals un informe sobre la contractació pública a Espanya, a partir de les dades i anàlisis proporcionades pel Registre de contractes del sector públic.

TÍTOL III

Gestió de la publicitat contractual per mitjans electrònics, informàtics i telemàtics

CAPÍTOL ÚNIC

Plataforma de Contractació de l'Estat

Article 334. *Plataforma de Contractació de l'Estat.*

1. La Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat, a través dels seus òrgans de suport tècnic, ha de posar a disposició de tots els òrgans de contractació del sector públic una plataforma electrònica que permeti donar publicitat a través d'Internet a les convocatòries de licitacions i els seus resultats i a tota la informació que considerin rellevant relativa als contractes que signin, així com prestar altres serveis complementaris associats al tractament informàtic d'aquestes dades. En tot cas, els perfils de contractant dels òrgans de contractació del sector públic estatal s'han d'integrar en aquesta plataforma, i s'han de gestionar i difondre exclusivament a través d'aquesta. A les seus electròniques d'aquests òrgans s'hi ha d'incloure un enllaç al seu perfil del contractant situat a la Plataforma de Contractació de l'Estat.

2. La plataforma ha de tenir un dispositiu que permeti acreditar fefaentment l'inici de la difusió pública de la informació que s'hi inclogui.

3. La publicació d'anuncis i altra informació relativa als contractes a la plataforma té els efectes que preveu la Llei.

4. L'accés dels interessats a la plataforma de contractació s'ha de fer a través d'un portal únic. S'han de definir reglamentàriament les modalitats de connexió de la Plataforma de Contractació amb el portal del «Butlletí Oficial de l'Estat».

5. La Plataforma de Contractació de l'Estat s'ha d'interconnectar amb els serveis d'informació similars que articulin les comunitats autònomes i les entitats locals de la forma que es determini en els convenis que es concloguin a aquest efecte.

Disposició addicional primera. *Contractació a l'estranger.*

1. Els contractes que es formalitzin i s'executin a l'estranger, sense perjudici de tenir en compte els principis d'aquesta Llei per resoldre els dubtes i les llacunes que es puguin presentar en aplicar-se, es regeixen per les normes següents:

a) A l'Administració General de l'Estat, la formalització d'aquests contractes correspon al ministre d'Afers Exteriors i de Cooperació, que l'exercita a través de les representacions diplomàtiques o consulars i que la pot delegar a favor d'altres òrgans, funcionaris o persones particulars. Tanmateix, en l'àmbit del Ministeri de Defensa, la formalització dels contractes correspon al titular d'aquest Departament, que pot delegar aquesta competència i, quan es tracti de contractes necessaris per al compliment de missions de pau en què participin les forces i cossos de seguretat espanyols, la seva formalització correspon al ministre de l'Interior.

En els organismes autònoms, entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social la formalització d'aquests contractes correspon als seus representants legals o a les persones en qui deleguin.

En els altres organismes i entitats subjectes a aquesta Llei, la formalització dels contractes correspon als seus representants legals.

Els articles 316 a 319 són aplicables quant a la tramitació, autorització si s'escau, adjudicació, modificació i resolució d'aquests contractes.

b) Sense perjudici dels requisits de capacitat que puguin exigir les lleis de l'Estat en què se subscrigui el contracte, per a empreses d'estats membres de la Comunitat Europea cal atenir-se al que disposa aquesta Llei.

c) El plec de clàusules administratives particulars es pot substituir per les mateixes clàusules del contracte.

d) Sense perjudici del que està establert per als contractes menors, els contractes es poden adjudicar per procediment negociat, i s'han d'aconseguir, sempre que sigui possible, almenys tres ofertes d'empreses capaces de complir-los.

e) La formalització s'ha de portar a terme mitjançant document fefaent i s'han de remetre les dades d'aquests contractes al Ministeri d'Economia i Hisenda als efectes que preveu l'article 333, sense perjudici de l'obligació de la remissió al Tribunal de Comptes prevista a l'article 29. Quant als contractes menors cal atenir-se al que disposa amb caràcter general aquesta Llei per a aquests contractes.

f) A l'adjudicatari se li poden exigir unes garanties anàlogues a les que preveu aquesta Llei per assegurar l'execució del contracte, sempre que això sigui possible i adequat a les condicions de l'Estat en què s'efectua la contractació i, si no, les que siguin usuals i autoritzades en aquest Estat o siguin conformes amb les pràctiques comercials internacionals. Les garanties s'han de constituir a la representació diplomàtica o consular corresponent.

g) El pagament del preu s'ha de condicionar al lliurament pel contractista de la prestació convinguda, llevat que s'hi oposi el dret o els costums de l'Estat, cas en què s'ha d'exigir una garantia que cobreixi l'avançament, prestada en la forma que preveu la lletra f). Excepcionalment, per resolució motivada de l'òrgan de contractació, i quan les circumstàncies ho imposin així, es pot eximir de la prestació d'aquesta garantia, sempre que això sigui conforme amb les pràctiques comercials internacionals.

h) En aquests contractes s'ha de procurar incloure-hi estipulacions tendents a preservar els interessos de l'Administració davant de possibles incompliments del contractista i a autoritzar les modificacions del contracte que es puguin fer convenients.

i) L'òrgan de contractació pot establir en la documentació contractual un règim de revisió de preus diferent del previst amb caràcter general en aquesta Llei, atenent la legislació del país en què s'hagi d'executar el contracte i les seves circumstàncies

socioeconòmiques. En tot cas, el règim de revisió de preus que s'estableixi s'ha de basar en paràmetres objectius i, si pot ser, públics o, si més no, fàcilment mesurables, i a aquests efectes es poden utilitzar els calculats per organismes internacionals.

2. En els contractes amb empreses espanyoles s'hi han d'incloure clàusules de submissió als tribunals espanyols.

3. En els contractes amb empreses estrangeres, quan les circumstàncies ho aconsellin, s'ha de procurar incorporar clàusules tendents a resoldre les discrepàncies que puguin sorgir mitjançant fórmules senzilles d'arbitratge. Igualment s'ha de procurar incloure clàusules de submissió als tribunals espanyols. En aquests contractes es pot transigir prèvia autorització del Consell de Ministres o de l'òrgan competent de les comunitats autònomes i entitats locals.

4. Les regles que conté aquest article no obsten perquè, en els contractes subjectes a regulació harmonitzada que es formalitzin i s'executin en els altres estats membres de la Unió Europea, s'hagin de complir les normes d'aquesta Llei referents a la publicitat comunitària i als procediments d'adjudicació dels contractes.

5. Els contractes formalitzats a l'estranger que s'hagin d'executar totalment o parcialment a Espanya i que estiguin vinculats directament a la realització de programes o projectes de cooperació en matèria cultural o de recerca o de cooperació al desenvolupament, es poden adjudicar per procediment negociat sense publicitat i amb subjecció a les condicions lliurement pactades per l'Administració amb el contractista estranger, quan la intervenció d'aquest sigui absolutament indispensable per a l'execució del projecte o programa, perquè ho requereixen les condicions de participació en els programes o projectes de cooperació, i s'acrediti així en l'expedient.

6. Els documents contractuals i tota la documentació necessària per a la preparació, adjudicació i execució dels contractes ha d'estar redactada en castellà, idioma al qual, si s'escau, s'han de traduir des de l'idioma local que correspongui. No obstant això, l'òrgan de contractació i sota la seva responsabilitat pot acceptar, sense necessitat de traducció al castellà, els documents redactats en anglès o en francès, que tenen els efectes que corresponguin. L'acceptació de documents redactats en altres llengües pot ser acordada de manera singular per a cada contracte per l'òrgan de contractació mitjançant resolució motivada i sota la seva responsabilitat. En aquests casos, el Ministeri d'Afers Exteriors i de Cooperació ha de garantir la disponibilitat de la traducció al castellà dels documents redactats en llengua estrangera, als efectes de fiscalització del contracte.

Disposició addicional segona. *Normes específiques de contractació a les entitats locals.*

1. Corresponen als alcaldes i als presidents de les entitats locals les competències com a òrgan de contractació respecte dels contractes d'obres, de subministrament, de serveis, de gestió de serveis públics, els contractes administratius especials, i els contractes privats quan el seu import no superi el 10 per 100 dels recursos ordinaris del pressupost ni, en qualsevol cas, la quantia de sis milions d'euros, inclosos els de caràcter plurianual quan la seva durada no sigui superior a quatre anys, sempre que l'import acumulat de totes les seves anualitats no superi ni el percentatge indicat, referit als recursos ordinaris del pressupost del primer exercici, ni la quantia assenyalada.

Així mateix correspon als alcaldes i als presidents de les entitats locals l'adjudicació de concessions sobre els béns d'aquestes i l'adquisició de béns immobles i drets subjectes a la legislació patrimonial quan el seu valor no superi el 10 per 100 dels recursos ordinaris del pressupost ni l'import de tres milions d'euros, així com l'alienació del patrimoni, quan el seu valor no superi el percentatge ni la quantia indicats.

2. Corresponen al ple les competències com a òrgan de contractació respecte dels contractes no esmentats a l'apartat anterior que subscrigui l'entitat local.

Així mateix correspon al ple l'adjudicació de concessions sobre els béns de la corporació i l'adquisició de béns immobles i drets subjectes a la legislació patrimonial i també l'alienació del patrimoni quan no estiguin atribuïdes a l'alcalde o al president, i dels béns declarats de valor històric o artístic de qualsevol valor.

3. En els municipis de gran població a què es refereix l'article 121 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local, les competències que es descriuen en els apartats anteriors les exerceix la junta de govern local, sigui quin sigui l'import o la durada del contracte.

4. En les entitats locals és potestativa la constitució de juntes de contractació, que han d'actuar com a òrgans de contractació en els contractes d'obres que tinguin per objecte treballs de reparació simple, de conservació i de manteniment, en els contractes de subministrament que es refereixin a béns consumibles o de fàcil deteriorament per l'ús, i en els contractes de serveis quan l'import no superi el 10 per 100 dels recursos ordinaris de l'entitat, o quan superin aquest import, les accions estiguin previstes en el pressupost de l'exercici a què correspongui i es realitzin d'acord amb el que disposen les bases d'execució d'aquest.

Correspon al ple acordar la constitució de les juntes de contractació i determinar-ne la composició, i n'han de formar part necessàriament el secretari o el titular de l'òrgan que tingui atribuïda la funció d'assessorament jurídic de la corporació, i l'interventor d'aquesta. Els límits quantitatius, que poden ser inferiors als assenyalats en el paràgraf anterior, o els referents a les característiques dels contractes en què ha d'intervenir la junta de contractació com a òrgan de contractació, els determina, en les entitats locals de règim comú, el ple, a proposta de l'alcalde o del president quan, d'acord amb l'apartat 1, siguin l'òrgan que tingui atribuïda la competència sobre aquests contractes, i la junta de govern local en els municipis de gran població.

En els casos d'actuació de les juntes de contractació es prescindeix de la intervenció de la mesa de contractació.

5. En els municipis de població inferior a 5.000 habitants les competències en matèria de contractació les poden exercir els òrgans que, amb caràcter de centrals de contractació, es constitueixin de la forma que preveu l'article 204, mitjançant acords a aquest efecte.

Així mateix es poden concertar convenis de col·laboració en virtut dels quals s'encomani la gestió del procediment de contractació a les diputacions provincials o a les comunitats autònomes de caràcter uniprovincial.

6. En els municipis de població inferior a 5.000 habitants l'aprovació de la despesa s'ha de substituir per una certificació d'existència de crèdit que ha d'expedir el secretari interventor o, si s'escau, l'interventor de la corporació.

7. Correspon a l'òrgan de contractació l'aprovació de l'expedient i l'obertura del procediment d'adjudicació en els termes que es regulen a l'article 110.

L'aprovació del plec de clàusules administratives particulars ha d'anar precedida dels informes del secretari o, si s'escau, del titular de l'òrgan que tingui atribuïda la funció d'assessorament jurídic de la corporació, i de l'interventor.

8. Els informes que la Llei assigna als serveis jurídics els ha d'evacuar el secretari o l'òrgan que tingui atribuïda la funció d'assessorament jurídic de la corporació.

Els actes de fiscalització els exerceix l'interventor de l'entitat local.

9. Quan s'apliqui el procediment negociat en supòsits d'urgència a què fa referència l'article 170, lletra e), s'han d'incorporar a l'expedient els informes corresponents del secretari o, si s'escau, del titular de l'òrgan que tingui atribuïda la funció d'assessorament jurídic de la corporació, i de l'interventor, sobre justificació de la causa d'urgència apreciada.

10. La mesa de contractació ha d'estar presidida per un membre de la corporació o un funcionari d'aquesta, i n'han de formar part, com a vocals, el secretari o, si s'escau, el titular de l'òrgan que tingui atribuïda la funció d'assessorament jurídic, i l'interventor, així com aquells altres que designi l'òrgan de contractació entre el personal funcionari de carrera o personal laboral al servei de la corporació, o membres electes d'aquesta, sense que el seu nombre, en total, sigui inferior a tres. Ha d'actuar com a secretari un funcionari de la corporació.

En les entitats locals municipals es pot integrar a la mesa personal al servei de les corresponents diputacions provincials o comunitats autònomes uniprovincials.

11. En els municipis de població inferior a 5.000 habitants, en els contractes d'obres el període d'execució de les quals excedeixi el d'un pressupost anual, es poden redactar projectes independents relatius a cada una de les parts de l'obra, sempre que aquestes siguin susceptibles d'utilització separada en el sentit de l'ús general o del servei, o puguin ser substancialment definides, i precedeixi autorització concedida pel ple de la corporació, adoptada amb el vot favorable de la majoria absoluta legal dels seus membres, autorització que no pot ser objecte de delegació.

12. Són aplicables als contractes d'obres les normes sobre supervisió de projectes establertes a l'article 125. La supervisió la poden dur a terme les oficines o unitats competents de la mateixa entitat contractant o, en el cas de municipis que no en tinguin, les de la diputació provincial corresponent.

13. En els contractes que tinguin per objecte l'adquisició de béns immobles, l'import de l'adquisició pot ser objecte d'un ajornament de fins a quatre anys, amb subjecció als tràmits previstos en la normativa reguladora de les hisendes locals per als compromisos de despeses futures.

14. Per determinar l'import dels contractes regulats en aquesta disposició a l'efecte de determinar la competència dels diferents òrgans s'hi ha d'incloure l'import de l'impost sobre el valor afegit.

Disposició addicional tercera. *Regles especials sobre competència per adquirir equips i sistemes per al tractament de la informació i de les comunicacions.*

No obstant el que assenyala l'article 207.1, la competència per adquirir equips i sistemes per al tractament de la informació i elements complementaris o auxiliars que no hagin estat declarats d'adquisició centralitzada correspon al ministre de Defensa i als òrgans de contractació de les entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social en l'àmbit de les seves respectives competències.

Disposició addicional quarta. *Contractació amb empreses que tinguin a la seva plantilla persones amb discapacitat o en situació d'exclusió social i amb entitats sense ànim de lucre.*

1. Els òrgans de contractació han de ponderar en els casos en què això sigui obligatori, que els licitadors compleixen el que disposa la Llei 13/1982, de 7 d'abril, d'integració social dels minusvàlids, quant a l'obligació de comptar amb un dos per cent de treballadors amb discapacitat o adoptar les mesures alternatives corresponents.

A aquest efecte i si s'escau, els plecs de clàusules administratives particulars poden incorporar en la clàusula relativa a la documentació a aportar pels licitadors l'exigència que s'aporti un certificat de l'empresa en què consti tant el nombre global de treballadors de plantilla com el nombre particular de treballadors amb discapacitat en aquesta, o en el cas que s'hagi optat pel compliment de les mesures alternatives legalment previstes, una còpia de la declaració d'excepcionalitat i una declaració del licitador amb les mesures concretes aplicades a aquest efecte.

2. Els òrgans de contractació poden assenyalar en els plecs de clàusules administratives particulars la preferència en l'adjudicació dels contractes per a les proposicions presentades per les empreses públiques o privades que, en el moment d'acreditar la seva solvència tècnica, tinguin a la plantilla un nombre de treballadors amb discapacitat superior al 2 per 100, sempre que aquestes proposicions igualin en els seus termes les més avantatjoses des del punt de vista dels criteris que serveixin de base per a l'adjudicació.

Si diverses empreses licitadores de les que hagin empatat quant a la proposició més avantatjosa acrediten que tenen relació laboral amb persones amb discapacitat en un percentatge superior al 2 per 100, té preferència en l'adjudicació del contracte el licitador que disposi del percentatge més alt de treballadors fixos amb discapacitat a la seva plantilla.

3. També es pot establir la preferència en l'adjudicació de contractes, en igualtat de condicions amb les que siguin econòmicament més avantatjoses, per a les proposicions presentades per les empreses d'inserció que regula la Llei 44/2007, de 13 de desembre, per a la regulació del règim de les empreses d'inserció, que compleixin els requisits establerts a la normativa esmentada per tenir aquesta consideració.

4. De la mateixa forma i condicions es pot establir aquesta preferència en l'adjudicació dels contractes relatius a prestacions de caràcter social o assistencial per a les proposicions presentades per entitats sense ànim de lucre, amb personalitat jurídica, sempre que la seva finalitat o activitat tingui relació directa amb l'objecte del contracte, segons resulti dels seus respectius estatuts o regles fundacionals i estiguin inscrites en el registre oficial corresponent. En aquest cas l'òrgan de contractació pot requerir a aquestes entitats la presentació del detall relatiu a la descomposició del preu ofert en funció dels seus costos.

5. Els òrgans de contractació poden assenyalar en els plecs de clàusules administratives particulars la preferència en l'adjudicació dels contractes que tinguin com a objecte productes en els quals hi hagi alternativa de comerç just per a les proposicions presentades per aquelles entitats reconegudes com a organitzacions de comerç just, sempre que les proposicions igualin en els seus termes les més avantatjoses des del punt de vista dels criteris que serveixin de base per a l'adjudicació.

Disposició addicional cinquena. *Contractes reservats.*

Es pot reservar la participació en els procediments d'adjudicació de contractes a centres especials d'ocupació, o reservar-ne l'execució en el marc de programes d'ocupació protegida, quan almenys el 70 per 100 dels treballadors afectats siguin persones amb discapacitat que, a causa de l'índole o de la gravetat de les seves deficiències, no puguin exercir una activitat professional en condicions normals. En l'anunci de licitació s'ha de fer referència a aquesta disposició.

Disposició addicional sisena. *Disposicions aplicables a les universitats públiques.*

1. Als efectes del que estableix l'apartat 2 de l'article 68, per als contractes que adjudiquin les universitats públiques dependents de les comunitats autònomes, tenen efecte els acords de classificació i revisió de classificacions adoptats pels corresponents òrgans de la comunitat autònoma respectiva.

2. No és exigible la classificació a les universitats públiques per ser adjudicatàries de contractes en els supòsits a què es refereix l'apartat 1 de l'article 83 de la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats.

Disposició addicional setena. *Exempció de requisits per als organismes públics de recerca com a adjudicataris de contractes.*

1. Les agències estatals, els organismes públics de recerca i organismes similars de les comunitats autònomes no necessiten estar classificats ni acreditar la seva solvència econòmica i financera i la solvència tècnica per ser adjudicataris de contractes del sector públic.

2. Aquestes entitats també estan exemptes de constituir garanties, en els casos en què siguin exigibles.

Disposició addicional vuitena. *Contractes subscrits en els sectors de l'aigua, de l'energia, dels transports i dels serveis postals.*

1. La signatura per les administracions públiques de contractes compresos en la Llei 31/2007, de 30 d'octubre, sobre procediments de contractació en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals, es regeix, en tot cas, per la present Llei. No obstant això, i a l'efecte d'aplicar aquesta Llei a aquests contractes, només tenen la consideració de contractes subjectes a regulació harmonitzada els que, per raó de la seva

naturalesa, objecte, característiques i quantia, estiguin sotmesos a la dita Llei 31/2007, de 30 d'octubre.

2. La signatura pels ens, organismes i entitats del sector públic que no tinguin el caràcter d'administracions públiques de contractes compresos a la Llei 31/2007, de 30 d'octubre, es regeix per aquesta norma, llevat que una llei subjecti aquests contractes al règim previst en la present Llei per a les administracions públiques, cas en què també s'hi han d'aplicar les normes previstes per als contractes subjectes a regulació harmonitzada. Els contractes exclosos de l'aplicació de la Llei 31/2007, de 30 d'octubre, que els ens, organismes i entitats esmentats signin en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals, es regeixen per les disposicions pertinents de la present Llei, sense que els siguin aplicables, en cap cas, les normes que aquesta estableix exclusivament per als contractes subjectes a regulació harmonitzada.

Disposició addicional novena. *Normes especials per a la contractació de l'accés a bases de dades i la subscripció a publicacions.*

1. La subscripció a revistes i altres publicacions, de qualsevol suport, així com la contractació de l'accés a la informació continguda en bases de dades especialitzades, es poden efectuar, sigui quina sigui la quantia sempre que no tinguin el caràcter de contractes subjectes a regulació harmonitzada, d'acord amb les normes establertes en aquesta Llei per als contractes menors i amb subjecció a les condicions generals que apliquin els proveïdors, incloent-hi les referides a les fórmules de pagament. L'abonament del preu, en aquests casos, s'ha de fer de la forma prevista en les condicions que regeixin aquests contractes, i és admissible el pagament amb anterioritat al lliurament o realització de la prestació, sempre que això respongui als usos habituals del mercat.

2. Quan els contractes a què es refereix l'apartat anterior se subscriguin per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, els ens, organismes i entitats del sector públic contractants tenen la consideració de consumidors, als efectes que preveu la legislació de serveis de la societat de la informació i comerç electrònic.

Disposició addicional desena. *Modificacions de quanties, terminis i altres derivades dels annexos de directives comunitàries.*

S'autoritza el Consell de Ministres perquè pugui modificar, mitjançant un reial decret, prèvia audiència de les comunitats autònomes i d'acord amb la conjuntura econòmica, les quanties que s'indiquen en els articles d'aquesta Llei. Igualment, s'autoritza el Consell de Ministres per incorporar a la Llei les modificacions oportunes derivades dels annexos de les directives comunitàries que regulen la contractació pública.

Disposició addicional onzena. *Actualització de xifres fixades per la Unió Europea.*

Les xifres que, d'ara endavant, fixi la Comissió Europea han de substituir les que consten en el text d'aquesta Llei. El Ministeri d'Economia i Hisenda ha d'adoptar les mesures pertinents per assegurar-ne la publicitat.

Disposició addicional dotzena. *Còmput de terminis.*

Els terminis establerts per dies en aquesta Llei s'entenen referits a dies naturals, llevat que s'hi indiqui expressament que només s'han de computar els dies hàbils. No obstant això, si l'últim dia del termini és inhàbil, aquest s'entén prorrogat al primer dia hàbil següent.

Disposició addicional tretzena. *Referències a l'impost sobre el valor afegit.*

Les referències a l'impost sobre el valor afegit s'han d'entendre realitzades a l'impost general indirecte canari o a l'impost sobre la producció, els serveis i la importació, en els territoris en què regeixin aquestes figures impositives.

Disposició addicional catorzena. *Espai Econòmic Europeu.*

Les referències a estats membres de la Unió Europea contingudes en aquesta Llei s'entén que inclouen els estats signataris de l'Acord sobre l'Espai Econòmic Europeu.

Disposició addicional quinzena. *Normes relatives als mitjans de comunicació utilitzables en els procediments que regula aquesta Llei.*

1. Les comunicacions i intercanvis d'informació que s'hagin d'efectuar en els procediments que regula aquesta Llei es poden fer, d'acord amb el que estableixin els òrgans de contractació o els òrgans als quals correspongui la seva resolució, per correu, per telefax o per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics. Les sol·licituds de participació en procediments d'adjudicació també es poden fer per telèfon, en el cas i en la forma que preveu l'apartat 4 d'aquesta disposició addicional.

2. Perquè es puguin declarar admissibles, els mitjans de comunicació han d'estar disponibles de forma general i, per tant, del seu ús no se n'ha de derivar cap restricció a l'accés dels empresaris i interessats als procediments corresponents.

3. Les comunicacions, els intercanvis i l'emmagatzematge d'informació s'han d'efectuar de manera que es garanteixi la protecció de la integritat de les dades i la confidencialitat de les ofertes i de les sol·licituds de participació, així com que el contingut de les ofertes i de les sol·licituds de participació no es coneixerà fins després que finalitzi el termini per a la seva presentació o fins al moment fixat per a la seva obertura.

4. Els òrgans de contractació poden admetre la comunicació telefònica per a la presentació de sol·licituds de participació, cas en què el sol·licitant que utilitzi aquest mitjà ha de confirmar la seva sol·licitud per escrit abans que expiri el termini fixat per a la seva recepció.

Els òrgans de contractació poden exigir que les sol·licituds de participació enviades per telefax siguin confirmades per correu o per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, quan això sigui necessari per tenir-ne constància. Aquesta exigència s'ha de recollir en l'anunci de licitació, amb indicació del termini disponible per acomplir-la.

5. Els mitjans electrònics, informàtics i telemàtics utilitzables han de complir, a més, els requisits que estableix la disposició addicional setzena.

Disposició addicional setzena. *Ús de mitjans electrònics, informàtics i telemàtics en els procediments que regula la Llei.*

1. L'ús de mitjans electrònics, informàtics i telemàtics en els procediments que preveu aquesta Llei s'ha d'ajustar a les normes següents:

a) Els mitjans electrònics, informàtics i telemàtics utilitzables han de ser no discriminatoris, estar a disposició del públic i ser compatibles amb les tecnologies de la informació i de la comunicació d'ús general.

b) La informació i les especificacions tècniques necessàries per a la presentació electrònica de les ofertes i sol·licituds de participació han d'estar a disposició de totes les parts interessades, no ser discriminatòries i ser conformes amb estàndards oberts, d'ús general i àmplia implantació.

c) Els programes i aplicacions necessaris per a la presentació electrònica de les ofertes i sol·licituds de participació han de ser d'ampli ús, fàcil accés i no discriminatoris, o han de ser posats a disposició dels interessats per l'òrgan de contractació.

d) Els sistemes de comunicacions i per a l'intercanvi i emmagatzematge d'informació han de poder garantir de manera raonable, segons l'estat de la tècnica, la integritat de les dades transmeses i que només els òrgans competents, en la data assenyalada per a això, puguin tenir-hi accés, o que en cas de trencament d'aquesta prohibició d'accés, la violació es pugui detectar amb claredat. Aquests sistemes també han d'oferir seguretat suficient, d'acord amb l'estat de la tècnica, contra els virus informàtics i altres tipus de programes o codis nocius, i es poden establir reglamentàriament altres mesures que,

respectant els principis de confidencialitat i integritat de les ofertes i igualtat entre els licitadors, es dirigeixin a minimitzar la seva incidència en els procediments.

e) Les aplicacions que s'utilitzin per efectuar les comunicacions, notificacions i enviaments documentals entre el licitador o contractista i l'òrgan de contractació han de poder acreditar la data i hora de l'emissió o recepció, la integritat del contingut i el remitent i destinatari d'aquestes. Especialment, aquestes aplicacions han de garantir que es deixa constància de l'hora i la data exactes de la recepció de les proposicions o de les sol·licituds de participació i de tota la documentació que s'hagi de presentar davant l'òrgan de contractació.

f) Tots els actes i manifestacions de voluntat dels òrgans administratius o de les empreses licitadores o contractistes que tinguin efectes jurídics i s'emetin tant en la fase preparatòria com en les fases de licitació, adjudicació i execució del contracte han de ser autenticats mitjançant una signatura electrònica reconeguda d'acord amb la Llei 59/2003, de 19 de desembre, de signatura electrònica. Els mitjans electrònics, informàtics o telemàtics emprats han de poder garantir que la signatura s'ajusta a les disposicions d'aquesta norma.

g) Els licitadors o els candidats han de presentar els documents, certificats i declaracions que no estiguin disponibles en forma electrònica abans que expiri el termini previst per a la presentació d'ofertes o de sol·licituds de participació.

h) Les referències d'aquesta Llei a la presentació de documents escrits no obsten a la seva presentació per mitjans electrònics. En els procediments d'adjudicació de contractes, l'enviament per mitjans electrònics de les ofertes es pot fer en dues fases, transmetent primer la signatura electrònica de l'oferta, amb la recepció de la qual es considera efectuada la seva presentació a tots els efectes, i després l'oferta pròpiament dita en un termini màxim de 24 hores; si no s'efectua aquesta segona remissió en el termini indicat, es considera que l'oferta ha estat retirada. Les còpies electròniques dels documents que s'han d'incorporar a l'expedient, autenticades amb la signatura electrònica reconeguda de l'òrgan administratiu habilitat per a la seva recepció, tenen els mateixos efectes i el mateix valor que les còpies compulsades d'aquests documents.

i) Els formats dels documents electrònics que integren els expedients de contractació s'han d'ajustar a especificacions públicament disponibles i d'ús no subjecte a restriccions, que garanteixin la lliure i plena accessibilitat a aquests per l'òrgan de contractació, els òrgans de fiscalització i control, els òrgans jurisdiccionals i els interessats, durant el termini pel qual s'hagi de conservar l'expedient. En els procediments d'adjudicació de contractes, els formats admissibles s'han d'indicar a l'anunci o en els plecs.

j) Com a requisit per a la tramitació de procediments d'adjudicació de contractes per mitjans electrònics, els òrgans de contractació poden exigir als licitadors la inscripció prèvia en el Registre oficial de licitadors i empreses classificades que correspongui de les dades a què es refereixen les lletres a) a d) de l'article 328.1.

2. Ajustant-se als requisits establerts a l'apartat anterior i als assenyalats en les normes que regulin amb caràcter general el seu ús en el tràfic jurídic, les disposicions de desplegament d'aquesta Llei han d'establir les condicions en què es poden utilitzar factures electròniques en la contractació del sector públic.

3. En compliment del principi de transparència en la contractació i d'eficàcia i eficiència de l'actuació administrativa, s'ha de fomentar i preferir l'ús de mitjans electrònics, informàtics i telemàtics en els procediments que preveu aquesta Llei per part dels licitadors o els candidats. En tot cas en l'àmbit de l'Administració General de l'Estat i els organismes públics vinculats o que en depenen, els mitjans esmentats han d'estar disponibles en relació amb la totalitat dels procediments de contractació de la seva competència.

4. Les comunicacions entre els òrgans competents per resoldre els recursos o les reclamacions i els òrgans de contractació o les entitats contractants s'han de fer, sempre que sigui possible, per mitjans informàtics, electrònics o telemàtics.

Les notificacions als recurrents i altres interessats intervinents en els procediments de recurs s'han de fer pels mitjans que estableix la Llei 30/1992, de 26 de novembre. No

obstant això, quan el recurrent hagi admès les notificacions per mitjans informàtics, electrònics o telemàtics durant la tramitació del procediment d'adjudicació, en cas que hi hagi intervingut, i, en tot cas, quan ho sol·liciti en l'escrit d'interposició del recurs, les notificacions se li han d'efectuar per aquests mitjans.

Disposició addicional dissetena. *Substitució de lletrats en les meses de contractació.*

Per a les entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social es poden establir reglamentàriament els supòsits en què han de formar part de la mesa de contractació lletrats habilitats específicament per a això en substitució dels qui tinguin atribuït legalment o reglamentàriament l'assessorament jurídic de l'òrgan de contractació.

Disposició addicional divuitena. *Garantia d'accessibilitat per a persones amb discapacitat.*

En l'àmbit de la contractació pública, la determinació dels mitjans de comunicació admissibles, el disseny dels elements instrumentals i la implantació dels tràmits procedimentals s'han de portar a terme tenint en compte criteris d'accessibilitat universal i de disseny per a tothom, tal com són definits aquests termes en la Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.

Disposició addicional dinovena. *Responsabilitat de les autoritats i del personal al servei de les administracions públiques.*

1. La responsabilitat patrimonial de les autoritats i del personal al servei de les administracions públiques derivada de les seves actuacions en matèria de contractació administrativa, tant per danys causats a particulars com a la mateixa Administració, s'exigeix d'acord amb el que disposen el títol X de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, i el Reial decret 429/1993, de 26 de març, pel qual s'aprova el Reglament dels procediments de les administracions públiques en matèria de responsabilitat patrimonial.
2. La infracció o aplicació indeguda dels preceptes que conté aquesta Llei per part del personal al servei de les administracions públiques, quan hi hagi com a mínim negligència greu, constitueix falta molt greu la responsabilitat disciplinària de la qual s'exigeix d'acord amb la normativa específica en la matèria.

Disposició addicional vintena. *Concerts per a la prestació d'assistència sanitària i farmacèutica subscrits per la Mutualitat de Funcionaris Civils de l'Estat, la Mutualitat General Judicial i l'Institut Social de les Forces Armades.*

1. Els concerts que tinguin per objecte la prestació de serveis d'assistència sanitària i farmacèutica i que, per al desenvolupament de la seva acció protectora, subscriguin la Mutualitat de Funcionaris Civils de l'Estat i l'Institut Social de les Forces Armades amb entitats públiques, entitats asseguradores, societats mèdiques, col·legis farmacèutics i altres entitats o empreses, sigui quin sigui l'import i la modalitat, tenen la naturalesa de contractes de gestió de servei públic i es regulen per la normativa especial de cada mutualitat i, en tot el que no prevegi aquesta, per la legislació de contractes del sector públic.
2. Els concerts que subscrigui la Mutualitat General Judicial per a la prestació de serveis d'assistència sanitària i farmacèutica amb entitats públiques, entitats asseguradores, societats mèdiques, col·legis farmacèutics i altres entitats o empreses, i que siguin necessaris per al desenvolupament de la seva acció protectora, s'han de convenir de forma directa entre la Mutualitat i l'entitat corresponent, amb l'informe previ de l'Advocacia de l'Estat del Ministeri de Justícia i de la Intervenció Delegada en l'Organisme.

Disposició addicional vint-i-unena. *Contractes inclosos en els àmbits de la defensa i de la seguretat.*

La preparació, selecció i adjudicació dels contractes compresos en l'àmbit d'aplicació de la Llei 24/2011, d'1 d'agost, de contractes del sector públic en els àmbits de la defensa i de la seguretat, així com les normes reguladores del règim de la subcontractació que estableix, en primer lloc es regeixen per aquella i supletòriament, per la present Llei.

Disposició addicional vint-i-dosena. *Règim de contractació de determinats organismes.*

1. El règim de contractació de la Societat Estatal de Participacions Industrials, l'ens públic Ports de l'Estat i les autoritats portuàries és el que estableix aquesta Llei per a les entitats públiques empresarials.
2. Les instruccions reguladores dels procediments de contractació de les autoritats portuàries i Ports de l'Estat les elabora i aprova el ministre de Foment, amb l'informe previ de l'Advocacia de l'Estat.
3. En els contractes a què es refereix l'article 16.2 de la Llei 46/2003, de 25 de novembre, reguladora del Museu Nacional del Prado, aquesta entitat ha d'aplicar les normes previstes en aquesta Llei per als contractes de poders adjudicadors que no tinguin el caràcter d'administracions públiques. Aquests contractes no tenen caràcter de contractes administratius.

Disposició addicional vint-i-tresena. *Pràctiques contràries a la lliure competència.*

Els òrgans de contractació, la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat i els òrgans competents per resoldre el recurs especial a què es refereix l'article 40 d'aquesta Llei han de notificar a la Comissió Nacional de la Competència qualssevol fets dels quals tinguin coneixement en l'exercici de les seves funcions que puguin constituir infracció a la legislació de defensa de la competència. En particular, han de comunicar qualsevol indici d'acord, decisió o recomanació col·lectiva, o pràctica concertada o conscientment paral·lela entre els licitadors, que tingui per objecte, produeixi o pugui produir l'efecte d'impedir, restringir o falsejar la competència en el procés de contractació.

Disposició addicional vint-i-quatrena. *Prestació d'assistència sanitària en situacions d'urgència.*

1. En els contractes relatius a la prestació d'assistència sanitària en supòsits d'urgència i per un import inferior a 30.000 euros, no són aplicables les disposicions d'aquesta Llei relatives a la preparació i adjudicació del contracte.
2. Per procedir a la contractació en aquests casos n'hi ha prou que, a més de justificar la urgència, l'òrgan de contractació determini l'objecte de la prestació, fixi el preu a satisfer per l'assistència i designi l'empresa a la qual correspon l'execució.

Disposició addicional vint-i-cinquena. *Règim jurídic de l'«Empresa de Transformación Agraria, Sociedad Anónima» (TRAGSA), i de les seves filials.*

1. El grup de societats mercantils estatals integrat per l'«Empresa de Transformación Agraria, Sociedad Anónima» (TRAGSA), i les societats el capital de les quals sigui íntegrament de titularitat d'aquesta, té per funció la prestació de serveis essencials en matèria de desenvolupament rural, conservació del medi ambient, atenció a emergències, i altres àmbits connexos, d'acord amb el que estableix aquesta disposició.
2. TRAGSA i les seves filials integrades en el grup definit a l'apartat anterior tenen la consideració de mitjans propis instrumentals i serveis tècnics de l'Administració General de l'Estat, les comunitats autònomes i els poders adjudicadors que en depenen, i estan obligades a realitzar, amb caràcter exclusiu, els treballs que aquests els encomanin en les matèries assenyalades en els apartats 4 i 5, donant una prioritat especial als que siguin urgents o que s'ordenin com a conseqüència de les situacions d'emergència que es

declarin. D'acord amb aquesta obligació, els béns i efectius de TRAGSA i les seves filials es poden incloure en els plans i dispositius de protecció civil i d'emergències.

Les relacions de les societats del grup TRAGSA amb els poders adjudicadors dels quals són mitjans propis instrumentals i serveis tècnics tenen naturalesa instrumental i no contractual, i s'articulen a través d'encàrrecs de gestió dels que preveu l'article 24.6 d'aquesta Llei, per la qual cosa, a tots els efectes, són de caràcter intern, dependent i subordinat.

La comunicació efectuada per un d'aquests poders adjudicadors en què s'encarregui una actuació a alguna de les societats del grup suposa l'ordre per iniciar-la.

3. El capital social de TRAGSA és íntegrament de titularitat pública.

Les comunitats autònomes poden participar en el capital social de TRAGSA mitjançant l'adquisició d'accions, l'alienació de les quals ha de ser autoritzada pel Ministeri d'Economia i Hisenda, a iniciativa del Ministeri de Medi Ambient, i Medi Rural i Marí. Les comunitats autònomes només poden alienar les seves participacions a favor de l'Administració General de l'Estat o d'organismes de dret públic que hi estiguin vinculats o en depenguin.

4. Les societats del grup TRAGSA han de prestar, per encàrrec dels poders adjudicadors dels quals són mitjans propis instrumentals, les funcions següents:

a) La realització de tot tipus d'actuacions, obres, treballs i prestació de serveis agrícoles, ramaders, forestals, de desenvolupament rural, de conservació i protecció del medi natural i mediambiental, d'aqüicultura i de pesca, així com els necessaris per al millor ús i gestió dels recursos naturals, i per a la millora dels serveis i recursos públics, inclosa l'execució d'obres de conservació o enriquiment del patrimoni històric espanyol en el medi rural, a l'empara del que estableix l'article 68 de la Llei 16/1985, de 25 de juny, del patrimoni històric espanyol.

b) L'activitat agrícola, ramadera, animal, forestal i d'aqüicultura i la comercialització dels seus productes, l'administració i la gestió de finques, forests, centres agraris, forestals, mediambientals o de conservació de la naturalesa, així com d'espais i de recursos naturals.

c) La promoció, recerca, desenvolupament, innovació i adaptació de noves tècniques, equips i sistemes de caràcter agrari, forestal, mediambiental, d'aqüicultura i pesca, de protecció de la naturalesa i per a l'ús sostenible dels seus recursos.

d) La fabricació i comercialització de béns mobles per al compliment de les seves funcions.

e) La prevenció i lluita contra les plagues i malalties vegetals i animals i contra els incendis forestals, així com la realització d'obres i tasques de suport tècnic de caràcter urgent.

f) El finançament, en els termes que s'estableixin reglamentàriament, de la construcció o de l'explotació d'infraestructures agràries, mediambientals i d'equipaments de nuclis rurals, així com la constitució de societats i la participació en altres de ja constituïdes, que tinguin fins relacionats amb l'objecte social de l'empresa.

g) La planificació, organització, recerca, desenvolupament, innovació, gestió, administració i supervisió de qualsevol tipus de serveis ramaders, veterinaris, de seguretat i sanitat animal i alimentària.

h) La recollida, transport, emmagatzematge, transformació, valorització, gestió i eliminació de productes, subproductes i residus d'origen animal, vegetal i mineral.

i) La realització de tasques o activitats complementàries o accessòries a les esmentades anteriorment.

Les societats del grup TRAGSA també estan obligades a satisfer les necessitats dels poders adjudicadors dels quals són mitjans propis instrumentals en la consecució dels seus objectius d'interès públic mitjançant la realització, per encàrrec d'aquells, de la planificació, organització, recerca, desenvolupament, innovació, gestió, administració i supervisió de qualsevol tipus d'assistències i serveis tècnics en els àmbits d'actuació assenyalats a l'apartat anterior, o mitjançant l'adaptació i aplicació de l'experiència i

coneixements desenvolupats en els àmbits esmentats a altres sectors de l'activitat administrativa.

Així mateix, les societats del grup TRAGSA estan obligades a participar i actuar, per encàrrec dels poders adjudicadors dels quals són mitjans propis instrumentals, en tasques d'emergència i protecció civil de tot tipus, especialment, la intervenció en catàstrofes mediambientals o en crisis o necessitats de caràcter agrari, pecuari o ambiental; a exercir tasques de prevenció de riscos i emergències de tot tipus, i a realitzar activitats de formació i informació pública en supòsits d'interès públic i, especialment, per a la prevenció de riscos, catàstrofes o emergències.

5. Les societats del grup TRAGSA poden dur a terme actuacions de suport i servei institucional a la cooperació espanyola en l'àmbit internacional.

6. Les societats del grup TRAGSA no poden participar en els procediments per a l'adjudicació de contractes convocats pels poders adjudicadors dels quals siguin mitjà propi. No obstant això, quan no hi concorri cap licitador es pot encarregar a aquestes societats l'execució de l'activitat objecte de licitació pública.

En el supòsit que l'execució d'obres, la fabricació de béns mobles o la prestació de serveis per les societats del grup es portin a terme amb la col·laboració d'empresaris particulars, l'import de la part de prestació a càrrec d'aquests ha de ser inferior al 50 per 100 de l'import total del projecte, subministrament o servei.

7. L'import de les obres, treballs, projectes, estudis i subministraments realitzats per mitjà del grup TRAGSA s'ha de determinar aplicant a les unitats executades les tarifes corresponents. Aquestes tarifes s'han de calcular de manera que representin els costos reals de realització i la seva aplicació a les unitats produïdes serveix de justificant de la inversió o dels serveis realitzats.

L'elaboració i aprovació de les tarifes l'han d'efectuar les administracions de les quals el grup és mitjà propi instrumental, d'acord amb el procediment establert reglamentàriament.

8. Als efectes de l'aplicació d'aquesta Llei, les societats integrades en el grup TRAGSA tenen la consideració de poders adjudicadors dels que preveu l'article 3.3.

Disposició addicional vint-i-sisena. *Protecció de dades de caràcter personal.*

1. Els contractes que regula aquesta Llei que impliquin el tractament de dades de caràcter personal han de respectar íntegrament la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, i la seva normativa de desplegament.

2. En cas que la contractació impliqui l'accés del contractista a dades de caràcter personal del tractament de les quals sigui responsable l'entitat contractant, aquell té la consideració d'encarregat del tractament.

En aquest supòsit, l'accés a aquestes dades no es considera comunicació de dades, quan es compleixi el que preveu l'article 12.2 i 3 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre. En tot cas, les previsions de l'article 12.2 de la dita Llei han de constar per escrit.

Quan finalitzi la prestació contractual les dades de caràcter personal han de ser destruïdes o tornades a l'entitat contractant responsable, o a l'encarregat del tractament que aquesta hagi designat.

El tercer encarregat del tractament ha de conservar degudament bloquejades les dades en la mesura que es puguin derivar responsabilitats de la seva relació amb l'entitat responsable del tractament.

3. En cas que un tercer tracti dades personals per compte del contractista, encarregat del tractament, s'han de complir els requisits següents:

a) Que aquest tractament s'hagi especificat en el contracte signat per l'entitat contractant i el contractista.

b) Que el tractament de dades de caràcter personal s'ajusti a les instruccions del responsable del tractament.

c) Que el contractista encarregat del tractament i el tercer formalitzin el contracte en els termes que preveu l'article 12.2 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre.

En aquests casos, el tercer també té la consideració d'encarregat del tractament.

Disposició addicional vint-i-setena. *Agrupacions europees de cooperació territorial.*

Les agrupacions europees de cooperació territorial regulades en el Reglament (CE) número 1082/2006 del Parlament Europeu i del Consell, de 5 de juliol de 2006, quan tinguin el domicili social a Espanya, han d'ajustar la preparació i l'adjudicació dels seus contractes a les normes establertes en aquesta Llei per als poders adjudicadors.

Disposició addicional vint-i-vuitena. *Adquisició centralitzada de medicaments i productes sanitaris amb vista al Sistema Nacional de Salut.*

1. Mitjançant ordre del Ministeri de Sanitat, Política Social i Igualtat, amb l'informe favorable previ de la Direcció General del Patrimoni de l'Estat, es pot declarar d'adquisició centralitzada els subministraments de medicaments i productes sanitaris que siguin contractats en l'àmbit estatal pels diferents òrgans i organismes. La contractació d'aquests subministraments s'ha d'efectuar a través del Ministeri de Sanitat, Política Social i Igualtat. El finançament dels contractes corresponents és a càrrec de l'organisme o entitat peticionaris. Les competències que l'article 206 atribueix a la Direcció General del Patrimoni de l'Estat i al Ministeri d'Economia i Hisenda corresponen, en relació amb el subministrament de medicaments i productes sanitaris, al Ministeri de Sanitat, Política Social i Igualtat.

Les comunitats autònomes i les entitats locals, així com les entitats i organismes dependents d'aquestes i integrades en el Sistema Nacional de Salut, es poden adherir al sistema d'adquisició centralitzada estatal de medicaments i productes sanitaris, per a la totalitat dels subministraments que hi estan inclosos o només per a determinades categories d'aquells. L'adhesió requereix la conclusió del corresponent acord amb el Ministeri de Sanitat, Política Social i Igualtat.

2. Els òrgans de contractació de l'Administració General de l'Estat, de les comunitats autònomes i de les entitats locals, així com les entitats i organismes dependents d'aquestes i integrades en el Sistema Nacional de Salut, poden concloure de manera conjunta acords marc dels que preveu l'article 196, amb un o diversos empresaris amb la finalitat de fixar les condicions a què s'han d'ajustar els contractes de subministrament de medicaments i productes sanitaris que pretenguin adjudicar durant un període determinat, sempre que el recurs a aquests instruments no s'efectuï de forma abusiva o de manera que la competència es vegi obstaculitzada, restringida o falsejada.

Disposició addicional vint-i-novena. *Fórmules institucionals de col·laboració entre el sector públic i el sector privat.*

1. Els contractes públics i concessions es poden adjudicar directament a una societat d'economia mixta en la qual concorri capital públic i privat, sempre que l'elecció del soci privat s'hagi efectuat de conformitat amb les normes establertes en aquesta Llei per a l'adjudicació del contracte l'execució del qual constitueixi el seu objecte, i si s'escau, les relatives al contracte de col·laboració entre el sector públic i el sector privat, i sempre que no s'introdueixin modificacions en l'objecte i les condicions del contracte que es van tenir en compte en la selecció del soci privat.

2. Sense perjudici de la possibilitat d'utilitzar mitjans de finançament com ara emissió d'obligacions, emprèstits o crèdits participatius, les societats d'economia mixta constituïdes per a l'execució d'un contracte públic previstes en aquesta disposició addicional poden:

a) Acudir a ampliacions de capital, sempre que la nova estructura d'aquest no modifiqui les condicions essencials de l'adjudicació llevat que hagi estat prevista en el contracte.

b) Titulitzar els drets de cobrament que tinguin davant l'entitat adjudicadora del contracte l'execució del qual se li encomani, prèvia autorització de l'òrgan de contractació, complint els requisits previstos a la normativa sobre mercat de valors.

Disposició addicional trentena. *Règim dels òrgans competents per resoldre els recursos de l'Administració General de l'Estat i entitats contractants adscrites a aquesta.*

1. A mesura que el nombre d'assumptes sotmesos al coneixement i resolució del Tribunal Administratiu Central de Recursos Contractuals ho exigeixi es poden constituir tribunals administratius territorials de recursos contractuals amb seu en cada una de les capitals de comunitat autònoma.

Aquests tribunals tenen competència exclusiva per a la resolució dels recursos a què es refereix l'article 40 d'aquesta Llei, interposats contra els actes de l'Administració territorial de l'Estat o dels organismes i entitats que en depenen que tinguin competència en tot o part del territori de la comunitat autònoma corresponent.

El nomenament del president i els vocals d'aquests tribunals s'ha de fer en els mateixos termes i requisits previstos per al del Tribunal Administratiu Central de Recursos Contractuals, si bé només se li exigeixen deu anys d'antiguitat.

2. S'ha d'incrementar reglamentàriament el nombre de vocals que han d'integrar els tribunals territorials a mesura que ho requereixi el volum d'assumptes sotmesos al seu coneixement.

La primera renovació dels tribunals s'ha de fer de forma parcial al cap de tres anys del nomenament. Sobre això, abans que es compleixi el termini indicat s'ha de determinar, mitjançant sorteig, els que han de cessar.

En tot cas, cessat un vocal, aquest ha de continuar en l'exercici de les seves funcions fins que prengui possessió del càrrec el que l'hagi de substituir.

Disposició addicional trenta-unena. *Autorització del Consell de Ministres en concessions d'autopistes de competència estatal.*

És necessària l'autorització del Consell de Ministres per a la signatura i, si s'escau, modificació i resolució dels contractes de concessió d'autopistes de competència estatal.

Disposició transitòria primera. *Expedients iniciats i contractes adjudicats amb anterioritat a l'entrada en vigor d'aquesta Llei.*

1. Els expedients de contractació iniciats abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei es regeixen per la normativa anterior. A aquests efectes s'entén que els expedients de contractació han estat iniciats si s'ha publicat la convocatòria corresponent del procediment d'adjudicació del contracte. En el cas de procediments negociats, per determinar el moment d'iniciació s'ha de tenir en compte la data d'aprovació dels plecs.

2. Els contractes administratius adjudicats abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei es regeixen, quant als efectes, compliment i extinció, inclosa la durada i règim de pròrrogues, per la normativa anterior.

Disposició transitòria segona. *Fórmules de revisió.*

Fins que no siguin aprovades les noves fórmules de revisió pel Consell de Ministres adaptades al que disposa l'article 91, se segueixen aplicant les aprovades pel Decret 3650/1970, de 19 de desembre; pel Reial decret 2167/1981, de 20 d'agost, pel qual es complementa l'anterior, i pel Decret 2341/1975, de 22 d'agost, per a contractes de fabricació del Ministeri de Defensa, amb exclusió de l'efecte de la variació de preus de la mà d'obra.

Disposició transitòria tercera. *Determinació de quanties pels departaments ministerials respecte dels organismes autònoms adscrits a aquests.*

Fins al moment en què els titulars dels departaments ministerials fixin la quantia per a l'autorització que estableix l'article 317.5 és aplicable la quantitat, calculada de conformitat amb l'article 88, de 900.000 euros.

Disposició transitòria quarta. *Determinació dels casos en què és exigible la classificació de les empreses.*

L'apartat 1 de l'article 65, quan determina els contractes per a la subscripció dels quals és exigible la classificació prèvia, entra en vigor d'acord amb el que s'estableixi en les normes reglamentàries de desplegament d'aquesta Llei per les quals es defineixin els grups, subgrups i categories en què s'han de classificar aquests contractes, i continua vigent, fins aleshores, el paràgraf primer de l'apartat 1 de l'article 25 del Text refós de la Llei de contractes de les administracions públiques.

No obstant això, no és exigible la classificació en els contractes d'obres de valor inferior a 350.000 euros.

Disposició transitòria cinquena. *Règim transitori dels procediments d'adjudicació dels contractes no subjectes a regulació harmonitzada subscrits per entitats que no tenen el caràcter d'Administració pública.*

1. Mentre no s'aprovin les instruccions internes a què es refereix l'article 191.b), els poders adjudicadors que no tinguin el caràcter d'administracions públiques es regeixen, per a l'adjudicació de contractes no subjectes a regulació harmonitzada, per les normes que estableix l'article 190.

2. Aquestes normes també les han d'aplicar les altres entitats del sector públic que no tinguin el caràcter d'administracions públiques per a l'adjudicació de contractes, mentre no aprovin les instruccions que preveu l'article 192.3.

Disposició transitòria sisena. *Terminis a què es refereix l'article 216 de la Llei.*

El termini de trenta dies a què es refereix l'apartat 4 de l'article 216 d'aquesta Llei s'aplica a partir de l'1 de gener de 2013.

Des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei i el 31 de desembre de 2011, el termini en el qual les administracions tenen l'obligació d'abonar el preu de les obligacions a què es refereix l'apartat 4 de l'article 216 és dins dels cinquanta dies següents a la data de l'expedició de les certificacions d'obra o dels documents corresponents que acreditin la realització total o parcial del contracte.

Entre l'1 de gener de 2012 i el 31 de desembre de 2012, el termini en el qual les administracions tenen l'obligació d'abonar el preu de les obligacions a què es refereix l'apartat 4 de l'article 216 és dins dels quaranta dies següents a la data de l'expedició de les certificacions d'obra o dels documents corresponents que acreditin la realització total o parcial del contracte.

Disposició transitòria setena. *Règim supletori per a les comunitats autònomes.*

Mentre una comunitat autònoma no reguli davant de qui s'ha d'incoar la qüestió de nul·litat que preveuen els articles 37 a 39 d'aquesta Llei, o interposar el recurs contra els actes indicats a l'article 40.1 i 2, i quins efectes derivaran de la interposició, són aplicables les normes següents:

a) Són recurribles els actes esmentats a l'article 40.2 quan es refereixin a algun dels contractes que s'enumeren a l'apartat 1 del mateix article.

b) La competència per resoldre els recursos continua encomanada als mateixos òrgans que la tenien atribuïda anteriorment.

c) Els recursos s'han de tramitar de conformitat amb el que estableixen els articles 42 a 48 d'aquesta Llei.

d) Les resolucions dictades en aquests procediments són susceptibles de recurs contenciós administratiu. Quan les resolucions no siguin totalment estimatòries o quan, sent-ho, hagin comparegut en el procediment altres interessats diferents del recurrent, no són executives fins que no siguin fermes o, si han estat objecte de recurs, fins que l'òrgan jurisdiccional competent no decideixi sobre la seva suspensió.

Disposició transitòria vuitena. *Procediments en curs.*

1. Els procediments de recurs iniciats a l'empara de l'article 37 de la Llei 30/2007, de 30 d'octubre, en la redacció vigent amb anterioritat a l'entrada en vigor de la Llei 34/2010, de 5 d'agost, se segueixen tramitant fins que es resolguin d'acord amb aquell.

2. En els expedients de contractació iniciats abans de l'entrada en vigor de la Llei 34/2010, de 5 d'agost, es poden interposar la qüestió de nul·litat i el recurs que preveu l'article 40 d'aquesta Llei, contra actes susceptibles de ser objecte de recurs o reclamats en aquesta via, sempre que s'hagin dictat després de la seva entrada en vigor.

Disposició final primera. *Actualització de les referències a determinats òrgans.*

Les referències contingudes en les normes vigents a la Junta de Compres Interministerial i al Servei Central de Subministraments s'entenen realitzades, respectivament, a la Mesa del sistema estatal de contractació centralitzada regulada a l'article 322 d'aquesta Llei i a la Direcció General del Patrimoni de l'Estat.

Disposició final segona. *Títols competencials.*

1. Els articles 21 i 50 es dicten a l'empara de la regla 6a de l'article 149.1 de la Constitució, que atribueix a l'Estat la competència sobre «legislació processal, sense perjudici de les especialitats necessàries que en aquest ordre es derivin de les particularitats del dret substantiu de les comunitats autònomes».

2. Els articles que s'indiquen a continuació es dicten a l'empara de les competències exclusives que corresponen a l'Estat per dictar la legislació civil i mercantil en virtut del que disposa l'article 149.1.6a i 8a, article 259.1, article 260.1 i 2, article 261.1, article 262, article 263 i article 264.

3. La resta dels articles d'aquesta Llei constitueixen legislació bàsica dictada a l'empara de l'article 149.1.18a de la Constitució en matèria de legislació bàsica sobre contractes administratius i, en conseqüència, són d'aplicació general a totes les administracions públiques i organismes i entitats que en depenen. No obstant això, no tenen caràcter bàsic els articles següents o parts d'aquests: lletra a) de l'apartat 1 de l'article 15; lletra a) de l'apartat 1 de l'article 16; apartats 1 a 5 de l'article 24; article 29.4; article 41.1 i 3; article 59.2; article 60.2.c); article 64; article 71; article 71; article 82; article 83; paràgraf segon de l'apartat 1 de l'article 84; segon paràgraf de l'apartat 3 i apartat 5 de l'article 109; article 111.2; lletres a) i c) de l'apartat 2 de l'article 112; lletres b) i c) de l'article 113.1; apartats 1 i 2 de l'article 114; apartats 4, 5 i 6 de l'article 115; article 116; apartats 1.e) i 4 de l'article 123; article 124; article 125; article 126; apartats e), g), h), i), j) i l) de l'article 136; segon paràgraf de l'apartat 3 de l'article 152; article 156; apartat 2 de l'article 205; article 206; article 207; article 211.2; apartats 3 a 8, tots dos inclusivament, de l'article 212; segon incís de l'article 222.2; apartats 3 i 5 de l'article 224; apartat 8 de l'article 227; article 229; article 230.2; article 232; apartat 1 de l'article 233; apartats 3, llevat de la previsió de la lletra b), i 4 de l'article 234; article 235; apartat 1 de l'article 241; article 244; article 248; apartats 2 i 3 de l'article 251; article 254; apartat 5 de l'article 255; article 256; article 260.7; article 261.2; article 287; article 290; apartats 2 i 3 de l'article 292; article 294; article 295; article 297; article 298; apartats 2 i 3 de l'article 300; apartat 3 de l'article 301; apartats 2 i 3 de l'article 309; apartats 3, 4, 5 i 6 de l'article 310; article 311; articles 316 a 318; articles 320 a 324, tots dos inclusivament; article 334; lletra a) de

l'apartat 1 de la disposició addicional primera; disposició addicional tercera; disposició addicional dissetena; disposició addicional vintena; disposició addicional vint-i-unena; disposició addicional vint-i-dosena; disposició addicional vint-i-tresena; disposició addicional vint-i-cinquena; disposició addicional trentena; disposició addicional trenta-unena; disposició transitòria tercera; disposició transitòria setena; disposició transitòria vuitena; disposició final primera; disposició final tercera, disposició final quarta i disposició final cinquena.

Als mateixos efectes que preveu el paràgraf anterior tenen la consideració de mínimes les exigències que per als contractes menors s'estableixen a l'article 111.1 i tenen la consideració de màxims els percentatges, quanties o terminis següents:

El percentatge del 5 per 100 de l'article 95.1 i 2.
El percentatge del 3 per 100 de l'article 103.2.
Les quanties de l'article 138.3.
Els terminis d'un mes establerts en els apartats 2 i 4 de l'article 222.

Disposició final tercera. *Normes aplicables als procediments que regula aquesta Llei.*

1. Els procediments que regula aquesta Llei es regeixen, en primer terme, pels preceptes continguts en aquesta i en les seves normes de desplegament i, subsidiàriament, pels de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, i normes complementàries.

2. En tot cas, en els procediments iniciats a sol·licitud d'un interessat per als quals no s'estableixi específicament una altra cosa i que tinguin per objecte o tractin la reclamació de quantitats, l'exercici de prerrogatives administratives o qualsevol altra qüestió relativa a l'execució, consumació o extinció d'un contracte administratiu, una vegada transcorregut el termini previst per a la seva resolució sense que s'hagi notificat aquesta, l'interessat pot considerar desestimada la seva sol·licitud per silenci administratiu, sense perjudici de la subsistència de l'obligació de resoldre.

3. L'aprovació de les normes procedimentals necessàries per desplegar aquesta Llei l'ha de fer el Consell de Ministres, a proposta del ministre d'Economia i Hisenda i previ dictamen del Consell d'Estat.

Disposició final quarta. *Habilitació normativa en matèria d'ús de mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, i ús de factura electrònica.*

1. S'autoritza el ministre d'Economia i Hisenda per aprovar, previ dictamen del Consell d'Estat, les normes de desplegament de la disposició addicional setzena que puguin ser necessàries per fer plenament efectiu l'ús de mitjans electrònics, informàtics o telemàtics en els procediments que regula aquesta Llei.

2. Igualment, el ministre d'Economia i Hisenda, mitjançant una ordre, ha de definir les especificacions tècniques de les comunicacions de dades que s'hagin d'efectuar en compliment d'aquesta Llei i ha d'establir els models a utilitzar.

3. El Consell de Ministres, a proposta dels ministres d'Economia i Hisenda i d'Indústria, Turisme i Comerç, ha d'adoptar les mesures necessàries per facilitar l'emissió de factures electròniques per les persones i entitats que contractin amb el sector públic estatal, garantint la gratuïtat dels serveis de suport que s'estableixin per a les empreses la xifra de negocis de les quals l'any immediatament anterior i per al conjunt de les seves activitats sigui inferior al llindar que es fixi en l'ordre a què es refereix el paràgraf anterior.

Disposició final cinquena. *Foment de la contractació precomercial.*

El Consell de Ministres, mitjançant acord, ha de fixar dins els pressupostos de cada departament ministerial i de cada organisme públic vinculat amb l'Administració General de l'Estat o dependent d'aquesta, les quanties necessàriament destinades al finançament de contractes als quals fa referència l'article 4.1.r) d'aquesta Llei. Una part d'aquestes es pot reservar a petites i mitjanes empreses innovadores.

Disposició final sisena. *Habilitació per al desplegament reglamentari.*

S'habilita el Govern per dictar, en l'àmbit de les seves competències, les disposicions necessàries per al desplegament i l'aplicació del que estableix aquesta Llei.

ANNEX I

Activitats a què es refereix l'apartat 1 de l'article 6

NACE [1]					Codi CPV
Secció F			Construcció		
Divisió	Grup	Classe	Descripció	Notes	
45			Construcció	Aquesta divisió comprèn: ● les construccions noves, obres de restauració i reparacions corrents	45000000
	45.1		Preparació d'obres		45100000
		45.11	Demolició d'immobles i moviments de terres	Aquesta classe comprèn: ● la demolició i l'enderroc d'edificis i altres estructures ● la neteja de runa ● els treballs de moviment de terres: excavació, rebliment i anivellament d'emplaçaments d'obres, excavació de rases, retirada de roques, voladures, etc. ● la preparació d'explotacions mineres: ● obres subterrànies, retirada de recobriment i altres activitats de preparació de mines Aquesta classe també comprèn: ● el drenatge d'emplaçaments d'obres ● el drenatge de terrenys agrícoles i forestals	45110000
		45.12	Perforacions i sondejos	Aquesta classe comprèn: ● les perforacions, sondejos i mostrejos amb fins de construcció, geofísics, geològics o altres Aquesta classe no comprèn: ● la perforació de pous de producció de petroli i gas natural (vegeu 11.20) ● la perforació de pous hidràulics (vegeu 45.25) ● l'excavació de pous de mines (vegeu 45.25). ● la prospecció de jaciments de petroli i gas natural i els estudis geofísics, geològics o sísmics (vegeu 74.20)	45120000
	45.2		Construcció general d'immobles i obres d'enginyeria civil		45200000

NACE [1]					Codi CPV
Secció F			Construcció		
Divisió	Grup	Classe	Descripció	Notes	

		45.21	Construcció general d'edificis i obres singulars d'enginyeria civil (ponts, túnels, etc.)	Aquesta classe comprèn:
				• la construcció de tot tipus d'edificis
				• la construcció d'obres d'enginyeria civil:
				  • ponts (inclosos els de carreteres elevades), viaductes, túnels i passos subterranis
				  • xarxes d'energia, comunicació i conducció de llarga distància
				  • instal·lacions urbanes de canonades, xarxes d'energia i de comunicacions
				  • obres urbanes annexes al muntatge in situ de construccions prefabricades
				Aquesta classe no comprèn:
				• els serveis relacionats amb l'extracció de gas i de petroli (vegeu 11.20)
				• el muntatge de construccions prefabricades completes a partir de peces de producció pròpia que no siguin de formigó (vegeu les divisions 20, 26 i 28)
				• la construcció d'equipaments d'estadis, piscines, gimnasos, pistes de tennis, camps de golf i altres instal·lacions esportives, exclosos els seus edificis (vegeu 45.23)
				• les instal·lacions d'edificis i obres (vegeu 45.3)
				• les activitats d'arquitectura i enginyeria (vegeu 74.20)
				• la direcció d'obres de construcció (vegeu 74.20)
					45210000 (Excepte: 45213316, 45220000, 45231000, 45232000

		45.22	Construcció de cobertes i estructures de tancament	Aquesta classe comprèn: • la construcció de teulades • la coberta de teulades • la impermeabilització d'edificis i balcons	45261000
		45.23	Construcció d'autopistes, carreteres, camps d'aterratge, vies fèrries i centres esportius	Aquesta classe comprèn: • la construcció d'autopistes, carrers, carreteres i altres vies de circulació de vehicles i vianants • la construcció de vies fèrries • la construcció de pistes d'aterratge • la construcció d'equipaments d'estadis, piscines, gimnasos, pistes de tennis, camps de golf i altres instal·lacions esportives, exclosos els seus edificis • la pintura de senyals en carreteres i aparcaments. Aquesta classe no comprèn: • el moviment de terres previ (vegeu 45.11)	45212212 i DA0345230000 excepte: 45231000 45232000 45234115
		45.24	Obres hidràuliques	Aquesta classe comprèn: • la construcció de: • vies navegables, instal·lacions portuàries i fluvials, ports esportius, rescloses, etc. • preses i dics • dragatges • obres subterrànies	45240000

NACE [1]					Codi CPV
Secció F			Construcció		
Divisió	Grup	Classe	Descripció	Notes	
		45.25	Altres construccions especialitzades	Aquesta classe comprèn: • les activitats de construcció que s'especialitzin en un aspecte comú a diferents tipus d'estructura i que requereixin aptituds o materials específics: • obres de fonamentació, inclòs el pilonatge, construcció i perforació de pous hidràulics, excavació de pous de mines • muntatge de peces d'acer que no siguin de producció pròpia • corbament de l'acer • muntatge i desmantellament de bastides i plataformes de treball, inclòs el lloguer • muntatge de xemeneies i forns industrials. Aquesta classe no comprèn: • el lloguer de bastides sense muntatge ni desmantellament (vegeu 71.32)	45250000 45262000
	45.3		Instal·lació d'edificis i obres.		45300000
		45.31	Instal·lació elèctrica	Aquesta classe comprèn: • la instal·lació en edificis i altres obres de construcció de: • cables i material elèctric • sistemes de telecomunicació • instal·lacions de calefacció elèctrica • antenes d'habitatges • alarmes contra incendis • sistemes d'alarma de protecció contra robatoris • ascensors i escales mecàniques • parallamps, etc.	45213316 4531000 Excepte: 45316000
		45.32	Aïllament tèrmic, acústic i antivibratori	Aquesta classe comprèn: • la instal·lació en edificis i altres obres de construcció d'aïllament tèrmic, acústic o antivibratori. Aquesta classe no comprèn: • la impermeabilització d'edificis i balcons (vegeu 45.22)	45320000
		45.33	Lampisteria	Aquesta classe comprèn: • la instal·lació en edificis i altres obres de construcció de: • lampisteria i sanitaris • aparells de gas • aparells i conduccions de calefacció, ventilació, refrigeració o aire condicionat • la instal·lació d'extintors automàtics d'incendis. Aquesta classe no comprèn: • la instal·lació i reparació d'instal·lacions de calefacció elèctrica (vegeu 45.31)	45330000
		45.34	Altres instal·lacions d'edificis i obres	Aquesta classe comprèn: • la instal·lació de sistemes d'il·luminació i senyalització de carreteres, ports i aeroports • la instal·lació en edificis i altres obres de construcció d'aparells i dispositius no classificats en una altra part	45234115 45316000 45340000

NACE [1]					Codi CPV
Secció F			Construcció		
Divisió	Grup	Classe	Descripció	Notes	
	45.4		Acabat d'edificis i obres		45400000
		45.41	Arrebossada	Aquesta classe comprèn: ● l'aplicació en edificis i altres obres de construcció de guix i estuc interior i exterior, inclosos els materials de filada corresponents	45410000
		45.42	Instal·lacions de fusteria	Aquesta classe comprèn: ● la instal·lació de portes, finestres i marcs, cuines equipades, escales, mobiliari de treball i similars de fusta o altres materials, que no siguin de producció pròpia ● els acabats interiors, com sostres, revestiments de fusta per a parets, envans mòbils, etc. Aquesta classe no comprèn: ● els revestiments de parquet i altres fustes per a terres (vegeu 45.43)	45420000
		45.43	Revestiment de terres i parets	Aquesta classe comprèn: ● la col·locació en edificis i altres obres de construcció de: ● revestiments de ceràmica, formigó o pedra tallada per a terres ● revestiments de parquet i altres fustes per a terres ● revestiments de moqueta i linòleum per a parets i terres, inclosos el cautxú o els materials plàstics ● revestiments de terratzo, marbre, granit o pissarra per a parets i terres ● papers pintats	45430000
		45.44	Pintura i envidrament	Aquesta classe comprèn: ● la pintura interior i exterior d'edificis ● la pintura d'obres d'enginyeria civil ● la instal·lació de vidres, miralls, etc. Aquesta classe no comprèn: ● la instal·lació de finestres (vegeu 45.42)	45440000
		45.45	Altres acabats d'edificis i obres	Aquesta classe comprèn: ● la instal·lació de piscines particulars ● la neteja al vapor, amb raig de sorra o similars, de l'exterior dels edificis ● altres obres d'acabat d'edificis no esmentades en una altra part. Aquesta classe no comprèn: ● la neteja interior d'edificis i obres (vegeu 74.70)	45212212 i DA04 45450000
	45.5		Lloguer d'equip de construcció o demolició dotat d'operari		45500000
		45.50	Lloguer d'equip de construcció o demolició dotat d'operari	Aquesta classe no comprèn: ● el lloguer d'equip i maquinària de construcció o demolició desproveït d'operari (vegeu 71.32)	45500000

[1] Reglament (CEE) núm. 3037/90 del Consell, de 9 d'octubre de 1990, relatiu a la nomenclatura estadística d'activitats econòmiques a la Comunitat Europea (DO L 293 de 24.10.1990, p. 1). Reglament modificat en últim lloc pel Reglament (CEE) núm. 761/93 de la Comissió (DO L 83 de 3.4.1993, p. 1).

En cas de diferents interpretacions entre CPV i NACE, s'aplica la nomenclatura NACE.

ANNEX II

Serveis a què es refereix l'article 10

Categories	Descripció	Número de referència CPC (1)	Número de referència CPV
1	Serveis de manteniment i reparació.	6112, 6122, 633, 886.	De 50100000-6 a 50884000-5 (excepte de 50310000-1 a 50324200-4 i 50116510-9, 50190000-3, 50229000-6, 50243000-0) i de 51000000-9 a 51900000-1.
2	Serveis de transport per via terrestre (2), inclosos els serveis de furgons blindats i serveis de missatgeria, excepte el transport de correu.	712 (excepte 71235), 7512, 87304.	De 60100000-9 a 60183000-4 (excepte 60160000-7, 60161000-4, 60220000-6), i de 64120000-3 a 64121200-2.
3	Serveis de transport aeri: transport de passatgers i càrrega, excepte el transport de correu.	73 (excepte 7321).	De 60410000-5 a 60424120-3 (excepte 60411000-2, 60421000-5), i 60500000-3 De 60440000-4 a 60445000-9.
4	Transport de correu per via terrestre (2) i per via aèria.	71235, 7321.	60160000-7, 60161000-4 60411000-2, 60421000-5.
5	Serveis de telecomunicació.	752.	De 64200000-8 a 64228200-2 72318000-7, i de 72700000-7 a 72720000-3.
6	Serveis financers: a) serveis d'assegurances b) serveis bancaris i d'inversió (3).	ex 81, 812, 814 7.	De 66100000-1 a 66720000-3 (3).
7	Serveis d'informàtica i serveis connexos.	84.	De 50310000-1 a 50324200-4 de 72000000-5 a 72920000-5 (excepte 72318000-7 i des de 72700000-7 a 72720000-3), 79342410-4.
8	Serveis de recerca i desenvolupament (4).	85.	De 73000000-2 a 73436000-7 (excepte 73200000-4, 73210000-7, 73220000-0.
9	Serveis de comptabilitat, auditoria i tenidoria de llibres.	862.	De 79210000-9 a 79223000-3.
10	Serveis de recerca d'estudis i enquestes de l'opinió pública.	864.	De 79300000-7 a 79330000-6, i 79342310-9, 79342311-6.
11	Serveis de consultors de direcció (5) i serveis connexos.	865, 866.	De 73200000-4 a 73220000-0 de 79400000-8 a 79421200-3 i 79342000-3, 79342100-4 79342300-6, 79342320-2 79342321-9, 79910000-6, 79991000-7 98362000-8.
12	Serveis d'arquitectura; serveis d'enginyeria i serveis integrats d'enginyeria; serveis de planificació urbana i serveis d'arquitectura paisatgista. Serveis connexos de consultors en ciència i tecnologia. Serveis d'assajos i anàlisis tècnics.	867.	De 71000000-8 a 71900000-7 (excepte 71550000-8) i 79994000-8.
13	Serveis de publicitat.	871.	De 79341000-6 a 79342200-5 (excepte 79342000-3 i 79342100-4.
14	Serveis de neteja d'edificis i serveis d'administració de béns arrels.	874, 82201 a 82206.	De 70300000-4 a 70340000-6, i de 90900000-6 a 90924000-0.
15	Serveis editorials i d'impremta, per tarifa o per contracte.	88442.	De 79800000-2 a 79824000-6 De 79970000-6 a 79980000-7.
16	Serveis de clavegueram i eliminació de deixalles: serveis de sanejament i serveis similars.	94.	De 90400000-1 a 90743200-9 (excepte 90712200-3 De 90910000-9 a 90920000-2 i 50190000-3, 50229000-6 50243000-0.

Categories	Descripció	Número de referència CPC (1)	Número de referència CPV
17	Serveis d'hostaleria i restaurant.	64.	De 55100000-1 a 55524000-9, i de 98340000-8 a 98341100-6.
18	Serveis de transport per ferrocarril.	711.	De 60200000-0 a 60220000-6.
19	Serveis de transport fluvial i marítim.	72.	De 60600000-4 a 60653000-0, i de 63727000-1 a 63727200-3.
20	Serveis de transport complementaris i auxiliars.	74.	De 63000000-9 a 63734000-3 (excepte 63711200-8, 63712700-0, 63712710-3, i de 63727000-1 a 63727200- 3), i 98361000-1.
21	Serveis jurídics.	861.	De 79100000-5 a 79140000-7.
22	Serveis de col·locació i subministrament de personal (6).	872.	De 79600000-0 a 79635000-4 (excepte 79611000-0, 79632000- 3, 79633000-0), i de 98500000-8 a 98514000-9.
23	Serveis d'investigació i seguretat, excepte els serveis de furgons blindats.	873 (excepte 87304).	De 79700000-1 a 79723000-8.
24	Serveis d'educació i formació professional.	92.	De 80100000-5 a 80660000-8 (excepte 80533000-9, 80533100-0, 80533200-1.
25	Serveis socials i de salut.	93.	79611000-0, i de 85000000-9 a 85323000-9 (excepte 5321000-5 i 85322000-2.
26	Serveis d'oci, culturals i esportius (7).	96.	De 79995000-5 a 79995200-7, i de 92000000-1 a 92700000-8 (excepte 92230000-2, 92231000-9, 92232000-6.
27	Altres serveis.		

(1) En cas de diferents interpretacions entre CPV i CPC, s'aplica la nomenclatura CPC.
(1) Nomenclatura CPC (versió provisional) emprada per definir l'àmbit d'aplicació de la Directiva 92/50/CEE.
(2) Exceptuant els serveis de transport per ferrocarril inclosos en la categoria 18.
(3) Exceptuant els serveis financers relatius a l'emissió, compra, venda i transferència de títols o altres instruments financers, i els serveis prestats pels bancs centrals. També en queden exclosos els serveis que consisteixin en l'adquisició o l'arrendament, independentment del sistema de finançament, de terrenys, edificis ja existents o altres béns immobles, o relatius a drets sobre aquests béns; tanmateix, els serveis financers prestats, o bé al mateix temps, o bé amb anterioritat o posterioritat al contracte d'adquisició o d'arrendament, en qualsevol de les seves formes, es regulen pel que disposa aquesta Directiva.
(4) Exceptuant els serveis de recerca i desenvolupament diferents d'aquells els resultats dels quals corresponen al poder adjudicador i/o a l'entitat adjudicadora per al seu ús exclusiu, sempre que aquest remuneri íntegrament la prestació del servei.
(5) Exceptuant els serveis d'arbitratge i conciliació.
(6) Exceptuant els contractes de treball.
(7) Exceptuant els contractes per a la compra, el desenvolupament, la producció o la coproducció de material de programació per part dels organismes de radiodifusió i els contractes relatius al temps de radiodifusió.

ANNEX III

Llista de productes previstos a la lletra a) de l'apartat 1 de l'article 15, pel que fa als contractes de subministraments adjudicats per òrgans de contractació del sector de la defensa

Capítol 25: Sal; sofre; terres i pedres; guixos, cals i ciments.
Capítol 26: Minerals, escòries i cendres.
Capítol 27: Combustibles minerals, olis minerals i productes de la seva destil·lació; matèries bituminoses; ceres minerals, excepte:

Ex 27.10: carburants especials.

Capítol 28: Productes químics inorgànics; compostos inorgànics o orgànics dels metalls preciosos, dels elements radioactius, dels metalls de les terres rares o d'isòtops, excepte:

Ex 28.09: explosius.
Ex 28.13: explosius.
Ex 28.14: gasos lacrimògens.
Ex 28.28: explosius.
Ex 28.32: explosius.
Ex 28.39: explosius.
Ex 28.50: productes toxicològics.
Ex 28.51: productes toxicològics.
Ex 28.54: explosius.

Capítol 29: Productes químics orgànics, excepte:

Ex 29.03: explosius.
Ex 29.04: explosius.
Ex 29.07: explosius.
Ex 29.08: explosius.
Ex 29.11: explosius.
Ex 29.12: explosius.
Ex 29.13: productes toxicològics.
Ex 29.14: productes toxicològics.
Ex 29.15: productes toxicològics.
Ex 29.21: productes toxicològics.
Ex 29.22: productes toxicològics.
Ex 29.23: productes toxicològics.
Ex 29.26: explosius.
Ex 29.27: productes toxicològics.
Ex 29.29: explosius.

Capítol 30: Productes farmacèutics.
Capítol 31: Adobs.
Capítol 32: Extractes adobants o tintoris; tanins i els seus derivats; pigments i altres matèries colorants; pintures i vernissos; màstics; tintes.
Capítol 33: Olis essencials i resinoides; preparacions de perfumeria, de tocador o de cosmètica.
Capítol 34: Sabons, agents de superfície orgànics, preparacions per rentar, preparacions lubricants, ceres artificials, ceres preparades, productes de neteja, espelmes i articles similars, pastes per modelar, ceres per a odontologia i preparacions per a odontologia a base de guix.
Capítol 35: Matèries albuminoides; coles; enzims.
Capítol 37: Productes fotogràfics o cinematogràfics.
Capítol 38: Productes diversos de les indústries químiques, excepte:

Ex 38.19: productes toxicològics.

Capítol 39: Matèries plàstiques, èters i èsters de la cel·lulosa, resines artificials i manufactures d'aquestes matèries, excepte:

Ex 39.03: explosius.

Capítol 40: Cautxú natural o sintètic, cautxú factici i manufactures de cautxú, excepte:

Ex 40.11: pneumàtics per a automòbils.

Capítol 41: Pells i cuirs.

Capítol 42: Manufactures de cuir; articles d'albarderia o de talabarder; articles de viatge, bosses de mà i continents similars; manufactures de tripa.
Capítol 43: Pelleteria i confeccions de pelleteria; pelleteria artificial o factícia.
Capítol 44: Fusta, carbó vegetal i manufactures de fusta.
Capítol 45: Suro i les seves manufactures.
Capítol 46: Manufactures d'esparteria o de cistelleria.
Capítol 47: Matèries destinades a la fabricació de paper.
Capítol 48: Paper i cartró; manufactures de pasta de cel·lulosa, de paper o de cartró.
Capítol 49: Articles de llibreria i productes de les arts gràfiques.
Capítol 65: Barrets i altres ornaments per al cap, i les seves parts.
Capítol 66: Paraigües, para-sols, bastons, fuets, xurriaques i les seves parts.
Capítol 67: Plomes i plomissol preparats i articles de plomes o plomissol; flors artificials; manufactures de cabell.
Capítol 68: Manufactures de pedra, guix endurible, ciment, amiant (asbest), mica o matèries anàlogues.
Capítol 69: Productes ceràmics.
Capítol 70: Vidre i les seves manufactures.
Capítol 71: Perles fines, pedres precioses o semiprecioses, metalls preciosos, xapatge de metall preciós (plaqué) i manufactures d'aquestes matèries; bijuteria.
Capítol 73: Fosa, ferro i acer.
Capítol 74: Coure.
Capítol 75: Níquel.
Capítol 76: Alumini.
Capítol 77: Magnesi, beril·li.
Capítol 78: Plom.
Capítol 79: Zinc.
Capítol 80: Estany.
Capítol 81: Altres metalls comuns.
Capítol 82: Eines, articles de ganiveteria i coberts de taula, de metall comú, excepte:

Ex 82.05: eines.
Ex 82.07: peces d'eines.

Capítol 83: Manufactures diverses de metall comú.
Capítol 84: Calderes, màquines, aparells i artefactes mecànics, excepte:

Ex 84.06: motors.
Ex 84.08: els altres propulsors.
Ex 84.45: màquines.
Ex 84.53: màquines automàtiques de tractament de la informació.
Ex 84.55: peces del núm. 84.53.
Ex 84.59: reactors nuclears.

Capítol 85: Màquines i aparells elèctrics i objectes que serveixin per a usos electrotècnics, excepte:

Ex 85.13: telecomunicacions.
Ex 85.15: aparells de transmissió.

Capítol 86: Vehicles i material per a vies fèrries, aparells de senyalització no elèctrics per a vies de comunicació, excepte:

Ex 86.02: locomotores blindades.
Ex 86.03: les altres locomotores blindades.
Ex 86.05: vagons blindats.
Ex 86.06: vagons taller.

Capítol 87: Vehicles automòbils, tractors, velocípedes i altres vehicles terrestres, excepte:

Ex 87.08: tancs i altres vehicles automòbils blindats.
Ex 87.01: tractors.
Ex 87.02: vehicles militars.
Ex 87.03: vehicles per a reparacions.
Ex 87.09: motocicletes.
Ex 87.14: remolcs.

Capítol 89: Navegació marítima i fluvial, excepte:

Ex 89.01A: vaixells de guerra.

Capítol 90: Instruments i aparells d'òptica, fotografia o cinematografia, de mesurament, control o de precisió; instruments i aparells medicoquirúrgics, excepte:

Ex 90.05: binoculars.
Ex 90.13: instruments diversos, làser.
Ex 90.14: telèmetres.
Ex 90.28: instruments de mesurament elèctrics o electrònics.
Ex 90.11: microscopis.
Ex 90.17: instruments mèdics.
Ex 90.18: aparells per a mecanoteràpia.
Ex 90.19: aparells per a ortopèdia.
Ex 90.20: aparells de raigs X.

Capítol 91: Rellotgeria.
Capítol 92: Instruments musicals, aparells de gravació o reproducció de so, aparells de gravació o reproducció d'imatges i so a la televisió, i les parts i accessoris d'aquests aparells.
Capítol 94: Mobles; mobiliari medicoquirúrgic; articles de llit i similars, excepte:

Ex 94.01A: seients per a aeronaus.

Capítol 95: Matèries per tallar o modelar, treballades (incloses les manufactures).
Capítol 96: Manufactures de raspalleria, brotxes i pinzells, escombres, borles, tamisos, sedassos i garbells.
Capítol 98: Manufactures diverses.